

DOCUMENTS
ILLUSTRATING THE REIGNS OF
AUGUSTUS & TIBERIUS

DOCUMENTS

ILLUSTRATING THE REIGNS OF
AUGUSTUS & TIBERIUS

CHEC
COLLECTED BY

VICTOR EHRENBERG

AND

A. H. M. JONES

OXFORD
AT THE CLARENDON PRESS
1949

Oxford University Press, Amen House, London E.C. 4

GLASGOW NEW YORK TORONTO MELBOURNE WELLINGTON

BOMBAY CALCUTTA MADRAS CAPE TOWN

Geoffrey Cumberlege, Publisher to the University

PRINTED IN GREAT BRITAIN

PREFACE

WE embarked on this work with the idea of reprinting a number of important documents belonging to the reigns of Augustus and Tiberius which have not hitherto been readily accessible. As the work progressed it became evident that its usefulness would be greatly increased if more were included. In times like these, when books are frequently hard to come by, even a reprint of the *Res Gestae* seemed desirable, especially since during the last two decades its text has undergone some important corrections. Thus we decided to expand our scheme into a fully representative selection of documents, including many already published in well-known collections such as Dessau's *Inscriptiones Latinae Selectae*. We have strictly adhered to the true conception of documents, most of which are, of course, inscriptions; in addition there are a number of coins, a few papyri, and some documents preserved in literary sources. The Fasti and Calendars, though not printed in the form of the original documents, are based on epigraphical evidence.

We have endeavoured to illustrate all important aspects of the reigns of Augustus and Tiberius, and to do so by contemporary evidence only; one document of undoubtedly later date, the *lex de imperio Vespasiani*, has been included as an appendix. The 'reign' of Augustus has no definite beginning; we generally reckon it from his first consulship (43 B.C.), but a few items belong to the time immediately preceding that year. While we hope that the imperial administration as a whole is adequately illustrated, we thought it better to exclude the peculiar administrative system of Egypt.

Any such selection of documents will inevitably be to some extent arbitrary, and many readers will no doubt deplore the absence of some favourite document. We hope, however, that nothing of outstanding importance has been omitted. A purely chronological order would be both confusing and, since many items cannot be precisely dated, impracticable; we have therefore grouped the documents under rough subject-headings and arranged them under each heading as the case seemed to demand, chronologically, geographically, or according to different persons or types. Many documents would fit equally well into more

than one group; we have given cross-references under each heading which, we hope, will mitigate this difficulty.

We owe thanks for valuable help and critical suggestions to Messrs. H. Mattingly, R. Meiggs, R. Syme, and E. G. Turner. We also wish to thank the Delegates of the Clarendon Press for the readiness with which they accepted the book, and the compositors and readers for their skill and speed in performing what was anything but an easy task.

LONDON

February 1949

CONTENTS

ABBREVIATIONS AND SYMBOLS	viii
I. RES GESTAE DIVI AUGUSTI	i
II. FASTI. CALENDARS	32
III. HISTORICAL EVENTS	55
IV. THE IMPERIAL FAMILY	65
V. IMPERIAL CULT	74
VI. IMPERIAL DEPENDANTS, FREEDMEN, AND SLAVES	90
VII. FOREIGN KINGS	93
VIII. SENATORS	97
IX. EQUESTRIAN ORDER	102
X. ARMY AND NAVY	106
XI. PUBLIC WORKS	113
XII. ADMINISTRATION OF THE EMPIRE	122
XIII. CITIES OF THE EMPIRE	140
XIV. VARIA	148
APPENDIX	152
ADDENDUM	154
COMPARATIVE TABLE	157

ABBREVIATIONS AND SYMBOLS

- ADA.* *Acta Divi Augusti*, ed. Regia Academia Italica. Pars prior (1945).
Ann. ép. *L'année épigraphique*.
BCH. *Bulletin de correspondance hellénique*.
BGU. *Ägyptische Urkunden aus den Museen zu Berlin. Griechische Urkunden*.
BMC. *British Museum Catalogue*.
BSA. *Annual of the British School at Athens*.
Bull. Comm. *Bulletino della commissione archeologica comunale*.
CIL. *Corpus Inscriptionum Latinarum*.
FIR. *Fontes Iuris Romani antejustiniani*, ed. S. Riccobono and others. Second edition. Vol. I (1941).
Grueber H. A. Grueber, *Coins of the Roman Republic in the British Museum*.
Heiss A. Heiss, *Description générale des monnaies antiques de l'Espagne* (1870).
IG. *Inscriptiones Graecae*.
IGRR. *Inscriptiones Graecae ad Res Romanas pertinentes*, ed. R. Cagnat and others.
ILS. *Inscriptiones Latinae Selectae*, ed. H. Dessau.
Mattingly H. Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum* (Vol. I).
OGIS. *Orientis Graeci Inscriptiones Selectae*, ed. W. Dittenberger.
SEG. *Supplementum Epigraphicum Graecum*.
*Syll.*³ *Sylloge Inscriptionum Graecarum*, ed. W. Dittenberger. Editio tertia.
 [ ] enclose letters supposed to have been originally in the text.
 ( ) enclose letters added to complete a word abbreviated in the text.
 < > enclose letters either omitted or wrong in the text.
 { } enclose letters which are superfluous in the text.
 A dot under a letter (ñ) indicates that its reading is not quite certain.
 (vac.) indicates a vacant space in the original text.
 | marks the beginning of a line,
 || that of every fifth line.

I

RES GESTAE DIVI AUGUSTI

Text based on the critical edition by H. Volkmann, *Bursians Jahresbericht*, Suppl. vol. 276, 1942.

The Latin text is printed according to the lines of the *Monumentum Ancyranum*. In both the Latin and the Greek texts the Roman and Arabic numbers in the margin indicate the columns and lines of the *Monumentum Ancyranum*. Letters in square brackets are missing in all surviving copies of the *Res Gestae*.

RES GESTAE DIVI AUGUSTI

rerum gestarum divi Augusti, quibus orbem terra[rum] imperio
populi Rom[a]ni
subiecit, et impensarum, quas in rem publicam populumque
Romanum fecit, incisarum
in duabus aeneis pilis, quae su[n]t Romae positae, exemplar
sub[i]ectum.

c. 1.

annos undeviginti natus exercitum privato consilio et privata I
impensa
comparavi, per quem rem publicam a dominatione factionis
oppressam
in libertatem vindicavi. 2 eo [nomi]ne senatus decretis honori-
f[i]cis in
ordinem suum m[e] adlegit C. Pansa et A. Hirti]o consulibus
con[sula]-
rem locum s[ententiae dicendae] tribuens et i]mperium mihi 5
dedit.
3 res publica n[e] quid detrimenti caperet], me propraetore simul
cum
consulibus pro[videre] iussit. 4 p[opulus] autem eodem anno me
consulem, cum [cos. uterqu]e in bel[lo] ceci]disset, et trium-
virum rei publi-
cae constituend[ae] creavit].

c. 2.

qui parentem meum [trucidaver]un[t, eo]s in exilium expuli 10
iudiciis legi-
timis ultus eorum [fa]cin[us] e]t postea bellum inferentis rei
publicae
vici b[is a]cie.

c. 3.

[b]ella terra et mari c[ivilia ex]ternaque toto in orbe terrarum
s[aepe] gessi]
victorque omnibus v[eniam] petentib]us civibus peperci. 2 ex-
te[rnas]
gentes, quibus tuto [ignosci pot]ui[t, co]nservare quam excidere 15
m[alui].

RES GESTAE DIVI AUGUSTI

ΕΡΑΒΑ

μεθρημηνευμένοι ὑπεγράφησαν πράξεις τε καὶ δωρεαὶ Σεβαστοῦ θεοῦ,
ἃς ἀπέλιπεν ἐπὶ Ῥώμῃς ἐνκεχαραγμένας χαλκαῖς στήλαις δυσὶν.

C. I.

ἐτῶν δεκαε[ν]νέα ὧν τὸ στράτευμα ἐμῇ γνώμῃ καὶ | ἐμοῖς ἀν[αλ]- I
ώμασιν ἡτοί[μασα], δι' οὗ τὰ κοινὰ πρά[γματα] [ἐκ τῆς] τ[ῶν]
συνο[μοσα]μένων δουλήας | [ἡλευ]θέ[ρωσα]. ἐπὶ ο]ἷς ἡ σύνκλητος
ἐπαινέσασά || [με ψηφίσμασι] προσκατέλεξε τῇ βουλῇ Γαῖω Πά[ν]- 5
α[ι] | [καὶ Αὐλῷ Ἰρτίω ὑ]π[ά]το[ι]ς, ἐν τῇ τάξει τῶν ὑπατ[ευσά]ν-
[των τ]ὸ σ[υ]μβουλεύειν δοῦσα, ῥάβδου[s] τέ μοι ἔδωκεν. | [περ]ὶ τὰ
δημόσια πράγματα μή τι βλαβῇ, ἐμοὶ με[τὰ τῶν ὑπά]των προνοεῖν
ἐπέτρεψεν ἀντιστρατήγῳ || [ὄντι. ὁ δ] ἐδ[ι]ήμος τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ 10
ἀμφοτέρων | [τῶν ὑπάτων ἐν π]ολέμῳ πεπτω[κ]ότων ἐμὲ ὑπα[τον]
ἀπέδειξεν καὶ τὴν τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἔχον[τα ἀρχὴν ἐπὶ] τῇ κατα-
στάσει τῶν δ[ι]η[μοσίων] πρα[γμάτων] ἐ[λ]ατ[ο].||

C. 2.

[τοὺς τὸν πατέρα μου φονεύ]σ[αν]τ[α]ς ἐξώρισα κρί[σειν ἐνδὶ]κοις 15
τειμα[ρ]ησάμε[ν]ος αὐτῶν τὸ | [ἀσέβημα κ]αὶ [με]τὰ ταῦτα αὐτοὺς
πόλεμον ἐ[πι]φέροντας τῇ πα[τρ]ίδι δις ἐνείκησα παρατάξει.

C. 3.

[πολέμους καὶ κατὰ γῆν] καὶ κατὰ θάλασσαν ἐμφυ[λ]ίους καὶ 20
ὀθνηίους] ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ πολ[ι]τ[ικῇ] [λάκεις ἐποίησα νεικ]ήσας τε πάντων
ἐφεισάμην | [τῶν ἱκετῶν πολιτῶν. τ]ὰ ἔθνη, οἷς ἀσφαλές ἦν συν- |
[γνώμην ἔχειν, ἔσωσα μ]αλ[λον] ἢ ἐξέκοφα. μυριάδες || Ῥωμαίων II

3 millia civium Roma[no]rum [sub] sacramento meo fuerunt
 circiter [quingen]-
 ta. ex quibus dedu[xi in coloni]as aut remisi in municipia sua
 stipen[dis emer]i-
 tis millia aliquant[o plura qu]am trecenta, et iis omnibus agros
 a[dsignavi]
 aut pecuniam pro p[raemis mil]itiae dedi. 4 naves cepi sescen[tas
 praeter]
 eas, si quae minore[s quam trir]emes fuerunt.

20

c. 4.

[bis] ovans triumphavi et tri[s egi] curulis triumphos et appel-
 la[tus sum v]iciens et
 semel imperator, [decernente plu]ris triumphos mihi senatu,
 qu[i]bus]
 [omnibus su]persedi. l[aurum de f]asc[i]bus deposui in Capi[-
 tolio, votis quae]
 quoque bello nuncupaveram [sol]utis. 2 ob res a [me aut per
 legatos]
 meos auspiciis meis terra ma[ri]que pr[o]spere gestas qui[nqua- 25
 giens et q]uin-
 quiens decrevit senatus supp[lica]ndum esse dis immortalibus.
 dies a[utem],
 [pe]r quos ex senatus consulto [s]upplicatum est, fuere
 DC[CCLXXXX. 3 in triumphis]
 [meis] ducti sunt ante currum meum reges aut r[eg]um lib[eri]
 novem. 4 consul]
 [f]ueram terdecies, cum [scribeb]a[m] haec, [et eram se]p[timum
 et] tricen[simu]m
 tribuniciae potestatis.

30

c. 5.

[dic]tat[ura]m et apsent[i e]t praesent[i mihi delatam et a
 popu]lo et a se[na]tu
 [M. Marce]llo e[t] L. Arruntio [cos.] non rec[epi]. 2 non sum]
 depreca[tus] in s[umma]
 [f]rum[enti p]enuria curatio[n]em an[non]ae, [qu]am ita ad-
 [min]ist[ravi, ut intra]
 die[s] paucos metu et periclo p[r]aesenti civitatem univ[ersam
 liberarim]

στρατ[εύ]σ[ασ]αι ὑπ[ὸ] τὸν ὄρκον τὸν ἐμὸν | ἐγένοντ[ο] ἐνγὺς π[εντή-
 κ]ο[ντ]α· [ἐ]ξ ὧν κατή[γ]αγον εἰς | τὰ[ς] ἀπο[ι]κίας ἢ ἀ[πέ]πεμψα εἰς
 τὰς | ἰδία[ς] πόλεις | ἐκ[πλ]ηρωθέντων τῶν ἐν[ι]αυτῶν τῆς | στρατ[ε]ίας
 μ[υρι]άδας || [ὀλίγω]ι π[λείους] ἢ τριάκοντα καὶ αὐτ[οῖς] πᾶ[σιν] 5
 ἀγρ[ο]ῦς | ἐμέρισα | ἢ [χρήματα ἀντὶ δωρεῶν στρατείας] ἐδ[ωκα]. | γ[α]ρ
 εἰ[λον] ἑξακοσίας ἐκτὸς τούτων εἴ τινες ἦσσαντες | [ἢ] τριήρεις ἐγένοντο. ||

C. 4.

δις πεζ[ὸν] ἐθριάμβευσα καὶ | τρις [ἐ]φ' ἄρματος, εἰκο[σά]κις καὶ 10
 ἄπαξ προσηγορεύθη αὐτοκράτωρ, τῆς | [συνκλήτου] ἐμοὶ πλείους
 θριάμβου[ς] ψηφισσ[αμέ]||[νης, ὧν πάντων ἀπασχόμεν. ἀπὸ τῶν ῥάβδ]ων
 τὴν [δά]||[φνην] ἀπέθηκα ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, τὰ[ς] εὐχάς, [ἀς ἐν] | τῷ[ι]
 πολέμῳ ἐκάστωι ἐποιησάμην ἀποδο[ύς]. [διὰ τὰς ἐμὰς] || [πράξεις ἢ] 15
 τὰς τῶν πρεσβευτῶν τῶν ἐμ[ῶν, ἀς αἰσίοις] | [οἰωνοῖς καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλασσαν] κατώρθω[σα, π[εντ]ηκοντάκις [καὶ] πεντά[κις
 ἐψ]ηφίσατο ἢ | σὺν[κλητ]οῦ θεοῖς δεῖ[ν] θύεσθαι. [ἡμ]έρα οὖν αὐ[τῶν]
 ἐκ[συ]ν[κλητ]οῦ δ[ό]γματ[ο]ς ἐγένοντο ὀκτα[κ]όσαι ἐνενή||[κοντα]. 20
 ἐν [τ]οῖς ἐμοῖς [θριάμβ]οις [πρὸ το]ῦ ἐμοῦ ἄρ[μ]ατος βασι[λε]ῖς ἢ
 [βασιλέων παῖ]δες [προήχθ]ησαν | ἐννέα. [ὑπάτ]ε[ρον] τρις καὶ δέκα[α-
 το]ν, ὅτε τ[αὐ]τα ἔγραφον, | καὶ ἡμ[η]ν τρια[κ]οστὸν καὶ ἑβδομ[ον]
 δημαρχ[ικῆς] || ἐξουσίας. |

III

C. 5.

αὐτεξούσιόν μοι ἀρχὴν καὶ ἀπόντι καὶ παρόντι | διδομένην [ὑ]πό τε
 τοῦ δήμου καὶ τῆς συνκλήτου | Μ[άρκ]ωι Μ[α]ρκέλλωι καὶ Λευκίω
 Ἀρρουντίω ὑπάτοις || ο[ὐκ] ἐδ[εξάμην. οὐ παρη(ι)τησάμην ἐν τῇ 5
 μεγίστῃ | [τοῦ] σ[εῖτ]ου σπάνει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀγορᾶς, ἣν οὐ[τ]ως
 ἐπετήδευ[σα, ὥστ'] ἐν ὀλίγαις ἡμέραι[ς] τοῦ παρόντος | φόβου καὶ

[impensa et] cura mea. 3 consul[atum] quoqu[e] tum annum 35
 e[t perpetuum]
 [mihi] dela[tum non recepi].

c. 6.

[consulibus M. Vinicio et Q. Lucretio] et postea P. Lentulo et
 Cn. L[entulo et tertium]
 [Paullo Fabio Maximo et Q. Tuberone senatu populoq]u[e
 Romano consen]-
 [tientibus] ut cu[rator legum et morum summa potestate solus
 crearer],
 [nullum magistratum contra morem maiorum delatum recepi. 40
 2 quae tum per me]
 [geri senatus] v[o]luit, per trib[un]ici[a]m p[otestatem] perfeci,
 cuius potes[tatis]
 conlegam et [ips]e ultro [quinq]uens a sena]tu [de]poposci et
 accepi.

c. 7.

[tri]umv[i]rum rei pu[blicae c]on[s]ti[tuendae] fui per con-
 tinuos an[nos] decem].
 2 [p]rinceps s[enatus] fui usque ad e]um d[iem, quo scrip]seram
 [haec],
 [per annos] quadra[ginta. 3 pon]tifex [maximus, augur, XV 45
 vir]um sacris fac[iundis],
 * [VII virum ep]ulon[um, frater arvalis, sodalis Titius,] fetialis fui.

c. 8.

patriciorum numerum auxi consul quintum iussu populi et II
 senatus. 2 sena-
 tum ter legi. et in consulatu sexto censum populi conlega M.
 Agrippa egi.
 lustrum post annum alterum et quadragensimum fec[i]. quo
 lustru civi-
 um Romanorum censa sunt capita quadragiens centum millia
 et sexa-
 g[i]nta tria millia. 3 tum [iteru]m consulari cum imperio lustrum 5
 [s]olus feci C. Censorin[o et C.] Asinio cos., quo lustru censa
 sunt

κι[νδ]ύνου ταῖς ἐμαῖς δαπάναις τὸν δῆμον | ἐλευθερώσα[ι]. ὑπατεῖαν
τέ μοι τότε δι[δ]ομένην καὶ || ἐ[ν]ιαύσιον κα[ὶ] δ[ι]ὰ βίου οὐκ ἐδεξάμην. | 10

c. 6.

ὑπάτοις Μάρκῳ Οὐνιουκίῳ καὶ Κοίντῳ Λ[ουκρ]ητ[ίῳ] | καὶ
μετὰ τα[ῦ]τα Ποπλίῳ καὶ Ναίῳ Λέντλοις καὶ | τρίτον Παύλλῳ
Φαβίῳ Μαξίμῳ καὶ Κοίν[τῳ] Του|βέρωνι τῆς [τε σ]υνκλήτου καὶ
τοῦ δῆμου τῶν || Ῥωμαίων ὁμολογ[ο]ύντων, ἵν[α] ἐπιμε[λ]ητῆς | τῶν 15
τε νόμων καὶ τῶν τρόπων ἐ[πὶ] με[γίστῃ] | [ἐξ]ουσ[ίαι] μ[ό]δ[νο]ς χειρο-
τονηθῶ[ι], ἀρχὴν οὐδε[μ]ία[ν] πα[ρὰ] τὰ πά[τρ]ια ἐ[θ]η διδομένην
ἀνδε[ξάμην]. ἃ δὲ τότε δι' ἐμοῦ ἢ σύνκλητος οἱ||κοινομεῖσθαι ἐβούλετο, 20
τῆς δημαρχικῆς ἐξο[υ]σίας ὧν ἐτέλε[σα]. κ[αὶ] ταύτης αὐτῆς τῆς
ἀρχῆς | συνάρχοντα [αὐτ]ὸς ἀπὸ τῆς συνκλήτου π[εν]τάκις αἰτήσας
[ἐλ]αβον.||

c. 7.

τριῶν ἀνδρῶν ἐγενόμην δημοσίων πραγμάτων | κατορθωτῆς συνε- IV
χέειν ἔτεσιν δέκα. πρῶτον | ἀξιώματος τόπον ἔσχον τῆς συνκλήτου
ἄχρι | ταύτης τῆς ἡμέρας, ἧς ταῦτα ἔγραφον, ἐπὶ ἑτῇ τεσ||σαράκοντα. 5
ἀρχιερεὺς, αὔγουρ, τῶν δεκαπέντε ἀνδρῶν τῶν ἱεροποιῶν, τῶν ἐπὶ
ἀνδρῶν ἱεροποιῶν, ἀ[δε]λφὸς ἀρουᾶλις, ἐταῖρος Τίτιος, φητιᾶλις. |

c. 8.

τῶν [πατ]ρικίων τὸν ἀριθμὸν εὔξησα πέμπτον | ὑπατ[ος] ἐπι[α]γῆι
τοῦ τε δῆμου καὶ τῆς συνκλή||του. [τὴν σ]υνκλήτον τρις ἐπέλεξα. ἔκτον 10
ὑπα[τος] τὴν ἀπ[ο]τείμῃσιν τοῦ δῆμου συνάρχον[τ]α ἔχων Μάρκον
Ἀγρίππαν ἔλαβον, ἧτις ἀπο[τείμῃ]σις μετὰ [δύο] καὶ | τεσσαρακοστὸν
ἐνιαυ|τὸν [σ]υνε[κ]λείσθη. ἐν ἧι ἀποτειμήσει Ῥωμαίων || ἐτε[μῆ]- 15
σ[α]ντο κεφαλαί τετρακό[σ]αι ἐξήκοντα μυριάδες καὶ τρισχίλια.
εἶτα δευτέρον ὑπατι|κῇ ἐξ[ουσίαι] μόνος Γαῶι Κηνσωρίνῳ καὶ||
Γαῶι Ἀσινίῳ ὑπάτοις τὴν ἀποτείμῃσιν ἔλαβον. | ἐν [ἧ] ἀπο[τει]-

civium Romanorum [capita] quadragiens centum millia et
 ducen-
 ta triginta tria m[illia]. 4 et tertiu]m consulari cum imperio
 lustrum
 conlega Tib. Cae[sare filio] m[eo feci] Sex. Pompeio et Sex.
 Appuleio cos.,
 quo lustrum ce[nsa sunt] civ[ium Ro]manorum capitum quad- 10
 ragens
 centum mill[ia et n]ong[e]n[t]a tr[iginta et septem] millia.
 5 legibus novi[s] m[e auctore l]atis m[ulta e]xempla maiorum
 exolescentia
 iam ex nostro [saecul]o red[uxi et ipse] multarum rer[um]
 exe]mpla imi-
 tanda pos[teris tradidi].

c. 9.

vota p[ro valetudine mea susci]pi p[er cons]ules et sacerdotes 15
 qu[un]to
 quoque anno senatus decrevit. ex iis] votis s[ae]pe fecerunt
 vivo
 m[e ludos aliquotiens sacerdotu]m quattuor amplissima colle-
 [gia, aliquotiens consules. 2 pr]iva[ti]m etiam et municipatim
 univer[si]
 [cives unanimite]r con[tinente]r apud omnia pulvinaria pro
 vale-
 [tu]din[e mea s]upp[licaverunt].

20

c. 10.

nom[en me]um [sena]tus c[onsulto inc]lusum est in saliare
 carmen, et sacrosan-
 ctu[s in perp]etuum [ut essem et, q]uoad viverem, tribunicia
 potestas mihi
 [esset, per lege]m s[anctum est. 2 pontif]ex maximus ne fierem
 in vivi [c]onle-
 [gae mei l]ocum, [populo id sace]rdotium deferente mihi quod
 pater meu[s]
 [habuer]at, r[ecusavi. qu]od sacerdotium aliquod post annos, 25
 eo mor-
 [t]uo q[ui civilis] m[otus o]ccasione occupaverat, cuncta ex
 Italia

μήσει ἐτειμήσαντο Ῥωμαί]ων τετ[ρακόσiai εἴκοσι τρεῖς μυριάδες καὶ 20
 τ]ρι[σ]χιλίοι. κ[αὶ τρίτον ὑπατικῇ ἐξουσίαι τὰς ἀποτειμῇ]|σε[ι]ς
 ἔλα[βο]ν, [ἔχω]ν [συνάρχοντα Τιβέριον] | Καίσαρα τὸν υἱὸν μο[υ]
 Σέξτωι Πομπηίωι καὶ || Σέξτωι Ἀππουληίωι ὑπάτοις· ἐν ἧ ἀποτε- V
 μῇσει | ἐτειμήσαντο Ῥωμαίων τετρακόσiai ἐνενήκοντα | τρεῖς
 μυριάδες καὶ ἑπτακισχέλιοι. εἰσαγαγὼν καί|νοὺς νόμους πολλὰ ἤδη
 τῶν ἀρχαίων ἐθῶν κα||ταλυνόμενα διωρθωσάμην καὶ αὐτὸς πολλῶν | 5
 πραγμάτων μείμμημα ἑμαυτὸν τοῖς μετέπει|τα παρέδωκα.|

C. 9.

εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας ἀναλαμβάνειν | διὰ τῶν ὑπάτων καὶ
 ἱερέων καθ' ἐκάστην πεν||τετηρίδα ἐψηφίσατο ἡ σύνκλητος. ἐκ τοῦ|των 10
 τῶν εὐχῶν πλειστάκις ἐγένοντο θεαί, | τοτὲ μὲν ἐκ τῆς συναρχίας τῶν
 τεσσάρων ἱερέ|ων, τοτὲ δὲ ὑπὸ τῶν ὑπάτων. καὶ κατ' ἰδίαν δὲ καὶ |
 κατὰ πόλεις σύνπαντες οἱ πολεῖται ὁμοθυμα||δ[ὸν] συνεχῶς ἔθυσαν 15
 ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σω[τ]ηρίας.|

C. 10.

τὸ ὄν[ομ]ά μου συνκλήτου δόγματι ἐνπεριελή|φθη εἰ[ς] τοῦ]ς σαλίων
 ὕμνους. καὶ ἵνα ἱερὸς ὦ{ι} | διὰ [βί]ου [τ]ε τὴν δημαρχικὴν ἔχω{ι}
 ἐξουσίαν, | νό[μ]ωι ἐκ|υρώθη. ἀρχιερωσύνην, ἣν ὁ πατήρ || [μ]ου 20
 [ἐσχ]ήκει, τοῦ δήμου μοι καταφέροντος | εἰς τὸν τοῦ ζῶντος τόπον, οὐ
 προσεδεξά[μ]ην. [ῆ]ν ἀρχιερατείαν μετὰ τινας ἐνιαυτοὺς || ἀποθανόν- VI
 τος τοῦ προκατεληφότος αὐ|τὴν. ἐν πολιτικαῖς ταραχαῖς ἀνείληφα,
 εἰς | τὰ ἐμὰ ἀρχαιρέσια ἐξ ὅλης τῆς Ἰταλίας τοσοῦ|του πλήθους

[ad comitia mea] confluen[te mu]ltitudine, quanta Romae nun-
[q]uam
[fertur ante i]d temp[us fuisse], recep[i] P. Sulpicio C. Valgio
consulibu[s].

c. II.

aram [Fortunae] R[educis a]nte aedes Honori set Virtutis ad
portam
Cap[enam pro] red[itu me]o senatus consecravit, in qua ponti- 30
[fices et] vir[gines Ve]stal[es anni]versarium sacrificium facere
[iussit eo] di[e, quo co]nsul[ibus Q. Luc]retio et [M. Vi]nic[i]o in
urbem ex
[Syria redieram, et diem Augustali]a ex [c]o[gnomine] nos[t]ro
appellavit.

c. I2.

[ex senatus auctoritat]e pars [praetorum e]t tribunorum
[plebi cum consule Q.] Lu[cret]io et princi[pi]bus viris [ob]viam 35
mihi
mis[s]a e[st in Campan]iam, qui honos [ad ho]c tempus nemini
prae-
ter [m]e e[st decretus. 2 cu]m ex H[isp]ania Gal[liaque, rebu]s in
iis provinciis prosp[er]-
re [gest]is, R[omam redi] Ti. Nerone P. Qui[n]tilio consulibu[s],
aram
[Pacis A]u[g]ust[ae senatus pro] redi[t]u meo consa[c]randam
[censuit] ad cam-
pum [Martium, in qua ma]gistratus et sac[er]dotes [vi]rgines- 40
[que] V[est]a[les]
[anni]ver[sarium sacrific]ium facer[e iussit].

c. I3.

[Ianum] Quirin[um, quem cl]aussum ess[e maiores nostri
voluer]unt,
cum [p]er totum i[mperium po]puli Roma[ni terra marique
es]set parta vic-
torii pax, cum, pr[ae]i[usquam] nascerer, [a condita] u[rb]e bis
omnino clausum
[f]uisse prodatur m[emori]ae, ter me princi[pe senat]us clauden- 45
dum esse censui[t].

συνεληλυθότος, ὅσον οὐδεὶς || ἔνπροσθεν ἰστορήσεν ἐπὶ Ῥώμῃς γεγονέναι,
Πο|πλίῳ Σουλπικίῳ καὶ Γαῦῳ Οὐαλγίῳ ὑπάτοις.]

C. II.

βωμὸν Τύχης Σωτηρίου ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ἐπανόδου | πρὸς τῇ Καπῆνῃ
πύλῃ ἢ σύνκλητος ἀφιέρωσεν, | πρὸς ᾧ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰς ἱερείας
ἐνιαύσιον θυ|σίαν ποιεῖν ἐκέλευσεν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, | ἐν ᾗ 10
ὑπάτοις Κοίντῳ Λουκρητίῳ καὶ Μάρκῳ | Οὐνιουκίῳ ἐκ Συρίας
εἰς Ῥώμην ἐπανελλυ|θει[ν], τὴν τε ἡμέραν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπωνυ|μίας
προσηγόρευσεν Αὐγουστάλια.||

C. I2.

δόγματι σ[υ]νκλήτου οἱ τὰς μεγίστας ἀρχὰς ἄρ|ξαντε[s σ]ὺν μέρει 15
στρατηγῶν καὶ δημάρχων | μετὰ ὑπ[ά]του Κοίντου Λουκρητίου
ἐπέμφθη|σάν μοι ὑπαντήσοντες μέχρι Καμπανίας, ἥτις | τειμὴ μέχρι
τούτου οὐδὲ ἐνὶ εἰ μὴ ἐμοὶ ἐψηφίσ||θη. ὅτε ἐξ Ἰσπανίας καὶ Γαλατίας, 20
τῶν ἐν ταύ|ταις ταῖς ἐπαρχείαις πραγμάτων κατὰ τὰς εὐ|χὰς τελεσ-
θέντων, εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθον | Τιβερίῳ [Νέ]ρωνι καὶ Ποπλίῳ
Κοιντιλίῳ ὑπάτοις, || βωμὸν Ε[ἰρ]ῆνης Σεβαστῆς ὑπὲρ τῆς ἐμῆς VII
ἐπανά|δου ἀφιερωθῆναι ἐψηφίσατο ἢ σύνκλητος ἐν πε|δίῳ Ἄρεως, πρὸς
ᾧ τοὺς τε ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς | ἱερεῖς τὰς τε ἱερείας ἐνιαυσίους
θυσίας ἐκέλευσε ποιεῖν.||

C. I3.

Πύλῃν Ἐνυάλιον, ἣν κεκλίσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν ἠθέλησαν | εἰρη- 5
νευομένης τῆς ὑπὸ Ῥωμα|ίοις πάσης γῆς τε | καὶ θαλάσσης, πρὸ μὲν
ἐμοῦ, ἐξ οὗ ἡ πόλις ἐκτίσθη, | τῷ παντὶ αἰῶνι δις μόνον κεκλειῆσθαι
ὁμολογεῖ|ται, ἐπὶ δὲ ἐμοῦ ἡγεμόνος τρεῖς ἢ σύνκλητος ἐψ||φίσατο 10
κλεισθῆναι.]

c. 14.

[fil]ios meos, quos iuv[enes mi]hi eripuit for[tuna], Gaium et
 Lucium Caesares
 honoris mei caussa senatus populusque Romanus annum quin- III
 tum et deci-
 mum agentis consules designavit, ut [e]um magistratum inirent
 post quin-
 quennium. et ex eo die, quo deducti [s]unt in forum, ut interes-
 sent consiliis
 publicis decrevit sena[t]us. 2 equites [a]utem Romani universi
 principem
 iuventutis utrumque eorum parm[is] et hastis argenteis dona- 5
 tum ap-
 pellaverunt.

c. 15.

plebei Romanae viritim HS trecenos numeravi ex testamento
 patris
 mei et nomine meo HS quadringenos ex bellorum manibiis
 consul
 quintum dedi, iterum autem in consulatu decimo ex [p]atri-
 monio
 meo HS quadringenos congiari viritim pernumer[a]vi, et consul 10
 undecimum duodecim frumentationes frumento pr[i]vatim co-
 empto
 emensus sum, et tribunicia potestate duodecimum quadringenos
 nummos tertium viritim dedi. quae mea congiaria p[e]rvene-
 runt
 ad [homi]num millia nunquam minus quinquaginta et ducenta.
 2 tribuniciae potestatis duodevicesimum, consul XII, trecentis 15
 et
 viginti millibus plebis urbanae sexagenos denarios viritim
 dedi.
 3 et colon[i]s militum meorum consul quintum ex manibiis
 viritim
 millia nummum singula dedi; acceperunt id triumphale con-
 giarium
 in colonis hominum circiter centum et viginti millia. 4 consul
 ter-

C. 14.

νιούς μου Γάϊον καὶ Λεύκιον Καίσα[α]ρας, οὓς νεανίας ἀνήρπασεν ἡ
τύχη, εἰς τὴν ἐμὴν τειμ[ή]ν ἢ τ[ε] σύνκλη|τος καὶ ὁ δῆμος τῶν Ῥω-
μαίων πεντεκαίδεκάτεις | ὄντας ὑπάτους ἀπέδειξεν, ἵνα μετὰ πέντε
ἔτη || εἰς τὴν ὑπατον ἀρχὴν εἰσέλθωσιν· καὶ ἀφ' ἧς ἂν | ἡμέ[ρα]ς εἰς τὴν 15
ἀγορὰν κα[τ]αχθ[ώ]σιν, ἵνα [με]τέχω|σιν τῆς συ[ν]κλήτου ἐψηφίσατο.
ἱππεῖς δὲ Ῥω|μαίων σύν[π]αντες ἡγεμόνα νεότητος ἐκάτε|ρον αὐτῶν
προσηγόρευσαν, ἀσπίσιν ἀργυρέαις || καὶ δόρασιν [ἐτ]είμησαν. | 20

C. 15.

δήμωι Ῥωμαίων κατ' ἄνδρα ἐβδομήκοντα π[έντ]ε | δηνάρια ἐκάστωι
ἡρίθμησα κατὰ δια|θήκην τοῦ πατρός μου, καὶ τῶι ἐμῶι ὀνόματι | ἐκ
λαφύρων [π]ο[λέ]μου ἀνὰ ἑκατὸν δηνάρια || πέμπτον ὑπατος ἔδωκα, VIII
πάλιν τε δέ[κατο]ν | ὑπατεύων ἐκ τ[ῆ]ς ἐμῆς ὑπάρξεως ἀνὰ δηνά|ρια
ἑκατὸν ἡρίθ[μ]ησα, καὶ ἐνδέκατον ὑπατος | δώδεκα σειτομετρήσεις ἐκ
τοῦ ἐμοῦ βίου ἀπε||μέτρησα, καὶ δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δωδέ|κατον 5
ἑκατὸν δηνάρια κατ' ἄνδρα ἔδωκα· αἵτ[ι]||νες ἐμαὶ ἐπιδόσεις οὐδέποτε
ἦσσαν ἡλθ[ο]ν ε[ἰ]ς | ἄνδρας μυριάδων εἴκοσι πέντε. δημα[ρ]χικῆς
ἐξουσίας ὀκτωκαίδεκατον, ὑπατ[ος] δ[ωδέκατον,] || τριάκοντα τρισ[ι] 10
μυριάσιν ὄχλου πολειτικ[οῦ] ἐ[ξ]ή|κοντα δηνάρια κατ' ἄνδρα ἔδωκ[α,
κα]ὶ ἀποίκους στρα|τιωτῶν ἐμῶν πέμπτον ὑπατος ἐ[κ] λαφύρων κατὰ |
ἄνδρα ἀνὰ διακόσια πεντήκοντα δηνάρια ἔδ[ωκα]· | ἔλαβον ταύτην τὴν
δωρεὰν ἐν ταῖς ἀποικίαις ἀν||θρώπων μυριάδες πλ[ε]ῖ|ον δώδε[κα]. 15

tium dec[i]mum sexagenos denarios plebei, quae tum frumen- 20
tum publicum
accipiebat, dedi; ea millia hominum paullo plura quam ducenta
fuerunt.

c. 16.

pecuniam [pr]o agris, quos in consulatu meo quarto et postea
consulibus
M. Cr[a]sso et Cn. Lentulo Augure adsignavi militibus, solvi
municipis. ea
[s]u[mma] s[estertium] circiter sexsiens milliens fuit, quam [p]ro
Italicis
praedis numeravi, et ci[r]citer bis mill[ie]ns et sescentiens, quod 25
pro agris
provincialibus solvi. id primus et [s]olus omnium, qui [d]e-
duxerunt
colonias militum in Italia aut in provinciis, ad memoriam
aetatis
meae feci. 2 et postea Ti. Nerone et Cn. Pisone consulibus
itemque C. Antistio
et D. Laelio cos. et C. Calvisio et L. Pasieno consulibus et L.
Le[nt]ulo et M. Messalla
consulibus et L. Caninio et Q. Fabricio co[s.], milit[i]bus, quos 30
eme-
riteis stipendis in sua municipi[a] dedux[i], praem[i]a numerato
persolvi, quam in rem sestertium q[uater m]illiens cir[cite]r
impendi.

4

c. 17.

quater [pe]cunia mea iuvi aerarium, ita ut sestertium milliens
et
quing[en]tie[n]s ad eos, qui praerant aerario, detulerim. 2 et M. 35
Lepido
et L. Ar[r]unt[i]o cos. in aerarium militare, quod ex consilio
m[eo]
co[ns]titutum est, ex [q]uo praemia darentur militibus, qui
vicena
[aut plu]ra sti[pendi]a emeruissent, HS milliens et septing[e]nti-
[ens ex pa]t[rim]onio [m]eo detuli.

ὑ]πατος τ[ρ]ι|σ|καιδέκατον ἀνὰ ἐξήκοντα δηνάρια τῶι σειτομετρον-
 μένωι δῆμωι ἔδωκα· [οὔ]τος ἀριθμὸς πλείων εἴκο|σι μυριάδων
 ὑπῆρχεν·|

c. 16.

χρήματα ἐν ὑπατεία[ι] τετάρτῃ ἐμῇ κα[ι] μετὰ ταῦτα ὑ||πάτοις 20
 Μάρκω[ι] Κράσσω[ι] καὶ Ναῦωι Λέντλω[ι] Αὐγου|ρι ταῖς πόλεσιν
 ἡρίθμησα ὑπὲρ ἀγρῶν, οὓς ἐμέρισα | τοῖς στρατ[ι]ώ|ταις. κεφαλαίου
 ἐγένοντο ἐν Ἰτ[α]λίας | μὲν μύριαι π[εν]τακι|σχε[ί]λαι μυ|ριάδες, τ[ῶ]ν
 [δὲ ἐ]παρ|χειτικῶν ἀγρῶν [μ]υ|ριάδες ἑξακισχ[ε]ίλ|λαι πεν[τακό]σ[ιαι]. ||
 τοῦτο πρῶτος καὶ μόνος ἀπάντων ἐπόησα τῶν | [κατα]γαγόντων IX
 ἀποικίας στρατιωτῶν ἐν Ἰτα|λίας ἢ ἐν ἐπαρχείαις μέχρι τῆς ἐμῆς
 ἡλικίας. καὶ | μετέπειτα Τιβερίωι Νέρωνι καὶ Ναῦωι Πείσωνι ὑπά-||
 τοις καὶ πάλιν Γαῖωι Ἀνθεστίωι καὶ Δέκμωι Λαι|λίωι ὑπάτοις καὶ 5
 Γαῖωι Καλουσίωι καὶ Λευκίωι | Πασσήνωι [ὑ]πάτο[ι]ς καὶ Λευκίωι
 Λέντλωι καὶ Μάρ|κωι Μεσσάλ[αι] ὑπάτοις κ[α]ὶ [Λ]ευκίωι Κανινίωι
 καὶ | Κοίντωι Φαβρικίωι ὑπάτοις <τοῖς> στρατιώταις ἀπολυ||ομένοις, 10
 οὓς κατήγαγον εἰς τὰς ἰδίας πόλ[ει]ς, φιλαν|θρώπου ὀνόματι ἔδωκα
 μυριάδας ἐγγὺς [μυρία]ς·|

c. 17.

τετρά[κ]ις χρήμασιν ἐμοῖς ὑπέλαβον τὸ αἰράριον, εἰς ὃ | κατήνεκα
 <τρις>[χ]ελίας [ἐπ]τακοσίας πεντήκοντα | μυριάδας. καὶ Μάρκωι
 Λε[πί]δωι καὶ Λευκίωι Ἀρρουν|τίωι ὑπάτοις εἰς τὸ στρατιωτικὸν 15
 αἰράριον, ὃ τῇ | [ἐ]μῇ γ[ν]ώ[μ]ῃ κατέστη, ἵνα ἐξ αὐτοῦ αἱ δωρεαὶ
 τοῖς | ἀπολυομένοις στρατ[ι]ώταις δίδωνται, ο[ὗ] ἐκ[κ]ο|σιν ἐνιαυτοὺς ἢ
 πλείονας ἐστρατεύσαντο, μυρι|άδας τετρα[κ]ισχελίας διακοσίας πεντή-
 κοντα || ἐκ τῆς ἐμῆς ὑπάρξεως κατήνεκα·|

c. 18.

[ab eo anno, q]uo Cn. et P. Lentuli c[ons]ules fuerunt, cum 40
 deficerent
 [ve]ct[i]g[alia, tum] centum millibus h[omi]num tum pluribus
 multo fru-
 me[n]tarios et n]umma[ri]o[s t]ributus ex horr]eo et patr[i]monio
 m[eo]
 edidi.

c. 19.

curiam et continens ei Chalcidicum templumque Apollinis in IV
 Palatio cum porticibus, aedem divi Iuli, Lupercal, porticum ad
 cir-
 cum Flaminium, quam sum appellari passus ex nomine eius,
 qui pri-
 orem eodem in solo fecerat, Octaviam, pulvinar ad circum maxi-
 mum,
 2 aedes in Capitolio Iovis Feretri et Iovis Tonantis, aedem 5
 Quirini,
 aedes Minervae et Iunonis Reginae et Iovis Libertatis in Aven-
 tino,
 aedem Larum in summa sacra via, aedem deum Penatium in
 Velia,
 aedem Iuventatis, aedem Matris Magnae in Palatio feci.

c. 20.

Capitolium et Pompeium theatrum utrumque opus impensa
 grandi refeci
 sine ulla inscriptione nominis mei. 2 rivos aquarum compluribus 10
 locis
 vetustate labentes refeci, et aquam, quae Marcia appellatur,
 duplicavi
 fonte novo in rivum eius inmisso. 3 forum Iulium et basilicam,
 quae fuit inter aedem Castoris et aedem Saturni, coepta pro-
 fligata-
 que opera a patre meo, perfeci et eandem basilicam consump-
 tam in-
 cendio, ampliato eius solo, sub titulo nominis filiorum m[eorum] 15
 i]n-

νου τ[ο]ῦ ἐνιαυτοῦ, ἐξ οὗ Νάϊος καὶ Πόπλιος | Λέντλοι
 ντο, ὅτε ὑπέλειπον αἱ δη|μόσιαι πρόσοδοι, ἄλλοτε μὲν
 ν, ἄλ|[λοτε] δὲ πλείωσιν σειτικὰς καὶ ἀργυρικὰς συντάξεις || x
 ὑπάρξεως ἔδωκα.

ιον καὶ τὸ πλησίον αὐτῷ Χαλκιδικόν, | ναόν τε Ἀπόλ-
 λατίῳ σὺν στοαῖς, | ναὸν θεοῦ Ἰουλίου, Πανὸς ἱερόν,
 π||ποδρόμῳ τῷ προσαγορευομένῳ Φλαμινίῳ, ἣν | εἶσα 5
 σθαι ἐξ ὀνόματος ἐκείνου Ὀκτα|ουῖαν, ὃς πρῶτος αὐτὴν
 αὐὸν πρὸς τῷ | μεγάλῳ ἵπποδρόμῳ, ναοὺς ἐν Καπιτω-
 Τροπαιοφόρου καὶ Διὸς Βροντησίου, ναὸν || Κυρεῖνου, 10
 s καὶ Ἡρας Βασιλίδος καὶ | Διὸς Ἐλευθερίου ἐν Ἀουεν-
 , πρὸς τῇ | ἱερᾷ ὁδῷ, θεῶν κατοικιδίων ἐν Οὐελίαι, ναὸν
 αὐὸν Μητρὸς θεῶν ἐν Παλατίῳ ἐπόησα.

ν καὶ τὸ Πομπηίου θέατρον ἐκάτερον || τὸ ἔργον ἀναλώ- 15
 τοις ἐπεσκεύασα ἄ|νευ ἐπιγραφῆς τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος.
 ἴτω[ν ἐν πλεί]στοις τόποις τῇ παλαιότητι ὀλισ|θάνοντας
 καὶ ὕδωρ τὸ καλούμενον | Μάρτιον ἐδίπλωσα πηγὴν νέαν
 ον || [αὐτοῦ ἐποχετεύσ]ας. ἀγορὰν Ἰουλίαν καὶ βασι-| 20
 ν μετα[ξὺ τ]οῦ τε ναοῦ τῶν Διοσκό|[ρω]ν καὶ τοῦ Κρόνου,
 ημένα ἔργα ὑπὸ τοῦ | [πατρός μου, ἐτελείωσα] καὶ τὴν
 ικὴν | [κατακαυθεῖσαν ἐν αὐξήθεντι] ἐδάφει αὐτῆς ἐξ
 ἰνόματος τῶν ἐμῶν υἱῶν ὑπ[ηρξάμην], | καὶ εἰ μὴ αὐτὸς XI

cohavi et, si vivus non perfecissem, perfici ab heredibus [meis
ius]si.

4 duo et octoginta templa deum in urbe consul sex[tu]m ex
[auctori]tate

senatus refeci nullo praetermisso quod e[o] tempore [refici
debeba]t.

5 consul septimum viam Flaminiam a[b urbe] Ari[minum] refeci
pontes]que

omnes praeter Mulvium et Minucium.

20

c. 21.

in privato solo Martis Ultoris templum [f]orumque Augustum
[ex ma]n[i]-

biis feci. theatrum ad aedem Apollinis in solo magna ex parte a
p[r]i[v]atis

empto feci, quod sub nomine M. Marcell[i] generi mei esset.

2 don[a e]x

manibiis in Capitolio et in aede divi Iu[l]i et in aede Apollinis
et in ae-

de Vestae et in templo Martis Ultoris consecravi, quae mihi 25
consti-

terunt HS circiter milliens. 3 auri coronari pondo triginta et
quin-

que millia municipiis et colonis Italiae conferentibus ad
triumpho[s]

meos quintum consul remisi, et postea, quotienscumque im-
perator a[ppe]l-

latus sum, aurum coronarium non accepi decernentibus muni-
cipi[s]

et colonis aequ[e] beni[g]ne adque antea decreverant.

30

c. 22.

ter munus gladiatorium dedi meo nomine et quinquiens filiorum
meo-

rum aut n[e]potum nomine, quibus muneribus depugnaverunt
homi-

num ci[rc]iter decem millia. bis athletarum undique acci-
torum

spectaculu[m] p[o]pulo pra[ebui me]o nomine et tertium
nepo[tis] mei no-

[μι, τ]ελε[ι]ω[θῆναι ὑπὸ] | τῶν ἐμῶν κληρονόμων ἐπέ-
 [καὶ ὄγδο]ήκοντα ναοὺς ἐν τῇ πόλ[ει ἔκτ]ον ὑπ[ατος
 νηκ[λ]ήτου ἐπεσκεύασ[α] ο[ὕ]δ' ἐνα πε[ρ]ιλιπ[ών, δς] | 5
 χρόνῳ ἐπισκευῆς ἐδεῖτο. [ὔ]πα[τος ἔ]βδ[ο]μον ὁδὸν
 πὸ 'Ρώμης [εἰς Ἀρίμινον] | γ[εφ]ύρας τε τὰς ἐν αὐτῇ
 κεῖν τῶν μὴ | ἐπ[ι]δεομένων ἐπ[ι]σκευῆς ἐπόησα. |]

ὧι ἐδάφει Ἄρεως Ἀμύντορος ἀγοράν τε Σε[β]αστὴν ἐκ 10
 ἦσα. θέατρον πρὸς τῷ Ἀπόλ[λωνος] ναῷ ἐπὶ ἐδάφους
 μέρους ἀγο[ρασθέντος] ἀνήγειρα ἐπὶ ὀνόματος Μαρκελλου |
 μου. ἀναθέματα ἐκ λαφύρων ἐν Καπι[τωλίῳ] καὶ ναῷ 15
 ναῷ Ἀπόλλωνος | καὶ Ἑστίας καὶ Ἄ[ρεω]ς ἀφιέρωσα, ἃ
 γ | ἐνγὺς μυριάδω[ν δι]σχε[ι]λίων πεντακ[οσίων]. | εἰς
 βανον λειτρῶν τρισ[μυρίων] | πεντακισχειλίων καταφε-
 ἐν Ἰταλί[αι] πολειτεῖαις καὶ ἀποικίαις συνεχώρη[σ]α τὸ 20
 πατεύων, καὶ ὕστερον, ὅσakis αὐτοκράτωρ | προσηγο-
 εἰς τὸν στέφανον ἐπαγγελίας οὐκ ἔλαβον ψηφίζομένων
 ι[ῶν] | καὶ ἀποικιῶν μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας ὥς τὸ || XII
 ἠφίσαντο]. |]

ομαχίας ἔδωκα τῷ ἐμῷ ὀνόματι καὶ | πεν[τάκις] τῶν
 υἱ[ῶν]ων, ἐν αἷς μονο[μαχίαις] ἐπύκτευσαν ὥς μύρι[ο]ι.
 γ | παν[τ]τόθεν μετακεκλημένων τὴν τοῦ ἀγῶνος θέαν | 5
 παρέσχον τ[ῷ] ἐμῷ ὀνόματι καὶ τρίτον | τοῦ ἐμοῦ
 σ ἐποίησα δι' ἐμοῦ τετράκ[ις], | διὰ δὲ τῶν ἄλλων

mine. 2 ludos feci m[eo no]m[in]e quater, aliorum autem 35
 m[agist]ra-
 tuum vicem ter et viciens. [pr]o conlegio XV virorum magis[ter
 con]-
 legii collega M. Agrippa lu[dos s]aeclares C. Furnio C. Silano
 cos. [feci].
 [c]onsul XIII ludos | Mar[tia]les pr[imus fec]i, quos p[ost i]d
 tempus deinceps
 ins[equen]ti[bus] | annis [s. c. et lege fe]cerunt [co]n[su]les.
 3 [ven]ation[es] best[ia]-
 rum Africanarum meo nomine aut filio[ru]m meorum et nepo- 40
 tum in ci[r]-
 co aut in foro aut in amphitheatris popul[o d]edi sexiens et
 viciens, quibus
 confecta sunt bestiarum circiter tria m[ill]ia et quingentae.

c. 23.

navalis proeli spectaclum populo de[di tr]ans Tiberim, in quo loco
 nunc nemus est Caesarum, cavato [s]olo in longitudinem mille
 et octingentos pedes, in latitudine[m mille] e[t] ducenti. in 45
 quo tri-
 ginta rostratae naves triremes a[ut birem]es, plures autem
 minores inter se conflixerunt. q[ui]bu[s] in classibus pugnave-
 runt praeter remiges millia ho[minum] tr[ia] circiter.

c. 24.

in templis omnium civitatum prov[inci]ae Asiae victor orna-
 menta reposui, quae spoliatis tem[plis i]s, cum quo bellum ges- 50
 seram,
 privatim possederat. 2 statuae [mea]e pedestres et equestres
 et in
 quadrigis argenteae steterunt in urbe XXX circiter, quas ipse
 sustuli exque ea pecunia dona aurea in aede Apollinis meo nomi-
 ne et illorum, qui mihi statuarum honorem habuerunt, posui.

c. 25.

mare pacavi a praedonibus. eo bello servorum, qui fugerant a v
 dominis
 suis et arma contra rem publicam ceperant, triginta fere millia
 capta

ρει τρὶς καὶ εἰκοσάκις. | ὑπὲρ τῶν δεκαπέντε [ἀνδρ]ῶν
 ροντα || Μάρκον Ἀγρίππαν θέας τὰς διὰ ἑκατὸν ἔτων 10
 ὄν[ομαζομένα]ς σαικλάρεις ἐποίησα Γαίῳ | Φουρνίῳ
 ἑ[λ]ανῶι ὑπάτοις. ὑπατος τρεῖς|καιδέκατον θέας Ἄρει
 ἡσα, ἃς μετ' ἐ|κεῖνον[ν χ]ρόνον ἐξῆς [τοῖς μ]ετέπειτα
 ὅγματι συνκλήτου καὶ νόμῳ ἐπόησαν οἱ ὕπα[τοι. θηρο- 15
 ῶν τῶν] ἐκ Λιβύης θηρίων ἐ|μῶι ὀνόματι ἢ υἱῶν ἢ
 ὡι ἵπποδρόμῳ] | [ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ ἐν τοῖς] ἀμφιθεάτροις
 ις καὶ εἰκοσάκις, ἐν [αἷς κατεσφάγη θηρία] || ἐνγὺς [τρις- 20
 εντακόσια.]

θέαν τῷ δῆμ[ωι ἔδω]κα πέ[ρ]αν τοῦ Τι[βέριδος, ἐν ᾧ
 ἔστιν ἄλσος Καισάρων | ἐκκεχωσμ[ένης τῆς γῆς] ἐ[λ]ίς
 ἰων ὀκτακο[σίων ποδῶν, εἰς πλάτος χειλίων διακο[σ]ίων.
 κο[ν]τα ναῦς ἔμβολα ἔχουσαι τριήρεις ἢ δί|κροτοι, αἱ δὲ XIII
 οὺς ἐναυμάχησαν. | ἐν τ[ούτῳ] τῷ στόλῳ ἡγωνίσαντο
 γῶν | πρόσπου ἄνδρες τρ[ι]σχ[ε]ί[λ]ιοι.||

ς πασῶν πόλεων τῆς Ἀσίας νεικήσας τὰ ἀναθέ[ματα 5
 σα, [ᾧ] κατεσχέκει ἱεροσυλήσας ὁ | ὑπ' ἐμοῦ καταγω-
 [μιος]. ἀνδριάντες πε|ζοὶ καὶ ἔφιπποί μου καὶ ἐφ'
 υροῖ εἰστήκει|σαν ἐν τῇ πόλει ἐνγὺς ὀγδοήκοντα, οὓς
 ἐκ τούτου τε τοῦ χρήματος ἀναθέματα χρυσᾶ ἐν | τῷ 10
 πόλλωνος τῷ τε ἐμῶι ὀνόματι καὶ | ἐκείνων, οὔτινές με
 σ ἀνδριᾶσιν ἐτείμη|σαν, ἀνέθηκα.]

] πειρατευομένην ὑπὸ ἀποστατῶν δου[λ]ων [εἰ]ρήνευσα· 15
 που μυριάδας τοῖς | δε[σπόται]ς εἰς κόλασιν παρέδωκα.
 ι τοὺς ἐμοὺς λόγους ἅπανα ἢ Ἰταλία ἐκούσα κα[τ]μ[έ]

dominis ad supplicium sumendum tradidi. 2 iuravit in mea
 ver[ba] tota
 Italia sponte sua, et me be[l]li, quo vici ad Actium, ducem
 depoposcit. iura-
 verunt in eadem ver[ba] provi[n]ciae Galliae, Hispaniae, Africa, 5
 Sicilia, Sar-
 dinia. 3 qui sub [signis meis tum] militaverint, fuerunt senatores
 plures
 quam DCC, in ii[s, qui vel antea vel pos]tea consules facti sunt
 ad eum diem,
 quo scripta su[n]t haec, LXXXIII, sacerdo]tes ci[rc]iter
 CLXX.

c. 26.

omnium prov[inci]arum populi Romani], quibus finitimae
 fuerunt
 gentes, quae non p[ar]erent imperio nos]tro, fines auxi. 2 Gallias 10
 et Hispa-
 nias provincias, i[tem Germaniam, qua inclu]dit Oceanus a Gadi-
 bus ad osti-
 um Albis flumin[is] pacavi. 3 Alpes a re]gione ea, quae proxima
 est Ha-
 drianio mari, [ad Tuscum pacari fec]i nulli genti bello per
 iniuriam
 inlato. 4 cla[ssis m]ea p[er Oceanum] ab ostio Rheni ad solis
 orientis re-
 gionem usque ad fi[nes Cimbroru]m navigavit, quo neque terra 15
 neque
 mari quisquam Romanus ante id tempus adit, Cimbrique et
 Charydes
 et Semnones et eiusdem tractus alii Germanorum popu[l]i per
 legatos amici-
 tiam meam et populi Romani petierunt. 5 meo iussu et auspicio
 ducti sunt
 [duo] exercitus eodem fere tempore in Aethiopiam et in Ar[a]-
 biam, quae appel-
 [latur] Eudaemon, [maxim]aeque hos[t]ium gentis utr[iu]sque 20
 cop[ia]e
 caesae sunt in acie et [c]om[plur]a oppida capta. in Aethio-
 piam usque ad oppi-

δι ἐπ' Ἀκτίῳ ἐνείκησα, ἡγεμόνα ἐξη<ι>||τῆσατο. ὦ||μοσαν
 αὐτοῦ]ς λόγους ἐπαρ||χεῖαι Γαλατία, Ἰσπανία, Λιβύη, 20
 Σαρδῶ. οἱ ὑπ' ἐ|μ[αῖς σημείαις τό]τε στρατευ[σάμε]νοι
 ητι|κοὶ πλε[ίους ἐπτ]α[κοσί]ων· [ἐ]ν [αὐτοῖς οἱ ἢ πρότερον
 ι]τα ἐγένοντο ὑπατοὶ ἄχρι ἐ[κ]ε[ῖ]ν[ης τῆς ἡ]μέ|ρας, ἐν
 ἔγραπτα]ι, ὁ[γδοή]κοντα τρεῖς, ἱερεῖς || πρόσπου ἑκατὸν XIV
 ντα.]

παρχειῶν δῆμο[ν Ῥω]μαίων, αἷς ὅμορα | ἦν ἔθνη τὰ μὴ
 ι]ενα τῇ ἡμετέραι ἡ|γεμονία<ι>, τοὺς ὅρους ἐπεύξ[ησ]α.
 αὶ Ἰσ||πανίας, ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανίαν, καθὼς Ὠκεα|νὸς 5
 ἀπ[ὸ] Γαδε[ίρ]ων μέχρι στόματος | Ἄλβιος ποταμο[ν ἐν]
 ατέστησα. Ἀλπης ἀπὸ | κλίματος τοῦ πλησίον Εἰονίου
 ρι Τυρ|ρηνικῆς θαλάσσης εἰρηνεύεσθαι πεπόηκα, οὐδενὶ ||
 ις ἐπενεχθέντος πολέμου. στόλος | ἐμὸς διὰ Ὠκεανοῦ ἀπὸ 10
 Ρήνου ὡς πρὸς | ἀνατολὰς μέχρι ἔθνους Κίμβρων διέπλευσεν,
 τὰ γῆν οὔτε κατὰ θάλασσαν Ῥωμαίων τις πρὸ | τούτου τοῦ
 σῆλθεν· καὶ Κίμβροι καὶ Χάλυ||βες καὶ Σέμνονες ἄλλα τε 15
 Γερμανῶν | διὰ πρεσβειῶν τὴν ἐμὴν φιλίαν καὶ τὴν δῆμον
 ἡ<ι>τῆσαντο. ἐμῇ ἐπιταγῇ καὶ οἰωνοῖς αἰσί|οις δύο
 τα ἐπέβη Αἰθιοπία καὶ Ἀραβία | τῇ Εὐδαίμονι καλου-
 ἰλας τε τῶν πο||λεμίων δυνάμεις κατέκοψεν ἐν παρατάξει καὶ | 20
 ὅλεις δοριαλώτους ἔλαβεν καὶ προ|έβη ἐν Αἰθιοπία μέχρι

dum Nabata pervent[um] est, cui proxima est Meroe. in
Arabiam usque
in fines Sabaeorum pro[cess]it exercitus ad oppidum Mariba.

c. 27.

Aegyptum imperio populi [Ro]mani adieci. 2 Armeniam maio-
rem inter-
fecto rege eius Artaxe c[u]m possem facere provinciam, malui 25
maiorum
nostrorum exemplo regn[u]m id Tigrani regis Artavasdis filio,
nepoti au-
tem Tigranis regis, per T[i. Ne]ronem trad[er]e, qui tum mihi
priv[ig]nus erat.
et eandem gentem postea d[e]sciscentem et rebellantem domi-
t[a]m per Gaium
filium meum regi Ariobarzani regis Medorum Artaba[zi] filio
regen-
dam tradidi et post eius mortem filio eius Artavasdi. quo 30
interfecto Tig[ra]-
ne(m), qui erat ex regio genere Armeniorum oriundus, in id
regnum misi. 3 pro-
vincias omnis, quae trans Hadrianum mare vergunt ad orien-
[te]m, Cyre-
nasque, iam ex parte magna regibus ea possidentibus, et antea
Siciliam et
Sardiniam occupatas bello servili recipravi.

c. 28.

colonias in Africa, Sicilia, [M]acedonia, utraque Hispania, 35
Achai[a], Asia, S[y]ria,
Gallia Narbonensi, Pi[si]dia militum deduxi. 2 Italia autem
XXVIII [colo]ni-
as, quae vivo me celeberrimae et frequentissimae fuerunt, me[a
auctoritate]
deductas habet.

c. 29.

signa militaria complur[a per] alios d[u]ces am[issa] devicti[s
hostibu]s re[cepi]
ex Hispania et [Gallia et a Dalm]ateis. 2 Parthos trium exercitum 40
Romano-

βάτης, ἥτις | ἐστὶν ἔνγιστα Μερόη(ι), ἐν Ἀραβίαι δὲ μέχρη
 ἱρίβας.||

ν δῆμον Ῥωμαίων ἡγεμονίαι προσέθηκα. | Ἀρμενίαν τὴν XV
 ἵναιρεθέντος τοῦ βασιλέως δυνάμενος ἐπαρχεῖαν ποῆσαι
 ὑ|λήθην κατὰ τὰ πάτρια ἡμῶν ἔθη βασιλείαν Τιγρά||νη 5
 ου νίῳι, νίωνῳι δὲ Τιγράνου βασιλέως, δ[ο]ῦν[α]ι διὰ
 Ἰέρωνος, ὃς τότε μου | πρόγονος ἦν· καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος
 ν καὶ | ἀναπολεμοῦν δαμασθὲν ὑπὸ Γαΐου τοῦ υἱοῦ | μου
 ἰοβαρζάνει, βασιλέως Μήδων Ἀρτα||βάζου νίῳι, παρέδωκα, 10
 τὸν ἐκείνου θάνα|τον τῷ νίῳι αὐτοῦ Ἀρταουάσδη(ι)· οὗ
 ς | Τιγράνην, ὃς ἦν ἐκ γένους Ἀρμενίου βασιλικοῦ, εἰς | τὴν
 ἔπεμψα. ἐπαρχείας ἀπάσας, ὅσαι | πέραν τοῦ Εἰονίου
 τείνουσι πρὸς ἀνα||τολάς, καὶ Κυρήνην ἐκ μείσζονος μέρους 15
 έων κατεσχημένας καὶ ἔμπροσθεν Σικελίαν καὶ Σαρ|δῶ(ι)
 ἰμ(μ)ένας πολέμῳι δουλικῶι ἀνέλαβον.|

ς ἐν Λιβύῃι, Σικελίαι, Μακεδονίαι, ἐν ἑκατέ|ρα(ι) τε
 Ἀχαΐαι, Ἀσίαι, Συρία(ι), Γαλατίαι τῇ πε||ρὶ Νάρβωνα, 20
 στρατιωτῶν κατήγαγον. Ἰτα|λία δὲ εἴκοσι ὀκτὼ ἀποικίας
 οὔ καταχθεί|σας, αἱ ἐμοῦ περιόντος πληθύνουσαι ἐτύγχανον.|

στρατιωτικὰς [πλείστας ὑ]πὸ ἄλλων ἡγεμό|νων ἀποβεβλη-
 ῶν τοῦ]ς πολέμους || ἀπέλαβον ἐξ Ἰσπανίας καὶ Γαλατίας XVI
 | Δαλματῶν. Πάρθους τριῶν στρατευμάτων Ῥωμαί|ων

rum spolia et signa re[ddere] mihi supplicesque amicitiam populi
Romani

petere coegi. ea autem si[gn]a in penetrali, quod e[s]t in
templo Martis Ultoris,
reposui.

c. 30.

Pannoniorum gentes, qua[s] a[n]te me principem populi Romani
exercitus nun-

quam adit, devictas per Ti. [Ne]ronem, qui tum erat privignus 45
et legatus meus,

imperio populi Romani s[ubie]ci protulique fines Illyrici ad
r[ip]am fluminis

Dan[u]i. 2 citr[a] quod [D]a[cor]u[m] tr[an]s[gressus] exercitus
meis a[u]sp[icis] vict[us] profliga-

tusque [es]t, et pos[tea] tran[s] Dan[u]vium ductus ex[er]citus
me[u]s Da[cor]um

gentes im[peri]a p[opuli] R[omani] perferre coegit].

c. 31.

ad me ex In[dia] regum legationes saepe missae sunt non visae 50
ante id t]em[pus]

apud qu[em]q[ue] R[omanorum] du]cem. 2 nostram amic[itiam]
appetive]run[t]

per legat[os] B[a]starn[ae] Scythae]que et Sarmatarum qui su[n]t
citra fl]umen

Tanaim [et] ultra reg[es], Alba]norumque rex et Hiberorum e[t]
Medorum].

c. 32.

ad me supplices confug[erunt] reges Parthorum Tirida[te]s et
post[ea] Phrat[es]

regis Phrati[s] filiu[s], Medorum Ar[tavasdes], Adiabenorum vi
A]rtaxa-

res, Britann[o]rum Dumnobellaunus et Tin[commius], Sugam-
br]orum

Maelo, Mar[c]omanorum Sueborum [. . . rus]. 2 ad [me]x
Parthorum

Phrates Orod[i]s filius filios suos nepot[esque] omnes] misit in
Italiam non

σημέας ἀποδοῦναι ἐμοὶ ἰκέτας τε φι|λίαν δήμου Ῥωμαίων
νάγκασα. ταύτας || δὲ τὰς σημέας ἐν τῷ Ἄρεως τοῦ Ἀμύν- 5
5 ἁ|δύτῳ ἀπεθέμην.|

ίων ἔθνη, οἷς πρὸ ἐμοῦ ἡγεμόνος στρατεύ|μα Ῥωμαίων οὐκ
ῖσσηθέντα ὑπὸ Τιβερίου | Νέρωνος, ὅς τότε μου ἦν πρόγονος
λευτής, || ἡγεμονίαι δήμου Ῥωμαίων ὑπέταξα τά τε Ἰλλυρι- 10
μέχρι Ἰστρου ποταμοῦ προήγαγον. οὐ ἐπει|τάδε Δάκων
πολλή δύναμις ἐμοῖς αἰσίοις οἰω|νοῖς κατεκόπη, καὶ ὕστερον
τὸ ἐμὸν στρα|τευμα πέραν Ἰστρου τὰ Δάκων ἔθνη προστά-
δήμου Ῥωμαίων ὑπομένειν ἡνάγκασεν.| 15

μέ ἐξ Ἰνδίας βασιλέων πρεσβεῖαι πολλάκις ἀπε|στάλησαν,
πρὸ τούτου χρόνου ὀφθεῖσαι παρὰ | Ῥωμαίων ἡγεμόνι. τὴν
φιλίαν ἡξίωσαν | διὰ πρέσβων Βαστάρναι καὶ Σκύθαι καὶ
ὦν οἱ ἐπιτάδε ὄντες τοῦ Τανάιδος ποταμοῦ καὶ | οἱ πέραν δὲ 20
, καὶ Ἀλβανῶν δὲ καὶ Ἰβήρων | καὶ Μήδων βασιλέες.|

ἐμὲ ἰκέται κατέφυγον βασιλεῖς Πάρθων μὲν | Τειριδάτης καὶ
ᾠ Φραάτης, βασιλέως || Φράτου [υἱός, M]ήδ[ων] δὲ Ἄρταο[νάσ- XVII
διαβ[η]νῶν [Ἀ]ρτα[ξάρης, Βριτ]ανῶν Δομνοελλαῦνος | καὶ
μιος, Σο[υ]γ[άμβρων] [M]αίλων, Μαρκο[μάνων] [Σονήβων]
· [πρό]ς ἐμὲ βασιλε[ύ]ς || Πάρθων Φρα[άτης] Ὡρώδο[υ] υἱὸς 5
κ[υ]τοῦ] υἱῶ|νους τε πάντας ἔπεμψεν εἰς Ἰταλίαν, οὐ πολέμῳ |

bello superatu[s], sed amicitiam nostram per [libe]ror[um] 5
 suorum pignora
 petens. 3 plurimaeque aliae gentes exper[tae sunt p. R.] fidem me
 prin-
 cipe, quibus antea cum populo Roman[o nullum extitera]t
 legationum
 et amicitiae [c]ommercium.

c. 33.

a me gentes Parthorum et Medoru[m per legatos] principes
 earum gen-
 tium reges pet[i]tos acceperunt: Par[thi Vononem, regis Phr]atis 10
 filium,
 regis Orodis nepotem, Medi Arioba[rzanem], regis Artavazdis fi-
 lium, regis Ariobarzanis nepotem.

c. 34.

in consulatu sexto et septimo, po[stquam b]ella [civil]ia ex-
 stinxeram,
 per consensum universorum [potitus reru]m om[n]ium, rem
 publicam
 ex mea potestate in senat[us populique Rom]ani [a]rbitrium 15
 transtuli.
 2 quo pro merito meo senatu[s consulto Au]gust[us appe]llatus
 sum et laureis
 postes aedium mearum v[estiti] publ[ice corona]ue civica super
 ianuam meam fixa est [et clu]peus [aureu]s in [c]uria Iulia posi-
 tus, quem mihi senatum pop[ulumq]ue Rom[anu]m dare vir-
 tutis cle-
 ment[iaeque e]t iustitiae et pieta[tis caus]sa testatu[m] est pe[r 20
 e]ius clupe
 [inscription]em. 3 post id tem[pus a]uctoritate [omnibus prae-
 stiti, potes]-
 [t]atis au[tem n]ihilo ampliu[s habu]i quam cet[eri, qui m]ihi
 quo-
 que in ma[gis]tra[t]u conlegae f[uerunt].

c. 35.

tertium dec[i]mum consulatu[m cum gereba]m, sena[tus et
 e]quester ordo

ἀλλὰ τὴν ἡμ[ε]τέραν φιλίαν ἀξιῶν ἐπὶ τέ|κνων ἐνεχύροις.
 τε ἄλλα ἔθνη πείραν ἔλ[α]|βεν δήμου Ῥωμαίων πίστεως ἐπ'
 ἰόνος, || οἷς τὸ πρὶν οὐδεμία ἦν πρὸς δῆμον Ῥωμαίων π[ρε]σ- | 10
 : φιλίας κοινωνία. |

μοῦ ἔθνη Πάρθων καὶ Μήδων διὰ πρέσβων τῶν | παρ'
 οὔτων βασιλεῖς αἰτησάμενοι ἔλαβ[ον]. | Πάρθοι Οὐονώνην,
 Φράτου υ[ι]όν, βασιλ[έω]ς || Ὠρώδου υἱονόν, Μῆδοι 15
 ἕανην, βα[σ]ιλέως | Ἀρταβάζου υἱόν, βασιλέως Ἀριοβαρ-
 ω]νόν. |

πείαι ἕκτῃ καὶ ἑβδόμῃ μετὰ τὸ τοὺς ἐνφυ|λίους ζῆσαι με
 :, [κ]ατὰ τὰς εὐχὰς τῶν ἐ|μῶν πολε[ι]τῶν ἐνκρατῆς γενόμενος
 ὦν || πραγμάτων, ἐκ τῆς ἐμῆς ἐξουσίας εἰς τὴν τῆς συν|κλήτου 20
 δήμου τῶν Ῥωμαίων μετήνεγκα | κυριήαν. ἐξ ἧς αἰτίας
 συνκλήτου Σεβαστὸς | προσ[ηγορε]ύθην καὶ δάφναις δημοσίαι
 υ[λ]ά μου ἐστέφθ)η, ὃ τε δρύινος στέφανος ὁ διδόμενος || ἐπὶ XVII
 <ι> τῶν πολειτῶν ὑπερά[ν]ω τοῦ πυλῶ|νος τῆς ἐμῆς οἰκίας
 ὅπ[λ]ον τε χρυ|σοῦν ἐν τῷ βο[υ]λευτηρίῳ ἀνατεθ[έ]ν ὑπὸ τε
 νκλήτου καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥω[μα]ίων διὰ τῆς || ἐπιγραφῆς 5
 : αἰ ἐπέκειαν κα[ὶ] δ]ικαιοσύνην | καὶ εὐσέβειαν ἐμοὶ μαρτυρεῖ.
 ]τι πάντων | διήνεγκα, ἐξουσίας δὲ οὐδέν τι πλεῖον ἔσχον |
 ιρξάντων μοι. |

αιδεκάτην ὑπατείαν ἄγοντός μου ἢ τε σύν||κλητος καὶ τὸ 10
 τάγμα ὃ τε σύνπας δῆμος τῶν | Ῥωμαίων προσηγόρευσέ με

populusq[ue] Romanus universus [appell]av[it me pat]re[m 25
 p]atriae idque
 in vestibulo a]edium mearum inscribendum et in c[u]ria [Iulia
 e]t in foro Aug.
 sub quadrig[i]s, quae mihi ex s. c. pos[it]ae [sunt, censuit. 2 cum
 scri]psi haec,
 annum agebam septuagensu[mum sextum].

app. 1.

summa pecun[i]ae, quam ded[it vel in aera]rium [vel plebei
 Romanae vel di]mis-
 sis militibus: denarium sexien[s milliensi].

30

app. 2.

opera fecit nova aedem Martis, [Iovis] Ton[antis et Feretri,
 Apollinis],
 divi Iuli, Quirini, Minervae, [Iunonis Reginae, Iovis Libertatis],
 Larum, deum Penatium, Iuv[entatis, Matris Magnae, Lupercal,
 pulvina]r
 ad circum, curiam cum Ch[alcidico, forum Augustum, basilica]m
 Iuliam, theatrum Marcelli, [p]or[ticum Octaviam, nemus trans 35
 T]iberim
 Caesarum.

app. 3.

refecit Capito[lium sacra]sque aedes [nu]m[ero octoginta] duas,
 thea[t]rum Pom-
 pei, aqu[arum r]iv[os, vi]am Flamin[iam].

app. 4.

impensa p[raestita in spec]tacul[a] sca[enica et munera] gladia-
 torum at-
 [que athletas et venationes et] naumachi[am] et donata pe- 40
 [c]unia [colo]-
 [nis, municipiis, oppidis] terrae motu incendioque consum-
 pt[is] a[ut viritim] a[micis senat]oribusque, quorum census
 explevit,
 in[n]umera[bilis].

πρίδος καὶ τοῦτο | ἐπὶ τοῦ προπύλου τῆς οἰκίας μου καὶ ἐν
 οὐτη|ρίῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Σεβαστῇ ὑπὸ τῷ ἄρματι, ὃ
 ἄρματι συνκλήτου ἀνετέθη, ἐπιγραφῆναι ἐψηφίσα||το. ὅτε 15
 αὐτα, ἦγον ἔτος ἑβδομηκοστὸν | ἔκτον.|

πλαίωσις ἡριθμημένου χρήματος εἰς τὸ αἰρά|ριον ἢ εἰς τὸν
 ῥω[μαί]ων ἢ εἰς τοὺς ἀπολε|λυμένους στρατιώτας· ἑξ μυριάδες
 .||

αἰνὰ ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ ναοὶ μὲν Ἄρεως, Διὸς | Βροντησίου 20
 ταιοφόρου, Πανός, Ἀπόλλω|νος, θεοῦ Ἰουλίου, Κυρείνου,
 , Ἡρας βασιλίδος, Διὸς Ἐλευθερίου, ἡρώ|ων, θεῶν π|α-
 |ε|όττης, Μητρὸς θεῶν, β[ου]λευτήριον] σὺν Χαλκι|δικῶι, XIX
 Σεβαστῇ|ι, θέατρον Μαρκέλλου, β[α]σι|λικῇ Ἰουλίᾳ, ἄλσος
 ν, στοαὶ ἐ[ν] Παλατ[ί]ῳι, | στοὰ ἐν ἵπποδρόμῳ Φλαμνίῳι.

εὐάσθ[η τὸ Κα]|πιτώλιον, ναοὶ ὀγδοήκοντα δύο, θέ[ατ]ρον
 ἡίου, ὁδὸς Φλαμνία, ἀγωγοὶ ὑδάτων.

5

ἵναι δὲ | εἰς θεάς καὶ μονομάχους καὶ ἀθλητὰς καὶ ναυμα|χίαν
 ἡμαχίαν δωρεαί [τε] ἀποικίαις πόλεσιν | ἐν Ἰταλίᾳ, πόλεσιν
 ρεῖαις σεισμῶι κα[ὶ] ἐν πυ|ρισμοῖς πεπονηκυῖαις ἢ κατ' ἄνδρα
 ἢ συν||κλητικοῖς, ὧν τὰς τειμῆσεις προσεξεπλήρωσεν, ἅ|πειρον 10

II

FASTI. CALENDARS

THE FASTI

THE list of consuls has been conflated from all the epigraphic *fasti*, now published together by A. Degraasi in *Inscriptiones Italiae*, vol. xiii, fasc. 1 (Rome, 1947). Names or portions of names surviving in any of the *fasti* are printed in ordinary type, portions of names which have perished in square brackets. In round brackets we have added any names or portions of names, known from other sources, which do not appear in the existing *fasti*. The note 'no *suffecti*' has been added under any year in which *fasti* normally including *suffecti* survive, but do not record any *suffecti* for that year. For convenience of reference we have appended to the dates the numbers of the *tribunicia potestas* of Augustus, Agrippa, Tiberius, Drusus, and Gaius. The number recorded is that upon which the person concerned entered during the year in question, e.g. 20 B.C. (Aug. IV) means that in 20 B.C. Augustus completed his third and entered his fourth year of tribunician power.

The following abbreviations are used:

<i>Amit.</i>	= fasti Amiternini
<i>Ant. Min.</i>	= fasti Antiates minores
<i>Arv.</i>	= fasti Arvalium
<i>Cap.</i>	= fasti Capitolini consulares
<i>Col.</i>	= fasti Colotiani
<i>Cupr.</i>	= fasti Cuprenses
<i>Gab.</i>	= fasti Gabini
<i>Lat.</i>	= fasti feriarum Latinarum
<i>Mag.</i>	= fasti magistrorum vici
<i>Ost.</i>	= fasti Ostienses
<i>Tr. Barb.</i>	= fasti triumphales Barberini
<i>Tr. Cap.</i>	= fasti triumphales Capitolini
<i>Ven.</i>	= fasti Venusini (<i>our no.</i> 323)

43 B.C. C. Vibius C. f. Pansa (Caetronianus): A. Hirtius A. f.

suf. C. Iulius C. f. Caesar

Q. Pedius Q. f.

C. Carrinas C. f.

P. Ventidius P. f.

Col. [M. A]emilius, M. Antonius, imp. Caesar IIIvir. r. p. c. ex a. d. V k. Dec. ad pr. k. Ian. sext.

Amit. bellum in cam[p]is Ph[ilippicus cum] M. Brut[o] e[t C. C]a[ssio]

Tr. Cap. L. Munatius L. f. L. n. Plancus procos. ex Gallia IIII k. Ian. M. Aimilius M. f. Q. n. Lepidus II, IIIvir r. p. [c.] procos. ex Hispania pridie k. [Ian.]

M. Aemilius M. f. [L]epidus II: [L.] Munatius L. f.
(Plancus)

no *suffecti*

. A]ntonius P. Sulpicius cens. lustr. n. f.

bellum Perusinu[m cum] L. Ant[o]nio

. P. Vatinius P. f. procos. de Illurico pr. [k. Sex.]

L. Antonius (M. f. Pietas): P. Servilius P. f. (Vatia
Isauricus II)

no *suffecti*

. L. Antonius M. f. M. n. cos. ex Alpibus [k. Ian.]

Cn. Domitius M. f. (Calvinus II): C. Asinius Cn. f.
(Pollio)

suf. L. Cornelius L. f. (Balbus)

P. Canidius P. f. (Crassus)

. imp. Caesar divi f. [C. f.] IIIvir r. p. c. ov[ans] quod pacem
A. Antonio fecit

Antonius M. f. M. n. IIIvir r. p. c. ovan[s] quod pacem cum
Caesare feci[t]

saved after deletion.

L. Marcius (L. f. Censorinus): C. Calvisius (C. f.
Sabinus)

suf. C. Cocceius (Balbus)

P. Alfenus (P. f. Varus)

. L. Marcius L. f. C. n. Censorinus cos. ex Macedonia k. Ian.

Asinius Cn. f. Pollio procos. ex Parthineis VIII k. Novem.
e second item perhaps belongs to 38 B.C.)

Ap. Claudius (C. f. Pulcher): C. Norbanus (C. f. Flac-
cus)

suf. L. Cornelius (Lentulus)

L. Marcius (L. f. Philippus)

. P. Ventidius P. f. procos. ex Tauro monte et Partheis V k.
a.

M. Agrippa L. f.: L. Ca[niniu]s (L. f. Gallus)

suf. T. Statilius (T. f. Taurus)

36 B.C. L. Gellius L. f. (Poplicola): M. Cocceiu[s] (Nerva)

suf. L. Nonius L. f. (Asprenas)

[?. M]arcius

Tr. Cap. Cn. Domitius M. f. M. n. Calvinus procos. ex Hispania XVI k. Sextil.

imp. Caesar divi f. [C. f.] II, IIIvir r. p. c. II, ovans ex Sicilia idibus Novembr.

□ *engraved after deletion.*

35 B.C. Sex. Pomp(eius Sex. f.): L. Cornifi(cius L. f.)

suf. P. Cornelius (P. f. Scipio)

T. Peducaeus

34 B.C. M. Anton(ius M. f.) II: L. Scribonius (L. f. Libo)

suf. L. Sempronius (L. f. Atratinus)

Paul(lus) Aemilius (L. f. Lepidus)

C. Memmius (C. f.)

M. Herennius

(*Mag.* gives this, the correct version. *Ven.* omits M. Antonius, making L. Sempronius *consul ordinarius*)

Ven. bellum Hiluricum

Tr. Cap. T. Statilius T. f. Taurus procos. ex Africa pridie k. Iul.

C. Sossius C. f. T. n. procos. ex Iudaea III nonas Septembr.

C. Norbanus C. f. Flaccus procos. ex Hispania IIII id[us Oc]tobr.

33 B.C. imp. Caesar (divi f.) II: L. Volcacijs (L. f. Tullus)

suf. L. Autronius (P. f. Paetus)

L. Flavius

C. Fonteius (C. f. Capito)

M. Acilius (Glabrio)

L. Vinicius (M. f.)

Q. Laronius

Tr. Barb. L. Marcius Philipus ex Hispania V k. Mai. triumphavit palmam dedit

Ap. Claudius Pulcher ex Hispania k. Iun. triumphavit palmam dedit

L. Cornificius ex Africa III non. Dec. triumphavit palmam dedit

32 B.C. Cn. Domitius (L. f. Ahenobarbus): C. Sossius (C. f.)

suf. L. Cornelius

M. Valerius Messal(la)

Amit. bellum Acties. class[iar.] cum M. Antonio (*mislplaced*)

imp. Caesar divi f. III: M. Valerius (M. f.) Messal(la)
Corvinus

suf. M. Titius L. f.

Cn. Pompeius Q. f.

llum Acti.

imp. Caesar (divi f.) IV: M. Licinius (M. f.) Crassus

suf. C. Antistius (C. f.) Vetus

M. Tullius (M. f.) Cicero

L. Saenius L. f.

ell[um classia]r. confect.

llum Alexandrae

imp. Caesar (divi f.) V: Sex. Appuleius (Sex. f.)

suf. Potit(us) Valeri(us) (M. f. Messalla)

imp. Caesar de Dalmatis eid. Sext. triumph. palmam dedit
Caesar ex A[egy]pto XIIIX k. Sept. triumphavit

imp. Caesar (divi f.) VI: M. Agrippa (L. f.) II

10 *suffecti*

em censoria potest. lustrum fecer.

1. [C. C]alv[is]ius [S]abinus ex Hispania VII k. Iun. triumph.
palmam dedit

Carr]inas ex [G]al[l]is prid. eid. Iu[l.] triumph. palmam dedit

L. Autronius P. f. L. n. Paetus procos. ex Africa XVII k.
ab[r.]

mp. Caesar (divi f.) VII: M. Agrippa (L. f.) III

10 *suffecti*

M. Licinius M. f. M. n. Crassus procos. ex Thraecia et Geteis
1. Iul.

Valerius M. f. M. n. Messalla Corvinus procos. ex Gallia VII

p. Caesar vale]tudin. inpeditus fuit

mp. Caesar (divi f.) VIII: T. Statilius (T. f.) Taurus II

10 *suffecti*

Sex. Appuleius Sex. f. Sex. n. procos. ex Hispania VII k.

1. Caesar in] Hispania fuit

mp. Caesar di[vi f.] VIIII: M. Iunius (M. f.) Silanus

10 *suffecti*

p. Caes]ar in Hispan. fuit

- 24 B.C.** imp. Caesar divi f. X: C. Norbanus (C. f.) Flaccus
no *suffecti*

Lat. [imp.] Caesar valetud. [impedit. fuit]

- 23 B.C.** (Aug. I) [imp.] Caesar divi f. C. n. Augustus XI abd.
in eius loc. factus est [L. Sestius P. f. L. n.] Q[ui]rin.
[Albin.]

A. T[erentius A. f. ? n. Var]ro Murena [in mag. damn.]
est, in e. l. f. e. [Cn. Calpurn]ius Cn. f. Cn. n. Pis[o]
[imp. Caesar divi f. C. n. Augustus posteaquam consu]-
latu se abdicavit, tri[b. pot. accepit]

(This is the version of *Cap.* The other surviving *fasti* all ignore Varro
Murena, making Piso *consul ordinarius*.)

Lat. [imp. Cae]sar in monte fuit. [...imp. Ca]esar cos. abdicavit

- 22 B.C.** (Aug. II) M. Claudius M. f. Mar[cellus] (Aeserninus):
L. Arruntius L. f.

no *suffecti*

Col. L. Munatius Paul. Aemilius [cens. lustr. n. f.]

- 21 B.C.** (Aug. III) Q. Aemilius (M'. f.) Lepid(us): M. Lolliu[s]
(M. f.)

no *suffecti*

Tr. Cap. L. Sempronius L. f. L. n. Atratinus procos. ex Africa IIII
idus Oct.

- 20 B.C.** (Aug. IV) M. Appuleius Sex. f.: P. Silius (P. f. Nerva)
no *suffecti*

- 19 B.C.** (Aug. V) C. Sentius (C. f.) Saturn(inus): Q. Lucreti(us)
Q. f. Vespillo)
suf. M. Vinicius P. f.

Tr. Cap. L. Cornelius P. f. Balbus procos. ex Africa VI k. April.

- 18 B.C.** (Aug. VI, Agr. I) P. Cornelius P. f. (Lentulus Marcel-
linus): Cn. C[ornelius] (L. f.) Lentul(us)
no *suffecti*

- 17 B.C.** (Aug. VII, Agr. II) C. Furnius C. f.: C. Iun[ius] (C. f.)
Silanus
no *suffecti*

(Aug. VIII, Agr. III) L. Domitius Cn. f. (Ahenobarbus): P. Corne[lius] (P. f.) Scipio
suf. L. Tarius (Rufus)

(Aug. IX, Agr. IV) M. (Livius) Drusus L. f. (Libo):
 L. (Calpurnius L. f.) Piso (Frugi)
no suffecti

(Aug. X, Agr. V) M. Licinius M. f. (Crassus): Cn.
 (Cornelius Cn. f. Lentulus) Augu[r]
no suffecti

(Aug. XI, Agr. VI) Ti. Claudius Ti. f. (Nero): P.
 Quinctil(ius Sex. f. Varus)
no suffecti

(Aug. XII) M. Valerius M. f. (Messalla Barbatus)
 Appian(us): P. Sulpic(ius P. f. Quirinius)
suf. C. Valgius C. f. Ruf(us)
 C. Caninius (C. f.) Rebil(us)
 L. Volusius (Q. f.) Sa[turninus]

[Caes]ar pontif. maxim. cre[at]us est; ide[m] congiarium populo
 t]

(Aug. XIII) (Paulus) [Fa]bi[us] (Q. f. Maximus): (Q.)
 Aelius (Q. f. Tubero)
no suffecti

(Aug. XIV) (Iullus Antonius M. f.): (Africanus)
 [F]ab(ius Q. f. Maximus)
no suffecti

Aug. XV) (Nero Claudius Ti. f. Drusus): (T. Quinctius
 T. f. Crispinus)
no suffecti

(Aug. XVI) (C. Marcius L. f. Censorinus): (C. Asinius
 C. f. Gallus)
no suffecti

- 7 B.C.** (Aug. XVII) Ti. Claudius (Ti. f.) Nero iter.: Cn. Calpurnius (Cn. f.) Piso
no suffecti
Mag. imp. Caesar August[us pontif. maxim.] cos. XI tribun. potes[t. X]VII Lares Aug. mag. vici dedit
- 6 B.C.** (Aug. XVIII, Tib. I) C. Antistius (C. f. Vetus): D. Laelius (D. f. Balbus)
no suffecti
- 5 B.C.** (Aug. XIX, Tib. II) imp. Caesar (divi f.) August(us)
 XII: L. (Cornelius P. f.) Sulla
suf. L. Vinicius L. f.
Q. Haterius
C. Sulpicius C. f. Galba
- 4 B.C.** (Aug. XX, Tib. III) C. Calvisius C. f. Sabinus: L. Passien(us Rufus)
suf. C. Caelius
Galus Sulpic(ius)
- 3 B.C.** (Aug. XXI, Tib. IV) L. (Cornelius L. f.) Lentulus: M. (Valerius M. f.) Messal(la Messallinus)
no suffecti
- 2 B.C.** (Aug. XXII, Tib. V) imp. Caesar (divi f. Augustus)
 XIII: M. Plaut(ius M. f. Silvanus)
suf. L. Caninius (L. f. Gallus)
C. Fufius (Geminus)
Q. Fabricius
- 1 B.C.** (Aug. XXIII) Cossus Cornelius (Cn. f. Lentulus): L. (Calpurnius Cn. f.) Piso
suf. A. Plautius
A. Caecina (Severus)
- A.D. 1.** (Aug. XXIV) C. Caesar August[i f.]: L. (Aemilius Paulli f.) Paullus
suf. M. Herennius M. f. Picens

Aug. XXV) P. Vinicius M. f.: P. Alfenus P. f. Varus

suf. P. Cornelius Cn. f. (Lentulus) Scipio

T. Quinctius T. f. [Crispi]nus Val[erianus]

. Caesar] decessit XIII k. Oct. (*read*: Sept., *cf.* Calendars, p. 50)

Aug. XXVI) L. Aelius L. f. Lamia: M. Servilius (M. f.)

suf. P. Silius P. f.

L. Volusius L. f. [Saturni]n(us)

(Aug. XXVII, Tib. VI) Sex. Aelius Q. f. Catus: C.

Sentius (C. f.) Saturn(inus)

suf. Cn. Sentius C. f. Saturnin(us)

C. Clodius C. f. Licinus

. Caesar decessit VIII k. M[art.]

[VIII k. Mart. C. Caesar] Aug. f. dec[essit in Lycia annum
s XXI]II. Romae iustit[ium indictum est] donec ossa eius in
esol[aeum inlata sunt.] V eid. Sept. bellum cum [hostibus p. R.
as] in Armenia percuss[us est dum obsidet Ar]ta[g]iram Ar[-
iae oppidum]

(Aug. XXVIII, Tib. VII) L. Valerius Potiti f. Messalla

Volesus: Cn. Cornelius L. f. Cinna Mag(nus)

suf. C. Vibius C. f. Postimus

C. Ateius L. f. Capito

(Aug. XXIX, Tib. VIII) M. Aemilius Paulli f. Lepidus:

L. Arruntius L. f.

suf. L. Nonius L. f. Asprenas

(Aug. XXX, Tib. IX) Q. Caecilius Q. f. Metellus

Creticus Silan(us): A. Licinius A. f. Nerva Silianus

suffectus, named (Lucilius) Long(us) is recorded as colleague of
icus in *Cal. Amit.* under August 10th (*see* Calendars, p. 50).

(Aug. XXXI, Tib. X) M. Furius P. f. Camill(us): Sex.

Nonius L. f. Quinctilian(us)

suf. L. Apronius C. f.

A. Vibius C. f. Habitus

(Aug. XXXII, Tib. XI) C. Poppaeus Q. f. Sabinus: Q.

Sulpicius Q. f. Camerinus

suf. M. Papius M. f. Mutilus

Q. Poppaeus Q. f. Secund(us)

A.D. 10. (Aug. XXXIII, Tib. XII) P. Cornelius P. f. Dolabella: C. Iunius C. f. Silanus flam. Mart.

suf. Ser. Cornelius Cn. f. Lentulus Malug(inensis) flam.
Dial.

Q. Iunius Blaesus

A.D. 11. (Aug. XXXIV, Tib. XIII) M'. Aemilius Q. f. Lepidus:
T. Statilius (T. f.) Taurus

suf. L. Cassius L. f. Longinus

A.D. 12. (Aug. XXXV, Tib. XIV) Germanicus Caesar Ti. f.:
C. Fonteius C. f. Capito

suf. C. Visellius C. f. Varro

A.D. 13. (Aug. XXXVI, Tib. XV) C. Silius P. f. Caecina Largus: L. Munatius L. f. Plancus

In *Cap.* and *Ant. Min.* no *suffectus* recorded; *Arr.* appears to give a *suffectus* whose name ends in -gus. Deggrassi, *Epigraphica* viii (1946), 34 ff., would place as *suffecti* in this year Favonius (*see our no.* 209) and M. Lollius, M. f.

A.D. 14. (Aug. XXXVII, Tib. XVI) Sex. Pompeius (Sex. f.):
Sex. Appuleius (Sex. f.)

no *suffecti*

Ost. [August. I]II Ti. Caesar cens. [egerun]t. c. s. c. R. k.¹ [XXXXXI]DCCCC
[...XI]v k. Sept. Augustus [excessit]

Cupr. [Caesar Aug. elatu]s funere pub[lico et crematus in Campo
Ma]rtio. Caesar A[ug. ....

¹ c(ensa) s(unt) c(ivium) R(omanorum) k(apita)

A.D. 15. (Tib. XVII) Drusus Caesar Ti. f.: C. Norbanus (C. f.)
Flaccus

suf. M. [Iu]nius (C. f.) Silanus

A.D. 16. (Tib. XVIII) Sisenna Statilius (T. f.) Taurus: L.
Scribonius (L. f.) Libo

suf. (C. Vibius) Rufinus

(C. Pomponius L. f.) Graecinus

(*Ant. Min.* wrongly gives: C. Vibius Libo, C. Pompeius Graecina)

Ost. [.....] populo patuit

- . (Tib. XIX) L. Pomponius (L. f.) Flaccus: C. Caelius
(C. f.) Rufu[s]

suf. C. Vibius Marsu[s]

L. Voluseius Procul(us)

VII k. Iun. Germ[an]ic. Caes[a]r [triumphavi]t ex German.

- . (Tib. XX) Ti. Caesar August(us) III: Germanicus (Ti.
Aug. f.) Caesar II

suf. L. Seius Tubero

[Livi]neius Regulus

C. Ru[be]llius (C. f.) Blandus

[M. Vip]stanus Gallus

- . (Tib. XXI) M. Iunius (M. f.) Silanus (Torquatus):
L. Norbanus (C. f.) Balbus

suf. P. Petronius (P. f.)

VI idus Dec. iustitium ob excessum G[er]manici (*read:* Oct., *cf.*
Indars, p. 53)

- . (Tib. XXII) M. Valerius (M. f.) Messalla Messallinus:
M. Aurelius (M. f. ?) Cotta (Maximus Messallinus?)

no suspecti

V k. Iun. Drusus [Caesar] triumphavit ex Ill[yr]ico.] VII idus
. Nero to[g. vir.] sumpsit. cong. di[visum.]

- . (Tib. XXIII) Ti. Caesar (Augustus) IV: Drusus (Ti.
Aug. f.) Caesar II

- . (Tib. XXIV, Drusus I) D. Haterius (Q. f.) Agrippa:
C. Sul[pici]us (Ser. f.) Galb[a]

- . (Tib. XXV, Drusus II) (C. Asinius C. f.) [P]ollio: (C.
Antistius C. f.) [V]etus

suf. (C. Stertinius M. f.) [M]axim(us)

- . (Tib. XXVI) (Ser.) [Co]rnelius (Ser. f.) Cethegus: (L.)
[Vis]jellius (C. f.) Varro

suf. C. Calpurn(ius) Aviola

P. (Cornelius P. f. Lentulus) Scipio

- A.D. 25.** (Tib. XXVII) Cossus Cornelius (Cossi f.) Lentulus:
M. A[s]inius (C. f.) Ag[r]ippa

CIL. i. 766 gives C. Pet(ronius) as *suffectus* this year.

- A.D. 26.** (Tib. XXVIII) Cn. (Cornelius Cossi f. Lentulus
Gaetulicus): C. Ca[lvisius] (C. f. Sabinus)

Degrassi places here as *suffecti* (cf. *ILS.* 7918):

Q. Iunius Q. f. Blaesus

L. Antistius C. f. Vetus

- A.D. 27.** (Tib. XXIX) L. Calpur[nius] (Cn. f. Piso): M.
(Licinius M. f.) Crassus Frugi

suf. P. (Cornelius?) Le[ntulus?]

C. Sall[ustius] (Passienus Crispus)

- A.D. 28.** (Tib. XXX) (C. Appius) Iunius (C. f.) S[ilanus]: P.
Silius Nerva

Degrassi places here as *suffecti* (cf. *ILS.* 6099, *our no.* 354):

L. Iunius Silanus

C. Vellaeus Tutor

- A.D. 29.** (Tib. XXXI) L. Rubell(ius Geminus): C. Fufius
(C. f.) G[eminus]

suf. A. Plautius (A. f.)

L. Nonius (L. f.) Aspr[enas]

- A.D. 30.** (Tib. XXXII) L. Cassius (L. f.) Longinus: M. Vinicius
(P. f.)

suf. L. Naevius (L. f.) Surdinus

C. Cassius (L. f.) Longinus

Ost. IIII idus Mart. arcus Dru[si] dedicatus

- A.D. 31.** (Tib. XXXIII) Ti. Caesar Aug[us]tus

suf. Faustus Cornelius Sulla

Sex. Tedi[us] (L. f. Valerius) Catullu[s]

L. Fulcinius Trio

P. Memmius (P. f.) Regulus

(The name of the second *cos. ord.*, L. Aelius L. f. Seianus, is omitted;
cf. *ILS.* 6044, *our no.* 53.)

Ost. XV k. Nov. Seianus s[trang.]. VIII k. Nov. Strabo [Seiani] f.
strang. VII k. No[v. Apicata] Seiani se occidi[t. . . . .] Dec. Capito
Aelia[nus et] Iunilla Seiani [in Gem.] iacuerunt

2. (Tib. XXXIV) Cn. Domitius (L. f.) Ahenobarbus:
(L.) Arrunt(ius) Camillus (L. f. Scribonianus)
suf. A. Vitellius (P. f.)
3. (Tib. XXXV) L. Livius Ocella Ser. Sulpicius (C. f.)
Galba: L. [C]ornelius Sulla Felix
suf. L. Salvius (M. f.) Otho
C. Octaviu[s] (Laenas)
- ....] Aug. coniur. Seian[i extincta e]t compl[ures in s]calis
mon. iacuer. ...] Dec. Lami[a praef. urb. exc.]
4. (Tib. XXXVI) [Pa]ullus Fabius Persic(us): L. Vi[tellius]
(P. f.)
suf. Q. Marc(ius) Barea Sor[anus]
T. Rustius (Nummius) Gallu[s]
5. (Tib. XXXVII) (C. Cestius Gallus): M. Servilius (M.
f. ?) Noni[anus]
suf. [D. V]alerius As[iaticus]
[P. Gab]inius S[ecundus]
6. (Tib. XXXVIII) (Sex. Papinius Q. f. Allenius): (Q.
Plautius A. ? f.)
suf. M. Porcius (M. f. ?) Cato
- Degrassi puts here an additional *suffectus* (Frontin. *de aqu.* 102):
A. Didius Gallus
- k. Nov. pars circi inter vitores arsit, ad quod T[i.] Caesar HS
public. [d.]
7. (Tib. XXXIX, Gaius I) Cn. Acerronius (Proculus):
C. (Petronius) Pontius Ni[grinus]
suf. C. Caesar Aug(ustus) Germ[anicus]
Ti. Claudius Nero Ger[manicus]
A. Caecina Paetu[s]
C. Caninius (C. f.) Rebilu[s]

XVII k. Apr. Ti. Caesar Misen[i] excessit. IIII k. Apr. corpus in
oe perlatum per mili[t.] III non. Apr. f(unere) p(ublico) e(latus)
t). k. Mais Antonia diem suum obit. k. Iun. cong. d. * LXXXV.
III [k.] Aug. alteri * LXXV.

THE CALENDARS

(Fasti Anni Iuliani)

THE following calendar has been conflated from the epigraphic calendars and similar documents quoted below. They will be collected in the forthcoming vol. xiii, fasc. 2, of the *Inscriptiones Italiae*. For earlier reconstructions cf. Mommsen, *CIL*. i², pp. 205-339, and J. Gagé, *Res Gestae Divi Augusti* (1935), pp. 155-85.

The following abbreviations are used (f.a. = fasti anni):

All. = f.a. Allifani, *CIL*. i, p. 217.

Amit. = f.a. Amiternini, *CIL*. i, p. 243.

Ant. = f.a. Antiates, *CIL*. i, p. 247; *Inscr. Ital.* xiii. 1, p. 328.

Arv. = acta Arvalium, *CIL*. i, p. 214.

*Arv.*² = „ „ *CIL*. vi, pp. 460 ff., nos. 2023 ff.; p. 3312.

Cae. = f.a. Caeretani, *CIL*. i, p. 212.

Cum. = feriale Cumanum, *ILS*. 108.

Maf. = f.a. Maffeiani, *CIL*. i, p. 222.

Opp. = f.a. Oppiani, *CIL*. vi, p. 3315.

Phil. = Philocalus, *CIL*. i, p. 254.

Pigh. = f.a. Pighiani, *CIL*. i, p. 246.

Pinc. = f.a. Pinciani, *CIL*. i, p. 219; *Inscr. Ital.* xiii. 1, p. 277.

Prae. = f.a. Praenestini, *CIL*. i, p. 230.

*Prae.*² = „ „ *Ann. ép.* 1898, no. 14.

*Prae.*³ = „ „ *Ann. ép.* 1922, no. 96.

*Prae.*⁴ = „ „ *Ann. ép.* 1937, no. 4.

Silv. = Polemius Silvius, *CIL*. i, p. 254.

Val. = f.a. Vallenses, *CIL*. i, p. 240; *Inscr. Ital.* xiii. 1, p. 316.

Vat. = f.a. Vaticani, *CIL*. i, p. 242.

Ver. = f.a. Verulani, *Ann. ép.* 1937, no. 5.

January 7 (vii id. Ian.)

43 B.C.

Cum. e[o die Caesar] primum fasces sumpsit. supp[li]catio Iovi sempi[terno]

Prae. imp. Caesar Augustu[s] primum fasces sumpsit] Hirtio et Pansa [cos. . . . .]

Cf. our no. 100 A, 23: . . . . VII quoq. idus Ianuar. qua die primum imperium orbis terrarum auspicatus est. . .

Year?

Prae. VIIvir epul. creatus [est . . . . . cos.]

January 8 (vi id. Ian.)

A.D. 13.

Prae. signum Iustitiae Augus[tae] dedicatum Planco] et Silvio cos.

ry 11 (iii id. Ian.)

.....d[ebellavit imp. Caesar Augustus tertium] ab
ulo et Ianum c[lausit se V et Appuleio cos.]

ry 12 (pr. id. Ian.)

Augustus Ti. Caesarem es[.....?]

ry 13 (id. Ian.)

corona quern[a uti super ianuam domus imp. Caesaris]
usti poner[etur senatus decrevit quod rem publicam]
l. rest[i]tui[t]
Ovid, *Fasti* i. 589.

ry 14 (xix k. Febr.)

[dies vi]tiosus [ex s.]c. An(tonii) natal.
vitiosus

Suet. *Claud.* 11. 6: Drusi natalis (38 B.C.)

ary 16 (xvii k. Febr.)

eo di[e Caesar Augustu]s appellatus est. supplicatio
gusto
imp. Caesar [Augustus est a]ppellatus ipso VII et Agrip[pa
cos.]

Ovid, *Fasti* i. 490; Censorinus, *de die natali* 21. 8.

† Ti. Caesar ex Pan[nonia ovans urbem intr]avit

10

fer. ex s.c. quod eo die aedis [Con]cordiae in foro dedic. est
Concordiae Au[gustae aedis dedicat]a est P. Dolabella C.
vano co[s].

Ovid, *Fasti* i. 645 f.

ary 17 (xvi k. Febr.)

C.

feriae ex s.c. quod eo die Augusta nupsit divo Aug[us]t[o]

Probably A.D. 5 or 9

*Prae.*⁴ pontifices a[ugures XV]viri s.f. VII]vir. epulonum vic-
tumas in[m]ol[ant] n[umini] Augusti ad aram q[uam] dedicavit
Ti. Caesar. fe[r]iae ex s.c. q[uod] e.d. Ti. Caesar aram divo]
Aug. patri dedicavit

A.D. 41(?)

*Arv.*² (no. 2032) [ob consecr?]ationem divae Aug. in tem[plo]
novo?] divo Augusto bovem mar[em, divae Augustae]
vaccam

January 17–22 (xvi–xi k. Febr.)

From A.D. 14 annually

Phil. Silv. ludi Palatini

January 27 (vi k. Febr.)

A.D. 6

Prae. aed[is] Castoris et Po]llucis dedicat[a est]

Cf. Ovid, *Fasti* i. 705 f.

January 29 (iiii k. Febr.)

Year? (after 12 B.C.)

Prae. feriae ex [s.c. quod eo die] ab imp. Caes. [Augusto pont.]
maxi[mo....] marina [.....]

January 30 (iii k. Febr.)

58 B.C.

*Arv.*² (no. 2028) ... natali Iuliae Augustae...

9 B.C.

Cum. [eo die ara Pacis Aug. dedicata] est. supplicatio imperio
Caesaris Augusti cust[odis] civium Romanorum orbisque
terrar?]um

Cae. fer. ex s.c. q.e.d. ara Pacis Aug. d.

Prae. feriae ex s.c. quo[d] eo] die ara Pacis Augusta[e in campo]
Martio dedicata [e]st Druso et Crispino c[os.]

Cf. Ovid, *Fasti* i. 709 ff.

January 31 (pr. k. Febr.)

36 B.C.

*Arv.*² (no. 2028) ...natali Antoniae Augustae....

ry 5 (non. Febr.)

eriae ex s.c. quod eo die imperator Caesar Augustus
ex maximus trib. potest. XXI cos. XIII a senatu
oque Romano pater patriae appellatus

id, *Fasti* ii. 127 ff.

ry 21 or 22 (viii or viii k. Mart.)

69, 25: . . . di[em]que eum quo die C. Caesar obit, qui
st a.d. viii k. Martias, pro Alliensi lu[gub]rum memoriae

ii k. Mart.) [inferiae C.] Caesaris

sti p. 39.

6 (pr. non. Mart.)

oc die Caesar pontif. maxim. fact. est
eo die Caesar pontifex ma]ximus creatus est. suppli-
o Vestae, dis publ. P(enatibus) p. R. q(uiritium)
e[ri]ae ex s.c. quod eo die i]mp. Caesar August. pont.
. factus est Quir]inio et Valgio cos. IIviri ob [eam rem
lant, p]opulus coronatus feriatu]s [agit]

id, *Fasti* iii. 417 ff., and *Fasti*, p. 37.

10 (vi id. Mart.)

ior, 20: qua die Ti. Caesar pontif. maximus felicissime
reatus

feriae ex s.c. q. [e. d.] Ti. Caesar pontifex max. fac. est
so et Norbano [cos.]

er. ex s.c. q. e. d. Ti. Caes. pont.] maxim. est factus [Drus]o
orbano cos.

16 (xvii k. Apr.)

7

Fasti, p. 43 (Tiberius' death and funeral).

14 (xviii k. Mai.)

[eo die Caesar primum vicit. supplica]tio Victoriae
ustae

vid, *Fasti* iv. 627.

April 16 (xvi k. Mai.)

43 B.C.

Cum. [eo die Caesar primum imperator app]ellatus est. supplicatio Felicitati imperi

Cf. Ovid, *Fasti* iv. 673 ff.

April 23 (viii k. Mai.)

A.D. 22

Prae. sig. divo Augusto patri ad theatrum Marc[ell.] Iulia Augusta et Ti. Augustus dedicaverunt

April 24 (viii k. Mai.)

27 B.C.

Prae. Ti. Caesar togam virilem sumpsit imp. Caesare VII M. Agrippa III cos.

April 28 (iiii k. Mai.)

12 B.C.

Cae. fer. q. e. d. sig. Vest. in domo P(alatina) dedic.

Prae. feriae ex s.c. quod eo di[e aedicul]a et [ara] Vestae in domu imp. Caesaris Augu[sti po]ntif. ma[x.] dedicatast Quirinio et Valgio cos.

Cf. Ovid, *Fasti* iv. 949 ff.

May 1 (k. Mai.)

A.D. 37

See *Fasti*, p. 43 (death of Antonia).

May 12 (iiii id. Mai.)

From 19 B.C. annually

Cum. [eo die aedes Martis dedicatast. supplica]tio Molibus Martis

Maf. lud. Mart. in circ.

Phil. Martialici

Cf. Ovid, *Fasti* v. 595 ff.

May 24 (viii k. iun.)

15 B.C.

Cum. [Germanici Caesaris natalis. supp]licatio Vestae

*Arv.*² (no. 2030) . . . ob natalem Germanici [Caesaris] . . .

(vii k. Iun.)

fer. ex s.c. quo]d eo die [Germanicus C]aesar [trium-
] invictus (*sic*) est [in urbem]

(v k. Iun.)

[fer. ex s.c. qu]od eo die [Drusus Caesar triumphans
tus est in urbem]

sti, p. 41.

(vii id. Iun.)

sti, p. 41 (Nero's toga virilis).

6 or 27 (vi or v k. Iul.)

vi. k. Iul.) fer. ex s.[c. q]uo]d eo die [imp.] Augus[tus
[tav]it [sibi] filiu[m] Ti. Caesarem] Aelio [et Sentio cos.]
ll. Pat. ii. 103 (V k. Iul.)

(iiii non. Iul.)

fer. ex s.c. q. e. d. ara Pacis Aug. in camp. Mar. constituta
erone et Varo cos.

ra P]acis August. [c]onstitut.

t 1 (k. Aug.)

[Aegypt]us in potestatem po[puli Romani redacta.]
riae Virgini in Palatio. Spei in foro holitorio. fer. [ex.
q. e. d. imp. Caes[ar Aug. rem publicam tristissimo peri-
liberavit]

pei] in foro holit. f. ex s.c. [q. e. d. imp. Caesar rem pu]blic.
ss. periculo [libera]vit

eriae ex s.c. q. e. d. imp. Caesar divi f. rem public.
ssimo periculo liberat (*sic*)

pei. Aug. Alexan(driam) recepit

tal. Ti. Claudii Germanici

i. Clau[di Caes. Aug. nat.]

et. *Claud.* 2.

2 B.C.

Vell. Pat. ii. 100: dedicato Martis templo.

Cf. Dio 60. 5. 3.

August 3 (iii non. Aug.)

Probably A.D. 8

Ant. Ti. Aug. (in) Inlyrico vic(it)

August 10 (iiii id. Aug.)

Probably A.D. 7

Val. feriae. arae Opis et Cereris in vico Iugario constitutae sunt

Amit. feriae quod eo die arai Cereri Matri et Opi Augustae ex
voto suscepto constituta[e] sunt Cretico et Long. c[os.]

Ant. feriae Cereri et Opi Aug.

August 13-15 (id. Aug., xix, xviii k. Sept.)

29 B.C.

Ant. (xix k. Sept.) August. triumph(havt)

Cf. Fasti, p. 35, and Dio 51.21.5 ff.

August 18 (xv k. Sept.)

29 B.C.

Amit. All. divo Iulio ad forum

Ant. aedis divi Iul. ded.

Cf. also *frag. min.* 8, *CIL.* i², p. 252; *CIL.* vi, p. 3317, no. 32499.

August 19 (xiii k. Sept.)

43 B.C.

Cum. [eo die Caesar pri]mum consulatum in[iit. supplicatio
.....]

Cf. Tac. *Ann.* i. 9, Dio 56. 30. 5.

A.D. 14

Amit. dies tristissi(mus)

Ant. Augustus excess(it)

Cf. Suet. *Aug.* 100. 1, Tac. Dio *ll. cc.*, and Fasti, p. 40.

August 20 (xiii k. Sept.)

A.D. 2

Ant. infer(iae) L. Caesaris

Our no. 68, 17: . . . quodannis a.d. x[iii k. Sept. p]ublice manibus
eius . . .

Cf. Fasti, p. 39.

t 28 (v k. Sept.)

. d. ara Victoriae in curia dedic. est
ria[e h. d.] q. de[ae Vict. ara] de[d]icata est

t 31 (pr. k. Sept.)

at. C. Caesaris Germanici
at. Germanic(i)

nber 1 (k. Sept.)

ovi Tonanti in Capitolio. Iovi Libero, Iunoni Reginae
rentino

Iovi Tonanti in Capitolio
riae Iovi

o 54. 4. 2.

nber 2 (iiii non. Sept.)

riae ex s.c. imp. Caesaris h(onoris) c(ausa) quod eo die
<apud> Actium

fer. ex s.c. quod eo die imp. Caes. divi f. Augustus
Actium vicit se et Titio cos.

ug. ad Ac]ti[um vic.]

ct[i.....]

o 51. 1. 1; Lydus, *de mensibus* 4. 80.

nber 3 (iii non. Sept.)

riae et supplicationes ad omnia pulvinaria q.e.d. Caesar
ist. in Sicilia vicit

fer. et supplicationes aput omnia pulvinaria quod eo die
divi f. vicit in Sicilia Censorin. et Calvis. cos. (*wrong date*)

en September 4 and 22 (pr. non. Sept.–x k. Oct.)

..... eo die exer]citus Lepidi tradidit se Caesari.
li[c]a[tio.....]

nber 9 (v id. Sept.)

asti, p. 39 (A.D. 4) (wounding of C. Caesar).

September 13 (id. Sept.)

A.D. 16

Amit. fer. ex s.c. q. e. d. nefaria consilia quae de salute Ti. Caes. liberorumque eius et aliorum principum civitatis deq(ue) r.p. inita ab M. Libone erant in senatu convicta sunt

September 14 (xviii k. Oct.)

A.D. 23

Opp. inferiae Drusi Caesaris

Ant. infer(iae) Dr[usi Caesaris]

September 17 (xv k. Oct.)

A.D. 14

Opp. feriae ex s.c. [quo]d eo die honores caelestes divo Augusto [a se]natu decreti sunt Pompeio et Appuleio cos.

Amit. fer. ex s.c. q. e. d. divo Augusto honores caelestes a senatu decreti Sex. Appul. Sex. Pomp. cos.

Ant. [Aug. hon.] cael. d[ecreti]

September 23 and 24 (viii et viii k. Oct.)

63 B.C.

Cum. [n]atalis Caesaris. immolatio Caesari hostia, supp[li]catio

Pinc. fer. ex s.c. quod is dies imp. Caesar. natalis est

Arv. f. ex s.c. q. e. d. imp. Caesar Aug. pont. ma[x.] natus est.

Marti Neptuno in campo, Apollini ad theatrum Marcelli

*Arv.*² (no. 2028) . . . natali divi Augusti divo Augusto [bovem marem inmola]vit . . .

Maf. h. d. Augusti natalis. lud. circ.

Our no. 100 A, 14: . . . VIIII k. Octobr. qua die eum saeculi felicitas orbi terrarum rectorem edidit . . . et VIII k. Octob. . . .

Our no. 101, 4: victimae natali Aug. VIII k. Octobr. duae . . . VIIII et VIII k. Octobr. inmolentur . . .

Val. nata[li]s imp. Caesaris]

Pigh. nat. Aug., epul(um)

Phil. n. divi Augusti

Cf. Suet. *Aug.* 5; *our no.* 98, 51 f.

October 5 (iii non. Oct.)

From A.D. 14 annually

Amit. lud. divo Augusto et Fort. Reduci committ(untur)

See also Oct. 12.

er 7 (non. Oct.)

n 15 and 11 B.C.

Drusi Caesaris natalis. supplicatio Vestae

er 9 (vii id. Oct.)

geni. publico, faustae Felicitat., V.V. in Capit. Apollin.
alat.

genio public., faustae Felicitati, Vener(i) Victr(ici) in
tol. Apol. in Pal. ludi.

udi. Aug. aed. Apol. dedicavit

er 10 (vi id. Oct.)

9

ifer(iae) Germanic(i)

er 12 (iiii id Oct.)

.

fer. ex s.c. q. e. d. imp. Caes. Aug. ex transmarin. provinc.
em intravit araq. Fort. Reduci constit(uta)

feriae ex s.c. divu[s Aug. ex transmarinis provinciis
t et aram Fortunae Reduci dicavit]

August(ales)

Augustales. c(ircenses) m(issus) XXIV

also Oct. 5.

er 18 or 19 (xv or xiv k. Nov.)

bly 48 B.C.

eo die Caesar togam virilem sumpsit. supplicatio Spei et
e[ntuti]

(XIV k. Nov.) divus Aug. tog. [v]irilem sum(psit)

er 18 (xv k. Nov.)

31

Fasti, p. 42 (death of Seianus and family); cf. *our nos.* 51 and 52.

er 23 (x k. Nov.)

C.

³ [imp. Caesa]r Augustus vicit Philippis posteriore proelio
ito occiso

12

³ Ti. Caesar curru triumphavit ex Ilurico

On or before October 26 (vii k. Nov.)

After 17 B.C.

*Arv.*² (no. 2029) ...nata[li Agrippinae Germanici Caes]aris
matris [C. Caesaris Augusti Ger]manici

End of October or Beginning of November

40 B.C.

See Fasti, p. 33 (Octavian's first *ovatio*).

November 6 (viii id. Nov.)

A.D. 16

Ant. Agripp(inae) Iul(iae) nat.

*Arv.*² (no. 204I, cf. 2039) ...ob natalem Agrippinae Aug.
matris...

November 13 (id. Nov.)

36 B.C.

See Fasti, p. 34 (Octavian's second *ovatio*).

November 16 (xvi k. Dec.)

42 B.C.

Cum. natalis Ti. Caesaris. supplicatio Vestae

Ant. Aug. natal.

*Arv.*² (no. 2025, cf. 2028) ...[ob natalem] Ti. Caesaris divi
August[i f. Augusti pontificis maximi] tribunic. potestate
XXXV[II]...

December 15 (xviii k. Ian.)

19 B.C.

Cum. eo die a[r]a Fortunae Reducis dedicatast quae Caesarem
A[ugustum ex transmari]nis provinciis red[uxit.] supplicatio
Fortunae Reduci

Amit. (xvii k. Ian.) ara Fortunae Reduci dedic. est

III

HISTORICAL EVENTS

- enarius, 45-44 B.C., Spain. Grueber, ii, p. 370; cf. nos. 93 ff.
v. Head of Pompey. SEX. MAG. PIVS IMP.
v. Pietas. PIETAS
- s, 45-44 B.C., Spain. Grueber, ii, p. 372, nos. 104 ff.
v. Head of Janus. MAGNVS PIVS IMP. F.
v. Prow. EPPIVS LEG.
- enarius, 43-42 B.C., East. Grueber, ii, p. 471, nos. 38 ff.
v. Head of Libertas. LEIBERTAS
v. CAEPIO BRVTVS PRO COS.
- enarius, 43-42 B.C., East. Grueber, ii, p. 480, nos. 68 ff.
v. Head of Brutus. L. PLAET. CEST. BRVT. IMP.
v. Cap of Liberty between two daggers. EID. MAR.
- enarius, c. 42-38 B.C., Sicily. Grueber, ii, p. 560, nos. 7 ff.
v. Head of Pompey. MAG. PIVS IMP. ITER.
v. Neptune. PRAEF. CLAS. ET ORAE MARIT. EX S.C.
- enarius, 18-17 B.C., Spain. Mattingly, p. 59, nos. 323 ff.; cf. 357.
v. Head of Augustus. CAESAR AVGVSTVS
v. Comet. DIVVS IVLIVS
- enarius, 41 B.C., issue by L. Antonius, Gaul (? Italy?). Grueber, p. 401, no. 67 f.; cf. 65 f., 69 ff.
v. Head of Antony. M. ANTONIVS IMP. IIIVIR R.P.C.
v. Pietas (? more likely Fortuna), with lighted censer (? or ?) and cornucopiae on which two storks. PIETAS COS.
- ureus, c. 39 B.C., Parthia. Grueber, ii, p. 500, no. 131; cf. 132.
v. Head of Labienus. Q. LABIENVS PARTHICVS IMP.
v. Parthian horse with bridle, saddle, and bow-case
- Probably 36 B.C., Narona (Dalmatia). *ILS.* 8893.
 1p. Caesari divi f. Sicilia recepta C. Papius Celsus, M. Papius
 us fratres

- 10.** Denarius, c. 32–31 B.C., East (? Italy?). Grueber, ii, p. 525, nos. 179 ff.

Obv. Head of Antony. ANTONI ARMENIA DEVICTA

Rev. Bust of Cleopatra. CLEOPATRAE REGINAE REGVM FILIORVM REGVM

- 11.** Forum Livii. *ILS.* 2672.

C. Baebius T. f. Clu. tr. mi[l. leg.] XX, praef. ora[e marit. His]pan. citer[ioris b]ello Actiensi IIIIvir i. d. arb.¹ M. Sappini L. f. et Gallae l.

¹ arb(itratu)

- 12.** Dedication after Actium. 29 B.C., Nicopolis. *Ann. ép.* 1928, 15; 1937, 114.

[Nep]tuno [Marti] [Apollini Actio ?]...[imp. Caesa]r div[i f.] . . . [cons]ul . . . [i]mperat[or se]ptimum . . . pac[e] parta terra [marique q]uod in hac regio[ne c]astra [posuit] . . . . . [e] quibu[s egr]essu[s] vict[oriam con]sec[utus est] . . .

Reconstruction from many small pieces and uncertain in parts.

- 13.** Silver quinarius, 29–27 B.C., East. Mattingly, p. 105, nos. 647 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR IMP. VII

Rev. Victory on *cista mystica*. ASIA RECEPTA

- 14.** Bases of obelisks, 10–9 B.C., Rome. *ILS.* 91.

imp. Caesar divi f. Augustus pontifex maximus imp. XII cos. XI trib. pot. XIV Aegypto in potestatem populi Romani redacta Soli donum dedit

- 15.** Denarius, 28 B.C., East. Mattingly, p. 106, nos. 650 ff.; cf. 655 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR COS. VI

Rev. Crocodile. AEGVPTO CAPTA

- 16.** Denarius, 29–27 B.C., East. Mattingly, p. 101, nos. 617 ff.; cf. 616.

Obv. Victory on ship's prow, with wreath and palm.

Rev. Octavian in quadriga. IMP. CAESAR

- 17.** 29 B.C., Rome, Forum. *ILS.* 81.

senatus populusque Romanus imp. Caesari divi Iuli f. cos. quint. cos. design. sext. imp. sept. re publica conservata

ætradrachm, 28 B.C., Ephesus. Mattingly, p. 112, nos. 691 ff.

. Head of Augustus. IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI LIBER-
P. R. VINDEIX

. Pax with *cista mystica*. PAX

æstertius, 23 B.C., Rome. Mattingly, p. 29, nos. 134 ff.; cf. 139 ff.,
ff., etc., also 5 f., 51, 314, 317, 330 f., etc.

. Oak-wreath. OB CIVIS SERVATOS

. S. C. CN. PISO CN. F. IIIVIR A. A. A. F. F.¹

¹ a(uro) a(rgento) a(ere) f(lando) f(eriundo)

Mylasa (Asia). Abbott and Johnson, *Municipal Administration in
the Roman Empire*, no. 32, ll. 9 ff.

... τῆς πόλεως οὐδ[ἐ τὴν]|| ἐπανόρθωσιν τῶν ἐκ τῆς Λαβιήνο[υ] 10
ας ἐρείπιων ἐτοίμως ἀ[ν]||αφερούσης, ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ προιδόμε[νοι]
νεισμοῖς ιδιωτῶν [εἰς]|| χρέα δημόσια τὴν πόλιν ὑπηγάγο[ν]το,
ἀ τὸ καθ' ὑπαλλαγῇ[ν ἀνα|λ]ωμάτων τὴν Καίσαρος ὑπὲρ
σέ[ων]....]

*t of what seems to be a letter of a proconsul to Mylasa, concerning
financial difficulties of the city; it is very obscure, and we omit ll. 1-9.
ie reference to Labienus cf. our no. 8.*

April 15, 29 B.C., Philae. ILS. 8995.

Cornelius Cn. f. Gallu[s eq]ues Romanus pos[t] rege[s] | a
are deiui f. devictos praefect[us Alex]andreae et Aegypti
us, defection[is] | Thebaidis intra dies XV quibus hostem
; bis a]cie victor, V urbium expugnator Bore[se] | os Copti
nices Diospoleos meg[ales] Op[h]ieue, ducibus earum defec- 5
um inter[ce]||ptis exercitu ultra Nili catarhacte[n] trans-
to, in quem locum neque populo | Romano neque regibus
rpti [arma ante s]unt prolata, Thebaide, communi om-
um regum formidine, subact[a] leg[at]isque re]gis Aethiopum
'hilas auditis eoq[ue] | rege in tutelam recepto, tyrann[o]
icontas]choenundi Aethiopiae constituto, die[is] | patrieis
il[o adiu]tori d. d. ||

Ἰάσιος Κορνήλιος Γναίου υἱὸς Γάλλ[ος ἱππεύς] 'Ρωμαίων, μετὰ τὴν 10
λυσιν τῶν | ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέων πρῶτος ὑπὸ Καίσαρος ἐπὶ
Αἰγύπτου κατασταθεὶς, τὴν Θηβαΐδα ἀποστασαν ἐν πεντεκαίδεκα

ἡμέραις δις [ἐν παρ]ατάξει κατὰ κράτος νικήσας, σὺν τῷ τοὺς ἡ|γεμό-
 νας τῶν ἀντιταξαμένων ἐλεῖν πέν[τε τε πό]λεις τὰς μὲν ἐξ ἐφόδου, τὰς
 δὲ ἐκ πολιορκί[ας] | καταλαβόμενος, Βόρησιν Κόπτον Κεραμική[ν
 Διόσπ]ολιν μεγάλην Ὀφιῆον, καὶ σὺν τῇ στρατιᾷ ὑ||περάρας τὸν ¹⁵
 καταράκτην, ἀβάτου στρατια[ῖς τῆς χώρα]s πρὸ αὐτοῦ γενομένης, καὶ
 σύμπασαν τῇ[ν] | Θηβαίδα μὴ ὑποταγείσαν τοῖς βασιλεῦσιν [ὑποτάξ]as,
 δεξάμενός τε πρέσβεις Αἰθιοπῶν ἐν Φί|λαις καὶ προξενίαν παρὰ τοῦ
 βασιλέως λ[αβὼν τύ]ραννόν τε τῆς Τριακοντασχοίνου τοπαρχία[s] | μιᾶς
 ἐν Αἰθιοπίαι καταστήσας, θεοῖς πατ[ρώοις καὶ Ν]εῖλω συνλήπτορι
 χαριστήρια.

22. Potentia (Picenum). *ILS.* 82.

Primus Marc[. . . . .] V Ivir Au[g.] (*Victory holding shield*)
 s. p. q. R. Augusto dedit clupeum virtutis [c]le[me]nti[ae]
 ius[t]itiae pietatis causa]

23. Altar, with Victory holding shield, Rome. *ILS.* 83.

senatus populusq. Romanus imp. Caesari divi f. Augusto
 pontif. maxum. imp. (*vac.*) cos. (*vac.*) trib. potestat. (*vac.*)

24. Denarius, 18–17 B.C., Spain. Mattingly, p. 59, no. 322; cf. 333 ff.,
 353 ff., etc.

Obv. Head of Augustus.

Rev. Shield inscribed CL. V.¹ S.P.Q.R. CAESAR AVGVSTVS

¹ cl(ipeus) v(irtutis)

25. Denarius, 12 B.C., Rome. Mattingly, p. 26, no. 124 f.

Obv. Head of Augustus. AVGVSTVS

Rev. Augustus, with shield inscribed C.V.,¹ placing star on
 statue of Agrippa. L. LENTVLVS FLAMEN MARTIALIS

¹ c(lipeus) v(irtutis)

26. Denarius, 18 B.C., Rome. Mattingly, p. 3, no. 10 ff.; cf. 40 f.,
 56 ff.

Obv. Head of Liber. TVRPILIANVS IIIVIR

Rev. Kneeling Parthian, extending standard. CAESAR AVGVS-
 TVS SIGN. RECE.

27. Aureus, 18–17 B.C., Spain. Mattingly, p. 73, nos. 427 ff.

Obv. Head of Augustus. S.P.Q.R. IMP. CAESARI AVG. COS. XI
 TR. POT. VI

Rev. Triumphal arch. CIVIB. ET SIGN. MILIT. A PART. RECVP.

Denarius, 18 B.C., Rome. Mattingly, p. 4, nos. 18 ff.; cf. 43 f.

7. Head of Liber. TVRPILIANVS IIIVIR

7. Armenian king kneeling. CAESAR DIVI F. ARME. CAPT.

Denarius, 19 B.C., Rome. Mattingly, p. 1, nos. 2 ff.; cf. 358 ff.

7. Busts of Fortuna Victrix and Fortuna Felix. Q. RVSTIVS VNAE ANTIAT.

7. Altar inscribed: FOR. RE. CAESARI AVGVSTO EX S.C.

SCC. de ludis saecularibus, 17 B.C., Rome. *FIR.*, no. 40.

A

1. X k. Iun. in saeptis [Iulis . . . . . scribundo adfuerunt 50
 . . . .] | Aemilius Lep[id]us L. Cestius L. Petronius Rufus
 . . .] |

od C. Silanus [co]s. v. f.¹ ludos saecularis post complur[es
 s eo qui nunc est facientibus (?) imp, Caesare] | August. et
 agrippa tribunic. potestate futuros, quos [quod spectare
 a plurimos convenit] | propter re[ligione]m atque etiam quod
 spectaculo [nemo iterum intererit, permittendum videri . . .
 orum eo[ru]m [diebu]s qui nondum sunt maritati, sin[e 55
 le sua ut adsint, q. d. e. r. f. p., d. e. r. i. c.,² ut quoniam ludi
 religio[nis] causa sun[t in]stituti neque ultra quam semel ulli
 talium eos spectare licet . . . ludos] | quos [m]ag. XVvir.
 [ed]ent, s. f. s.⁴ spectare liceat ieiis qui lege de marita[ndis
 iibus tenentur.] |

B

demque die ibidem sc.⁵ [id]em adfuer. et senatusconsultum
 im est. |

iod C. Silanus cos. v. f.¹ pe[rti]nere ad conservandam
 ioriam tantae b[enevolentiae] deorum commentarium ludo-
 ] || saecularium in colum[n]am aheneam et marmoream 60
 ibi s[tatu]ique ad futuram rei memoriam utramque] | eo
 , ubi ludi futu[ri s]int, q. d. e. r. f. p., d. e. r. i. c.²: uti cos.
 ve.⁶ ad f[uturam] rei memoriam columnam] | aheneam et
 am [m]armoream, in quibus commentari[um] ludorum
 m inscriptum sit, eo loco statuam et id opus eidem] | locent
 toribusque, q. a. p.⁷ inperent, uti redemptoribus ea[m]
 mam qua locaverint solvant.]

r(erba) f(ecit)   ² q(uid) d(e) e(a) r(e) f(ieri) p(laceret), d(e) e(a) r(e)
 c(ensuerunt)   ³ mag(istri) XVvir(um) s(acris) f(aciundis)   ⁴ s(ine)
 de) s(ua)   ⁵ sc(ribundo)   ⁶ co(n)s(ules) a(lter) a(mbo)ve
 ii) a(erario) p(raesunt)

- 31.** Edictum XVvirum s. f. de luctu feminarum minuendo per ludos saeculares, 17 B.C., Rome. *ILS.* 5050, l. 110 ff., *FIR.*, no. 57.

XVvir. s. f. dic.¹ | cum bono more et proind[e c]elebrato fre-
quentibus exemplis, quandocumq[ue i]usta laetitiae publicae
caussa fuit, | minui luctus matrona[r]um placuerit, idque tam
sollemnium sacroru[m l]udorumque tempore referri | diligen-
terque opserva[r]i pertinere videatur et ad honorem deorum et
ad [m]emoriā cultus eorum, statuimus | officii nostri esse per
edictum denuntiare feminis, uti luctum minuant. ||

¹ XVvir(i) s(acris) f(aciundis) dic(unt)

- 32.** From the Acta sacrorum saecularium, 17 B.C., Rome. *ILS.* 5050, ll. 147 ff.

sacrificioque perfecto puer. [X]XVII quibus denuntiatur
erat patrimi et matrimi et puellae totidem | carmen cecine-
runt eo[de]mque modo in Capitolio. | carmen composuit Q.
Hor[at]ius Flaccus |

- 33.** Aureus, 17 B.C., Rome. Mattingly, p. 13, nos. 69 ff.; cf. 85, 431.

Obv. Herald. AVGVST. DIVI F. LVDOS SAE.

Rev. Head of Iulus(?). M. SANQVINIVS IIIVIR

- 34.** Denarius, 16 B.C., Rome. Mattingly, p. 17, no. 90; cf. 86 ff., 437 ff.

Obv. Bust of Augustus on round shield. S. C. OB R. P. CVM
SALVT. IMP. CAESAR. AVGV. CONS.

Rev. Mars. S. P. Q. R. V. P. S. PR. S. ET RED. AVG.

Obv. s(enatus) c(onsulto) ob r(em)p(ublicam) cum salut(e) imp(era-
toris) Caesar(is) Augus(ti) cons(ervatam)

Rev. s(enatus) p(opulus)q(ue) R(omanus) v(ota) p(ublica) s(uscepta)
pr(o) s(alute) et red(itu) Aug(usti)

- 35.** Denarius, 16 B.C., Rome. Mattingly, p. 17, nos. 91 ff.

Obv. Oak-wreath. I. O. M. S. P. Q. R. V. S. PR. S. IMP. CAE.
QVOD PER EV. R. P. IN. AMP. ATQ. TRAN. S. E.

Rev. Cippus with inscription: IMP. CAES. AVGV. COMM. CONS.
Outside of cippus: S. C. L. MESCINIVS RVFVS IIIVIR

Obv.: I(ovi) o(ptimo) m(aximo) s(enatus) p(opulus)q(ue) R(omanus)
v(ota) s(uscepta) pr(o) s(alute) imp(eratoris) Cae(saris) quod per eu(m)
r(es)p(ublica) in amp(liore) atq(ue) tran(quilliore) s(tatu) e(st)

Rev.: imp. Caes(ari) Augu(sto) comm(uni) cons(ensu). S(enatus)
c(onsulto)

13 B.C., Rome. *ILS.* 88; cf. 95 (*our no.* 39).

. Quinctilius S]ex. f. Varus [pontifex?] cos. [ludos votivos
reditu [imp. Caesaris divi] f. Augusti [Iovi optimo m]aximo
[cum Ti. Claudio Ner]one conlega [ex s.]c.

SC. de mense Augusto, 8 B.C. Macrobius, *Sat.* 1. 12. 35; *FIR.*,
no. 42.

m imperator Caesar Augustus mense Sextili et primum
ulatum inierit et triumphos tres in urbem intulerit et ex
culo legiones deductae secutaeque sint eius auspicia ac
n, sed et Aegyptus hoc mense in potestatem populi Romani
cta sit finisque hoc mense bellis civilibus inpositus sit, atque
as causas hic mensis huic imperio felicissimus sit ac fuerit,
ere senatui ut hic mensis Augustus appelletur.

8 B.C., Rome. *ILS.* 8894.

. Marcius] L. f. Censo[rinus augu]r [cos. lu]dos votivos pro
itu imp. Ca]esaris divi f. Aug[usti pont.] maximi [Iovi
]mo maximo [fecit cum C. Asi]nio Gallo [conlega] ex s.c.

7 B.C., Rome. *ILS.* 95; cf. 88 (*our no.* 36).

i. Claudius Ti. f. Nero pontifex cos. iterum imp. iterum
s votivos pro reditu imp. Caesaris divi f. Augusti ponti-
maximi Iovi optimo maximo fecit ex s.c. / / / / / / / / / / / / / /
/ / /¹

¹ *Erased:* cum Cn. Calpurnio Pisone conlega

7-6 B.C., Tropaea Augusti (Alpes maritimae). Plin. *nat. hist.* iii.
136-7; cf. *CIL.* v. 7817. See A. Stein, *Röm. Inschr. in d. ant. Lit.*
(1930), 34.

np. Caesari divi filio Aug. pont. max. imp. XIII tr. pot.
II s. p. q. R., quod eius ductu auspiciisque gentes Alpinae
nes quae a mari supero ad inferum pertinebant sub imperium
R. sunt redactae. gentes Alpinae devictae Tr[i]umpilini
nunni Venostes Vennonetes Isarci Breuni Genaunes Focu-
es Vindelicorum gentes quattuor Consuanetes Rucinates
ates Catenates Ambisontes Rugusci Suanetes Calucones
xenetes Leponti Uberi Nantuates Seduni Varagri Salassi
stavones Medulli Ucenni Caturiges Brigiani Sogionti(i)
dionti(i) Nemaloni Edenates (V)esubiani Veamini Galli taetri
atti Ecdini Vergunni Egui Turi Nematuri Oratelli Nerusi
launi Suetri

41. 4 B.C., Rome, Forum. *ILS.* 99.

Laribus publicis sacrum imp. Caesar Augustus pontifex maximus tribunic. potestat. XVIII ex stipe quam populus ei contulit k. Ianuar. apsentī C. Calvisio Sabino L. Passieno Rufo cos.

42. Basis of golden statue of Augustus, Rome, Forum Augusti. *ILS.* 103.

imp. Caesari Augusto p. p. Hispania ulterior Baetica quod beneficio eius et perpetua cura provincia pacata est. auri p. C.¹

¹ p(ondo) c(entum)

43. Leptis Magna. *Ann. ép.* 1940, 68.

Marti Augusto sacrum auspiciis imp. Caesaris Aug. pontificis maximi patris patriae ductu Cossi Lentuli cos. XVviri sacris faciundis procos. provincia Africa bello Gaetulico liberata civitas Lepcitana

44. Between A.D. 4 and 14, Bagacum Nerviorum. *ILS.* 8898.

Ti. Caesari Augusti f. divi nepoti. adventui eius sacrum. Cn. Licinius C. f. Vol. Navos

45. Castra Vetera (Germania Inferior). *ILS.* 2244; cf. *Bonner Jahrbücher*, 1930, 84 ff.

(*Relief of soldier*) M. Caelio T. f. Lem. Bon.¹ 3 leg. XIIIX ann. LIII [ce]cidit bello Variano, ossa [i]nferre licebit. P. Caelius T. f. Lem. frater fecit

(*Bust*) M. Caelius M. l. Privatus

(*Bust*) M. Caelius M. l. Thiaminus

¹ Bon(onia)

46. A.D. 2, Cyrene, *SEG.* ix. 63.

Λγ'. ἐπὶ ἱερέως Πausανία Φιλίσκω φύσει δὲ Εὐφάνευσ, παυσαμένων πάντων τῆς ἀνείας. Λούκιος Ὀρβιος Λουκίου πυλοκλειστής τὸν λυσιπόλεμον.

ἡνίκα Μαρμαρικοῦ λῆξεν πολέμοιο κυδοιμός,
γῆθυσεν Βάττου πολλὰ πόλις μερόπων·
τῆμος ἀναγλύψας κατακείμενον ἡδυπο(πο)τοῦντα
Λεύκιος εἰνοδίῳ θῆκε παρὰ προθύρῳ,
κλεῖ[δ]α πύλης διέπων· ὦραι φίλαι, οὗ χάλιν ἔσχεν
Πausανίαν ἱερῇ καιρόθι παυσάμενον.

origin unknown. *OGIS*. 767.

.....] αυτ[..... | τὰν ἐ]πιμέλειαν ταύ[ταν καὶ ἀ]ξία[ν
 ὦν προγόνω[ν καὶ τὰς | πα]τρίδος ποιησάμεν[ος, ἱερα]τε[ύ]σας 5
 ; Καίσαρος τ[οῦ θε]οῦ ἐκτενῶς καὶ φιλοτείμῳς | [καὶ] πρεσ-
 ς ἐν τῷ Μαρμα[ρικῶι πολέμῳ ἐν χειμῶσι ἑαυ]τὸν ἐς τὸς κινδύνους
 ; || καὶ τὰν ἐπικαιροτάταν συμμα[χ]ίαν καὶ πρὸς σωτηρίαν τ[ᾶ]ς 10
 ὦς ἀνήκοισαν ἀγαγών· παρλ[α]βὼν τε τὸν τῷ κτίστα τὰς πόλεις
 Ἀπόλλωνος σ[π]τ[έ]φανον καὶ τὰ πρὸς θεὸς ἐκτε[ν]ῶς καὶ εὖσε- 15
 ς ἐτέλ[ε]σεν κ[αὶ] | τὰ ποτὶ τὸς ἀνθρώπος μεγαλ[ο]ψύχῳς καὶ
 πῶς ὑπὲρ δύ[ναμιν] δεδόχθαι, ποτὶ τα[ῖς] || προγεγονοίσαις 20
 ι τειμαῖ[ς] | ἐπαινέσαι τε αὐτὸν τὰν πόλιν | δαμοσίαι καὶ παρκα-
 ι.....]

.....]χοντα, ἀνθέμε[ν εἰκόνας ἐς] | ὅς κα δήληται δαμ[οσίος
 ὁς τό]πος, καὶ ἐς τὸ τ[ῶ] Ἀ[πόλλωνος] | ἱερὸν ἄγαλ[μα], 25
 πᾶσαι δὲ ὁ]πλον ἐπὶ χρυσον, ἔ[χον τὰν ἐπι]γρα[φά]ν· Φάον
 [νδρω τῷ Φι]λοπάτριδος ἀρετᾶς [καὶ τᾶς] || ποτὶ τὰν πόλιν 30
 ιας ἔνε]κε Κυραναῖοι

Bizye (Thrace). *OGIS*. 378.

ῶ ἀγίῳ ὑψίστῳ ὑπὲρ τῆς Ῥοιμητάλκου καὶ Πυθοδωρίδος ἐκ τοῦ
 τὸν Κοιλα(λ)ητικὸν πόλεμον κινδύνου σωτηρίας εὐξάμενος καὶ
 γῶν Γάιος Ἰούλιος Πρόκ(λ)ος χαριστήριον

Sestertius, A.D. 22-3, Rome. Mattingly, p. 129, nos. 70 ff.

bv. S. C. TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. TR. POT.
 III

ev. Tiberius on curule chair. CIVITATIBVS ASIAE RESTITUTIS

A.D. 30, later restored, Puteoli. *ILS*. 156.

i. Caesari divi Augusti f. divi Iuli n. Augusto pontif. maximo
 IIII imp. VIII trib. potestat. XXXII Augustales. res publica
 ituit. henia¹ Sa[rde]s ulloron¹ [Magnes]ia Philadelphia
 olus Cyme Temnos Cibyra Myrina Ephesos Apollonidea
 :ca[nia] Mostene [Aeg]ae [Hieroc]aesarea

¹ Unintelligible.

A.D. 32, Interamna (Umbria). *ILS*. 157.

aluti perpetuae Augustae | libertatique publicae | populi
 mani |
 enio municipi anno post | Interamnam conditam | DCCIIII

IV

THE IMPERIAL FAMILY

For examples of the imperial titulature are nos. 14, 17, 23, 40-1, 49, 104, 134, 148, 166, 225, 265, 267, 281, 284, 286, 288-90, 292-4, 311-12, 318, 338, 344-6. Members of the imperial family are recorded in Chapters V and VI, and in nos. 165, 177, 227, 229-237, 244, 269, 308, 320, 347, 365.

43-40 B.C., Samnium. *ILS.* 76.

Julio C. f. Caesari imp. triumviro r. p. c. patrono d. d.

Aureus, 38 B.C., Gaul. Grueber, ii, p. 411, nos. 102 ff.; cf. no. 100 f.
bv. Head of deified Julius Caesar with star. IMP. DIVI IVLII
 CAESARIS III VIR R. P. C.

ev. M. AGRIPPA COS. DESIG.

Probably 33 B.C., Tergeste. *ILS.* 77.

1 p. Caesar cos. desig. tert. III vir r. p. c. iter. murum tur-
 ue fecit.

23-22 B.C., Tridentum. *ILS.* 86.

1 p. Caesar divi f. Augustus cos. XI trib. potestate dedit,
 Appuleius Sex. f. leg. iussu eius fac. curavit

Various coins, 27-23 B.C.(?), Pergamum. Mattingly, p. 115, nos.
 707 ff.; cf. 713 ff., 739 ff.

bv. Head of Augustus. CAISAR (or AVGVSTVS)

ev. In laurel-wreath: C. A.

6-5 B.C., Urgavo (Baetica). *ILS.* 96.

1 p. Caesari Augusto divi f. pontifici max. trib. potest. XIIII
 XI patri patriae d.d

A.D. 7-8, Pavia or Ticinum (extant in *Codex Einsidlensis*). *ILS.*
 107.

5) imp. Caesari divi f. Augusto pontific. maximo patri
 riae aug. XV vir. s. f. VII vir. epulon. cos. XIIII imp. XVII
 univ. potest. XXX

6) Livia[e] Drusi f. uxori Caesaris Aug.

7) [C.] Caesari Augusti f. divi nepot. pontific. cos. imperatori

(8) [L.] Caesari Augusti f. divi nepot. auguri cos. design. principi iuventutis

(4) Ti. Caesari Augusti f. divi nepot. pont. cos. [i]ter. imp. ter. augurique tribuniciae pot. VIII[I]

(3) Germanico Iulio [T]i. f. Augusti nepot. divi pron. Caesari

(2) D[ruso Iulio Ti.] f. Augusti nepoti divi pron. Caesari pontifici

(1) Neroni Iulio Germanici [f.] Aug. pronepot. Caesari

(9) Druso Iulio Germanici f. Aug. pronepot. Germanico

(10) Ti. Claudio Drusi Germanici f. Neroni Germanico

62. 4 B.C. Pelusium (Egypt). *IGRR*. i. 1109.

ὑπὲρ αὐτοκράτορος Καίσαρος θεοῦ υἱοῦ Σεβαστοῦ καὶ Λειονίας Σεβαστοῦ καὶ Γαίου Καίσαρος καὶ Λευκίου Καίσαρος τῶν υἱῶν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ Ἰουλίας τῆς θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ Γαίου Τουρρανίου ἐπάρχου τῆς Αἰγύπτου Κοίντος Κόρουιος Κοίντου υἱὸς Φλάκκος ἐπιστρατηγῆσας Θηβαῖδος δικαιοδοτῶν Πηλουσίῳ τ[ὸ]ν θρόνον καὶ τὸν βωμὸν ἀνέθηκε ἔτους κς' Καίσαρος Τῦβι γ'

63. Eresus (Lesbos). *IGRR*. iv. 9.

Iuliae Caesaris f. Veneri Genetrici

Ἰουλία Καίσαρος θύγατρι Ἀφροδίτα Γενετείρα

64. Athens, Theatre of Dionysus. *IG*.² ii. 3, 3250; cf. *Hesperia*, xvi (1947), 68.

ὁ δῆμος Γάϊον Καίσαρα Σεβαστοῦ υἱὸν νέον Ἄρη

65. 3 B.C., Rome. *Ann. ép.* 1899, 153.

L. Caesari Augusti f. divi n. principi iuventutis cos. desig. [c]um esset ann. nat. XIII, aug., senatus

66. Aureus, 2 B.C.-A.D. 11, Lugdunum. Mattingly, p. 88, nos. 513 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE

Rev. C. and L. Caesar standing. C. L. CAESARES AVGVSTI F. COS. DESIGN. PRINC. IVVENT.

67. Mytilene. *IGRR*. iv. 68.

Γαίῳ Καίσαρι καὶ Λευκίῳ Καίσαρι το[ῖς] παιδεσσι τῷ Σεβάστω θέῳ Καίσαρος ἀγμόμενεσι τ[ᾶ]ς νεότατος

Μάρκῳ Ἀγρίππᾳ θέῳ [σ]ώτηρι καὶ κτίστᾳ τᾶς πόλι[λι]ος καὶ τῷ παιδί αὐτῷ Μάρκῳ Ἀγρίππᾳ παιδόπαιδι δὲ τῷ Σεβάστω

Cenotaph for L. Caesar, A.D. 2-3, Pisa. *ILS.* 139.

a.] d. XIII k. Octobr. Pisis in foro in Augusteo srib.¹
 uer[e] | Q. Petillius Q. f., P. Rasinius L. f. Bassus, M. Pup-
 s M. [f.], | Q. Sertorius Q. f. Pica, Cn. Octavius Cn. f. Rufus,
 Albiu[s] | A. f. Gutta. ||
 quod C. Canius C. f. Saturninus IIvir v. f. de augendis honori- 5
 : | L. Caesaris, Augusti Caesaris patris patriae pontificis
 ximi | tribuniciae potestatis XXV fili, auguris consulis
 ignati princip[is] | iuventutis patroni coloniae nostrae, q. d.
 : f. p., d. e. r. i. c.² |
 um senatus populi Romani inter ceteros plurimos ac max-
 os || honores L. Caesaris (*sic*), Augusti Caesaris patris patriae 10
 rtificis maximi tribu[n]ciae potestatis XXV filio, auguri con-
 i designato, per | consensum omnium ordinum studio
 ..|....|....]tetur, data cura C. Canio Saturnino IIvir. et
 em primis elig[endi] || aspiciendique, uter eorum locus magis 15
 neus videatur, emendi[que] | publica pecunia a privatis eius
 i qu[em] magis probaverint; utique | apud eam aram quod-
 nis a. d. X[III] k. Sept. p[ub]lice manibus eius per magis[tratus]
 ve, qui ibi iuri dicendo pr[ae]runt, togis pullis amictos, |
 bus eorum ius fasque erit eo die [eiu]s vestis habendae, in-
 lae mit||tantur, bosque et ovis atri infulis caerulis infulati diis 20
 nibus eiu[s] | mactentur eaeque hostiae eo loco adoleantur
 erque eas | singulae urnae lactis mellis olei fundantur, ac
 n demum fact[am] | c[eteris p]otestatem, si qui privatim
 int Manibus eius inferias mitter[e | nive quis] amplius uno
 eo unave face coronave mittat, dum ii qui im||[molaver]int 25
 cti Cabino³ ritu struem lignorum succendant adque | [peri]nde
 oeant; | [utique] locus ante eam aram, quo ea strues
 igerantur componantur, pate[at | q]uoque versus pedes XL
 oitibusque robustis saepiatur lignorumque | acervos eius
 gratia quodannis ibi constituatur cippoque grandi || secun- 30
 n aram defixso hoc decretum cum superioribus decretis ad
 is] | honores pertinentibus incidatur insculpaturve; nam
 od ad cetera | solemnia quae eodem illo die vitari caverive
 cuissent placerent|que, id sequendum quod de iis senatus
 R. censuisset; utique prim[o] | quoque tempore legati
 nostro ordine imp. Caesare(m) Augustum || patrem patriae 35
 rtificem maximum tribuniciae potestatis XXV | adeant
 antque ab eo, uti colonis Iuliensibus coloniae Opsequenti |

[Iu]liae Pisanae ex hoc decreto ea om[n]ia facere exsequique permittat

¹ scrib(endo)
c(ensuerunt)

² q(uid) d(e) e(a) r(e) f(ieri) p(laceret), d(e) e(a) r(e)
³ *Read:* Gabino

69. Cenotaph for C. Caesar, A.D. 4, Pisa. *ILS.* 140.

[. . . .] Pisis in foro in Augusteo(?) scrib. ad]fu[e]r. Q. Sertorius Q. f. Atilius Tacitus, P. Rasinius L. f. Bassus, L. Lappius | [L. f. G]allus, Q. Sertorius Q. f. Alpius Pica, C. Vettius L. f. Virgula, M. Herius | M. [f. P]riscus, A. Albius A. f. Gutta, Ti. Petronius Ti. f. Pollio, L. Fabius L. f. Bassus, | Sex. [A]ponius Sex. f. Creticus, C. Canius C. [f.] Saturninus, L. Otacilius Q. f. Panthera. ||

quod [v. f.]¹ sunt, cum in colonia nostra propter contentiones 5
candidato]ru[m m]agistratuus non essent et ea acta essent quae
infra scripta sunt: | cum a. [d. II]II nonas Apriles allatus esset
nuntius C. Caesarem, Augusti patris patri]ae [po]ntif. maxsumi
custodis imperi Romani totiusque orbis terrarum prae]si[dis
f]ilium, divi nepotem, post consulatum quem ultra finis ex-
tremas popu]li [Ro]mani bellum gerens feliciter peregerat, bene 10
gesta re publica, devictis aut | in [fid]em receptis bellicosissimis
ac maximis gentibus, ipsum vulneribus pro re | pu[bli]ca ex-
ceptis ex eo casu crudelibus fatis ereptum populo Romano, iam
designa]tu[m i]ustissimum ac simillimum parentis sui virtuti-
bus principem coloniaeque | no[st]rae unicum praesidium, eaque
res nondum quieto luctu, quem ex deces]su [L. C]aesaris 15
fratris eius, consulis designati auguris patroni nostri princ[i]pis
[iu]ventutis, colonia universa susceperat, renovasset multipli-
cassetque | ma[er]orem omnium singulorum universorumque,
ob eas res universi decu]rio[ne]s colonique, quando eo casu in
colonia neque IIvir. neque praefecti | er[ant] neque quisquam
iure dicundo praeerat, inter sese consenserunt, pro || ma[g]ni- 20
tudine tantae ac tam improvisae calamitatis oportere ex ea die, |
qu[a ei]us deces(s)us nuntiatus esset usqu[e] ad eam diem qua
ossa relata atque | co[nd]ita iustaque eius manibus perfecta
essent, cunctos veste mutata, templis]qu[e d]eorum immorta-
lium balneisque publicis et tabernis omnibus clausis, | co[nv]i-
ctibus sese apstinere, matronas quae in colonia nostra sunt
sublugere || di[em]que eum quo die C. Caesar obit, qui dies est 25
a. d. VIII k. Martias, pro Alliensi | lu[gub]rem memoriae prodi,

arique in praesentia omnium iussu ac | vo[lun]tate caverique,
 quod sacrificium publicum neve quae suppli|ca[tio]nes nive
 nsalia nive convivio publica postea in eum diem | eo[ve]
 : qui dies erit a. d. VIII k. Mart. fiant concipiantur indi-
 ||tu[rve], nive qui ludi scaenici circiensesve eo die fiant 30
 ctenturve; | ut[ique] eo die quodannis publice manibus eius
 magistratus eosve, | qu[i Pi]sis iure dicundo praeiungunt, eodem
 o eodemque modo, quo | L. C[ae]sari parentari institutum
 , parentetur; | utique [arc]us celeberrimo coloniae nostrae
 o constituatur orna||tu[s sp]oleis devictarum aut in fidem 35
 eptarum ab eo gentium, super | eu[m st]atua pedestris ipsius
 imphali ornatu circaque eam duae | eq[uest]res inauratae
 i et Luci Caesarum statuae ponantur: uti|que [cu]m primum
 legem coloniae duoviros creare et habere po[tu]eri|mus, ii
 o viri qui primi creati erunt hoc quod decurionibus || et 40
 i]versis colonis placuit, ad decuriones referant, eorum pu-
 lica] auctoritate adhibita legitime id caveatur auctoribusque |
 [in t]abulas publicas referatur; interea T. Statulenus Iuncus |
 me]n Augustalis pontif. minor publicorum p. R. sacrorum
 are|tu[r, uti] cum legatis excusata praesenti coloniae neces-
 site hoc || of[ficiu]m publicum et voluntatem universorum 45
 ello reddito | im[p. Ca]esari Augusto patri patriae pontif.
 xximo tribuniciae | po[te]st. XXVI indicet; idqu[e T. St]atu-
 us Iuncus princeps coloniae nostrae flamen August. | po[ntif.]
 nor publicorum p. R. sacrorum, libello ita uti supra scriptum |
 t imp]eratori Caesari Augusto pontif. maximo tribun. potest.
 XVI pat[ri] || pat[riae] reddito, fecerit. | 50
 placere conscriptis quae a. d. IIII nonas Apriles, | qu[ae]
 c.] Aelio Cato C. Sentio Saturnino cos. fuerunt, facta acta
 i]st[ituta] sunt per consensum omnium ordinum, ea omnia
 fieri agi ha|be[ri opse]rvarique ab L. Titio A. f. et T. Allio
 f. Rufo IIviris et ab eis quicum||qu[e post]ea in colonia 55
 stra IIvir. praefecti sive qui ali magistratus | er[unt], omnia in
 petuom ita fieri agi haberi opservarique, utiq. L. Titius |
 [f. T. A]llius T. f. Rufus IIviri ea omnia quae supra scripta
 ut ex decreto | nos[tro] coram proquaestoribus primo quoque
 apore per scribam pu|bl[i]c[um i]n tabulas publicas referenda
 rent. || censuere |

70. Denarius, 13 B.C., Rome. Mattingly, p. 23, nos. 112 ff.; cf. 103, 107 ff., 121 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR AVGVSTVS

Rev. Head of Agrippa. M. AGRIPPA. PLATORINVS IIIVIR

71. 4-3 B.C., Ephesus. *ILS.* 8897; cf. *Ann. ép.* 1924, 68.

imp. Caesari divi f. Augusto pontifici maximo cos. XII tribunic. potest. XX et Liviae Caesaris Augusti

M. Agrippae L. f. cos. tert. imb. (*sic*) tribunic. potest. VI et Iuliae Caesaris Augusti fil.

Mazeus et Mithridates patronis

Μαζ[αί]ος καὶ Μιθριδάτης τ[οῖς] πά[τ]ρωσι καὶ τῶι δῆ[μωι]

72. Myra (Lycia). *IGRR.* iii. 719.

θεὸν Σεβαστὸν θεοῦ υἱὸ[ν] Καίσαρα αὐτοκράτορα γῆς καὶ θαλάσσης, τὸν εὐεργέτ[η]ν καὶ σωτῆρα τοῦ σὺνπαντος κόσμου, Μυρέων ὁ δῆμος. [Μᾶρκ]ον Ἀγρίππαν τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα τοῦ ἔθνους Μυρέων ὁ δῆμος

73. Between 18 and 12 B.C., Corinth. *Corinth*, viii. 2, no. 16.

M. Agrippae cos. tert. trib. potest. d. d. tribus Vinicia patrono

74. 16-15 B.C., Emerita, theatre. *ILS.* 130.

M. Agrippa L. f. cos. III trib. pot. III.

75. 16-15 B.C., Nemausus, 'Maison carrée'. *Ann. ép.* 1920, 43.

Earliest inscription:

M. Agrippa L. f. cos. III imp. tribun. potest. III col. Aug. Nem. dat.

Later replaced by:

C. Caesari Augusti f. cos. L. Caesari Augusti f. cos. designato principibus iuventutis

76. Between 17 and 12 B.C., Thespieae. *Ann. ép.* 1928, 49-50.

(a) ὁ δῆμος Ἀγριππῖαν Μάρκου Ἀγρίππα θυγατέρα

ὁ δῆμος Μᾶρκον Ἀγρίππαν Λευκίου υἱὸν Μούσαις

(b) ὁ δῆμος Λούκιον Καίσαρα

ὁ δῆμος Γάιον Καίσαρα

ὁ δῆμος Ἰουλιαν αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεβαστοῦ θυγατέρα γυναικα Μάρκου Ἀγρίππα Μούσαις

ὁ δῆμος [Λιβίαν αὐτοκράτορος] Καίσαρος [Σεβαστοῦ] γυν[αῖκα Μούσαις]

Thasos. *ILS.* 8784.

δῆμος Λειβίαν Δρουσίλλαν τὴν τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος γυναῖκα
, εὐεργέτιν

δῆμος Ἰουλίαν Καίσαρος Σεβαστοῦ θυγατέρα τὴν ἀ[πὸ] προγόνων
ηγέτιν

Ἰουλίαν Μάρκου Ἀγ[ρ]ίππου θυγατέρα ὁ δῆμος

A.D. I or earlier, Olympia. *Syll.*³ 782.

Ἰβέριον Κλαύδιον Τιβερίου υἱὸν Νέρωνα νικήσαντα Ὀλύμπια
ἀίππῳ τελείῳ [...]ο[.] Ἀπολλ[ώ]νιος Ἀπολλωνίου υἱὸς Ἡλεῖος
καὶ Τιβέριος [Κλ]αύδιος τὸν ἑαυτοῦ πάτρωνα καὶ εὐεργέ[τη]την Διὶ
υμπίῳ

, 2 B.C.—A.D. 4, Saepinum. *ILS.* 147.

[i. Claudius Ti. f. Nero pont. cos. II [imp. I]I trib. potest. V,
ro Claudius Ti. f. Drusus Germa[nicus] augur c[os.] imp. [...]]
rum portas turris d. [s. p.] f. c.

, Rome, Forum Augusti. *Ann. ép.* 1934, 151.

Nero] Cl[aud]ius Ti. f. [Drus]us Ge[r]mani[c]us [cos. p]r.
o. q. aug. imp. [est appellat]us [i]n Germania

, Aureus, A.D. 13–14, Lugdunum. Mattingly, p. 87, nos. 506 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER
TRIAE

Rev. Head of Tiberius. TI. CAESAR AVG. F. TR. POT. XV

No. 81 a. See Addendum, p. 73.

, A.D. 21, bridge near Ariminum. *ILS.* 113.

[imp. Ca[e]sar divi f. Augustus pontifex maxim. cos. XIII
p. XX tribunic. potest. XXXVII p.p., Ti. Caesar divi Augusti
divi Iuli n. August. pontif. maxim. cos. IIII imp. VIII trib.
test. XXII dedere

, Dupondius, A.D. 22–3, Rome. Mattingly, p. 131, nos. 79 ff.

Obv. S.C. TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVG. P. M. TR. POT. XXIII

Rev. Female head. IVSTITIA

., Dupondius, A.D. 22–3, Rome. Mattingly, p. 131, nos. 81 ff.

Obv. S.C. TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVG. P. M. TR. POT. XXIII

Rev. Female head. SALVS AVGVSTA

85. A.D. 32-3, Via Flaminia, near Capena. *ILS.* 159.

Ti. Caesari divi Augusti f. Augusto pontif. maximo cos. V trib. potest. XXXIII principi optumo ac iustissimo conservatori patriae pro salute et incolumitate eius A. Fabius Fortunatus viator [cos.] et pr[aet.] Augustalis prim[us] voto suscepto p.

86. A.D. 33, Oneum (Dalmatia). *Ann. ép.* 1922, 40.

[Ti. Cae]sari div[i Aug. f.] divi Iul[i nep. Augu]sto ponti[fici max. c]os. V imp. V[III trib.] pot. XXXV au[guri XVvir]o sacris fa[ciundis VIIviro] epu[lonum].....

87. Sestertius, A.D. 22-3, Rome. Mattingly, p. 130, nos. 76 ff.

Obv. S.C. TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. TR. POT. XXIII
Rev. Coach (*carpentum*) with mules. S. P. Q. R. IVLIAE AVGVST.

88. Myra (Lycia). *IGRR.* iii. 721.

Τιβέριον Καίσαρα θεὸν Σεβαστὸν θεῶν Σεβαστῶν υἱὸν αὐτοκ[ρ]ά-
τορα γῆς καὶ θαλάσσης, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα τοῦ σύνπαντος
[κ]όσμου, Μυρέων ὁ δῆμος

89. Athens, Agora, near Bouleuterion. *Ann. ép.* 1938, 83.

Ἰουλίαν Σεβαστὴν Βουλα[ί]αν Τιβερίου Σεβαστοῦ μητέρα ἡ βουλή
ἡ ἐξ Ἀρείου[υ π]ά[γου]

90. A.D. 22-3, near Caudium. *Ann. ép.* 1925, 94.

Druso Caesar[i] Ti. Augusti f. divi Aug. n. divi Iuli pron. cos.
II trib. potest. II

91. As, A.D. 22-3, Rome. Mattingly, p. 133, nos. 95 ff.

Obv. S.C. DRVSVS CAESAR TI. AVG. F. DIVI AVG. N. PONT. TR.
POT. II

Rev. Winged caduceus between two cornucopiae, each with bust of small boy

92. A.D. 23 or later, Rome. *ILS.* 168, 176.

(a) p[le]ps urbana quinque et triginta tribuum Druso Caesari Ti. Aug. f. divi Augusti n. divi Iulii pronepoti pontifici auguri sodal. Augustal. cos. iterum tribunic. potest. iter. aere conlato

(b) p[le]ps urbana quinque et triginta tribuum Germanico Caesari Ti. Augusti f. divi Augusti n. auguri flamini Augustali cos. iterum imp. iterum aere conlato

. Ilium. *IGRR*. iv. 206.

Αντωνίαν τὴν ἀδελφιδὴν τὴν θεοῦ Σεβαστοῦ γυναῖκα δὲ γενομένην
 υἱοῦ Κλαυδίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου Σεβαστοῦ
 υἱ Σεβαστοῦ, μητέρα δὲ Γερμανικοῦ Καίσαρος καὶ Τιβερίου Κλαυδίου
 ρμανικοῦ καὶ Λειβίας θεᾶς Ἀφροδείτης Ἀγχεισιᾶδος, πλείστας καὶ
 ἰστας ἀρχὰς τοῦ θειοτάτου γένους παρασχοῦσαν, Φίλων Ἀπολ-
 νίου τὴν ἑαυτοῦ θεὰν καὶ εὐεργέτιν ἐκ τῶν ἰδίων

. Eresos (Lesbos). *IGRR*. iv. 11.

Γερμάνικον Κλα[ύδιον Καίσαρα α]ὐτοκράτορος [Τιβερίω Καίσαρος]
 βάστω παῖδα, παιδόπ[αιδα δὲ αὐτοκράτορ]ος Καίσαρος Ὀλ[υ]μπίω
 βάστω τὸν] εὐεργέ[ταν] ὁ [ἀρχαίρευσ] Δάμ[αρχος Λέο]ντος

The words underlined have been deleted.

. Between Cyme and Myrina. *IGRR*. iv. 1300.

ὁ δῆμος Νέρωνα Ἰούλιον Καίσαρα παῖδα θεοῦ νέου Γερμανικοῦ
 ἰσαρος καὶ θεᾶς Αἰολίδος καρποφόρας Ἀγριππείνας

. A.D. 27-9, Rome. *ILS*. 182.

Veroni Caesari Germanici Caesaris f. Ti. Caesaris Augusti n.
 i Augusti pron. flmini Augustali sodali Augustali sodali
 io fratri Arvali fetiali quaestori ex s. c.

. Between A.D. 33 and 37, Vienna Allobrogum. *ILS*. 189.

Caesari Germanici f. Ti. Aug. n. [d]ivi Augusti pronepoti
 rmanico [p]ontifici q.

ADDENDUM

a. Athens. *IG*.² ii. 3233 and *Hesperia*, xvii (1948), p. 41, no. 30 (cf.
 H. Oliver, *Am. Jour. Phil.* lxix, 1948, 436).

.... πρεσ]βευτὴν αὐτοκρά[τορος Καίσαρος Σεβαστοῦ] καὶ Τιβερίου
 ἰσα[ρος] .....

V

IMPERIAL CULT

See also nos. 63, 64, 67, 88-9, 93, 95, 345

98. Letter of proconsul and decrees of the province of Asia on new calendar, probably 9 B.C. Fragmentary copies from Priene, Apamea, Eumeneia, Dorylaeum. *OGIS*. 458 and *SEG*. iv. 490.

(a) [. . . . . | παρ]ὰ τῶν πρότ[ερ]ον παρειλ[ή]ψαμεν . . . . . | ..]
 τῶν θεῶν [ε]ὐμενὲς κα[ὶ] . . . . . | πότ]ερον¹ ἡδείων ἢ
 ὠφελ[ιμωτέρα] ἐ[σ]τὶν ἢ τοῦ θειοτάτου Καίσαρος γενέ[θ]λιος ἡμέρα, 5
 ἣν τῇ τῶν πάντων ἀρχῇ ἴσῃν δικαίως ἂν εἶναι ὑπ[ο]λά[βοι]μεν, | καὶ
 εἰ μὴ τῇ φύσει, τῷ γε χρησίμῳ, εἴ γε οὐδέ[ν] ο[ὐ]χὶ διαπειλπτον καὶ
 εἰς ἀτυ[χ]εῖς μεταβεβηκὸς σχῆμα ἀνώρθωσεν, ἐτέραν τε ἔδωκεν παντὶ
 τῷ | κόσμῳ ὅψιν, ἥδιστα ἂν δεξαμένῳ φθοράν, εἰ μὴ τὸ κοινὸν
 πάντων εὐ[τ]ύχημα ἐπεγεννήθη Καίσαρ. διὸ² ἂν τις δικαίως ὑπολάβοι
 τοῦτο ἀτῶ || ἀρχὴν τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς γεγονέναι, ὃ ἐστὶν πέρασ καὶ 10
 ὅρος τοῦ με[τα]ταμέλεισθαι, ὅτι γεγέννηται. καὶ ἐπεὶ οὐδεμιᾷς ἂν ἀπὸ
 ἡμέρας εἴς | τε τὸ κοινὸν καὶ εἰς τὸ ἴδιον ἕκαστος ὄφελος εὐτυχεστέρας
 λάβοι | ἀφορμὰς ἢ τῆς πᾶσιν γενομένης εὐτυχοῦς, σχεδὸν τε συμβαίνει |
 τὸν αὐτὸν ταῖς ἐν Ἀσίαι πόλεσιν καιρὸν εἶναι τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσόδου, ||
 δηλονότι κατὰ τινα θείαν βούλησιν οὕτως τῆς τάξεως προτετυπωμέ[ν]ης, 15
 ἵνα ἀφορμὴ γένοιτο τῆς εἰς τὸν Σεβαστὸν τιμῆς, καὶ ἐπειδὴ δύσκολον
 μὲν ἐστὶν τοῖς τοσοῦτοις αὐτοῦ εὐεργετήμασιν κατ' ἴσον ε[ὐ]χαρισ[τ]εῖν,
 εἰ μὴ παρ' ἕκαστα ἐπινοήσαιμεν τρόπον τινὰ τῆς ἀμείβε[ω]ς καινόν, |
 ἥδειον δ' ἂν ἄνθρωποι τὴν κοινὴν πᾶσιν ἡμέραν γενέθλιον ἀγά[γοι]εν ||
 ἐ[ὰν] προσγένηται αὐτοῖς καὶ ἰδία τις διὰ τὴν ἀρχὴν ἡδονή, δοκεῖ μοι | 20
 πασῶν τῶν πολειτηῶν εἶναι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν³ νέαν νομηνίαν | τὴν
 τοῦ θηοτάτου Καίσαρος γενέθλιον, ἐκεῖνη τε πάντας εἰς τὴν | ἀρχὴν
 ἐνβαίνειν, ἥτις ἐστὶν πρὸ ἐννέα καλανδῶν Ὀκτωβρίων, ὅπως | καὶ
 περισσότερον τιμηθῇ προσλαβομένη ἔξωθεν τινα θρησκίαν καὶ ||
 μᾶλλον πᾶσιν γένηται γνώριμος, ἣν οἶομαι καὶ πλείστην εὐχρηστίαν | 25
 τῇ ἐπαρχίᾳ παρέξασθαι. ψήφισμα δὲ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀσίας
 δεή[σ]ει γραφῆναι πάσας ἐνπεριεληφὸς τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, ἵνα τὸ
 ἐπινοη[θ]έν ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν τειμὴν τοῦ Σεβαστοῦ μείνῃ αἰώνιον.
 προστάξω | δὲ χαραχθέν (ἐν) τῇ στήλῃ τὸ ψήφισμα ἐν τῷ ναῷ ἀνατε-
 θῆναι, προτά[ξ]ας τὸ διάταγμα ἐκατέρως γραφέν. 30

(b) ἔδοξεν τοῖς ἐπὶ τῆς Ἀσίας | Ἑλλήσιν, γνώμῃ τοῦ ἀρχιερέως
 Ἀπολλωνίου τοῦ Μηνοφίλου Ἀζανίτου· | ἐπε[ὶ]δὴ ἡ θείας] διατάξασα

· βίον ἡμῶν πρόνοια σπουδὴν εἰσεν[ενκα|μ]ένη καὶ φιλοτιμίαν τὸ
 ἡότατον τῷ βίῳ διεκόσμη[σεν ἀγαθὸν] | ἐνεκαμένη τὸν Σεβαστόν,
 εἰς εὐεργεσίαν ἀνθρώ[πων] ἐπλή[ρωσεν ἀρετῆς, (ὥ)σπερ ἡμεῖν καὶ 35
 ἔς μεθ' ἡ[μᾶς σωτήρα χαρισαμένη] | τὸν παύσαντα μὲν πόλεμον,
 τμήσοντα [δὲ εἰρήνην, ἐπιφανεῖς δὲ] | ὁ Καῖσαρ τὰς ἐλπίδας τῶν
 ὀλαβόντων [εὐανγέλια πάντων ὑπερ]ἔθηκεν, οὐ μόνον τοὺς πρὸ
 τοῦ γεγονότ[ας εὐεργέτας ὑπερβα]λόμενος, ἀλλ' οὐδ' ἐν τοῖς ἐσο-
 οῖς ἐλπιδ[α ὑπολιπὼν ὑπερβολῆς], || ἥρξεν δὲ τῷ κόσμῳ τῶν δι' 40
 τὸν εὐανγελί[ων ἡ γενέθλιος ἡμέρα] | τοῦ θεοῦ, τῆς δὲ Ἀσίας ἐψηφι-
 ἐνης ἐν Σμύρνῃ [ἐπὶ ἀρχιερέως] | Λευκίου Οὐολκακίου Τύλλου,
 ἡμματοῦντος Παπ[ία, μαρτυρίαν] | τῷ μεγίστας γ' εἰς τὸν θεὸν
 θευρόντι τειμὰς εἶναι [στέφανον], | Παῦλλος Φάβιος Μάξιμος ὁ
 ὑπάτος τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ σωτηρίας || ἀπὸ τῆς ἐκείνου δεξιᾶς καὶ 45
 νώμης ἀπεσταλμένος εὐ[ρῆμασιν ἰδί]οις εὐεργέτησεν τὴν ἐπαρχίαν,
 εὐεργεσιῶν τὰ μεγέθ[η ἱκανῶς] | εἰπεῖν οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο, καὶ τὸ
 χρι νῦν ἀγνωστὸν ὑπὸ τῶν [Ἑλλή]ων εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ τειμὴν
 ἵετο, τὸ ἀπὸ τῆς ἐκείνου γ[ενέ]σεως ἄρχειν τῷ βίῳ τὸν χρόνον·
 · τύχῃ ἀγαθῇ καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ δ[εδό]χθαι τοῖς ἐπὶ τῆς Ἀσίας 50
 ἁλλοις, ἄρχειν τὴν νέαν νουμηνίαν πάσα[ις] | ταῖς πόλεσιν τῇ πρὸ
 ἑα καλανδῶν Ὀκτωβρίων, ἣτις ἐστὶν γενέ[θλιος ἡμέρα τοῦ Σεβα-
 σοῦ. ὅπως δὲ αἰεὶ ἡ {τε} ἡμέρα στοιχῇ καθ' ἐκάσ[την πόλιν, συνχρη-
 τίξιν τῇ Ῥωμαικῇ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἡμέραν. | ἄγεσθαι δὲ τὸν
 ὦτον μῆνα Καίσαρα, καθὰ καὶ προεψήφισται, ἀρχόμε[νον ἀπὸ πρὸ 55
 ἑα μὲν καλανδῶν Ὀκτωβρίων, γενεθλίου δὲ ἡμέρας] | Καίσαρος, τὸν
 ἐψηφισμένον στέφανον τῷ τὰς μεγίστας εὐρόντι | τειμὰς ὑπὲρ
 ἰσαρος δεδόσθαι Μαξίμῳ τῷ ἀνθυπάτῳ, ὃν καὶ αἰεὶ | ἀναγορεύεσθαι
 τῷ γυμ[ν]ικῷ ἀγῶνι τῷ ἐν Περγάμῳ τῶν Ῥω[μα]ίων | Σεβαστῶν,
 · στεφανοῦ [ἡ Ἀσ]ία Παῦλον Φάβιον Μάξιμον εὐ[σεβ]έ[σ]||τατα 60
 ρευρόντα τὰς εἰς Καίσαρα τειμὰς. ὥσαύτως δὲ ἀνα[γορεῖ]εσθαι
 ἰ ἐν τοῖς ἀγομένοις κατὰ πόλιν ἀγῶσιν τῶν Καισαρήων. | ἀναγρα-
 ναι δὲ τὸ δελτογράφημα τοῦ ἀνθυπάτου καὶ τὸ ψήφισμα τῆς |
 τίας ἐν στήλῃ λευκολίθῳ, ἣν καὶ τεθῆναι ἐν τῷ τῆς Ῥώμης καὶ
 ὁ | Σεβαστοῦ τεμένει. προνοῆσαι δὲ καὶ τοὺς καθ' ἔτος ἐκδίκους
 ως || ἐν ταῖς ἀφηγουμέναις τῶν διοικήσεων πόλεσιν ἐν στήλαις 65
 ὑποκλίθους ἐνχαράχθῃ τό τε δελτογράφημα τοῦ Μαξίμου καὶ τὸ τῆς
 τίας | ψήφισμα, αὗται τε αἱ στήλαι τεθῶσιν ἐν τοῖς Καισαρήοις.
 θήσονται | οἱ μῆνες κατὰ τάδε· Καῖσαρ ἡμερῶν λα· Ἀπελλαῖος
 κρῶν λ· Αὐδναῖος ἡμερῶν λα· Περίτιος ἡμερῶν λα· Δύστρος κη·
 ὑδικός λα· || Ἀρτεμεισιῶν ἡμερῶν λ· Δαίσιος λα· Πάνημος λ· Λῶος 70
 · Γορπιαῖος λα· | Ὑπερβερεταῖος λ· ὁμοῦ ἡμέραι τξε· ἐφ' ἔτος δὲ διὰ

τὴν ὑπερκαλάριον | ὁ Ξανδικὸς ἀχθήσεται ἡμερῶν λβ'. ἵνα δὲ ἀπὸ τοῦ
 νῦν στοιχήσωσιν οἱ | μῆνες καὶ αἱ ἡμέραι, ὁ μὲν νῦν ἐνεστὼς Περίτιος
 μὴν ἀχθήσεται μέχρι τῆς | ἰδ', τῇ δὲ πρὸ ἐννέα καλανδῶν Φεβρουαρίων
 ἄξομεν νομηνίαν μηνὸς || Δύστρου, καὶ καθ' ἕκαστον μῆνα ἀρχή{υ} 75
 ἔσται τῆς νομηνίας ἡ πρὸ ἐννέα | καλανδῶν· ἡ δὲ ἐνβόλιμος ἡμέρα
 ἔσται πάντοτε τῶν ὑπερκαλαρίων κα|λανδῶν τοῦ Ξανδικοῦ μηνός, δύο
 ἐτῶν μέσων γεινομένων. |

(c) ἔδοξεν τοῖς ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλλησιν, γνώμη τοῦ ἀρχιερέως
 Ἀπολλωνίου τοῦ | Μηνοφίλου Ἀζεανεῖτου· ἐπεὶ τὴν νέαν νομηνίαν
 αἰεὶ δεῖ εἶσθαι τὴν αὐτῇ[ν] || ἅπασιν τῆς εἰς τὰς ἀρχὰς εἰσόδου κατὰ τε 80
 τὸ Παύλου Φαβίου Μαξίμου τοῦ ἀν|θυπάτου διάταγμα καὶ τὸ τῆς
 Ἀσία(ς) ψήφισμα, ἐνποδίζεται δὲ ἡ τοῦ χρόνου | τάξις παρὰ τὰς ἐν
 τοῖς ἀρχαιρεσίοις ἐπικλήσεις, γείνεσθαι τὰ κατὰ τὰ | ἀρχαιρέσια μηνὶ
 δεκάτῳ, ὥς καὶ ἐν τῷ Κορνηλίῳ νόμῳ γέγραπται, ἐντὸς | δεκάτης
 ἱσταμένου.

Extant fragments of the Latin version:

1. (l. 4-5): iucundior an salubrior natalis principis nost[ri] . . .

2. (ll. 9-19): [propterea recte homines existimant hoc sibi
 principium | vitae,] quod paenitendi fuerit natos se esse [fi]nis. |
 cumque non ullo ex die feliciora et privatim singulis et uni|versis
 publice trahi possint aus[pici]a quam ex eo quem felicissi||mum 5
 communiter <credunt>, fere autem omnium in Asia civitatum
 idem | tempus anni novi initiumque magistratuum sit, in quod
 [fort]ui|to, videlicet ut honoraretur, principis nostri natalis inci-
 dit, vel | quia tot erga divina merita gratum esse difficile est
 nisi omnis | pietatis temptetur materia, vel quia [dies est]
 pro[p]ria [cui]que || laetitia ingressui honoris [st]atu[t]us, pu- 10
 blicum videtur m[ihi] . . .

3. (l. 21-2): quem Graeci suo nomine diem nean numenian
 appellant eum clarissimi viri Caesaris . . .

99. Honours for Menogenes, son of Isidoros, 5-2 B.C., Sardes. *IGRR*.
 iv. 1756.

τὸ κοινὸν | τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας | Ἑλλήνων καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαρδι|ανῶν
 καὶ ἡ γερουσία ἐτίμησαν Μηνογέ||νην Ἰσιδώρου τοῦ Μηνογένους τοῖς 5
 ὑπογεγραμμένοις· |

(I) εἰσανγελάντων Μητροδώρου Κόνωνος καὶ Κλεινίου καὶ Μου-
 σαίου καὶ Διονυσίου στρατηγῶν· | ἐπεὶ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ
 πρεσβύτατος τῶν τοῦ Σεβαστοῦ παίδων τὴν εὐκταιστάτην | ἐκ περι-

πορφύρου λαμπρὰν τῷ παντὶ κό(σ)μῳ ἀνείληφε τήβεννον, ἡδοναί τε πάντες | ἄνθρωποι συνδιεγειρομένας ὀρώντες τῷ Σεβαστῷ τὰς ὑπὲρ τῶν παίδων εὐχάς, ἣ τε ἡ||μετέρα πόλις ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ εὐτυχίᾳ τὴν 10 ἡμέραν τὴν ἐκ παιδὸς ἄνδρα τεληοῦσα[ν] | αὐτὸν ἱερὰν ἔκρινεν εἶναι, ἐν ἡ κατ' ἐνιαυτὸν ἐν λαμπραῖς (ἐ)σθήσιν στεφανηφορεῖν ἅπαντας, θ[υ]σίας τε παριστάν(αι) τοῖς θεοῖς τοὺς κατ' ἐνιαυτὸν στρατηγούς καὶ κατευχὰς ποιεῖσθαι διὰ τῶν | ἱεροκηρύκων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ, συνκαθιερωσαί τε ἄγαλμα αὐτοῦ τῷ τοῦ πατρὸς ἐν|ιδρύοντος ναῶι, ἐν ἣ τε εὐαγγελίσθη ἡ πόλις ἡμέρα καὶ τὸ ψήφισμα ἐκυρώθη καὶ ταύτην στε||φ(αν)ηφορῆσαι τὴν ἡμέραν καὶ θυσίας τοῖς θεοῖς ἐκπρεπεστάτας 15 ἐπιτελέσαι, πρεσβῆαν τε | ὑπὲρ τούτων στείλαι τὴν ἀφιξιομένην εἰς Ῥώμην καὶ συναρharησομένην αὐτῷ τε καὶ τῷ Σε|[β]αστῷ· δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ἐξαποσταλῆναι πρέσβεις ἐκ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τοὺς ἀσπασομένους τε παρὰ τῆς πόλεως καὶ ἀναδύσσοντας αὐτῷ τοῦδε τοῦ δόγματος τὸ ἀντίγραφον ἐσφραγισμένον τῇ δημοσίᾳ σφραγίδι, διαλεξομένους τε τῷ Σε||βαστῷ περὶ τῶν κοινῇ συμφερόντων τῇ τε Ἀσίᾳ καὶ τῇ πόλει καὶ ἡρέθησαν πρέσβεις Ἰόλλας Μητρο- 20 δώρου[ν] | καὶ Μηνογένη(ς) Ἰσιδώρου τοῦ Μηνογ(έ)νους. |

(II) αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ υἱὸς(ς) Σεβα(σ)τὸς ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς ἐκξουσίας ιθ', | Σαρδιανῶν ἄρχουσι βουλῇ χαίρειν· οἱ πρέσβεις ὑμῶν Ἰόλλας τε Μητροδώρου καὶ | Μηνογένης Ἰσιδώρου τοῦ Μηνογένους συνέτυχον ἐν Ῥώμῃ μοι καὶ τὸ παρ' ὑμῶν || ψήφισμα ἀπέδωκαν δι' 25 οὗ τά τε δόξαντα ὑμῖν περὶ ὑμῶν δηλοῦντες καὶ συνήδεσθε ἐπὶ τῇ τε-| λειώσει τοῦ πρεσβυτέρου μου τῶν παίδων· ἐπαυνῶ οὖν ὑμᾶς φιλοτιμουμένους ἀνθ' ὧν εὐεργε|τήσθε ὑπ' ἐμοῦ εὐχαρίστους ἀτοὺς εἰς τε ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς πάντας ἐνδείκνυσθαι· ἔρρωσθε |

Sections III–VI (ll. 28–74) are decrees by the authorities of Sardes (βουλή, βουλὴ καὶ δῆμος, γερουσία) in which Menogenes is honoured in similar terms.

(VII) || Χαρίνος Χαρίνου Περγαμηνὸς ὁ ἀρχιερεὺς θεᾶς Ῥώμης καὶ 75 αὐτοκράτορος Καίσαρος θεοῦ υἱοῦ Σεβαστο[ῦ, Σαρδιανῶν] | ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν· ἐ(κ)κλησίας ἀρχαιρετικῆς συναχθείσης καὶ συνελθόντων τῶν ἀπὸ τῶν [πόλεων ἐ]|κατὸν κ(αί) ν' ἀνδρῶν τιμᾶν ἐπηνέχθησαν ἄθροοι τὸν καθ' ἕτος ἔκδικον τοῦ κοινοῦ τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσί[ας] 80 Ἑλ[λ]ήνων Μηνογένην Ἰσιδώρου τοῦ Μηνογένους τὸν πολεῖτην (ὑ)μῶν, διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν [εὐδη]|λον εὐνοίαν καὶ διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν τετελεκεῖν καθαρῶς καὶ συμφερόντως, ἱκόνι γραπτῇ ἐνόπλῳ (ἐ)πιχρ[ύσῳ] || ἣν καὶ ἀνατεθῆναι ἐν ἣ ἂν βούληται πόλει τῆς Ἀσίας, ἐφ' ἧς καὶ ἐπιγραφῆναι· οἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλ(λ)ηνες ἐτίμησ[αν] |

Μηνογένην Ἰσιδώρου τοῦ Μηνογένους Σαρδιανὸν ἔκδικον τελέσ-
τῃν ἀρχὴν κα(θ)αρῶς καὶ σ[υν]φερόντως τῇ Ἀσίᾳ· δι' ὃ καὶ γε-
φαιμεν ὑμεῖν περὶ τῶν τιμῶν αὐτοῦ ἵνα ἰδῇτε. |

*Section VIII (ll. 83-8) is a letter by Demetrios, another high pri-
Roma et Augustus, sections IX and X (ll. 89-119) are decrees of ο
τῆς Ἀσίας Ἑλληνες, sections XI and XII (ll. 120-39) two decrees τ
βουλῇ of Sardes, all concerned with the same or similar honours for N
genes.*

100. A.D. 12-13 (reingraved in second century), Narbo. *ILS.* 11

A

T. Statilio Taur[o] | L. Cassio Longino | cos. X k. Octo-
numini Augusti votum || susceptum a plebe Narbo|nensium
perpetuom: |

quod bonum faustum felixque sit imp. Caesari | divi f.
gusto p.p. pontifici maximo trib. potest. | XXXIIII cor-
liberis gentique eius senatui || populoque Romano et col-
incolisque | c. I. P. N. M.,¹ qui se numini eius inperpetui
colendo obligaverunt. plebs Narbonen|sium aram Narbon-
foro posuit, ad | quam quot annis VIII k. Octobr. qua c-
eum saeculi felicitas orbi terrarum | rectorem edidit,
equites Romani | a plebe et tres libertini hostias singu|las
molent et colonis et incolis ad | supplicandum numini eius
et vinum || de suo ea die praestent; et VIII k. Octob. |
vinum colonis et incolis item prae|stent; k. quoque Ian-
thus et vinum | colonis et incolis praestent; VII quoq. |
Ianuar. qua die primum imperium || orbis terrarum auspici-
est, thure | vino supplicent et hostias singul. in|molen-
colonis incolisque thus vi|num ea die praestent; | et pridie
Iunias, quod ea die T. Statilio || Tauro M'. Aemilio Lepido
iudicia | plebis decurionibus coniunxit, hostias | singul. inmo-
et thus et vinum ad | supplicandum numini eius colonis
incolis praestent. || exque iis tribus equitibus Roman[is
busve] | libertinis unu[s] .....

B

[plep]s Narbonesis a[ram] | numinis Augusti de[di]c-
///// | ///// | /// legibus iis q. i. s. s.² ||

numen Caesaris Aug. p. p., quando tibi | hodie hanc a-
dabo dedicabo|que his legibus hisque regioni|bus dabo ded-

boque, quas hic | hodie palam dixero uti infimum || solum 10
huiusque arae titulorum|que est: si quis tergere ornare | reficere
volet, quod beneficii | causa fiat, ius fasque esto; sive | quis
hostia sacrum faxit, qui || magmentum nec protollat, id|circo 15
tamen probe factum esto; si | quis huic arae donum dare au|ge-
reque volet, liceto eademq. | lex ei dono esto quae arae est; ||
ceterae leges huic arae titulisq. | eadem sunt quae sunt arae | 20
Dianae in Aventino. hisce legi|bus hisque regionibus, sicuti |
dixi, hanc tibi aram pro imp. || Caesare Aug. p. p. pontifice 25
maxi|mo tribunicia potestate XXXV coniuge liberis genteque
eius | senatu populoque R. colonis | incolisque col. Iul. Patern.
Narb. Mart.³, qui se numini eius in per|petuum colendo obli-
gaverunt, || doque dedicoque uti sies volens | propitium. 30

¹ c(oloniae) I(uliae) P(aternae) N(arbonis) M(artii) ² q(uae) i(nfra)
s(cryptae) s(unt) ³ See note 1.

101. Decree on worship of emperors, A.D. 18, Forum Clodii (Etruria).
ILS. 154.

Ti. Caesare tert. Germanico Caesare iter. cos. | Cn. Acceio
Cn. f. Arn. Rufo Lutatio, T. Petillio P. f. Qui. IIvir. | decreta: |
aediculam et statuas has, hostiam dedicationi. victimae natali
Aug. VIII k. Octobr. duae, quae p. p.¹ || inmolari adsueta[e] 5
sunt ad aram, quae numini Augusto dedic. est, VIIII et VIII
k. Octobr. | inmolentur; item natali Ti. Caesaris perpetue acturi
decuriones | et populus cenarent—quam inpensam Q. Cascell[i]o
Labeone | in perpetuo pollicenti, ut gratiae agerentur muni-
ficientiae eius—eoque | natali ut quotannis vitulus inmolaretur.||
et ut natalibus Augusti et Ti. Caesarum, prius quam ad vescen- 10
dum | decuriones irent, thure et vino genii eorum ad epulandum
ara | numinis Augusti invitarentur. | ara(m) numini Augusto
pecunia nostra faciendam curavimus; ludos | ex idibus Augustis
diebus sex p. n. faciendos curavimus. || natali Augustae mulsum 15
et crustum mulieribus vicanis ad | Bonam Deam pecunia
nostra dedimus. | item dedicatione statuarum Caesarum et
Augustae mulsum et crustum | pecunia nostra decurionib. et
populo dedimus, perpetuoque eius die | dedicationis datur[s]
nos testati sumus, quem diem quo frequentior quod||annis sit, 20
servabimus VI idus Martias, qua die | Ti. Caesar pontif. maximus
felicissime est creatus.

¹ p(er)p(etuo)

102. Decree on Imperial cult and letter of Tiberius, Gytheion (Laconi
Ann. ép. 1929, 99-100; cf. Zeitschr. d. Sav. Stiftung, Roman. Anz.
XLIX (1929), p. 309.

(α) . . . . ἐπιτίθεται . . . . | [ἐπὶ μὲν τὴν πρώτην θεοῦ Σεβαστοῦ
Καίσαρος τοῦ πατρὸς, ἐπὶ δὲ τὴν ἐκ δεξιῶν | δευτέραν Ἰουλίαν
Σεβαστῆς, ἐπὶ δὲ τὴν τρίτην αὐτοκράτορος Τιβερίου Καίσαρος
(θεοῦ) υἱοῦ Σεβαστοῦ, [τὰς] εἰκόνας παρεχούσης αὐτῷ τῆς πόλεως
προτιθέσθω || δὲ καὶ τράπεζα ὑπ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ καὶ
θυμιατήριον ἐπικεῖσθω καὶ | ἐπιθυέτωσαν πρὶν εἰσιέναι τὰ ἀκροάματα
ὑπὲρ τῆς τῶν ἡγεμόνων σωτηρίας | οἱ τε σύμβουλοι καὶ αἱ συναρχαὶ
πᾶσαι. ἀγέτω δὲ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν θεοῦ Καίσαρος θεοῦ υἱοῦ
Σεβαστοῦ Σωτήρος Ἐλευθερίου, τὴν δὲ δευτέραν αὐτοκράτορος [Τιβερίου]
Καίσαρος Σεβαστοῦ καὶ πατρὸς τῆς πατρίδος, τὴν δὲ τρίτην
Ἰουλίας Σεβαστῆς || τῆς τοῦ ἔθνους καὶ πόλεως ἡμῶν Τύχης, τὴν
τετάρτην Γερμανικοῦ Καίσαρος τῆς [Νικητικῆς], τὴν δὲ πέμπτην Δρουσοῦ
Καίσαρος τῆς Ἀφροδείτης, τὴν δὲ ἕκτην Τίτου Κοϊνκτίου | Φλαμίνου
καὶ ἐπιμελείσθω τῆς τῶν ἀγωνιζομένων εὐκοσμίας. φερέσθω
καὶ πάσης τῆς μισθώσεως τῶν ἀκροαμάτων (ἐκ?) τῆς διοικήσεως τῶν
ἱερῶν χρημάτων τὸν λόγον τῇ πόλει | μετὰ τὸν ἀγῶνα τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ
κἀν εὐρηθῇ νεοσφισμένος ἢ ψευδῶς λογογραφῶν ἐξελεῖται || χθεὲς
μηκέτι μηδεμίαν ἀρχὴν ἀρξάτω καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημεύσθω. ὧν
ἂν ποτε δημευθῇ τὰ ὄντα, | ταῦτα χρήματα ἱερὰ ἔστω καὶ ἐξ αὐτῶν
προσκοσμήματα ὑπὸ τῶν κατ' ἔτος ἀρχόντων κατασκεῖται || ἀξέσθ
ἐξέστω δὲ τῷ βουλομένῳ Γυθεατῶν παντὶ περὶ τῶν ἱερῶν ἐκδικῶν
χρημάτων ἀθῶς [ὄν]τι. ἐπεισαγέτω δὲ ὁ ἀγορανόμος μετὰ τὸ τῶν
θεῶν καὶ ἡγεμόνων ἡμέρας τελέσαι τῶν θυμωδῶν ἀγῶνων
ἄλλα [δύ]ο ἡμέρας τὰ ἀκροάματα, μίαν μὲν εἰς μνήμην Γαίου Ἰουλίου
Εὐρυκλέους || εὐεργέτου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πόλεως ἐν πολλῷ
γενομένου, δευτέραν δὲ εἰς τιμὴν Γαίου Ἰουλίου Λάκωνος κηδεμόνος
τῆς τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πόλεως ἡμῶν φυλακῆς καὶ σωτηρίας | ὅντι
ἀγέτω δὲ τοὺς ἀγῶνας ἀπὸ τῆς θεοῦ ἐν αἷς ἂν ᾗ δυνατόν ἡμέρας
αὐτῶν. ὅταν δὲ τῆς ἀρχῆς | ἐξίῃ παραδιδότω τῷ ἀντιτυγχάνοντι
ἀγορανόμῳ διὰ γραφῆς δημοσίας τὰ εἰς τοὺς ἀγῶνας χρησθήσονται
πάντα καὶ λαμβανέτω {εἰ} χειρόγραφον παρὰ τοῦ παραλαβόντος ἢ πόλιν
ὅταν ὁ ἀγορανόμος τοῦ [δύ]ο ἀγῶνας ἀγῇ τοὺς θυμωδικοὺς, πομπὴν
στελλέτω ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγιείας | πομπευόντων
τῶν τε ἐφήβων καὶ τῶν νέων καὶ τῶν ἄλλων πολειτῶν ἐστεμμένον
δάφνης | στεφάνοις καὶ λευκὰ ἀμπεχομένῳ. συμπομπευέτωσαν δὲ καὶ
αἱ ἱερὰ κόραι καὶ αἱ γυναῖκες ἐν | [τῇ] αἷς ἱεραῖς ἐσθήσιν. ὅταν δὲ ἐπὶ
Καισάρῳ ἢ πομπῇ παραγένηται, θυέτωσαν οἱ ἔφοροι ταῦ [ρ]ον ὑπὲρ

τῆς τῶν ἡγεμόνων καὶ θεῶν σωτηρίας καὶ αἰδίου τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν
 διαμονῆς κα[ι || θ]ύσαντες ἐπανανκασάτωσαν τά τε φιδείτια καὶ τὰς 30
 συναρχίας ἐν ἀγορᾷ θυσιάσαι. εἰ δὲ ἢ μὴ τε[[λ]έσουσιν τὴν πομπὴν ἢ
 μὴ θύσουσιν ἢ θύσαντες μὴ ἐπανανκάσουσι θυσιάξιν ἐν ἀγορᾷ τὰ |
 [φ]ιδείτια καὶ τὰς συναρχίας, ἐκτεισάτωσαν ἱερὰς τοῖς θεοῖς δραχμὰς
 δισχιλίας. ἐξέστω δὲ τῷ | βουλομένῳ Γυθεατῶν κατηγορεῖν αὐτῶν.
 οἱ ἔφοροι οἱ ἐπὶ Χαίρωνος στρατηγοῦ καὶ ἱερέως θε|οῦ Σεβαστοῦ
 Καίσαρος οἱ περὶ Τερέντιον Βιάδαν ἐγδότησαν τρεῖς γραπτὰς εἰκόνας
 τοῦ θε|οῦ Σεβαστοῦ καὶ Ἰουλίας τῆς Σεβαστῆς καὶ Τιβερίου Καίσαρος 35
 τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τὰ διὰ θέατρον | ἴκρια τῷ χορῷ καὶ θύρας μιμικὰς
 τέσσαρας καὶ τῇ συνφωνίᾳ ὑποπόδια. στησάτωσαν δὲ καὶ στη|λῃν
 λιθίνην χαράξαντες εἰς αὐτὴν τὸν ἱερὸν νόμον καὶ εἰς τὰ δημόσια δὲ
 γραμματοφυλάκια θέτω|σαν ἀντίγραφον τοῦ ἱεροῦ νόμου ἵνα καὶ ἐν
 δημοσίῳ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ καὶ πᾶσιν ἐν φανερῷ κείμενος ὁ νό|μος
 [ἐνφα]νῇ τὴν τοῦ δήμου τῶν Γυθεατῶν εὐχαριστίαν εἰς[ς] τοὺς ἡγεμόνας
 παρέχῃ πᾶσιν ἀνθρώ|ποις. εἰ δὲ ἢ μὴ ἐνχαράξουσιν τοῦτον τὸν νόμον 40
 ἢ μὴ ἀναθήσουσιν τὴν στηλῃν πρὸ τοῦ ναοῦ ἢ μὴ γρά[ψ]ουσιν τὸ ἀντί-
 γραφον . . . . .

(b) | .. | .. | .. εἰ δέ τις || . . . . . [ἔ]σεσθαι κυρι| . . . . . μῆτε 5
 ψήφισμα | . . . . . ἔκσπονδος ἔστω | . . . . . [καὶ ἢ οὐσία?] αὐτοῦ καθιε-
 ρούσθω τοῖς ἢ[γ]εμόσι . . . . . τ]ὰς τῶν θεῶν τειμὰς ἀλοὺς || 10
 ἀκρίτου? ὃ]ντος τοῦ κτείναντος αὐτόν. |

[Τιβερ]ίου. | [Τιβέριος Καῖσαρ θεοῦ Σεβ]αστοῦ υἱό[ς Σ]εβαστοῦ
 ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας | [τὸ . . . . .] Γυθεατῶν ἐφόροις καὶ
 τῇ πόλει χαίρειν. ὁ πεμφθεὶς ὑφ' ὑμῶν | [πρὸς] ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν
 μητέρα πρεσβευτῆς Δέκμος Τυρράνιος Νευκάνωρ || [ἀνέδ]ωκέν μοι 15
 τὴν ὑμετέραν ἐπιστολὴν ἣ προσεγέγραπτο τὰ νομοθετηθέν[τα ὑφ'
 ὑ]μῶν εἰς εὐσέβειαν μὲν τοῦ ἐμοῦ πατρός, τιμὴν δὲ ἡμετέραν. | [ἐ]φ'
 οἷς ὑμᾶς ἐπαινῶν προσήκειν ὑπολαμβάνω[ι] καὶ κοινῇ πάντας ἀνθρώ-
 πους καὶ ἰδίᾳ τὴν ὑμετέραν πόλιν ἐξαιρέτους φυλάσσειν τῷ μεγέθει
 τῶν τοῦ | ἐμοῦ πατρός εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον εὐεργεσιῶν τὰς θεοῖς
 πρέπουσας || τιμὰς, αὐτὸς δὲ ἀρκοῦμαι ταῖς μετριοτέραις τε καὶ 20
 ἀνθρωπειοῖς· ἢ μέντοι ἐμὴ μῆ|τηρ τόθ' ὑμῶν ἀποκρινεῖται ὅταν
 αἰσθηται παρ' ὑμῶν ἣν ἔχετε περὶ τῶν εἰς αὐτὴν τιμῶν | κρίσιν.

103. Altar with Lar, near Cosa (Etruria). *Ann. ép.* 1939, 142.

[imp. Caes.] divi f. Augusto pont. max. Q. Lucretius Eros
 Murdianus L. Volumnius Eros mag. Aug.

104. 13-12 B.C., Nepet (Etruria). *ILS.* 89.

imp. Caesari divi f. Augusto pontif. maxim. cos. XI tribunic.

potestat. XI magistri Augustal. prim. Philippus Augusti l. M. Aebutius Secundus M. Gallius Anchia[l]us P. Fidustius Antigonus

105. Lex de flamonio provinciae, Narbo. *ILS.* 6964; *FIR.* 22.

[de honoribus flaminis . . . Na]rbone [. . . . . flamen | cum rem
divinam faciet sacrificab]itque lictores [qui magistratibus ap-
parent ei apparento. | . . . . . secundum lege]m iusque eius
provinciae [. . . . . | . . . . .] ei in decurionibus senatuve
[sententiae dicendae signandique ius esto; item || . . . . . inter 5
decuriones s]enatoresve subsellio primo spectan[di ludos pu-
blicos eius provinciae esto. | . . . . . uxor fla]minis veste alba
aut purpurea vestita f[estis diebus. . . . . | . . . . .] neve in-
vita iurato neve corpus hominis mor[tui attingito neve. . . . .
. . . . . | . nisi necessa]rii hominis erit eique spectaculis publi-
cis eius p[rovinciae loco . . . interesse liceto.] |

de honoribus eius qui flamen f[uerit. || si qui flamen fue]rit 10
adversus hanc legem nihil fecerit, tum is qui flamen erit c[urato
. . . . . ut . . . | . per tabell]as iurati decernant placeatve
ei qui flamonio abierit permitti sta[tuam sibi ponere. cui ita
decreverint | ius esse sta]tuam ponendae nomenque suum patris-
que et unde sit et quo anno fla[men fuerit inscribendi ei |
Narbo]ne intra fines eius templi statuam ponendae ius esto, nisi
cui imperator [Caesar Augustus(?) interdixerit. Eidem | i]n
curia sua et concilio provinciae Narbonesis inter sui ordinis 15
secundum le[gem . . . . .] || sententiae dicendae signandique
ius esto, item spectaculo publico in provincia [edendo inter
decuriones interesse prae]textato eisque diebus quibus, cum
flamen esset, sacrificium fecerit, ea veste pu[blice uti qua in eo
faciendo usus est.] |

si flamen in civitate esse des[ierit.] | si flamen in civitate esse
desierit neque ei subrogatus erit, tum uti quis[que flamen?
. . . . . Narbone erit] | in triduo quo certior factus erit et poterit,
Narbone sacra facito [eaeque omnia secundum hanc legem per
reliquam] || partem eius anni eo ordine habeto, quo annuorum 20
flamin[um sacra habentur, eique si ea habuerit per dies non
minus] | XXX, siremps lex ius causaque esto quae flamini
Augus[tali ex hac lege facto erit.] |

quo loco conciliu[m provinciae habendum sit.] | qui in con-
cilium provinciae convenerint N[arbonem ibi id habento. si

ra Narbonem finesve Narbone)]sium concilio habito
 it, id ius ra[tumque ne esto.] ||
 1[nia sacris destinata.] | qui flamonio abierit, is ex ea 25
 [quae sacris destinata erit, quod eius superfuerit,
 imaginesve imperatoris Caes[aris Augusti] . . . .
 eius qui eo anno pro||vinciae praeerit intra idem
 i dedicato . . . . . seque omnia sicut hac lege cautum
 a re, fecisse apud eum qui ra[tiones provinciae putabit
 obato|| . . .]templ[. . .

30

the supplements are uncertain.

*inscription disputed; cf. L. R. Taylor, The Divinity of the
 nperor, 280 ff.*

nissut (Africa). *ILS.* 9495.

o deo cives Romani qui Thinissut negotiantur curatore
 io

atre, Stobi. *Ann. ép.* 1939, 113.

es. Aug. p. p. et munic. Stob. Vltricem¹ Augustam Sex.
 Audoleo et C. Fulcinus Epictetus et L. Mettius
 s Augustales f.

¹ *Nemesis.*

nthus (Macedonia). *Ann. ép.* 1921, 2.

άτορι Καίσα[ρι θ]εῶι θεοῦ [νίῳ] Σεβαστῶ ἡ πόλις καὶ οἱ
 πτευόμενοι Ῥωμαῖοι καὶ οἱ παροικοῦντες

yra, Augusteum. *OGIS.* 533; cf. Rostovtzeff, *Mélanges
 ssier* (1903), 419.

λατῶν ο[ἱ | ἱε]ρασάμενο[ι] | θεῶι Σεβαστῶι | καὶ θεᾶι

ι . . . . . | . . . . . | . . . . . | . . . . . || θέ]ας ἔδωκεν καὶ 5
 χων ζεύγη τριάκο[ντα] | καὶ κυ(νήγ)ιον ἔδωκε[ν] | ταύρων
 ν. | [Ῥο]ῦφος δημοθουίαν || ἔδωκεν, θέας καὶ | κυνήγιον 10

τειλίου. | [ΙΙυ]λαιμένης βασιλέως Ἀμύ[ν]του υἱὸς δημο-
 || δις ἔδωκεν, θέας δις | ἔδωκεν, ἀγῶνα γυμνικῶ[ν] | καὶ 15
 καὶ κε[λήτ]ων ἔδωκεν· ὁμοίως δὲ ταυρο[μα]χίαν καὶ κυνή-
 κε[ν] δις· ἔτ[ι] || πολλ[οὺς] τόπους ἀνέ[θηκε] ὅπο[ν] τὸ | 20
 ν ἔστιν καὶ ἡ παν[ή]γυρις γείνεται καὶ ὁ ἵπποδρόμος. |
 Ἀτεπόρειγος δημοθουίαν ἔδωκεν, ἀνδριάντας ἀνέ[θηκε] 25

Καίσαρος [Σεβαστοῦ] καὶ Ἰουλίας | Σεβαστῆς· | Ἀμύντας Γαιζατο-
 διάστου δημοθουίας | δις ἔδωκε, ἑκατόμβην ἔθυσεν, θέας | ἔδωκεν,
 σειτομετρίαν ἔδωκεν || ἀνὰ πέντε μοδίους. | [.....]είας Διογνήτου 30
 [δημοθουίαν ἔδωκε.] | Ἀλβιόριξ Ἀτεπόρειγος τὸ δεύτερον | δημο-
 θουίαν ἔδωκεν. |

ἐπὶ Φρόντωνος. || Μητρόδωρος Μενεμάχου φύσει δὲ | [Δο]ρυλάου 35
 δημοθουίαν ἔδωκεν, | [ἔλαιον] ἔθηκεν μῆνας τέσσαρας. | Μουσσανὸς
 Ἀρτίκνου δημοθουίαν ἔδωκεν. | [.....]ίνας Σελεύκου δημοθουίαν
 ἔδωκεν || [καὶ ἔλαιον ἔθηκεν μῆνας τέσσαρας. | Πυλαιμένης 40
 βασιλέως Ἀμύντου υἱὸς | δημοθουίαν ἔδωκεν τ[οῖς] τρισ[ὶν] |
 ἔθνε[σιν]. ἔτι] δὲ ἐν Ἀγκύρα ἐκ[α]τόνβ[η]ν ἔθυσεν, θέας καὶ πομπήν
 [ἔ]δω[κεν]. ὁμοίως δὲ ταυρομαχίαν | καὶ [ταυρο]καθάπτας καὶ μονο- 45
 μάχω[ν] | ζεύ[γῃ] ἔδωκε[ν]. ἡλ[ε]ν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυ[τοῦ] [τὰ τ]ρία
 ἔθνη. θηρομαχίαν ἔδωκεν. ||

[ἐπὶ Σ]ίλουανο[υ]. | [.....]αῖος δημοθουίαν ἔδωκεν [ἐν Π]εσσι- 50
 νοντι, μονομάχων [ζεύγῃ] ἔδω[κεν] καὶ ἐν Πεσσινοῦντι ἡλ[ε]ν | τὰ
 δύο ἔθνη ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. ἀγα[λμα] || ἐν Πεσσινοῦντι ἀνέθηκεν. | 55
 Σέλευκος Φιλοδάμου δημοθουίας | δις ἔδωκεν δυοὶ πόλεις. ἡλ[ε]ν |
 τὰ δύο ἔθνη δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. [θέ]ας ἔδωκε. || [Ἰο]ύλιος Ποντικός 60
 δημοθουίαν ἔδωκεν· | ἑκατόμβην ἔθυσεν· [ἔλ]αιον ἔθηκεν ὅ[λῳ] | τῷ
 ἐνιαυ[τῷ]. | Ἀριστοκλῆς Ἀλ[βιόριγος] | δημοθουίαν ἔδω[κεν], ἔλαιον
 ἔθηκεν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυ[τοῦ]. ||

There follow similar lists of gifts (ll. 65-89).

110. Puteoli. *CIL*. x. 1613.

[L. C]alpornius L. f. templum Augusto cum ornamentis d. s. f.

111. Masculula (Africa). *ILS*. 6774/5.

divo Augusto sacrum conventus civium Romanor. et Numi-
 darum qui Mascululae habitant.

112. Emerita (Lusitania). *Ann. ép.* 1946, 201 (new reading of *ILS*. 6892).

divo Augusto | Albinus Albui f. flamen | divae Aug. provinciae
 Lusitan[iae]

113. Corinth. *Corinth*, viii. 2, no. 110.

Callicrateae Philesi fil. sacerdoti in perpet. Providentiae Aug.
 et Salutis publicae tribules tribus Agripp[i]ae bene meritae

114. Alabanda (Caria). *Ann. ép.* 1935, 46.

[δ]ὴμος ἐτείμησεν πάλιν ταῖς | [μ]εγάλαις τειμαῖς καὶ ἀνέθηκεν |
 [Ἀ]ριστογένην Μενίσκου τοῦ Ἀριστογέ[ν]ους ἱερέα διὰ γένους Ὑγιείας

Σ]ωτηρίας αὐτοκράτορος Καίσαρος | καὶ Ἑλίου, ἄνδρα 5
 α | καὶ εὐσεβῆα καὶ δικαιοσύνη διαφέ|ροντα καὶ εὐεργέτην
 s] | ἀρχιερατεύσαντα ἐν τῇ πατρίδι || τῆς τε Ῥώμης καὶ τοῦ 10
 [Κ]αίσαρος καὶ τὰς μεγίστας καὶ με|γ|αλομέρις ἐπιτελέ-
 δο|ξίας

between 9 B.C. and A.D. 2, reinscribed (b) between A.D. 19
 23, Cyprus. *BSA*. xlii (1947), p. 222, no. 9.

οκράτορι Καίσαρι θεοῦ υἱῷ θεῷ Σεβαστῶι ὁ δεῖνα τοῦ
 ιερεὺς] διὰ βίου αὐτοῦ καὶ τῶν διδύμων υἱῶν [αὐτοῦ] Γαίου
 υ Καισά[ρων] γυμνασιαρχῶν τῶι ἑαντ[οῦ εὐ]εργέτη[ι L] κδ' (?)
 ἑρίῳι Καίσαρι θεοῦ υἱῷ θεῷ Σεβαστῶι ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος
 διὰ βίου αὐτοῦ καὶ τῶν διδύμων υἱῶν Δροισ. Κα[ισ.]
 καὶ Γερμανικοῦ Καισά[ρων] γυμνασιαρχῶν τῶι ἑαντ[οῦ
 ι L] κδ' (?)

1, Tentyrae (Egypt). *OGIS*. 659.

τοκράτορος Καίσαρος θεοῦ υἱοῦ Διὸς Ἑλευθερίου Σεβαστοῦ,
 οῦ Ὁκταυίου ἡγεμόνος καὶ Μάρκου Κλαυδίου Ποστόμου
 γου, Τρύφωνος στρατηγούντος, οἱ ἀπὸ τῆς μητροπόλεως καὶ
 τὸ πρόπυλον Ἰσιδι θεᾷ μεγίστηι καὶ τοῖς συνναίοις θεοῖς.
 Καίσαρος, Θωὺθ θ' Σεβαστῇ.

37, Papyrus. *P. Oxyrh.* ii, p. 184, no. 240; cf. 253, also
 Ken, *Chrestomathie*, no. III.

υ]μογραμματοεὺς | [. . . .] τοου Ἑρήμου. | [ὁμνύω Τιβέριον
 νέον Σεβαστὸν αὐτοκράτορα | [θεοῦ Διὸς Ἑλευθε]ρ[ίου]
 υἱὸν εἰ μὴν || [μὴ συνε]ιδέναι με μηδενὶ διασεσεισμέ|[ν]ωι 5
 ροκειμένων κωμῶν ὑπὸ | [. . . .]ος στρατιώτου καὶ τῶν παρ'
 εὐορκοῦντι μέμ μοι εὖ εἴη, ἐφιορκοῦντι δὲ | [τὰ ἐναν]τία.
 ' Τιβερίου Καίσαρος Σεβαστοῦ || Μεχ(εῖρ) ιζ' 10

ociation for imperial cult, 6 B.C., Papyrus. Wilcken, *Chresto-*
hie, no. II2.

ε' Καίσαρος Ἀθὺρ κβ' ἐπὶ τῆς γε[ν]η|θείσης συναγωγῆς ἐν
 ὁμῳι συνόδου | Σεβαστῆς τοῦ θεοῦ αὐτοκράτορος Καίσαρος,
 αγεὺς] | καὶ προστάτης Πρῖμος Καίσαρος, ἱερεὺς Ἰουκοῦν-
 αῖσαρος, γυμνασίαρχος Ἀλέξανδ[ρο]ς [συμπαρ]όν|των τῶν 5
 ἐπεὶ συντετάχαμεν [τῶι] | προκιμένῳ ἱερεῖ Ἰουκοῦνδωι
 χεὶ τῆς | συνόδου κεφαλαίων ἐπιδέξασθαι [. .]υσιω Καίσαρος |
 αὐ ἐπὲρ Συντρόφου τοῦ Καίσαρος συνοδείτου || [ἔως] μ[ι]ᾶς (?) 10

τριακάδος τ[ο]ῦ ἐνεστώτος ἔτους ᾧς [ὁ]φείλει αὐτῷ ἀργυρίου
 Πτολεμαί[κ]ου (δραχμὰς) ρκ', | ἔδοξε κοινῇ γνώμῃ τὸν μὲν Ἰουκοῦνδον
 ἐ[ξο]διάσαι ἕως τῆς τριακάδος τοῦ Ἀθύρεως ὑπὲρ τοῦ | Συντροφ[ου]
 τὰς τ[οῦ] ἀργυρίου (δραχ.) ρ[κ'] ἀτόκους, τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς || συνόδου 15
 π[α]ραδέξασθαι τῷ Ἰουκοῦνδῳ ταύτας | εἰ[ς] ἃ ὁφ[είλ]ε[ι] τ[ῇ]
 συνόδῳ κεφάλαια, εἶναι δὲ | [ἀν]πεύθυν[ον] τ[ὸν] Ἰουκ[οῦνδον] περὶ
 τούτων | [μῆ]δενὶ ἐξόντος ἐπ' ἀ[ναγ]ωγῇ τούτων λόγον | [ποιεῖσ]θα[ι]
 ἢ τὸν τοιοῦ[τον]... . αῶσαι, βεβ[α]ι[οῦν] δὲ τὸ ὑπογραφέν δισσὸν 20
 [χειρόγραφον]... . | ... .] ὧν τὸ μὲν ἐν κα[...]
 ... . | ... . τ]ὸ δὲ ἕτερον ἐπ[...]

119. Sestertius, 10-6 B.C.(?), Lugdunum. Mattingly, p. 92, nos. 548 ff.;
 cf. 565 ff.

Obv. Head of Augustus. CAESAR PONT. MAX.

Rev. Altar at Lugdunum. ROM. ET AVG.

120. Divona Cadurcorum. *ILS.* 7041.

M. Lucter. Lucterii Sen[e]ciani f. Leoni omnibus honoribus in
 patria functo sacerdot. arae Aug. inter confluent. Arar. et Rhodani
 civitas Cad. ob merit. eius publ. posuit

121. Terracina, temple. *CIL.* x. 6305.

Romae et Augusto Caesari divi [f.] A. Aemilius A. f. ex
 pecunia sua f. c.

122. Tetradrachm, 19-18 B.C., Ephesus. Mattingly, p. 114, no. 705 f.

Obv. Head of Augustus. IMP. IX TR. PO. V

Rev. Temple. ROM. ET AVGVST. COM. ASIAE

123. Anticaria (Baetica). *CIL.* ii. 2038.

Iuliae Aug. Drusi [fil.] div[i Aug.] matri Ti. Caesaris Aug.
 principis et conservatoris et Drusi Germanici [g]en[etric]is orbis
 M. Cornelius Proculus pontufex Caesarum

124. Bronze coin, Colonia Romula (Baetica). *ADA.* i, p. 94, no. 82;
 cf. 78 ff.; cf. Heiss, p. 393, no. 2.

Obv. Head of Augustus radiate with star and thunderbolt.
 PERM. DIVI AVG. COL. ROM.

Rev. Head of Livia with crescent on globe. IVLIA AVGVSTA
 GENETRIX ORBIS

2, tomb of freedmen and slaves of Livia. *ILS.* 4995.

ibus [. . . .] Aug. lib. Bathyllus aeditus templi divi
divae Augustae quod est in Palatium, immunis et

is, near Malta. *ILS.* 121; cf. J. Guey, *Journ. des Savants*,
, P. 74.

Iuliae Augustae divi Augusti, matri Ti. Caesaris
Lutatia C. f. sacerdos Augustae 'imp. perpet.¹ uxor
. f. Qui. Optati flaminis G[a]ul. Iuliae Augusti² 'imp.
cum V liberis³ s. p. consecravit

added after erasure: Guey proposes to read: im{p}perpet.

ie Guey ³ cum v(iro et) liberis or cum (quinque) liberis

3, Africa. *ILS.* 120.

Liviae Augusti sacrum, L. Passieno Rufo imperatore
btinente Cn. Cornelius Cn. f. Cor. Rufus et Maria C. f.
conservati vota l. m. solvont

ns. *IG.*² ii. 3, 3238.

θεὰν Σεβαστὴν Πρόνοϊαν ἢ βουλὴ ἢ ἐξ Ἀρήου πάγου καὶ
ἰν ἑξακοσίων καὶ ὁ δῆμος ἀναθέντος ἐκ τῶν ἰδίων Διονυσίου
Μαραθωνίου ἀγορανομούντων αὐτοῦ τε Διονυσίου Μαρα-
Κοίντου Ναιβίου Ρούφου Μελιτέως

psacus. *IGRR.* iv. 180.

Σεβαστὴν Ἑστίαν νέαν Δήμητρα ἢ γερουσία, τὸ δὲ εἰς τὸ
ὶ τὴν βάσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ δαπάνημα ποιησαμένου
ων ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς στεφάνους εὐσεβείας τοῦ ἱερέως τῶν
καὶ στεφανηφόρου τοῦ σύμπαντος αὐτῶν οἴκου καὶ ταμίου
τὸ δεύτερον Διονυσίου τοῦ Ἀπολλωνοτείμου

nth. *Corinth.* viii. 2, no. 15.

2] Pacilucife[rae Aug]ustae sacrum [pro salut]e Ti.
[Augusti] P. Licinius P. l. [. . . . .] Philosebastos
f. c.

po (Lusitania). *ILS.* 6896.

o Q. f. Gal. Ploto aed. IIvir. flamine Germ. Caesaris
iliae Aug. in perpetum

132. Aquitania. *Ann. ép.* 1945, 19.

[Io]vi optīm. māj. [Ti]b. Caesari Aug. sacrum [. . V]aler. Silvanus d. s. p. d.

133. A.D. 27, Rome. *ILS.* 6080.

genio Ti. Caesaris divi Augusti fili Augusti C. Fulvius Chryses mag. pagi Amentini minor. donum dedit V k. Iun. L. Calpurnio Pisone M. Crasso Frugi cos.

134. A.D. 29–30, Cyprus. *OGIS.* 583.

Τιβεριῶνι Καίσαρι Σεβαστῶνι θεῶνι θεοῦ Σεβαστοῦ νιῶνι | αὐτοκράτορι
ἀρχιερεῖ μεγίστῳ δημαρχικῆς ἐξουσίας | τὸ λα΄, ἐπὶ Λευκίου Ἀξίου
Νάσσωνος ἀνθυπάτου καὶ Μάρκου | Ἐτρειλίου Λουπέρκου πρεσβευτοῦ
καὶ Γαίου Φλαβίου Φίγλου ταμίᾳ{ι} || Ἄδραστος Ἀδράστου Φιλοκαῖσαρ, 5
ὁ ἐνγενικὸς ἱερεὺς τοῦ | ἐν τῷ γυμνασίῳ κατεσκευασμένου ὑπὸ αὐτοῦ
ἐκ τοῦ ἰδίου | Τιβερίου Καίσαρος Σεβαστοῦ ναοῦ καὶ ἀγάλματος, ὁ
φιλόπατρις | καὶ πανάρετος καὶ δωρεὰν καὶ αὐθαίρετος γυμνασιάρχος
καὶ | ἱερεὺς τῶν ἐν γυμνασίῳ θεῶν, κατεσκεύασεν τὸν ναὸν καὶ || τὸ 10
ἄγαλμα ἰδίοις ἀναλώμασιν τῷ αὐτοῦ θεῶνι, ἐφηβαρχοῦντος | Διονυσίου
τοῦ Διονυσίου τοῦ καὶ Ἀπολλοδότου Φιλοκαίσαρος. | Ἄδραστος
Ἀδράστου Φιλοκαῖσαρ καθιέρωσεν, συνκαθιερῶντος | καὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Ἀδράστου Φιλοκαίσαρος, τοῦ καὶ αὐτοῦ δωρεὰν | καὶ αὐθαίρετος
γυμνασιάρχου τῶν παίδων, τῇ γενεσίῳ || Τιβερίου Λις΄ Ἀπογονικοῦ κδ΄ 15

135. Altar, Byrsa, Carthage. *Ann. ép.* 1914, 87; cf. *Rev. archéol.* xxiii (1926), 40 ff.

genti Augustae P. Perelius Hedulus sac. perp. templum solo privato primus pecunia sua fecit

136. Athens. *IG.*² ii. 3, 3257.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος Δροῦσον Καίσαρα θεοῦ υἱὸν νέον θεὸν Ἀρη

137. Nasium (Belgica). *CIL.* xiii. 4635.

Tib. Caesar[i Aug.] f. Augusto et pro perpetua salute divinae domus

138. Wall of inner enclosure of Herod's Temple, now in Istanbul. *Revue biblique*, xx (1921), p. 263: fragment of another copy in Jerusalem, *Quarterly of the Dept. Ant. Palestine*, vi (1938), p. 1.

μηθένα ἀλλογενῇ εἰσπορεύεσθαι ἐντὸς τοῦ περὶ τὸ ἱερόν τρυφάκτου καὶ περιβόλου· ὃς δ' ἂν λήφθῃ ἐαυτῷ αἴτιος ἔσται διὰ τὸ ἐξακολουθεῖν θάνατον

139. Probably 7 B.C., Rome. *ILS.* 3612.

Larib. Aug. ministri qui k. Aug. primi inierunt Antigonus M. Iuni Erotis, Anteros D. Publici Barnai, Eros A. Publici Damae, Iucundus M. Ploti Anterotis

140. Cippus, 2 B.C., Rome. *ILS.* 9250.

Laribus Augustiis ministri anni VI: Felix L. Crautani, Florus Sex. Avieni, Eudoxsus C. Caesi, Polyclitus Sex. Anchari, L. Caninio Gallo C. Fufio Gemino cos. XIII k. Octobr.

[La]ribus Aug. vicei Statae matris ministri anni VI: {L. et N. Savoni}¹ Felix C. Crautani Ptolomaei, Eudoxus C. Caesi L. f. Nigri, Polyclitus Sex. Anchari Fausti, L. Caninio Gallo C. Fufio Gemino XIV k. Oct.

¹ *Later addition in smaller letters, unexplained.*

141. A.D. 12, Rome. *ILS.* 3308.

Germanico Caesare C. Fonteio [Cap]itone cos. k. Ian. Statae Fortunae Aug. sacr. Sex. Fonteius O. l. Trophimus, Cn. Pompeius Cn. l. Nicephor. mag. vici sandaliari reg. IIII anni XVIII d. d.

142. A.D. 1, Rome. *ILS.* 3090.

Mercurio¹ aeterno deo I[ovi I]unoni regin. Min[ervae So]lli Lunae Apol[lini Dia]nae Fortuna[e ..]nae Opi Isi Pi[etati]² ...] Fatiis d[ivinis quod bo]num [faustum feli]xque [sit] imp. Caesari Augus[to, imperio²] eius, senati populi[que Romani] et gentibus, nono [anno] introeunte felic[iter] C. Caesare L. Pau[llo cos.], L. Lucretius L. l. Zethus iussu Iovis aram Augustam posuit. Salus Semonia.¹ Populi Victoria¹

¹ *Later additions.*

² *Supplements uncertain.*

VI

IMPERIAL DEPENDANTS, FREEDMEN AND SLAVES

See also nos. 125, 333

143. Smyrna. *IGRR*. iv. 1444.

*Μᾶρκον Ἀρτώριον Ἀσκληπιάδην, θεοῦ Καίσαρος Σεβαστοῦ ἱα-
ῆ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῶν Σμυρναίων ἐτίμησαν ἥρωα, πολυμο-
χάρην*

144. Smyrna. *IGRR*. iv. 1392.

[Ti. Claudius, Ti. Cl]audi Thrasylli [l., Ti. C]aesari Augu-
et Augustae Caesaris Augusti matri]

*[Τιβέριος Κλαύδι]ος, Τιβερίου Κλα[υδίου Θρασύλλου ἀπελεύθε-
Τιβεριῶ Καίσαρι Σεβαστῶ κ]αὶ Σεβαστῇ Καί[σαρος Σεβαστοῦ μ]*

145. Funeral urn, Rome. *Ann. ép.* 1941, 64.

Ti. Claudi Athenodori f. Qui. Melitonis Germanici medici

146. Urbinum. *ILS*. 1847.

[T]i. Iulius Latinus [...] Iuli Leonidae f. [p]raecept
Caesaru[m] trib. mil. leg. IIII Scythic. [vixit a]nn. XXX
[....]

147. Rome. *ILS*. 1948.

C. Iulius divi Aug. l. Niceros Vedian. acce(n)s.

Germanico Caesar. cos.¹ et Calvisio Sabino cos.² Iulia I
Helice vix. ann. XX. C. Iulius Aug. l. Amaranthus sibi et Iu
C. l. Clarie et Iuliae C. l. Mercatillae delicio meo. Iulia E
teria Helices mater

¹ A.D. 12 or 18.

² A.D. 26.

148. Probably A.D. 37, Alabanda (Caria). *Ann. ép.* 1935, 47.

A[.....] | Ti. C[aesa]r divi Augusti f. | divi [Iuli] n. t
potes[t.] XXXIIIX | Dru[sus] Caesar Ti. Aug. f. || divi [Aug.
divi Iuli pro[n.] tr. pot. II. | Cad[m]us Atimetus Marti[alis]
C. Iuli [A]ugusti liberti mo. d. [s. f. c. ?]¹

¹ mo(numentum) d(e) s(uo) f(aciendum) c(uraverunt)

149. Rome. *ILS.* 1877.

C. Octavius Octaviae Augusti sororis l. Auctus scr. libr.
Vicia C. l. Gnome uxor

150. Rome. *Ann. ép.* 1930, 66.

M. Iulius Augustae l. Cnismus sibi et uxori Liviae M. l.
Helpidi et (*vac.*) Secundo et Iuliae Augustae l. Acte et Ti.
Caesaris Aug. l. Aegle libertis libertabus posterisque eorum

151. Rome. *ILS.* 1926.

Q. Fabius Africani l. Cytisus	et
viator quaestorius ab aerario	Liviae divae
scr. libr. tribunicus scr. libr.	Aug. l.
quaestorius trium decuriarum.	Culicinae.
C. Calpetanus C. l. Cryphius viator	Plasidiena L. f.
pullarius prior vir Culicinae.	Agrestina
L. Numpidius L. l. Philomelus scr. libr.	Calpetani Liviani
q. III decuriarum Cytisi	primi pil.
frater pius et fidelis.	
C. Proculeius C. l. Heracleo	
Culicinae pater.	
Proculeia Stibas mater Culicinae	

152. Rome. *ILS.* 7888 a and b.

(a) M. Vipsanius M. l. Zoticus cur. III¹ ol. XIV sibi et
Vipsaniae M. l. Stibadi coll.

(b) Vipsania M. M. l. Acume Zotici M. Agrippae ex monu-
mentis² M. Agrippae

¹ cur(ator) (tertium) of the burial club.

² Probably Zoticus' office in Agrippa's household.

153. Sarcophagus, Rome. *CIL.* vi. 8409 c

Antemo Ti. Caesaris Aug. l. a rationi[b.] accenso delat. ab
Aug.

154. Rome, Monumentum Marcellae. *CIL.* vi. 4776.

[I]ulia Bolae l. Glycera Dardani Ti. Caesaris Aug. et Augustae
ser. Archelaiani mulier v. a. XXXVII vitalis delictum eorum

155. Rome. *Ann. ép.* 1923, 72.

[Ti. Iu]lius Ti. Iuli Aug. lib. Medates | fecit sibi et Iuliae
Pryneni (*a goose*) | (*a hen*) coniugi suae gallinarius

156. Rome. *Ann. ép.* 1923, 70-1.

(a) Ti. Iulio Diogeni Remothalciano

(b) Ti. Iuli Fausti. Vipsaniae Urbanae. ollae quae fu
Diogenis Remothalciani

157. A.D. 43, Rome. *ILS.* 1795.

genio Coeti Herodian. praegustator. divii Augusti,
postea vilicus in hortis Sallustianis, decessit non. August
Cocceio Nerva C. Vibio Rufino cos. Iulia Prima patrono s

158. Rome. *ILS.* 1514.

Musico Ti. Caesaris Augusti Scurrano disp. ad fiscum (
cum provinciae Lugdunensis ex vicaris eius qui cum eo R
cum decessit fuerunt benemerito:

Venustus negot.	Agathopus medic.	Facilis pedise
Decimianus sump.	Epaphra ab argent.	Anthus ab ar
Dicaeus a manu	Primio ab veste	Hedylus cubi
Mutatus a manu	Communis a cubic.	Firmus cocus
Creticus a manu	Pothus pediseq.	Secunda
	Tiasus cocus	

159. Rome. *ILS.* 1802.

Diocles Ti. Caesaris ministr. Germanicianus natione G
grae[c]. vixit ann. XXXV

160. Territory of the Rutaeni (Aquitania). *CIL.* xiii. 1550.

Zmaragdo vilico quaest. magistro ex decurion. decr. fan
Ti. Cae[sa]ris quae est in me[tal]lis

161. Bronze plaque attached to a lamp, A.D. 11, Samnium. *ILS.*

T. Statilio Tauro M'. Aemilio Lepido cos. Tricunda
Claudi Neronis ser. vilic. magist. Bellonae lucerna(m) cum
ornament. libens animo donum dat idib. Iun. in Liq
Baebianos

VII

FOREIGN KINGS

KINGS are also recorded in nos. 21, 48, 109, 241, 352. Slaves of kings: 154, 156-7.

162. Carthago Nova. *ILS.* 840.

regi Iubae re[gis] Iubae filio regi[s] Iempsalis n. regis Gau[dae] pronepoti regis Masiniss[ae] pronepotis nepoti Ilvir. quinq. patrono coloni

163. A.D. 29-30, Caesarea (Mauretania). *Ann. ép.* 1938, 149.

[pro salute r]egis Ptlemaei [r]egis Iubae f. reginante anno decimo Antistia Galla votum Saturno solvi libens merito victuma accepta [a]b Iulia Respecti f. Vitale Rusguniense

164. Athens. *OGIS.* 197.

ὁ δῆμος βασιλ[ε]α Πτολεμαῖον, βασιλέως Ἰούβα νῆ[δ]ν, βασιλέως Πτολεμαίου ἔκγονον, ἀρετῆς ἔνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς ἑαυτόν

165. Segusio (Cottian Alps). *Ann. ép.* 1904, 173.

M. Agrippae L. f. [cos III tri]b. potest. [...]. Do[nnus] et Cotti(us?) Cotti(i) f.

166. 9-8 B.C., Segusio (Cottian Alps), arch. *ILS.* 94.

imp. Caesari Augusto divi f. pontifici maximo tribunic. potestate XV imp. XIII M. Iulius regis Donni f. Cottius praefectus ceivitatium quae subscriptae sunt. Segoviorum Segusinorum Belacorum Caturigum Medullorum Tebaviorum Adanatum Savincatium Ecdiniorum Veaminiorum Venisamorum Iemeriorum Vesubianiorum Quadiatium et ceivitates quae sub eo praefecto fuerunt

167. A.D. 1-2, Byzantium. *Ann. ép.* 1912, 213.

"Ἰσιδι Σαράπιδι βασιλεύοντος Ῥοιμετάλκου, μεγαρχοῦντος δὲ Ἀρτεμιδώρου τοῦ Φιλοστράτου ἔτους λβ' Ἀρτεμίδωρος Συνίστορος υἱὸς ναναρχήσας τὰ μεγάλα Πλ[οι]αφέσια¹ τὸν τελάμωνα² ἀνέθηκεν

¹ Festival of Isis (March 5, beginning of sailing season).

² = στήλην

168. Philippi. *Ann. ép.* 1933, 84.

C. Iulio Roeme[talci] regi regis Raescu[po]ris f. M. Acc M. f. Vol. amico bene merito f. c.

169. Near Neapolis (Thrace). *Ann. ép.* 1937, 168.

Διὶ Ὑψίστῳ εὐχαρισ[τή]ριον ὑπὲρ κυρίου βασιλέως Θρακῶν Ἰτάλκα Κότντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Εὐτυχος ὁ ἐπὶ τῶν λατόμοι ὑπ' αὐτὸν πάντες

170. Panticapeum. *IGRR.* i. 874.

βα[σιλεύοντος βασιλέως βασιλέων] μεγάλου Ἀσάνδρου [Φι]μαίου σωτήρος καὶ βασιλίσσης Δυνάμεως, Πανταλέων ναϊ Ποσιδῶνι Σωσινέωι καὶ Ἀφροδίτῃ Ναναρχίδι

171. Phanagoria. *IGRR.* i. 901.

αὐτοκράτορα Καίσαρα θεοῦ υἱὸν Σεβαστὸν τὸν [π]άσης γ[ί] [πάσης] θαλάσσης ἄρ[χ]οντα, τὸν ἑαυτῆς σωτ[ή]ρα καὶ εὐ[ε]ργε βασίλισσα Δύν[αμις Φιλωρώ]μαι(ος)

172. Panticapaeum. *IGRR.* i. 879.

βασιλέα μέγαν Ἀσποῦργον Φιλωρώμαιον τὸν ἐκ βασιλέως Ἰδρόχου Φιλοκαίσαρα καὶ Φιλωρώμαιον βασιλεύοντα παντὸς Βοοστ Θεοδοσίης καὶ Σινδῶν καὶ Μαιτῶν καὶ Ταρπείτων καὶ ΤοΨησῶν τε καὶ Τανα[ε]ιτῶν, ὑποτάξαντα Σκύθας καὶ Ταύρους, στρατος β' ὁ ἐπὶ τῆς νήσσου τὸν ἑαυτοῦ σωτῆρα καὶ εὐεργέτην

173. Smyrna. *OGIS.* 377.

ὁ δῆμος Ζήνωνα βασιλίσσης Πυθοδωρίδος Φιλομήτορος καὶ λέως Πολέμωνος υἱόν, θυγατριδῇ δὲ τῆς εὐεργέτιδος Ἀντωνίας, μῆσεν

174. Probably epitaph, shortly after March 43 B.C., east of Ai
Ann. ép. 1936, 110.

[βασιλεὺς Δη]όταρος Φιλο[πάτ]ωρ¹ κ[αὶ Γ]αλατῶν Τολισ[τ] γ[ί]ω[ν] καὶ Τρόκμων [τ]ετρ[άρ]χης ὁ ἐγ βασιλέως [Δ]ηιοτάρου ρωμαίου καὶ Γαλατῶν Τολιστοβωγίων καὶ Τρόκμων τετράρχοι ἐγ βασιλίσσης Βερενίκης

¹ Could also be Φιλο[μήτ]ωρ.

175. Athens. *OGIS.* 357.

[ὁ] δῆμος [βασιλέα Καπ]ποδοκί[ας καὶ τῆς τραχείας] Κι Ἀ[ρχέ]λαον Φι[λό]πατρην ἀρε[τῆς] ἔνεκα

176. Athens. *BCH.* 1927, p. 253, no. 16; cf. *OGIS.* 363.

ἡ βουλὴ καὶ [ὁ δ]ῆμος [β]ασίλισσαν Γλαφύραν βασιλέω[ς] Ἀρχελάου
θυγατέρα βασιλέως Ἰόβ[α] γυναικ[α ἀρ]ετῆς ἔνε[κ]α

177. Anazarbos (Cilicia), *IGRR.* iii. 895.

Δροῦ[σον] Καίσαρα Τιβερίου [Σεβ]α[στοῦ] υἱὸν [θεοῦ Σεβ]αστοῦ
υἱωνὸν Ἐλενος βασι[ι]λέως Φιλοπάτορος ἀπελεύθερος

178. Athens. *OGIS.* 414.

ὁ δῆμο[ς] βασιλέα Ἡρώδην Φιλορωμαῖον εὐεργεσίας ἔνεκεν καὶ
εὐνοίας τῆς εἰς αὐτόν

179. Delos. *OGIS.* 417.

ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων καὶ οἱ κατοικ[ο]ῦντες τὴν νῆσον Ἡρώδην
βασιλέ[ως] Ἡρώδου υἱὸν τετράρχην ἀρετῆ[ς] ἔνεκεν καὶ εὐνοί[ας] τῆς
εἰς αὐτοῦ[ς] Ἀπόλλωνι ἀνέθηκαν ἐπὶ ἐπιμ[ε]λητοῦ τῆς νήσου Ἀπολλ-
ωνίου Μ[....]

180. Abila (Syria). *OGIS.* 606.

ὑπὲρ τῆς τῶν κυρίων Σε[βαστῶν] σωτηρίας καὶ τοῦ σύμ[παντος]
αὐτῶν οἴκου Νύμφαιος Ἀέ[του] Λυσανίου τετράρχου ἀπελε[ύθερος]
τὴν ὁδὸν κτίσας ἄστε[ι] π[τ]ο[ν] οὖσαν καὶ τὸν ναὸν οἰκο[δομ]ή[σας] τὰς
περὶ αὐτὸν φυτείας πάσας ἐφύ[τευ]σεν ἐκ τῶν ιδίων ἀναλ[ωμάτων]
θεῶν Κρόνῳ κυρίῳ κα[ὶ] . . . . . Εὐσεβία γυνή

181. Silver Coin, A.D. 14(?), Armenia. *ADA.* i, p. 93, no. 74 (= *BMC.*
Galatia, etc., p. 101).

Obv. Head of Artavasdes III. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΤΑΥΑΣΔΟΥ
Rev. Head of Augustus. ΘΕΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

182. Didrachm, A.D. 37–8(?), Caesarea (Cappadocia). Mattingly, p.
162, no. 104.

Obv. Head of Germanicus. [GERMANIC]VS CAESAR TI. AVG. F.
COS. II

Rev. Germanicus placing tiara on head of Artaxias. AR-
TAXIAS [G]ERMANICVS

183. Rome. *ILS.* 842.

Seraspadanes Phraatis Arsacis regum regis f. Parthus. Rho-
daspes Phraatis Arsacis regum regis f. Parthus

- 184.** Arsinoe (Egypt). Preisigke, *Sammelbuch griech. Urk.* 1570.

ὑπὲρ βασιλίσσης Κλεοπάτρας θεᾶς Φιλοπάτορος καὶ βα
Πτολεμαίου τοῦ καὶ Καίσαρος θεοῦ Φιλοπάτ(ορ)ος καὶ Φιλομ
καὶ τῶν προγόνων Σούχῳ θεῷ μεγάλῳ πατροπάτορι

- 185.** Tetradrachm, 36–30 B.C., Antioch. *BMC. Galatia*, etc., nos. 53 ff.

Obv. Head of Antony. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ ΤΡΙΩΝ /
Rev. Bust of Cleopatra. ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΘΕΑ ΝΕΩΤΕΡΑ

- 186.** 13 B.C., Pselcis (Upper Egypt). *IGRR.* i. 1359.

Ἀρποκράς ἦκω ἀναβαίνων μετὰ Ἐ[μάτου] πρεσβευτοῦ καὶ
γραμματέως [πρὸς] τὴν κυρίαν βασίλισσαν καὶ τὸ προσ[κ
ἐπόησα ὧδε παρ[ὰ] τῷ κυρίῳ Ἑρμ[ῇ] θεῷ μεγίστῳ] καὶ Ἐμάτ
Ἀνθούσης καὶ [Ἀλε]ξανδρήας, ἔτους ιζ' Καί[σα.] Μεχ[είρ]

VIII

SENATORS

SENATORS are also recorded as proconsuls or legates in nos. 43, 52, 58, 81a, 98, 127, 134, 241, 264-5, 268-9, 284, 290-2, 294, 316-17, 321, 330, as *curatores* in nos. 296, 298, as patrons or honorary magistrates of towns in 234, 238, 347, 355-6, and in the preambles of the SCC. in nos. 30, 307.

187. After 22 B.C., near Gaeta. *ILS.* 886.

L. Munatius L. f. L. n. L. pron. Plancus cos. cens. imp. iter. VIIvir epulon., triumph. ex Raetis, aedem Saturni fecit de manibus, agros divisit in Italia Beneventi, in Gallia colonias deduxit Lugudunum et Rauricam

188. Rome. *ILS.* 887.

L. Memmius C.f. Gal. q. tr. p[l.] frumenti curator ex s.c., praefectus leg. XXVI et VII Lucae ad agros dividundos, pontifex Albanus. Memmia filia testamento suo fieri iussit

189. Mytilene. *ILS.* 891.

cives Romani qui Mytileneis negotiantur M. Titio L. f. procos. praef. classis cos. desig.¹ patrono honoris causa

¹ *cos. suff. 31 B.C.*

190. Athens. *ILS.* 8810.

ὁ δῆμος Μάρκον Λικίνιον Μάρκον υἱὸν Κράσσον ἀνθύπατον καὶ αὐτοκράτορα ἀρετῆς ἔνεκεν καὶ εὐνοίας

191. Near Rome. *ILS.* 901

[...] Fonteio Q. f. q. mancup. stipend. ex Africa

192. Near Rome. *ILS.* 903.

Cn. Baebio Cn. [f.] Tampilo Valae Numoniano q. pr. pro cos. IIIvir. a. a. a. f. f.¹ viro

¹ a(ere) a(rgento) a(uro) f(lando) f(eriundo)

193. Aquileia. *ILS.* 906.

C. Appulleius M. f. Tappo pr. aed. tr. pl. q. iudex quaestionis rerum capital.

194. Rome. *ILS.* 909.

C. Papirius C. f. Clu. Carbo tr. mil. XXVIvir q. f. Antullia Q. f. uxor

195. Rome. *ILS.* 911.

P. Numicio Picae Caesiano praef. equitum VIvir. q. 1 provinc. Asiae tr. pl. provincia Asia

P. Numicio Picae Caesiano praef. eq. VIvir. q. pro p vinc. Asiae tr. pl. P. Cornelius Rufinus, C. Autronius Ca Pomponius Aeschin., Sex. Aufidius Euhodus, Q. Cassi Nedym., T. Manlius Inventus, C. Valerius Albanus, Sex dius Primigen., patrono

196. Rome. *ILS.* 914.

Q. Propertius Q. f. Fab.

C. Propertius Q. f. T. n. Fab. Postumus IIIvir cap. e quenti anno pro IIIvir. q. pr. desig. ex s. c. viar. cur. pr. o pro aed. cur. ius dixit procos.

Q. Properti [. . . . .]

197. Histonium. *ILS.* 915.

P. Paquius Scaevae et Flaviae filius Consi et Didiae Barbi et Dirutiae pronepos Scaeva, quaestor decemvir st iudicandis ex s. c. post quaesturam, quattuorvir capitalis post quaesturam et decemviratum stlitium iudicandarum unus plebis aedilis curulis iudex quaestionis praetor et pro consule provinciam Cyprum optinuit, viar. cur. extr. ex s. c. in quinq.,¹ procos. iterum extra sortem auctoritate Caesaris et s. c. misso ad componendum statum in rel provinciae Cypri, fetialis, consobrinus idemque vir Flaviae filiae Scapulae neptis Barbi proneptis simul cum ea condita

Flavia Consi et Sinniae filia Scapulae et Sinniae neptis et Dirutiae proneptis consobrina eademque uxor P. Scaevae filii Scaevae Consi nepotis Barbi pronepotis simul eo condita

¹ viar(um) cur(ator) extra u(rbem) R(oman) ex s(enatus) c(ons) quinq(uennium)

198. Forum Clodii (Etruria). *ILS.* 916. Cf. E. Groag, *D Reichsbeamten von Achaia*, p. 20 f.

Cn. Pullio [. . . .] Pollioni feti[ali q. ? Xviro] stlitib. iud. tr. pl. pr. ad a[er]ar.] procos. [pr]ovinciae Narb. [comiti

Caes.] Augus[ti i]n Gallia Comat[a itemque] in Aquita[nia],
Athena[s missus? ab imp. Caes.] August[o] legatus in [.....].
IIvir. quinquenna[li] Claudienses ex praef.] Claudi[a patrono]

199. Tibur. *ILS.* 918; cf. *CAH.* x, p. 877 f.

[.... | r]egem, qua redacta in pot[estatem imp. Caesaris] |
Augusti populique Romani senatu[s dis immortalibus] | suppli-
cationes binas ob res prosp[ere gestas, et] | ipsi ornamenta
triumph[alia decrevit]; | pro consul. Asiam provinciam op[ti-
nuit; legatus pr. pr.] | divi Augusti iterum Syriam et Ph[oenicen
optinuit]

200. Near Tibur. *ILS.* 921.

M. Plautius M. f. A. n. Silvanus cos.¹ VIIvir epulon. huic
senatus triumphalia ornamenta decrevit ob res in Ilyrico bene
gestas. Lartia Cn. f. uxor. A. Plautius M. f. Urgulianus vixit
ann. IX

¹ 2 B.C.

201. Attalea (Pamphylia). *SEG.* vi. 646.

Μάρκον Πλαύτιον Σιλουανὸν πρεσβευτὴν ἀντιστράτηγον αὐτοκρά-
τορος Καίσαρος Σεβαστοῦ ὁ δῆμος καὶ οἱ συνπολιτευόμενοι Ῥωμαῖοι
τὸν ἑαυτῶν πάτρωνα καὶ εὐεργέτην

202. Athens. *ILS.* 928.

L. Aquillio C. f. Pom. Floro Turciano Gallo Xvir. s[t]l. iud.
tribuno mil. leg. VIII Macedonic. quaestor. imp. Caesar. Aug.
proquaest. provinc. Cypri tr. pl. pr. procos. Achaiae. ἡ βουλὴ ἡ
ἐξ Ἀρείου πάγου καὶ ἡ βουλὴ τῶν X κα[ὶ] ὁ δῆμος Λ. Ἀκύλλιον
Φλώρον Τουρκιανὸν Γάλλον ἀνθύπατον εὐνοίας ἕνεκεν τῆς πρὸς
τὴν πόλιν. ἐπὶ ἱερίας Ἰπποσθενίδος τῆς Νικοκλέ[ους] Π[ερ]ραιέως
θυγατρὸς

203. Tenos. *OGIS.* 463.

ὁ δῆμος Πόπλιον Κωινκτίλιον Οὐᾶρον τὸν ταμίαν τοῦ αὐτοκράτορος
Καίσαρος [θεοῦ Σεβα]στοῦ τὸν πάτ[ρωνα καὶ εὐεργέτην, θεοῖς.]

204. Carthago Nova. *CIL.* ii. 3414; cf. *Bull. comm.* lxxi (1943-5), 68 ff.

P. Silio leg. pro pr. patrono colonei

205. Superaequum of the Paeligni. *ILS.* 932.

Q. Vario Q. f. Gemino leg. divi Aug. II procos. pr. tr. quaesit. iudic. praef. frum. dand. Xvir. stl. iudic. c. aedium sacr. monumentor. que public. tuendorum. is omnium Paelign. senator factus est et eos honores Superaequani publice patrono

206. Luna. *ILS.* 935

[Sex.] Appuleio Sex. f. Gal. Sex. n. Sex. pron. Fabia N. tina nato, ultimo gentis suae

207. Treia (Picenum). *ILS.* 937.

M'. Vibio M'. f. Vel. Balbino tr. mil. pr. fabr. pr. eq. pl. praet. aerari leg. divi Aug. et Ti. Caesaris Aug. proconvinc. Narbonensis

208. Epidaurus (Dalmatia). *ILS.* 938.

P. Cornelio Dolabellae cos.¹ VIIviro epuloni sodali leg. pro pr. divi Augusti et Ti. Caesaris Augusti ci superioris provinciae Hillyrici

¹ A.D. 10.

209. Ipsus (Asia). *ILS.* 9483.

.....] Favonio cos. pro cos. Asiae XVvir. faciendis sodali Augustal. IIIvir. centur. equit. recensoria potestat. leg. divi Augusti et Ti. Caesaris Augusti

210. Brixia. *ILS.* 940.

P. Cornelio Len[tulo] Scipioni cos.¹ pr. aerari leg. Caesaris Aug. leg. VIII Hispan. pontif. fetiali d. d.

¹ A.D. 24.

211. Brixia. *ILS.* 942.

C. Pontio C. [f.] Paeligno trib. m[il.] leg. X Gem. locorum public. iterum aed. cur. legato pro pr. iter. ex ex auctorit. Ti. Caesaris d.

212. Rome. *ILS.* 943.

Q. Caerellius Q. f. Qui. IIIvir cap. quae. pro pr. tr. pl. (*sic*) pro pr. ter pr. praef. frum. ex s. c. {s.} leg. Ti. Caesar procos. ex testamento

Q. Caerellio M. f. Qui. patri tr. milit. quae. tr. pl. p. leg. M. Antoni procos.

213. Allifae (Samnium). *ILS.* 944.

..... viacure¹ ..... [tr. p]l. pr. leg. [imp. C]aesaris Augusti [i]ter. per commendation. Ti. Caesaris Augusti ab senatu cos. dest. patrono

¹ via(rum) cur(atori)?

214. Tibur. *ILS.* 950.

memoriae Torquati Novelli P. f. Attici Xviri stlit. iud. [tr.] mil. leg. I trib. vexillar. [leg. q]uattuor I V XX XXI q. aed. [praet.] ad hast. cur. loc. public. [leg. a]d cens. accip. et dilect. et [proco]s. provinciae Narbon. [in cui]us honoris fine [annum] agens XXXXIIII [For]o Iulii decessit

215. Rome, Forum. *ILS.* 3783.

pro salute Ti. Caesar[is Au]g[u]st. pontifi[cis maxi]mi princi[p]is [optimi] et ius[tissimi ex] v[oto suscep]to C. Fulviu[s] .....us procos. [pr. prae]f. frum. da[nd.] ex s. [c. le]g. pro pr. [. . . . .] q. pro pr. tr. mil. leg. IX Hisp. Concordiae. auri p. V, arg. p. XXIII.

216. Rome. *Ann. ép.* 1930, 70.

L. Cassio Longino cos. XVvir. sacris faciundis legato pro pr. Ti. Caesaris Augusti Sextani Arelatenses patrono

217. A.D. 31, Ruscino (Narbonensis). E. Espérandieu, *Inscr. latines de Gaule (Narbonnaise)*, no. 633.

P. Mem[mio P. f.] Reg[ulo] quaesto[ri Ti.] Caesari[s praet.] cos. [septem]viro epulo[n]um [s]odali [August]ali frat. [Arv. legat]o Caes. [Aug. pat]rono

218. Delphi. *ILS.* 8815.

[Πόπ]λιον Μέμμιον Ποπλίου υἱὸν Ῥῆγγλον ὕπατον¹ πρεσβευτὴν Σεβαστῶν ἀντιστράτηγον ἱερέα ἐν τρισὶ συστήμασι ἱερωσυνῶν ἀνθύπατον Ἀσίας καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ

¹ cos. A.D. 31.

IX

EQUESTRIAN ORDER

For other equestrian careers see nos. 242-3, 245, 247 (centurio promoted into the order), 21, 62, 116, 285 (prefects and other officials in Egypt), 11, 146, 270, 354 (military officers). For more general allusions to the order see 209, 358-9.

219. Rome. *ILS.* 7848.

leibertorum et leibertar. C. Maecenatis L. f. Pom. pos-
que eorum et qui ad id tuendum contulerunt contulerint

220. Volsinii. *ILS.* 8996.

[L. Seius Strabo]¹ praefectus Aegypt[i et] Terentia
mater eiu[s et] Cosconia Lentulii Malug[inensis f.] Gallit-
eius ae[dificiis] emptis et ad solum de[iectionis] balneum
omn[i ornatu Volsiniens]ibus ded[erunt ob publica co[m]muni-

¹ *Name of Seianus' father inserted from other evidence.*

221. Aeclanum (Samnium). *ILS.* 1335.

M. Magio M. f. Maximo praef. Aegypti Tarraconenses

222. Verona. *ILS.* 1336.

P. Graecinio P. f. Pob. Laconi ornamentis consularibus

223. Rome. *ILS.* 1337.

Laco praef. vig. XIII

224. Superaequum Paelignorum. *ILS.* 9007.

Q. Octavius L. f. C. n. L. pron. Ser. Sagitta IIvir quin-
praef. fab. prae. equi. trib. mil. a populo procurator Ca-
Augusti in Vindaliciis et Raetis et in valle Poenina per
IIII et in Hispania provincia per annos X et in Suria bier-

225. Silver bust of Tiberius, posthumous, Teate Marrucinorum.
ép. 1941, 105.

Ti. Caesari divi Aug. f. | Augusto pontif. maximo |
potest. XXXVIII cos. V | ex testamento M. Pulfenni || S
Arn. O leg. VI Ferr. | C. Herennius T. f. Arn. Capito | trib.
III praef. alae | praef. veteranorum | proc. Iuliae Augu-

proc. Ti. Caesaris Aug. | proc. C. Caesaris Aug. | Germanici. | 10
arg. (vac.) p. X¹

¹ arg(enti) p(ondo) (decem)

226. Cos, Asclepieum. *Ann. ép.* 1934, 90.

[ὁ δ]ᾶμος ἀνέθηκεν Γυν[αῖ]ον Καπίτωνα Τιβερί[ου] Καίσαρος Σεβασ-
το[οῦ θε]οῦ ἐπίτροπον [ἀρετᾶς ἔ]νεκα καὶ εὐνοίας [τᾶς ἐς αὐ]τόν

227. Ilium. *IGRR.* iv. 219.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησαν Τίτον Οὐ[α]λέριον Πρόκλον τὸν
φροντιστὴν Δρούσου Καίσαρος, καθελόντα τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ ληστή-
ρια καὶ ἐν ἅπασιν ἀνεπιβάρητον φυλάξαντα τὴν πόλιν

228. Sestinum (Umbria). *ILS.* 2691.

L. Voluseno L. f. Clu. Clementi trib. mil. praef. equit. praef.
tir. Gall. Na[rbonen]sis II[.....]noi[.....]
accepit missus a divo Aug. hic cum mitteretur a Ti. Caes. Aug.
in Aegypt. ad iur. dict. decessit provinc. Aquitania

229. Aquinum (Latium). *ILS.* 6286.

Q. Decio Q. f. M. n. Saturnino pontif. minori Romae tubicini
sacror. publ. p. R. Quirit. praef. fabr. cos. ter curator viarum
Labic. et Latinae trib. mil. praef. fabr. i. d. et sortiend. iudicibus
in Asia IIIIvir. i. d. Veronae q. bis IIvir. i. d. IIvir. iter. quinq.
praef. quinq. Ti. Caesaris Augusti, iter. Drusi Caesaris Ti. f.,
tertio Neronis Caesaris Germanici f. pontif. flamine Romae et
divi August. perpetuo ex auctor. Ti. Caesaris Augusti et per-
missu [e]ius cooptato coloniae patrono, publice d. d.

230. Hasta (Etruria). *ILS.* 6747.

P. Vergilio P. f. P. n. Pol. Laureae aed. IIvir. i. d. praef. fabr.
iudici de IIII decuriis equiti selectorum publicis privatisq.
praef. Drusi Caesaris German. [f.] IIvir. quinq., P. Vergilio P. f.
P. n. Pol. Paullino equo publico iudici de IIII decu[r]. praef.
fabrum praef. chortis II v[et]era[nae? .....]iorum exer-
citus [.....]

231. Origin unknown. *ILS.* 2683.

Q. Aemilius Q. f. | Pal. Secundus [in] | castris divi Aug. s[ub] |
P. Sulpi[c]io Quirinio le[gato] || C[a]esaris Syriae honori|bus 5
decoratus pr[a]efect. | cohort. Aug. I pr[a]efect. | cohort. II

classicae. idem | iussu Quirini censum egi || Apamenae ci
mil|lium homin. civium CXVII, | idem missu Quirini adv.
Ituraeos in Libano monte | castellum eorum cepi, et :
militiem praefect. fabrum | delatus a duobus cos. ad aelr
et in colonia | quaestor, aedil. II, duumvir II, | pontifex
positi sunt Q. Aemilius Q. f. Pal. | Secundus f. et Aemili
lib. | h. m. amplius h. n. s.¹

¹ h(oc) m(onumentum) amplius h(eredem) n(on) s(equetur)

232. A.D. 10, Mons Claudianus, Egypt. *Ann. ép.* 1910, 207; cf. 660.

ἔτους μ' Καίσαρος Παύνη α' | ἀγαθῇ τύχη. ἐπεὶ Ποπλίου | 'Ιοι
'Ρούφου χιλιάρ|χου τῆς τερτιανῆς λε|γέων. καὶ ἐπάρχου Βερνίκ
ἀρχιμεταλλάρχου | τῆς Ζμαράγδου καὶ Βα|ζίου καὶ Μαργαρίτο
πάντων τῶν μεταλλῶν || τῆς Αἰγύπτου ἀνέθηκε | ἐν τῷ 'Ο
ἱερὸν | Πᾶνι θεῷ μεγίστῳ | καὶ αὐτῷ Ποπλίῳ 'Ιουέντ[ωι] | ἔ
ποδι ἀπελευθ[έ]||ρου καὶ ἐπιτρόπῳ καὶ προ|νοήτῳ καὶ εὐερ
πάντων τῶν μεταλλῶν | τῆς Αἰγύπτου. | τὸ προσκύνημα Θεοῦ
κουράτορος σπέρης Φλώ||ρου κεντυρίας Βάσσου ὁ καὶ | ἐπιστήσας

233. Emona. *Ann. ép.* 1938, 173.

T. Iunius D. f. Ani. Montanus tr. mil. VI praef. equ
praef. fabr. II pro leg. II

234. Dyrrhachium. *ILS.* 2678.

L. Ti[t]inio L. f. Aem. Sulpiciano pontif. praef. pro II
IIvir. quinq. tr. mil. et tr. mil. pro legato et praef. quir
Statili Tauri patri

235. Lanuvium. *ILS.* 2676.

A. Castricius Myrio Talenti f. tr. mil. praef. eq. et classis
colleg. Lupercor. et Capitolinor. et Mercurial. et pag
Aventin. XXVIvir [.....]moni per plures [.....
...]i sortitionibus [.....]dis redemptis

236. Luceria, Amphitheatre. *Ann. ép.* 1938, 110.

M. Vecilius M. f. L. n. Campus praef. fabr. tr. mil. IIv[ir]
dic. pontifex amphitheatrum loco privato suo et maceriar
cum it sua pec. in honor. imp. Caesaris August[i] coloni
Luceriae f. c.

237. Formiae. *ILS.* 6285.

L. Arrio Salano praef. quinq. Ti. Caesaris praef. quinq. Neronis et Drus[i] Caesarum designato tub. sac. p. R.¹ aed. III auguri interreg[i] trib. milit. legion. III August. leg. X Geminae praef. equit. praef. castror. praef. fabr. Oppia uxor

¹ tub(icini) sac(rorum) p(opuli) R(omani)

238. Antioch (Pisidia). *ILS.* 9503.

C. Caristani[o C. f. Ser.] Frontoni Caesiano Iulio praef. fabr. trib. mil. leg. XII Fulm. praef. coh. Bos[p]. pontif. praef. P. Sulpici Quirini IIvir. praef. M. Servili praef.[....]

239. Near Aquileia. *ILS.* 2703.

Ti. Iulio C. f. Fab. Viatori subprae[f.] coh. III Lusitanorum IIIIvir. iur. dic. praef. coh. Ubior. equitatae. Erboniae Sex. f. Gratae uxori C. Iulius Aug. l. Linus filio et nurui

240. Rome. *ILS.* 1314.

C. Pompeius C. f. Ter. Proculus trib. mil. leg. XVIII praefectus fabrum sevir centur. equit. hic sepultus est

241. Alpine valley above Brixia. *ILS.* 847.

Staio Esdragass. f. Voben. principi Trumplinorum praef. [c]ohort. Trumplinorum [s]ub C. Vibio Pansa legato pro [pr. ite]m Vindol. i[m]munis Caesaris [.....] et suis. Messava Veci f. uxor

ARMY AND NAVY

LEGIONS are also recorded in nos. 45, 146, 188, 210-11, 214-15, 225, 232, 237-8, 240, 290, 339, 342-3, 361, soldiers in 45, 225, 232, 239, 361. For veterans see 302, for the fleet 189, 235, 301.

242. Venafrum. *ILS.* 2021.

L. Ovinus L. f. Ter. Rufus prim. ordo cohortium praet. divi Augusti prim. pil. leg. XIII Gem. trib. mil. cohort. XI urb. trib. mil. coh. [...] III praet. praef. fabr. IIvir L. Ovinio M. f. Ter. patri, M. Ovinio L. f. Ter. Vopisco fratri, Allidia L. f. Rufae matri, Pulliae Primae uxori

243. Iulium Carnicum (Venetia). *ILS.* 1349.

C. Baebio P. f. Cla. Attico IIvir. i. [d.] primopil. leg. V Macedonic. praef. civitatum Moesiae et Treballia[e pra]ef. [ci]vitat. in Alpib. maritumis t[r.] mil. coh. VIII pr. primopil. iter. procurator. Ti. Claudii Caesaris Aug. Germanici in Norico civitas Saevatum et Laiancorum

244. Paeligni. *ILS.* 2689.

[S]ex. Pedio Sex. f. An. Lusiano Hirruto prim. pil. leg. XXI pra[ef]. Raetis Vindolicis valli[s P]oeninae et levis armatur. IIIIvir. i. d. praef. Germanic[i] Caesaris quinquennialici [i]uris ex s. c. quinquen. iterum. hic amphitheatrum d. s. p. fecit M. Dullius M. f. Gallus

245. Venafrum. *ILS.* 2690.

Lusia M. f. Paullina Sex. Vettuleni Cerialis sibi et M. Vergilio M. f. Ter. Gallo Lusio patri prim. pil. leg. XI praef. cohort. Ubiorum peditum et equitum donato hastis puris duabus et coronis aureis ab divo Aug. et Ti. Caesare Aug. praef. fabr. III trib. mil. cohort. primae idio[lo]go ad Aegyptum IIvir. iterum pontif. A. Lusio A. f. Ter. Gallo fratri trib. mil. leg. XXII Cyrenaicae praef. equit.

246. Venafrum. *ILS.* 2688.

Sex. Aulieno Sex. f. Ani. primo pil. II tr. mil. praef. levis armat. praef. castr. imp. Caesar. Aug. et Ti. Caesaris Augusti

praef. classis praef. fabr. Ilvir. Venafri et Foro Iuli flmini
Augustali Nedymus et Gamus lib.

247. Sora (Latium). *ILS.* 2226.

L. Firmio L. f. prim. pil. tr. mil. IIIIvir. i. d. colonia deducta
prim. pontifici legio IIII Sorana honoris et virtutis caussa

248. Varia (near Tibur). *ILS.* 2637.

M. Helvius M. f. Cam. Rufus Civica prim. pil. balneum muni-
cipibus et incolis dedit

249. Near Praeneste. *ILS.* 2684.

Sex. Iulius S. f. Pol. Rufus evocatus divi Augusti praefectus
(I) cohortis Corsorum et civitatum Barbariae in Sardinia

250. Rome. *ILS.* 2014.

[C. P]etronius C. f. Fal. Varia speculator Caesari[s]. Hordionia
T. l. Egist[e] uxor

251. Rome. *ILS.* 2028.

d. m. Q. Caetronius Q. f. Pub. Passer mil. coh. III pr. annis
XVIII, missus duobus Geminis,¹ sibi et Masuriae M. f. Marcellae

vixi quod volui semper bene pauper honeste,
fraudavi nullum, quod iuvat ossa mea

In f.² p. XIS, in agr. p. XIIIS

¹ A.D. 29.

² f(ronte)

252. Ostia. *ILS.* 9494.

[.....]u[...] militi coh. VI pr. Ostienses locum sepult.
dederunt publicoque funere efferun. decrerunt quod in incendio
restinguendo interit. in f. p. XII, in ag. p. XXV

253. Rome. *CIL.* vi. 2993.

L. Aufusti L. f. Subura Rufini cen. coh. VII vigil. Rom.
candidat. Ti. Caesar. et Aufustiae Superantiae et Aufusti et
Aufustiae Gemel. oll. IIII L. Aufustius L. f. Sub. Fuscus
Maior L. Aufustius L. f. Palatina Serenus m. ex caussa leg.
faciun. cur.¹

¹ m(onumentum) ex caussa leg(ati) faciun(dum) cur(averunt)

254. Ateste. *ILS.* 2243.

M. Billienus M. f. Rom. Actiacus legione XI proel facto in coloniam deductus ab ordine decurio allec[tus] Eruc[.....]

255. Moesia Inferior. *ILS.* 2270.

L. Plinius Sex. f. Fab. domo Trumplia mil. leg. XX XLV stipendiorum XVII hic situs est testamento fieri Secundus L. Plin. et P. Mestri libertus fecit

256. Nemausus. *ILS.* 2267.

Ti. Caesaris divi Aug. f. Augusti miles missicius Festus militavit annos XXV in legione XVI decreto accepit frumenti $\bar{m}$. L, balneum et sui¹ gratuitum in aream inter duos (*sic*) turres per P. Pusonium Pe IIIIvir. et XI vir. adsignatam

¹ *Perhaps* et balnei usum (*Hirschfeld*).

257. Delminium (Dalmatia). *ILS.* 2252-3.

(a) T. Ancharenus T. f. Ser. dom. Laranda mil. leg XLV stip. XXIII h. s. e.

(b) Cn. Domitius Cn. f. Vel. Pessinunte an. XLIV st veteran. ex leg. VII h. s. e. testamento fieri iussit

258. Near Burnum (Dalmatia). *ILS.* 2259.

A. Sentius A. f. Pom. Arreti. vet. leg. XI h. s. e., t. f. occisus finibus Varvarinorum in agello secus Titum f Petram Longam. f. c. her.¹ Q. Calventius L. f. Vitalis

¹ f(aciundum) c(uravit) her(es)

259. Near Philippi. *Ann. ép.* 1924, 55.

Sex. Volcasio L. f. Vol. leg. XXVIII domo Pisis

260. Simitthu (Africa). *ILS.* 2305.

L. Flaminius D. f. Arn. mil. leg. III Aug. 7 Iuli Longinus lectus ab M. Silano¹ mil. annis XIX in praesidio ut esse Philomusiano ab hostem in pugna occisus vixit pie h. s. e.

¹ *Proconsul Africae* A.D. 33-8.

261. Coptos (Egypt). *ILS.* 2483.

[coh. IIII]

- †Longi:
C. Marcius C. f. Pol. Alexand.
- †Catti:
L. Longinus L. f. Ser. Taviō
- †Vedi:
L. Licinius L. f. Pol. Sebastop.
- †Servati:
M. Lollius M. f. Pol. Ancy.
- †Caecili:
C. Cornelius C. f. Pol. Anc.
- †Aquilae:
C. Sossius C. f. Pol. Pompeiop.

coh. V

- †Publili:
C. Didius C. f. Pol. Ancy.
- †Gavisidi:
C. Helvius C. f. Pol. Gang.
- †Iustiana:
T. Antonius T. f. Ser. Taviō
- †Licini Veri:
C. Sentius C. f. Ser. Taviō
- †Numeri:
C. Iulius C. f. Pol. Alexan.
- †Lucretiana:
L. Iulius L. f. Gal. Lugdun.

coh. VI

- †Treboni:
M. Valerius M. f. Pol. Sid.
- †Curti:
C. Valerius C. f. Pap. Nicae.
- †Mini:
C. Granius C. f. Pol. Anc.
- †Coti:
C. Valerius C. f. Gal. Lugd.
- †Curiati:
C. Trebius C. f. Pup. Paraet.
- †Galbae:
C. Aufidius C. f. Pol. cast.

[coh. IIII]

- †Etri:
L. Longinus L. f. Pol. Ancy.
- †Vetti Rufi:
C. Longinus C. f. Pol. Alex.
- †Casti:
M. Cassius M. f. Pol. Isinda
- †C. Mammi:
M. Petronius M. f. Pol. Alex.
- †P. Mammi:
Cn. Otacilius Cn. f. Pol. Anc.
- †Oeniana:
M. Longinus M. f. Pol. Eten.

coh. V

- †Canini:
C. Valerius C. f. Pol. Anc.
- †M. Corneli:
M. Iulius M. f. Pol. Alex.
- †Materni:
M. Lollius M. f. Pol. Ancy.
- †Cliterniana:
Sex. Lusius Sex. f. Pol. Taviō
- †Clementis:
C. Vibius C. f. Ani. Verg.
- †Gavidiana:
C. Aufidius C. f. Pol. Anc.

coh. VI

- †Firmi:
C. Spedius C. f. Pol. Cyren.
- †Longi:
C. Antonius C. f. Pol. Alex.
- †Flacci:
P. Papirius P. f. Pol. Anc.
- †Vari:
C. Longinus C. f. Pol. cast.
- †Pacci:
P. Flavius P. f. Anien. Paph.
- †Hordioni:
C. Romanus C. f. Fab. Ber.

coh. VII

(large part lost)

[..... f. s. s.¹]
 alarum III dec. V,
 dupl. I, sesquiplic. IIII,
 equites CCCCXXIIII

coh. V[II]

(large part lo

coh. I Theb., cui prae
 Sex. Pompeius Merula
 1C. Terentius Maximus
 1C. Iulius Montanus,
 1L. Domitius Aper.

sum.: 1 III;

f. s. s.¹ coh. VII

eq. LXI, mil. DCCLX

per eosdem, qui supra scripti sunt, lacci aedificati et dedic
 Apollonos hydreuma VII k. Ianuar., Compasi k. Augustis
 cide XVIII k. Ianuar., Myoshormi idus Ianuar.; cast:
 aedificaverunt et refecerunt.

¹ f(it) s(umma) s(ummarum)

262. Contract, 5 B.C., Papyrus. *BGU.* iv. 1108.

Ἀρτεμιδώρῳ ἀρχιδικαστῇ καὶ πρὸς τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν χρ
 καὶ τῶν ἄλλων κριτηρίων | παρὰ Μάρκου Σενπρωνίου Μά[ρ
 φυλῆς Αἰμιλίας στρατιώτου τῶν ἐκ τῆς | δευτέρ[ας καὶ
 λ[ε]γεῶν[ος] σπ[είρης] . . . .] κα[. . .] ρε[. . . καὶ] παρὰ | Ἐ[
 τῆς . . .] κομει[. . . μετὰ κυρίου καὶ ἐν] γύου τοῦ συγγενο(ῦς)
 κίου [. . .] ομυσίου || Λουκίου υἱοῦ [. . . . .] συνχωρεῖ ἡ Ἐρω.
 μῆνας δέκα [π]έντε ἀπὸ | Φαῶφι τοῦ ἐνε(στῶτος) ἔκτου καὶ
 ἔτους Καίσαρος τροφεύσειν καὶ θηλάσειν ἕξω παρ' ἑατῇ κατὰ
 τῷ ἰδίῳ αὐ(τῆς) γάλ(ακτι) καθ(αρῷ) καὶ ἀφθ(όρῳ) ὃ ἐν
 αὐτῇ ὁ Μᾶρκος ἔτι ἀπὸ Ἐπειφ τοῦ διεληλυθότος ἔτους
 παιδίου | ᾧ ὄνομα Πρεῖμος (*there follow the terms of payments*

263. Boundary stones, Cantabria. *ILS.* 2454-5.

(a) ter. August. dividit prat. leg. IIII et agrum Iulio

(b) [t]er. Aug[u]st. dividit [p]rat. leg. IIII [et] agrum
 mon.

264. A.D. 29-30, boundary stone, Africa. *ILS.* 9375.

leg. III A[ug.] leimitavit C. Vibio Marso procos. I
 LXX, u. k.² CCLXXX.

¹ d(extra) d(ecumanum)² u(ltra) k(ardinem)

265. A.D. 18-19, Iader (Dalmatia). *ILS.* 2280.

Ti. Caesar divi Aug. f. Augustus imp. pontif. max. trit
 XX cos. III. leg. VII leg. XI P. Cornelio Dolabella leg.]

266. Saloniae. *ILS.* 2478.

...] cuius viai millia passus sunt CLXVII munit per vexillarios leg. VII et XI. item viam Gabinianam ab Salonis Andetrium aperuit et munit per leg. VII

267. A.D. 33-4, Iron Gate, Danube (Moesia Superior). *ILS.* 2281.

T. Caesare Aug. f. Augusto imperator. pont. max. tr. pot. XXXV leg. IIII Scyt. leg. V Maced.

268. Strymon Valley. *Ann. ép.* 1936, 18.

imp. Caesare divi f. Aug. L. Tario Ruf. pro. pr. leg. X Fret. pontem fecit

269. Palmyra, temple of Bêl. *Ann. ép.* 1933, 204.

[Dr]uso Caesari ₁Ti. Aug. f. divi nepoti₁ Ti. Caesari divi Aug. f. Augusto divi Iuli nepoti, Ger[manico Caesari] ₁Ti. Aug. f. divi nepoti₁ ¹imperatoribus posuit [Min]ucius T. f. Hor. Rufus legatus leg. X Fretensis¹

¹ = later addition, ₁ = still later addition.

270. Velitrae. *Ann. ép.* 1925, 93.

M. Mindio M. f. Marcell[o] praefecto classis quei militant Caesari nauarchi et trierarchi patrono

οἱ στρατευόμενοι Καίσαρι ναύαρχοι καὶ τριήραρχοι Μᾶρκον Μίνδιον Μάρκελλον τὸν ἑπαρχὸν τοῦ στόλου

271. Near Tuder (Umbria). *ILS.* 2231.

C. Edusius Sex. f. Clu. natus Mevaniae centurio legion. XXXXI Augusti Caesaris et centurio classicus ex testamento

272. Misenum. *ILS.* 2817.

C. Iulio Caesaris l. Automato trierar. Iulia C. l. Plusia soror fecit et sibi et suis

273. Naples. *ILS.* 2818.

Ti. Iulius Aug. et August. l. Diogenes tr. sibi et Nigidiae Eutychiae coniugi et suis. Nigidia Eutychia S[ta]beriae C. l. Margaritae amicae suae. h. m. h. n. s.¹

¹ h(oc) m(onumentum) h(eredem) n(on) s(equetur)

274. Brundisium. *ILS.* 2819.

Iulia Cleopatra quae et Lezbia C. Iuli Menoetis f. An
Syriae ad Daphnem, uxor Malchionis Caesaris trie
triere Triptolemo

275. Puteoli. *Ann. ép.* 1913, 216.

[C. Iuli]us Malchio[nis Caes]aris [Augus]ti lib. l.
C[...]sis sibi [et Iuliae?] Tertiae coni[ugi s]anctae [. .
l]iberti[s lib]ertabusque [posterisque eorum. . . . .
pedes..] [in agr]o pedes L

276. Forum Iulii (Narbonensis). *ILS.* 2822.

Antho Caesaris trierarcho Liviano C. Iulius Iaso f.

277. Rome. *ILS.* 2823.

Ti. Iulio Aug. l. Hilaro nauarcho Tiberiano Claudi
viro suo

XI

PUBLIC WORKS

278. SCC. de aquaeductibus, 11 B.C. Frontinus, *de aquis urbis Romae*, ch. 100, 104, 106, 108, 125, 127; *FIR.* no. 41.

A

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus cos. v. f.¹ de iis qui curatores aquarum publicarum ex consensu senatus a Caesare Augusto nominati essent ordinandis, d. e. r. q. f. p.,²

d. e. r. i. c.:³ placere huic ordini eos qui aquis publicis praeessent, cum eius rei causa extra urbem essent, lictores binos et 5 servos publicos ternos, architectos singulos et scribas et librarios, accensos praeconesque totidem habere, quot habent ii per quos frumentum plebei datur; cum autem in urbe eiusdem rei causa aliquid agerent, ceteris apparitoribus iisdem, praeterquam lictoribus, <uti>; utique quibus apparitoribus ex hoc SC. 10 curatoribus aquarum uti liceret, eos diebus X proximis quibus SC. factum esset ad aerarium deferrent; quique ita delati essent, iis praetores aerarii mercedem cibaria, quanta praefecti frumento dando dare deferreque solent, annua darent et adtribuerent, iisque eas pecunias sine fraude sua facere liceret: 15 utique tabulas chartas ceteraque, quae eius curationis causa opus essent iis curatoribus praeberi, ea⁴ Q. Aelius Paulus Fabius cos. ambo alterve, si iis videbitur, adhibitis praetoribus qui aerario praesint, praebenda locent. itemque, cum viarum <quo>que curatores frumentique parte quarta anni publico 20 fung(eb)antur ministerio, ut curatores aquarum iudiciis vacent privatis publicisque.

B

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus cos. v. f.¹ de numero publicorum salientium qui in urbe essent intraque aedificia urbi coniuncta, quos M. Agrippa fecisset, q. f. p.², 25

d. e. r. i. c.:³ neque augeri placere neque minui <numerum> publicorum salientium, quos <CVI>⁵ nunc esse retulerunt ii quibus negotium a senatu est imperatum ut inspicerent aquas publicas inirentque numerum salientium publicorum. itemque placere curatores aquarum, quos Caesar Augustus ex senatus 30

auctoritate nominavit, dare operam ut salientes publici adsiduissime interdium et noctu aquam in usum populi fu-

C

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus c. quosdam privatos ex rivis publicis aquam ducere, q. d. e.

d. e. r. i. c.:³ ne cui privato aquam ducere ex rivis liceret, utique omnes ii quibus aquae ducendae ius esset ex castellis ducerent, animadverterentque curatores a quibus locis intra extra urbem apte castella privata possent, ex quibus aquam ducerent, quam ex castelli munem acceperant a curatoribus aquarum; neve c. quibus aqua daretur publica ius esset intra quinquaginta eius castelli ex quo aquam ducerent laxiorem fistularum quam quinariam.

D

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus c. constitui oportere, quo iure intra extraque urbem aquas ii quibus adtributae essent, q. d. e. r. f. p.,²

d. [e. r.] i. [c.]:³ uti usque eo maneret adtributio exceptis quae in usum balnearum essent datae aut nomine, quoad iidem domini possiderent id solum acceperant aquam.

E

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus c. rivis specibus fornicibus aquae Iuliae Marciae Appiae Anienis reficiendis, q. d. e. r. f. p.,²

d. e. r. i. c.:³ uti cum ii rivi (specus) fornices, quos Caesar se refecturum impensa sua pollicitus senatui fierentur, ex agris privatorum terra limus lapides testigina ceteraque quibus ad eam rem opus esset, unde eorum proxime sine iniuria privatorum tolli sumi possint viri boni arbitrato aestimata darentur tollerentur exportarentur: et ad eas res omnes exportandas rerum reficiendarum causa, quotiens opus esset, privatorum sine iniuria eorum itinera actus paterentur

F

quod Q. Aelius Tubero Paulus Fabius Maximus aquarum quae in urbem venirent itinera occupari m. et aedificiis et arboribus conseri, q. f. p.,²

d. e. r. i. c.:³ cum ad reficiendos rivos specusque per(tineat, ut spatium circa eos pateat neve quicquam ad eos ponatur, quo impediuntur a)⁶ quae et opera publica corrumpantur, placere circa fontes et fornices et muros (extra urbem?) utraque ex parte quinos denos pedes patere, et circa rivos qui sub terra 70 essent et specus intra urbem et urbi continentia⁷ aedificia utraque ex parte quinos pedes vacuos relinqui ita, ut neque monumentum in is locis neque aedificium post hoc tempus ponere neque conserere arbores liceret: si quae nunc essent arbores intra id spatium, exciderentur, praeterquam si quae villae continentes 75 et inclusae aedificiis essent. si quis adversus ea conmiserit, in singulas res poena HS dena milia essent, ex quibus pars dimidia praemium accusatori daretur, cuius opera maxime convictus esset qui adversus hoc SC. commisisset, pars autem dimidia in aerarium redigeretur: deque ea re iudicarent cognoscerentque 80 curatores aquarum.

¹ v(erba) f(ecerunt)
e(a) r(e) i(ta) c(ensuerunt)

Plin. nat. hist. 36. 15. 121.

² q(uid) d(e) e(a) r(e) f(ieri) p(laceret)

⁴ praebenda *cod.*

⁶ *Supplied by Mommsen.*

³ d(e)

⁵ *Added from*

⁷ specus

279. Lex Quinctia de aquaeductibus, 9 B.C. Frontinus, *de aquis urbis Romae*, ch. 129; *FIR.*, no. 14.

T. Quinctius Crispinus consul [de s(ua) s(ententia) ?] populum iure rogavit populusque iure scivit in foro pro rostris aedis divi Iulii pr. <k.> Iulias. tribus Sergia principium fuit, pro tribu S. Sex(tius) L. f. Virro <primus scivit>.

quicumque post hanc legem rogatam rivos specus fornices 5 fistulas tubulos castella lacus aquarum publicarum, quae ad urbem ducuntur, sciens dolo malo foraverit ruperit foranda rumpendave curaverit peiorave fecerit, quo minus eae aquae earumve quae queat¹ in urbem Romam ire cadere fluere pervenire duci quoque minus in urbe Roma et qua² aedificia urbi 10 continentia sunt erunt, in is hortis praediis locis quorum hortorum praediorum locorum dominis possessoribus u. f.³ aqua data vel adtributa est vel erit, saliat distribuatur dividatur in castella lacus inmittatur, is populo Romano <HS.> centum milia dare damnas esto; et qui d(olo) m(alo) quid⁴ eorum ita fecerit, 15 id omne sarcire reficere restituere aedificare ponere excidere⁵ demolire damnas esto sine dolo malo; eaque⁶ omnia ita ut

<recte factum esse volet> quicumque curator aquarum
 <aut> si curator aquarum nemo erit, tum is praetor,
 cives et peregrinos ius dicet, multa pignoribus cogito
 eique curatori aut, si curator non erit, tum ei praetori e
 cogendi coercendi multae dicendae sive pignoris⁷ cap
 potestasque esto. si quid eorum servus fecerit, don
 HS. centum milia populo d. d. e.⁸ si qui locus circa⁹ riv
 fornices fistulas tubulos castella lacus aquarum pu
 quae ad urbem Romam ducuntur et ducentur, termin
 et erit,¹⁰ neve¹¹ quis in eo loco post hanc legem roga
 obponito molito obsaepito figito statuito ponito conloc
 serito neve in eum quid immittito, praeterquam rerum
 darum reponendarum causa quod hac lege licebit opor
 adversus ea quid fecerit et adversus eum siremps
 causaque omnium rerum omnibusque esto, atque
 esseve oporteret, si is adversus hanc legem rivun
 rupisset forassetve. quo minus in eo loco pascere herb
 secare sentes [tollere liceat, e(ius) h(ac) l(ege) n(ihilu
 to).]¹⁴ curatores aquarum qui nunc sunt quique erunt
 ut in eo loco qui> circa fontes¹⁵ et fornices et muros e
 specus terminatus est, arbores vites vepres sentes ripae
 salicta harundineta tollantur excidantur effodiantur e
 tur, uti quod recte factum esse volet; eoque nomine ii
 capio multae dictio coercitioque esto, idque iis sine f
 facere liceto, ius potestasque esto.¹⁶ quo minus vite
 quae villis aedificiis maceriisque inclusae sunt, mace
 curatores aquarum causa cognita ne demolirentur do
 miserunt, quibus inscripta insculptave essent ipsorum
 misissent curatorum nomina, maneant, hac lege nihilun
 quo minus ex iis fontibus rivis specibus fornicibus
 sumere haurire iis quibuscumque curatores aquarum
 runt permiserint, praeterquam rota calice machina li
 ne qui puteus neque foramen novum fiat, eius hac leg
 rogato.

¹ qua *cod.*² in iis locis quae *cod.*³ u(su)f⁴ quidaquid *cod.*⁵ et celere *cod.*⁶ aquae *cod.*decoercenda. multa dicenda sunt. pignoris *cod.*⁸ d(are) d(a⁹ si quis circa *cod.*¹⁰ steterit *cod.*¹¹ neque *cod.*¹³ eum si rem publicam ex iussu *cod.*¹⁴ gap of 15¹⁵ qui nunc sunt circa fontes quique erunt *cod.*
of 12 letters *cod.*¹⁶ isto, foll¹⁷ rogatio *cod.*

280. Cippi, near Rome. *ILS.* 5746.

(a) Iul. Tep. Mar. | imp. Caesar | divi f. | Augustus | ex s. c. | CIII | p. CCX⊥

(b) Mar. | imp. Caesar | divi f. | Augustus | ex s. c. | ∞ C⊥II p. CCX⊥

(c) Iul. | imp. Caesar | divi f. Augustus | ex s. c. | CCCII | p. CCX⊥

281. 5-4 B.C., Rome, on the Aqua Marcia. *ILS.* 98.

Imp. Caesar divi Iuli f. Augustus pontifex maximus cos. XII tribunic. potestat. XIX imp. XIII rivos aquarum omnium refecit

282. Edict of Augustus de aquaeductu Venafrano, between 18 and 11 B.C., near Venafrum. *ILS.* 5743; *FIR.* no. 67.

[ed]ict[um im]p. Ca[esaris Augusti] ..].. (*six lines missing*)
 ..... | Venafranorum nomin[e ..... ius sit lice]atque. | 8
 qui rivi specus saepta fon[tes .....]que aquae [ducend]ae
 reficiundae || causa supra infrave libram [facti aedi]ficati structi 10
 sunt, sive quod | aliut opus eius aquae ducendae ref[ici]undae
 causa supra infrave libram | factum est, uti quidquid earum
 r[er]um factum est, ita esse habere itaque | reficere reponere
 restituere resarcire semel saepius, fistulas canales | tubos ponere,
 aperturam committere, sive quid aliut eius aquae ducen[da]e 15
 causa opus [er]it, facere placet, dum qui locus ager in fundo,
 qui | Q. Sirini(?) L. f. Ter. [est esseve] dicitur, et in fundo qui
 L. Pompei M. f. Ter. Sullae | est esseve dicitur, m[acer]ia saeptus
 est, per quem locum subve quo loco | specus eius aquae p[er-
 ve]nit, ne ea maceria parsve quae eius maceriae | aliter diruat[ur
 tollat]ur, quam specus reficiendi aut inspiciendi cau[sa]: [neve 20
 quid ibi pri]vati sit, quominus ea aqua ire fluere ducive poss[it]
 .....]. dextra sinistraque circa eum rivom circaque | ea
 o[pera] quae eius aqu[ae] ducendae causa facta sunt, octonos
 pedes agrum | [v]acuo[m] esse placet, p[er] quem locum Vena-
 franis eive qui Venafranorum | [nomine .....], iter facere eius
 aquae ducendae operumve eius aquae || [ductus faciendor]u[m] 25
 reficiendorum <causa>, quod eius s. d. m.¹ fiat, ius sit liceatque,
 quaeque ea[rum rer]um cuius faciendae reficiendae causa opus
 erunt, quo | proxume poterit, advehere adferre adportare, quae-
 que inde exempta erunt, | quam maxime aequaliter dextra

sinistraque p.² VIII iacere, dum ob eas res damn[i] iurato promittatur. earumque rerum omnium ita habe colon.(?) Ven[afra]nis ius potestatemque esse placet, ob id opus domi[nus] eorum cuius agri locive, per que locumve ea aqua ire fluere | ducive solet, invius fiat; n opus minus ex agro suo in partem agri | quam transi ferre transvertere recte possit; neve cui eorum, per agros ea aqua ducitur, eum aquae ductum corrumpere aver||tere facereve, quo minus ea aqua in oppidum Ve rum recte duci | fluere possit, liceat. |

quaeque aqua in oppidum Venafranorum it fluit duc aquam | distribuere discribere vendundi causa, aut ei re inponere consti|tuere, IIviro IIviris praefec.³ praefe coloniae ex maioris partis decuri||onum decreto, quod ita factum erit, cum in decurionibus non | minus qu partes decurionum adfuerint, legemque ei dicere ex decurionum, quod ita ut supra scriptum est decretum po|testatemque esse placet; dum ne ea aqua, quae ita c discripta deve qua | ita decretum erit, aliter quar plumbeis d. t.⁴ ab rivo p.² L ducatur; neve || eae fis rivos nisi sub terra, quae terra itineris viae publicae | erit, ponantur conlocentur; neve ea aqua per locum | in|vito eo cuius is locus erit ducatur. quamque legem tuendae op[e]|ribusve, quae eius aquae ductus usus facta sunt erunt, tuendis | [IIviri praefec]i [e]x decreto, quod ita ut s. s. e. factum erit, dixer[unt], || fir|mam ratamque esse placet| [...(*eleven lines mi. ....*) Venafranae s[.....|.....]atio quam colon cola[e .....] da[...i][....] is cui ex decreto decuri ut supra comprehensum est, ne||gotium datum erit, age qui inter civis et peregrinos ius dicet, iudicium | recipe in singulas res HS X reddere, testibusque dumtaxat X tiand[o q]uaeri placet; dum reciperatorum reiectio i qui aget et | eum quocum agetur ita fi[et ut ex lege, iudicis privatis lata est, | licebit oportebit.

¹ s(ine) d(olo) m(alo)² p(edes)³ praefec(to)⁴ d(i)

283. Two Cippi, with identical inscriptions, Volturno Vaqueduct of Venafrum. *Ann. ép.* 1927, no. 139 (= *ILS* iussu imp. Caesaris Augusti circa eum rivom q

ducendae causa factus est octonos ped. ager dextra sinistraq.
vacuus relictus est

284. Between A.D. 21 and 30, Nicopolis (Syria). *CIL.* iii. 6703.

[Ti. Caesar] imp. divi Aug. f. Augustus divi Iuli n. [pontif.]
maxim. cos. IIII tr. potest. [aquam] Augustam Nicopoli[m]
adducendam curavit [cur. Cn.] Saturnino leg. Cae[s]aris Augusti

285. A.D. 10-11, Alexandria. *ILS.* 9370.

imp. Caesar divi f. August. pontif. maxim. flumen Sebaston
ab Schedia induxit a milliario XXV quod per se toto oppido
fluere, praefecto Aegypti C. Iulio Aquila anno XXXX Caesaris
αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ υἱὸς Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς ποταμὸν Σεβασ-
[τὸν] ἀπὸ Σχεδίας ἤγαγεν ἐπὶ σταδίου διακοσίους ῥέοντα δι' ὅλης
τῆς πόλεως, ἐπὶ ἐπάρχου τῆς Αἰγύπτου Γαίου Ἰουλίου Ἀκύλα ἡ μὲν
Καίσαρος

286. 27 B.C., Ariminum, arch. *ILS.* 84.

senatus populusq[ue] Romanus imp. Caesari divi f. Augusto
imp. sept.] cos. sept. designat. octavom v[ia Flamin]ia [et
reliquei]s celeberrimeis Italiae vieis consilio [et sumptib]us
[eius mu]niteis

287. Denarius, 16 B.C., Rome. Mattingly, p. 15, nos. 79 ff.; cf. 432 ff.

Obv. Head of Augustus. AVGVSTVS TR. POT. VII

Rev. Cippus with inscription: S. P. Q. R. IMP. CAE. QVOD
V. M. S. EX EA P. Q. IS AD A. DE.¹ Outside cippus: L. VINICIVS
L. F. IIIVIR

¹ quod v(iae) m(unitae) s(unt) ex ea p(ecunia) q(uam) is ad a(erarium)
de(tulit)

288. Milestone, 2-1 B.C., near Bononia. *ILS.* 9371.

imp. Caesar Augustus pontifex maximus cos. XIII tribunicia
potestate XXII viam Aemiliam ab Arimino ad flumen Trebiam
muniendam curavit. ⊥XXIX

289. Milestone, 2 B.C., Baetica. *ILS.* 102.

imp. Caesar divi f. Augustus cos. XIII trib. potest. XXI
pontif. max. a Baete et Iano August. ad Oceanum ⊥XIII

290. Milestone, A.D. 14, Africa. *ILS.* 151.

imp. Caes. Augusti f. Augustus tri. pot. XVI. Asp
pr. cos. VIIvir epul[o]num viam ex cast. hibernis
muniendam curavit. leg. III Aug. CI[...]

291. Milestone, Lepcis Magna. *Ann. ép.* 1936, 157; cf. *Ann*
69.

imp. Ti. Caesaris Aug. iussu L. Aelius Lamia pr
oppido in mediterraneum direxit m. p. XLIV

292. A.D. 16-17, Salonae. *ILS.* 5829.

V. [Ti. C]aesar divi Augusti f. [Aug]ustus imp. p
[trib.] potest. XIIIX cos. II [viam] a colonia Salon
m]unit[.....]vici[.....] et id
mu]nit ad [sum]mum montem Ditionum Ulcirum
passuum a Salonis LXXVIID P. Dolabella leg. pro p

293. A.D. 19-20, Salonae. *ILS.* 5829a.

[Ti. C]aesar divi Augusti f. [Au]gustus imp. pontif. i
potest. XXI [c]os. III viam a Salonis ad [.....
Daesitiatum per m[ill. pass]uum CLVI munit et idem
Ba[.... flu]m[e]n quod divid[.....]a[.....]
Salonis muni[t mil. pas]suum CLVIII

294. 6 B.C., Comama (Pisidia). *ILS.* 5828.

imp. Caesar divi f. Augustus pont. ma[x]. cos. XI c
imp. XV trib. potes. XIIIX viam Sebasten curante
Aquila leg. [su]o pro praetore [f]ecit

295. Rome. *ILS.* 5923d.

¹C. Asinius C. f. Gallus¹,¹ C. Marcius L. f. Censor
ex s. c. termin. r. r.³ prox. cipp. p. XIIIXS. curatores
qui primi terminaver. ex s. c. restituerunt

¹ ¹ name erased and later restored.

² 8 B.C.

³ r(ect

296. Ostia. *Ann. ép.* 1922, 95.

C. Antistius C. f. C. n. Vetus | C. Valerius L. f. Flacc
P. Vergilius M. f. Pontian. | P. Catienus P. f. Sabinus
gilius Ti. f. Rufus | curatores riparum et alvei | Tiber
terminaver. | r. r. l. p. ¹[.....]

¹ r(ecta) r(egione) l(ongum) p(edes)

297. 27-23 B.C., Rome. *Ann. ép.* 1941, 61; cf. *ILS.* 5935.

(a) Id quod intra cippos ad campum versus soli est Caesar Augustus redemptum a privato publicavit

(b) Id quod intra cippos ad campum versus soli est publicum est

298. Rome. *ILS.* 5939.

T. Quinctius Crispinus Valerianus, C. Calpetanus Statius Rufus, C. Pontius P[a]elignus, C. Petronius Umbrinus, M. Crassus Frugi, curatores locor. publicor. iudicand. ex s. c. causa cognita ex privato in public. restituer.

ADMINISTRATION OF THE EMPIRE

299. Letter of Antony and S. C. de Aphrodisiensibus, 42 B.C., Aphrodisias (Caria). *OGIS*. 453-5; *FIR.*, no. 38.

B. γράμματα Καίσαρος | [.....]

C. [περὶ ὧν .... λόγους ἐποίησαντο ..... περὶ τούτου τοῦ πρά-
γματος οὕτως ἔδοξεν· ἀρέσκειν τῇ συγκλήτῳ Πλαρασεῖς καὶ Ἀφρο-
δισιεῖς, ὡς ἔκρινε Γάιος Καῖσαρ αὐτοκράτωρ, κατὰ τὰ | δί|καια ἐσθλά
τε [πάν τ]α ἐλευθέρους εἶναι, τῷ [τε] δικαίῳ καὶ ταῖς [κρίσειν ταῖς ἰδίαις
τὴν πό|λιν] τὴν Πλαρασέων καὶ Ἀφροδισιεῶν χρῆσθαι μήτε ἐγγύνη εἰς
Ῥώμην αὐτοὺς κατὰ δόγμα τι | κ]αὶ κέλευσιν ὁμολογεῖν· ἃ τέ τινα
ἔπαθλα τειμὰς φιλάνθρω[πα..... τρεῖς ἄνδρες | ο]ἱ τῆς τῶν δημο-
σίων πραγμάτων διατάξεως τῷ ἰδίῳ ἐπικρίματι Πλ[αρασεῦσι καὶ
Ἀφροδισιεῦ|σι] προσεμέρισαν προσμεριούσιν, συνεχώρησαν συνχωρή- 5
σουσιν, τα[ῦτα πάντα κύρια εἶναι | γ]ενέσθαι. ὁμοίως τε ἀρέσκειν
τῇ συγκλήτῳ τὸν δῆμον τὸν Πλα[ρασέων καὶ Ἀφροδισιεῖ|ων] τὴν
ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀτέλειαν αὐτοὺς πάντων τῶν πραγ[μάτων ἔχειν
καρπίζεσθαι, | καθ]άπερ καὶ τις πολιτεία τῷ καλλίστῳ δικαίῳ καλ-
λίστῳ τε νόμῳ ἐστίν, [ἥτις παρὰ τοῦ | δήμ]οῦ τοῦ Ῥωμαίων τὴν
ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀτέλειαν ἔχει φύλη τε καὶ σύ[μμαχος γεγέ|νηται. 10

τὸ δὲ] τέμενος θεᾶς Ἀφροδίτης ἐν πόλει Πιλαρσέων καὶ Ἀφροδισιεύ[ν
 ἄστυον | ἔ]στω ταύτῳ {τῷ} δικαίῳ ταύτῃ τε δεισιδαιμονία, ᾧ δικαίῳ
 καὶ ᾗ δεισ[ιδαιμονία τὸ ἱερὸν θε[ᾶς Ἐφε]σίας ἔστιν ἐν Ἐφέσῳ· κύκλῳ
 τε ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ εἴτε τέμενος εἴτ[ε ἄλλος ἔστιν, οὗτος δ] τόπος
 ἄστυλος ἔστω. ὅπως τε ἡ πόλις καὶ οἱ πολεῖται οἱ Πιλαρσέων [καὶ
 Ἀφροδισιέων | μετ' ὧ]ν κωμῶν χωρίων ὀχυρωμάτων ὁρῶν προσόδων
 πρὸς τὴν φιλίαν το[ῦ δήμου προσήλθον, ταῦτα || ἔ]χωσ[ι]ν κρατῶσιν 15
 χρώνται καρπίζωνται τε πάντων πραγμάτων ἀτε[λεῖς ὄντες. μηδὲ
 τινα | φόρον δ]ιὰ τινα αἰτίαν ἐκείνων διδόναι μηδὲ [σ]υνεισφέρειν
 ὀφείλωσιν, [ἀλλ' αὐτοὶ πᾶσι τούτ]οις κατ' οὖσαν μετὰ ταῦτα ἐν
 ἑαυτοῖς κύρωσιν χρών[ται καρπίζωνται κρατῶσιν. ἔδοξεν.]

300. Letter of Antony to the Koinon of Asia, 41 B.C., Papyrus.
 Preisigke, *Sammelbuch*, i. 4224.

Μάρκος Ἀντώνιος αὐτοκράτωρ | τριῶν ἀνδρῶν δημοσίων πρα-
 γμάτων | ἀποκαταστάσεως¹ τῷ κοινῷ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἑλλήνων
 χαίρειν. καὶ || πρότερον ἐντυχόντος μοι ἐν Ἐφέσῳ | Μάρκου Ἀντωνίου 5
 Ἀρτεμιδώρου τοῦ | ἐμοῦ φίλου καὶ ἀλείπτου, μετὰ τοῦ ἐπιωνύμου τῆς
 συνόδου τῶν ἀπὸ τῆς | οἰκουμένης ἱερωνικῶν καὶ στεφαλ[ν]ειῶν ἱερέως 10
 Χαροπείνου Ἐφεσίου, | περὶ τοῦ <τὰ> προυπάρχοντα τῇ συνόδῳ
 μένεν ἀναφαίρετα, καὶ περὶ τῶν | λοιπῶν ὧν ᾗτε τοῦ ἀπ' ἐμοῦ τιμίων |
 καὶ φιλανθρώπων² τῆς ἀστρατευσίας || καὶ ἀλειτουργεσίας πάσης καὶ 15
 ἀνεπι[σ]ταθμείας καὶ τῆς περὶ τὴν πανή|γυριν ἐκεχειρίας καὶ ἀστυλίας
 καὶ | πορφύρας, ἵνα συνχωρήσῃ γράψαι | παραχρῆμα πρὸς ὑμᾶς
 συνχωρῶ[ν] || βουλόμενος καὶ διὰ τὸν ἐμὸν φί|λον Ἀρτεμίδωρον καὶ τῷ 20
 ἐπωνύ|μῳ αὐτῶν ἱερεῖ εἷς τε τὸν κόσμον τῆς | συνόδου καὶ τὴν αὔξησιν
 αὐτῆς χα|ρίσασθαι. καὶ τὰ νῦν πάλιν ἐντυ|χόντος μοι τοῦ Ἀρτεμιδώρου 25
 ὅπως | ἐξῇ αὐτοῖς ἀναθεῖναι δέλτον χαλ|κὴν καὶ ἐνχαράξαι εἰς αὐτὴν
 περὶ | τῶν προγεγραμμένων φιλανθρώπων, | ἐγὼ προαιρούμενος ἐν
 μηδενὶ καθ|υστερεῖν τὸν Ἀρτεμίδωρον περὶ τ[ων] ἐντυχόντ[ων] 30
 ἐπεχώρησα τῇ[ν κατὰ]θεξιν τῆς δέλτο[ς] ὡς παρακαλεῖ [με]. || ὑμῖν δ[ὲ] 35
 γέγραφα περὶ τούτων.

¹ ἀπὸ καταστάσεως? ἀπὸ mistaken for ἐπὶ?

² φιλανθρώπου *παρ*.

301. Letters and edict of Octavian to the Rhosians, between 41 and 30 B.C., Rhosos (Syria). *Syria*, xv (1934), pp. 33 ff.; *FIR*. no. 55 (except part III).

I

ἔτους [...] μηνὸς Ἀπελλαίου [...] | αὐτοκρά[τ]ωρ Καῖσαρ θεοῦ
 Ἰουλίου υἱός, αὐτοκράτωρ τὸ τέταρτον ἔπ[ατος | τὸ δεύτ]ερον καὶ τὸ
 τρίτον ἀποδεδειγμένος, Ῥωσέων τῆς ἱερᾶς καὶ ἀστυλὸς καὶ | [αὐτονό-

μου ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν· <εἰ ἔρρωσθε καλῶς ἂν ἔχοι> καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ στρατεύματος || [ύγαινον. τ]ὰ ὑπογεγραμμένα 5 ἐξελήφθη{ι} ἐκ στήλης ἐκ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Καπετωλίου, | [ᾧ δει ὑμᾶς] καταχωρίσαι εἰς τὰ παρ' ὑμῖν δημόσια γράμματα· πέμψατε δὲ καὶ ἀντίγραφον | [αὐτῶν εἰς] Ταρσεῶν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δήμον, Ἀντιο- χέων τὴν βουλὴν καὶ τὸν δήμον | [Ἐφεσίων?] τὴν βουλὴν καὶ τὸν δήμον, ὅπως καταχωρίσωσιν. ἔρρωσθε. |

II

[Καῖσαρ α]ὐτοκράτωρ τριῶν ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων || [των, κατὰ ν]όμον Μουνάτιον καὶ Αἰμίλιον πολει- 10 τεῖαν καὶ ἀνεισφορίαν πάντων τῶν | [ὑπαρχόντ]ων ἔδωκεν¹ εἰς τοὺς τοὺς λόγους· | [ἐπεὶ Σέλευ]κος Θεοδότου Ῥωσεὺς συνεστρατεύσατο ἡμεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὴν | [ἀνατολὴν τόπ]οις,² ὄντων αὐτοκρατόρων ἡμῶν, πολλὰ καὶ μεγάλα περὶ ἡμῶν ἑκακοπά[θη]σεν ἐκιν[δύ]νευσέν τε, οὐδενὸς φεισάμενος τῶν πρὸς ὑπομονὴν δεινῶν, || [καὶ πᾶσαν] προαί- 15 ρεσιν πίστιν τε παρέσχετο τοῖς δημοσίοις πράγμασιν, τοὺς τε | [ιδίους καιρ]οὺς τῇ ἡμετέραι σωτη[ρίαι] συνέζευξεν πᾶσαν τε βλάβην περὶ τῶν | [δημοσίων πρα]γμάτων τοῦ δήμ[ου τ]οῦ Ῥωμ[αίων] ὑπέμεινε, παροῦσιν καὶ ἀποῦσιν | [τε ἡμεῖν χρη]στός ἐγένετο· |

1. [αὐτῷ καὶ γ]ονεῦσι τέκνοις ἐκγόνοις τε αὐτοῦ γυναικί τε τούτου ἦτις με||[τὰ τούτου] ἔστ[αι] . . . c. 16 letters . . .] πολειτεῖαν καὶ 20 ἀνεισφορίαν τῶν ὑπαρχόν[των δίδ]ομεν οὕτω[ς] ὡς οὕτινες τῷι ἀρίστῳ νόμῳ ἀρίστῳ τε δικαίῳ πολεῖται | [ἀνεισφο]ροί [εἰσιν, καὶ στρατείας λει]του[ργία]ς τε δημοσίας ἀπάσης πάρε[ι]σις ἔστω]. |

2. [αὐτὸς ὁ ἐπ]άνω γεγρ[αμμένος καὶ γονεῖς τέκ]ν[α] ἐκγ[ο]νο[ί] τε αὐτοῦ φυλῆς Κορνηλίας ἔστω{ι} || [καὶ ? ψῆφ]ός τε ἐ[ν] τ[α]ῦθα [φερέσθω ? 25 καὶ φέρειν καὶ τειμᾶσθαι ? ἐξ]έστω{ι}· καὶ ἐὰν ἀπόντες τει[μᾶσθαι θ]έλωσιν[. . .] α[. . . . .]ias Ἰταλίας εἶναι θέλωσιν | [. . . . .]ος τειμο[. . . . .] |

3. [καθόσον] ὁ προγεγρ[α]μ[μένος καὶ γυνή καὶ γονεῖς τ]έκνα ἔ[κ]- γονοί τ[ε] αὐτοῦ πρὸ τοῦ πολεῖτης [Ῥωμαῖο]ς ἀνείσφορος ἐ[ἴ]ναι [ἀτελής ἦν ? . . . .], καὶ πολεῖ[της Ῥω]μαῖος ἀνείσφορος γεγονώς || [κατὰ τὸ ?] δίκαιον ἐὰν χ[ρῆ]σθ[αι ? θέλῃ, ἐξεῖναι, τὰς τε] ἰε[ρω]- 30 σ[ύνας . . . . .]ις τείμα φιλάνθρωπα | [. . . . .] τά τε ὑ[πάρχοντα] ἔχειν καρπίζεσθαι καθάπερ τις τῷ ἀρίστῳ νόμῳ [ἀ]ρίστῳ τε δικαίῳ ἔχει | [καρπίζεται].

ch. 4-7 (ll. 33-52) badly mutilated.

8: [ἐάν τις α]ὐτῶν κατηγορεῖν θέλ[η] ἐγκ[λημά τ]ε ἐν[άγειν κριτήριόν 53 τε κατ' αὐτῶν λαμβά]ν[ειν κρί?]σιν τε συνίστασθ[αι . . . c. 20 letters . . .]

ειν, ἐπὶ τούτων τῶν πραγμάτων πάντων || [ἐάν τε ἐ]ν οἴκῳ τοῖς 55
 ἰδίοις [νόμοις ἐάν τε ἐν πόλεσιν] ἐλευθέrais ἐάν τε πρὸς ἄρχοντας ἢ
 ἀν[τάρχοντα]ς ἡμετέρους [. . . c. 20 letters . . . κρί]νεσθαι θέλωσιν,
 αὐτῶν τὴν αἵρεσιν εἶναι | [ἀρέσκει] μῆτε τις ἄλλω[ς ἢ ἐν τ]οῦτ[οις
 γεγραμμένον ἐστὶ ποιήσ?]ηι περὶ τε αὐτῶν κρίνη(ι) προσανε[ν]έγ[κας
 γνώ]μην τε εἰπήη· [ἐάν δὲ κριτήριόν τι περὶ αὐτῶν ὑπ]εναντίως τούτοι[ς
 γεί]νηται, τοῦτο κύριον [μὴ εἶνα]ι. ||

9. [ἐάν δέ τι]ς τούτου [τ]οῦ προγεγραμμένου, γ[ονέ]ω[ν γυναικὸς 60
 τ]έκνων ἐκγόνων τε αὐτοῦ³ ὄνομα δέξασθαι | [θελήσῃ?] πρό[κ]ριμά τε
 κεφαλῆς ποιήσα[ς . . . c. 20 letters . . .]ειν π[ρ]εσβευτάς τε πρὸς τὴν
 [σύν]κλητον | [τὴν ἡμετέ]ραν [πρὸς] τε ἄρχοντας ἀντά[ρχοντάς τε τοὺς
 ἡμετέρ]ους παραγείνεσθ[αι πρ]εσβευτάς τε πέμ[πειν περὶ τῶν ἰδίων
 πραγμάτω]ν, . . . c. 17 letters . . . ἐξ]ουσίαν εἶναι [ἀρέ]σκει. ἦτις ἂν
 πολει[τεία ὅστις] τε ἄρχων ὅσα τ[ε κατὰ ταῦτα δεῖ, μὴ ποιήσῃ καὶ
 ὑπεναντίον] τούτοις ποιήσῃ ἢ ἐκ προαγωγῆς γνώω || [ῆ. . .]οίη ἢ 65
 ἐνεχυράσῃ(ι) δόλωι τε πο[ν]η[ρ]ῶ[ι κωλύσῃ]ι ὠ(ι) ἔλασσον οὗτοι οἱ
 προγεγραμμένοι τοῖς | [φιλανθρώ]ποις [τ]οῖς δεδογμένοις χ[ρῆ]σθ[αι
 δυνή]σονται, τῶι δήμῳ τῶν Ῥωμαίων νο(ύμ)μων ση[σ]τερτίω[ν] δέκα
 μυριάδας δοῦναι κατ[ἀδικοὶ ἔσ?]τωσαν τούτου τε τοῦ χρήματος τῶι |
 [θέλονται αἰ]τ[ημ]α ἐκπραξίς τε ἔστω [ἐάν τε] ἐν τῇ ἐπαρχείᾳ παρὰ
 ἄρχουσιν ἀντάρχ[ου]σιν τε ἡμε[τέ]ροις ἐάν τε ἐν Ῥώμῃ [. .]οοι
 [αἰτ?]εῖν ἐ[κ]πράσσειν τε θέλῃ· περὶ δὲ τούτων τῶν || [χρημάτω]ν 70
 ἐγγύας ἱκανῶ[ς δι]δομένῳ [δικάζε]σθαι ἀρέσκει. ταῦτα τὰ προγεγραμ-
 μέ[να ὅπως οὕ]τως γένηται, ἄρ[χοντες ἀντάρχοντέ]ς τε ἡμέτεροι
 οὔτινες (ἂν) {ἐνεκεν} ἐπὶ τῆς δι[καιοδοσί]ας {εἰ}ῶσιν ἐπικρεῖν[έτ]ω[σαν
 φροντιζέτωσάν τε.

III

[ἔτους . . .] μηνὸς Δύστρου ιε'. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ υἱός, αὐτο-
 κράτωρ τὸ ἕκτον ὑπάτος | [τὸ τρί]τον ἀποδεδειγμένος τὸ τέταρτον,
 Ῥωσέων τῆς ἱερᾶς καὶ ἀσύλου καὶ αὐτονόμου || [ἄρχουσι] βουλῇ 75
 δήμῳ χαίρειν· εἰ ἔρρωσθε, καλῶς ἂν ἔχοι· καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ
 στρατεύ[ματος ὑγί]αινον· οἱ πεμφθέντες πρεσβευταὶ ὑφ' ὑμῶν Σέλευκος
 ναύαρχος ἐμὸς Ἡρᾶς Καλλι[. . .]έρως Σύμμαχος ἄνδρες ἀγαθοὶ παρὰ
 δήμου ἀγαθοῦ φίλου συμμάχου τε ἡμετέρου | [ἀποδημήσ]αντες εἰς
 Ἔφεσον πρὸς με διελέχθησαν περὶ ὧν εἶχον τὰς ἐντολάς· ἐγὼ οὖν
 τοὺς | [ἄνδρας ἀ]πεδεξάμην εὐρὼν φιλοπατρίδας καὶ ἀγαθοὺς καὶ τὰς
 τιμὰς καὶ τὸν στέφανον δέδεγμαι || [πειράσομ]αί τε ἐπὶ τοὺς τόπους 80
 ἐλθὼν ἀγαθοῦ τινὸς ὑμῖν γείνεσθαι παραίτιος καὶ συντηρῆσαι | [τὰ
 φιλάνθ]ρωπα τῇ πόλει καὶ ταῦτα ἥδειον διὰ Σέλευκον τὸν ναύαρχόν
 μου ποιήσω{ι} συνεστρατευμέ[νον μοι π]άντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον

καὶ διὰ παντὸς ἡριστευκότα καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν εὐνοίας | [τε καὶ
πίσ]τεως παρεσχημένον, ὃς οὐδένα καιρὸν παραλέλοιπεν ἐντυγχάνων
ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πᾶ[σαν εἰσφ]ερόμενος σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τῶν
ὑμῶν συμφερόντων. ἔρρωσθε. ||

IV

[ἔτους . . . μ]ηνὸς Ἀπελλαίου θ'. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ υἱός, 85
αὐτοκράτωρ τὸ ἕκτον, ὕπατος τὸ τέταρ[τον, 'Ρωσέ]ων τῆς ἱερᾶς καὶ
ἀσύλου καὶ αὐτονόμου ἀρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν. εἰ ἔρρωσθε,
καλῶς | [ἂν ἔχοι· καὶ] αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ στρατεύματος ὑγίαινον.
Σέλευκος ὁ καὶ ὑμέτερος πολεῖ[της καὶ ἐμ]ὸς ναύαρχος ἐμ πᾶσι τοῖς
πολέμοις συνεστρατευμένος μοι καὶ π[ολλ]ὰς ἀπο[δείξεις κ]αὶ τῆς
εὐνοίας καὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀνδρείας δεδωκώς, ὥς καθήκο[ν ἦ]ν
τοὺς | [συνστρατευ]σαμένους ἡμεῖν καὶ κατὰ πόλεμον ἀριστεύσαντας,
κεκόσμηται φιλανθρώποις || [καὶ ἀνεισφ]ορίαι καὶ πολιτεῖαι. τοῦτον 90
οὖν ὑμεῖν συνίστημι· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἄνδρες καὶ τὴν πρὸς τὰς | [πατρί-
δας] εὐνοίαν προθυμότεραν ποιοῦσιν· ὥς οὖν ἐμοῦ πάντα δυνατὰ
ποιήσοντος ὑμεῖν ἡδαι[ον διὰ Σέλ]ευκον, θαρροῦντες περὶ ὧν ἂν
βούλεσθε πρὸς με ἀποστέλλετε. ἔρρωσθε.

¹ ἔδωκαν *inscr.*

² *Suppl. Guarducci, Ann. ép. 1940, II.*

³ αὐτῶν

302. Edict of Octavian, Papyrus, 37–30 B.C.(?), Wilcken, *Chrestomathie*, no. 462; new reading: *FIR*. p. 315, no. 56.

p. cum Manius Valens veteranus ex.[.]ter recitasserit | par-
tem edi[c]ti hoc quod infra scriptum est. imp. Caesar | [d]ivi
filius trium[v]ir rei publicae consultor¹ dicit: visum | [est]
edicendum mi[hi vete]ranis dare om[nibus], ut tributis || [. . . 5
lines 5–7 mutilated, more missing . . .] | [. . .]ipsis parentibu[s lib]er-
isque eorum e[t uxo]ribus qui sec[um]|que erunt im[mu]ni-
tatem omnium rerum d[a]re, utique || optimo iure optimaq[ue] 10
legis² cives Romani sunt³ immunes | sunt⁴ liberi s[un]to mi[litia]e
muneribusque publicis fu[ngen]d[i] vocat[i]o,⁴ item in [quavi]s
tribu s. s.⁵ suffragium | [fe]rendi c[e]nsendi[que] potestas esto
et si a[b]sentes | voluerint [ce]nseri detur quod[cum]que iis qui
s. s.⁶ s[un]t i[ps]is parentes⁷ || [co]n[iu]ges⁷ liberisq[ue] eorum. 15
item quem[.]m[otum]⁸ veterani | immune[s] esint⁹ eor[um] esse
volui que[c]u[m]que sacer[tia]|[do]tia qu[o]sque hon[or]es
queque praemia [b]eneficia commoda | habuerunt, item ut
habeant utantur fruanturque permit[t]i | [d]o. invitis iis neq[ue]
magistr[at]us cete[ros] neque laegatum || [n]eque procuratorem 20

[ne]que em[p]torem t[ri]butorem esse | [p]lace[t] neque in domo eorum divertendi <h>iemandique causamque¹⁰ | [a]b ea quem detuci¹¹ place[t].

¹ *Corrupt; read either const. iter. or consul ter (or iter.).* ² *Read lege*
³ sunt or sunt written above sint. ⁴ *Read vacatio (esto)* ⁵ s(upra)
s(criptis) ⁶ s(upra) s(cripti) ⁷ *Read parentibus coniugibus* ⁸ quem-
admodum? ⁹ essent ¹⁰ *Read causa neque* ¹¹ deduci

303. Letter of Octavian to Mylasa (Caria), 31 B.C., Mylasa. *Syll.*³ 768.

(α) αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἰουλίου | υἱὸς ὑπατός τε τὸ τρίτον
καθεσ|ταμένος Μυλασέων ἄρχουσι βου|λῇ δῆμῳ χαίρειν· εἰ ἔρρωσθε
κ[α]||λῶς ἂν ἔχοι· καὶ αὐτὸς δὲ μετὰ τ[οῦ] | στρατεύματος ὑγίαινον. 5
κα[ὶ] προ|τερον μὲν ἤδη περὶ τῆς κατ[ασχού]σης ὑμᾶς τύχης προσ-
επέ[μψατέ] | μοι, καὶ νῦν παραγενομένω[ν τῶν] || πρεσβευτῶν, 10
Οὐλιάδ[ου] . . . .]

(β) [. . . .]ς τῶν πολεμίων πταῖσαι καὶ πρατη[θεῖ]|σης τῆς πόλεως,
πολλοὺς μὲν αἰχμαλώτ[ο]υς | ἀποβαλὼν πολίτας, οὐκ ὀλίγους μὲν
φονεῖν θέ[ν]τας, τινὰς δὲ καὶ συνκαταφλεγέ[ν]τας τῇ πόλε[ι], || τῆς τῶν 15
πολεμίων ὠμότητος οὐδὲ τῶν | ναῶν οὐδὲ τῶν ἱερῶν τῶν ἀγιωτάτων
ἀ|ποσχομένης· ὑπέδειξαν δέ μοι καὶ περὶ | τῆς χώρας τῆς λεληλατη-
μένης καὶ τῶν | ἐπαύλεων τῶν ἐμπερησμένων, ὥστε ἐμ || πᾶσιν ὑμᾶς 20
ἡτυχηκέναί· ἐφ' οἷς πᾶσιν συνε[ῖ]δον παθόντας ταῦτα πάσης τειμῆς
καὶ χάρι|[τος ἀξίους ἀνδρας γενομέν]ους ὑμᾶς πε[ρὶ] Ῥωμαίους . . . . .

304. Letter of Octavian to C. Norbanus Flaccus, proconsul of Asia.
Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 166.

Καῖσαρ Νωρβανῶ Φλάκκῳ χαίρειν· Ἰουδαῖοι ὅσοι ποτ' οὖν εἰσὶν,
οἱ δι' ἀρχαίαν συνήθειαν εἰώθασι χρήματά τε ἱερὰ φέροντες ἀναπέμπειν
ἀκωλύτως τοῦτο ποιεῖτωσαν εἰς Ἱεροσόλυμα.

305. Letter of C. Norbanus Flaccus, proconsul of Asia, to Sardis.
Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 171.

Γάιος Νωρβανὸς Φλάκκος ἀνθύπατος Σαρδιανῶν ἄρχουσι καὶ βουλῇ
χαίρειν. Καῖσάρ μοι ἔγραψε κελεύων μὴ κωλύεσθαι τοὺς Ἰουδαίους
ὅσοι ἂν ὦσιν κατὰ τὸ πάτριον αὐτοῖς ἔθος συναγαγόντες χρήματα
ἀναπέμπειν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐγραψα οὖν ὑμῖν ἵν' εἰδῆτε ὅτι Καῖσαρ
καὶ γὰρ οὕτω θέλομεν γίνεσθαι.

306. Letter of C. Norbanus Flaccus, proconsul of Asia, to Ephesus.
Philo, *Leg. ad Gaium*, 40 § 315.

Γάιος Νωρβανὸς Φλάκκος ἀνθύπατος Ἐφεσίων ἄρχουσιν χαίρειν·
Καῖσάρ μοι ἔγραψεν Ἰουδαίους οὐδ' ἂν ὦσιν ἰδίῳ ἀρχαίῳ ἐθισμῷ

νομίζειν συναγομένους χρήματα φέρειν ἃ πέμπουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. τούτους οὐκ ἠθέλησε κωλύεσθαι τοῦτο ποιεῖν. ἔγραψα οὖν ὑμῖν, ἵν' εἰδῇτε ὡς ταῦτα οὕτως γίνεσθαι κελεύει.

307. SCC. de foedere cum Mytilenaeis, 25 B.C., Mytilene. *IGRR*. iv. 33.

The inscription first contains two letters of Julius Caesar (47 and 45 B.C.), in which he accepts Mytilene's offers of peace and alliance and sends them the text of a SC. on this alliance (col. a, col. b, 1-35).

[δόγμ]ατα συγκλήτου περὶ ὀρκίου. | [αὐτοκράτορος Καίσαρος] 36
Σεβαστοῦ τὸ ἔνατον, Μάρκου Σιλανοῦ ὑ[πάτων | προτεθέν? .....
ἐπι]ταγῇ Μάρκου Σιλανοῦ ἐκ συγκλήτου δό[γματος | ..... Ἰ]ουνίαν
ἐν κουρία Ἰουλίᾳ γραφομένῳ παρ[ῆσαν || Παῦλος Αἰμίλιος Λευ]κίου 40
υἱὸς Παλατῖνα Λέπεδος, Γάιος Ἀσίν[ιος Γναί]ου υἱὸς ..... Πωλ-
λί]ν, Λεύκιος Σεμπρώνιος Λευκίου υἱὸς Φαλ[έρνα] Ἀ[τρατινός, Μάρκος
Τερέν]τιος Μάρκου υἱὸς Παπειρία Οὐάρρων, Γάιο[ς Ἰού]νιος ....
Σι[λανός, Κοίντος Ἀκούτιος Κοίντου υἱὸς [. . . . .

Col. c.

περὶ ὧν [Μᾶ]ρκος Σιλανὸς λόγ[ο]υς [ἐποιή]σατο ἐπὶ αὐτοκράτορα
Καίσαρα Σεβασ[τ]ὸν [τ]ὸν συνάρχοντα γράμμ[ατα δεῖν πεμφθῆναι
..... | ἐὰ]ν τῇ συγκλήτῳ ἀρέσκη μετ[..... τί περὶ | τ]ούτου τοῦ
πράγματος αὐτ[ῇ] φαίνεται ..... πε[ρ]ὶ τούτου τοῦ πράγματος 5
ο[ὕτως] ἔδοξεν· ὅτι Μάρκος Σιλανὸς [. . . . . | ὑ]πατος, ἂν αὐτῷ
φαίνεται, ὀρκ[..... ἄλ]λο τε ὅποιον ὥστε ἂν ἐκ τῶν [δημοσίων
πραγμάτων] πίστεώς τε τῆς αὐ[τοῦ] φαίνεται. ἔδοξεν. | [π]ρὸ ἡμέρων
τριῶν καλανδῶν Ἰο[υλίων] ἐν ..... γραφομένῳ παρ[ῆ]σαν Γάιος 10
Νωρβα[νός] Γαί[ου] υἱὸς Φλάκκος, ... Ἀπ[πίου] υἱὸς Παλα[τῖνα]
....., ... | Κ]ηνσωρῖνος [. . . . .] | Μᾶρκος Οὐα[λέριος] .....
| κου υἱὸ[ς] ..... ο]υ υἱὸς Κλοστο[μῖνα] Λ[....., Μᾶρκος Τερέντιος] 15
Μάρκου υἱὸς Παπε[ρι]ά Οὐάρρων, Γάιος Κ[.....] | περὶ ὧν
Μ[ᾶ]ρκος Σιλανὸς ὑπατος λόγους ἐποιήσατο ..... δόγματι ἑαυτῷ |
δεδο[μ]..... Μυτιληναίων γενέσθαι φροντ[ίσῃ, οὕτως] καθὼς ἂν
αὐτῷ ἐκ τῶν δημοσίων πραγμάτων || πίστεώς τε [τῆς] ἰδίας φαίνεται 20
.....] αἰ· λοιπὸν εἶναι | ἵνα τοῦτ[.....] περὶ τούτου τοῦ | πρά-
γματ[ος] οὕτως ἔδοξεν· ὅπως Μάρκος Σιλανὸς] ὑπατος, ἐὰν αὐτῷ
φαίν[εται, τὰ ὀρκια πρὸς τοὺς Μυτιληναί]ους ὡς ἔστακε | γενέσθαι [καὶ
ταῦτα καὶ τὰ τῆς συγκλήτου δόγματα τ]ὰ περὶ τούτου || τοῦ πρά- 25
γ[ματος] γενόμενα ἐν δέλτῳ χαλκῇ ἐγ[χαραχθῆναι] καὶ | εἰς δημό[σιον]
ἀνατεθῆναι φροντίσῃ. ἔδοξεν.] | αὐτοκράτ[ορος] Καίσαρος Σεβαστοῦ τὸ
ἔνατον, Μάρκ[ου] Σιλανοῦ ὑπά[των] [. . . about 30 lines missing]

Col. d.

ὁ [δῆμ]ο[s ὁ] Μυτιληναίων ἀρχή[ν τὴν ἑαυτοῦ . . . . .] | φυλασσέτω
 οὗτως ὡς ἂν τι κ[. . . . .] | τοὺς πολεμίους τοῦ δήμου τ[οῦ] Ῥωμαίων ὁ
 δῆμος ὁ Μυτιληναίων διὰ τῆς ἰδίας ἐ[πικρατείας μὴ ἀφείτω] |
 δημοσ[ία βουλῇ διελθεῖν, ὥστε τῷ δήμῳ τῷ] || Ῥωμαίων ἢ τοῖς 5
 ἀρχομένοις ὑπ' [αὐτοῦ ἢ τοῖς συμμάχοις τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαί]ων
 πόλεμον ποιῆσαι, μήτε αὐτοῖς [ὅπλοις χρήμασι ναυσὶ βοηθεῖτω]. | ὁ
 δῆμος ὁ Ῥωμαίων τοὺς πολεμί[ους τοῦ δήμου τοῦ Μυτιληναίων διὰ τοῦ
 ἰδίου] | ἀγροῦ καὶ τῆς ἰδίας ἐπικρατεία[s μὴ ἀφείτω δημοσίᾳ βουλῇ
 διελθεῖν], | ὥστε τῷ δήμῳ τῷ Μυτιληνα[ίων ἢ τοῖς ἀρχομένοις ὑπ'
 αὐτοῦ ἢ τοῖς συμμά]χοις τοῦ δήμου τοῦ Μυτιλην[αίων πόλεμον 10
 ποιῆσαι, μήτε αὐτοῖς] | ὅπλοις χρήμα[σι ν]αυσὶ βοηθ[εῖτω]. | ἐάν τις
 πρότερος πόλεμον πο[ιήσῃ τῷ δήμῳ τῷ Μυτιληναίων ἢ τῷ δή]μῳ
 τῷ Ῥωμαίων [καὶ] τοῖ[s συμμάχοις τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαίων, βοη-
 θεῖτω ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων τῷ δήμῳ τῷ Μυτιληναίων καὶ ὁ δῆμος ὁ
 Μυτιληναί]ων τῷ δήμῳ τῷ Ῥωμαίων καὶ τοῖς συμμάχοις το[ῦ] δήμου 15
 τοῦ Ῥωμαίων | [. . . . .] βεβαίος τε ἔστω. εἰρήνη | [ἔστω εἰς τὸν
 ἅπαντα χρόνον]. |

ll. 18-27 and col. e contain further clauses, but they are too mutilated to be restored.

308. Letter of Agrippa to the Gerusia of Argos. *Ann. ép.* 1920, 82.

γερόντων. | Ἀγρίππας Ἀργείων γέρονσι τοῖς ἀπὸ | Δαναοῦ καὶ
 Ὑπερμήστρας χαίρειν. | ἐγὼ τοῦ τε διαμεῖναι τὸ σύστημα || ὑμῶν καὶ 5
 φυλάξαι τὸ παλαιὸν ἀξίωμα | τὴν αἰτίαν ἐματῷ σύννοδα παρεσχ[η]-
 μέναι καὶ πολλὰ τῶν καταλελυμένων | ὑμεῖν ἀποδεδωκότι δικαίαν
 πρὸς τε | τοῦπιὸν προνοεῖν ὑμ[ῶν] προθύμως || ἔχω καὶ τῇ[ν] 10
 . . . . .] | νομίζ[. . . . .]

309. Letter of Agrippa to Ephesus. Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 167-8.

Ἀγρίππας Ἐφεσίων ἀρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν. τῶν εἰς τὸ ἱερὸν
 τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναφερομένων ἱερῶν χρημάτων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ
 φυλακὴν βούλομαι τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἰουδαίους ποιεῖσθαι κατὰ τὰ πάτρια.
 τοὺς τε κλέπτοντας ἱερὰ χρήματα τῶν Ἰουδαίων καταφεύγοντάς τε εἰς
 τὰς ἀσυλίας βούλομαι ἀποσπᾶσθαι καὶ παραδίδοσθαι τοῖς Ἰουδαίοις,
 ᾧ δικαίῳ ἀποσπῶνται οἱ ἱερόσυλοι. ἔγραψα δὲ καὶ Σιλανῷ τῷ στρα-
 τηγῷ ἵνα σάββασιν μηδεὶς ἀναγκάζῃ Ἰουδαίων ἐγγυίας ὁμολογεῖν.

310. Letter of Agrippa to Cyrene. Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 169-70.

Μάρκος Ἀγρίππας Κυρηναίων ἀρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν. οἱ ἐν
 Κυρήνῃ Ἰουδαῖοι, ὑπὲρ ὧν ἤδη ὁ Σεβαστὸς ἐπεμψε πρὸς τὸν ἐν Λιβύῃ

στρατηγὸν τότε ὄντα Φλάουιον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπιμελουμένους, ἵνα ἀνεπικωλύτως ἀναπέμψῃται τὰ ἱερὰ χρήματα εἰς Ἱεροσόλυμα, ὡς ἔστιν αὐτοῖς πάτριον. ἐνέτυχόν μοι νῦν ὡς ὑπὸ τινων συκοφαντῶν ἐπηρεάζοντο καὶ ὡς ἐν προφάσει τελῶν μὴ ὀφειλομένων κωλύοντο· οἷς ἀποκαθιστάνειν κατὰ μηδένα τρόπον ἐνοχλουμένοις, καὶ εἴ τινων ἱερὰ χρήματα ἀφῆρηνται τῶν πόλεων τοὺς εἰς ταῦτα ἀποκεκριμένους καὶ ταῦτα διορθώσασθαι τοῖς ἐκεῖ Ἰουδαίοις κελεύω.

311. Edicts of Augustus and S. C. de repetundis, 7–6 B.C. and 4 B.C., Cyrene. SEG. ix. 8.

I

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς | ἐξουσίας
ἐπτακαιδέκατον αὐτοκράτωρ τεσσαερασκαιδέκατον | λέγει· | ἐπειδὴ τοὺς
πάντας εὐρίσκω Ῥωμαίους ἐν τῇ περὶ Κυρήνην || ἐπαρχίᾳ πέντε καὶ 5
δέκα καὶ διακοσίους ἐκ πάσης ἡλικίας | δισχειλίων καὶ πεντακοσίων
διναρίων ἢ μείζω τίμησιν ἔχοντας, | ἐξ ὧν εἰσιν οἱ κριταί, καὶ ἐν αὐτοῖς
τούτοις εἶναι τινὰς συνωμοσίας | αἱ πρεσβῆται τῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας
πόλεων ἀπωδύραντο τὰς ἐπιβαροῦ|σας τοὺς Ἑλλήνας ἐν ταῖς θανατη-
φόροις δίκαις, τῶν αὐτῶν ἐμ μέρει κα||ττηγορούντων καὶ μαρτυρούντων 10
ἀλλήλοις, ἀγῶν δὲ αὐτὸς ἔγνωκα ἀ|ναιτίους τινὰς τῷ τρόπῳ τούτῳ
καταβεβαρημένους καὶ ἐς τὴν ἐσχά|την ἡγμένους τιμωρίαν, ἄχρι ἂν ἡ
σύνκλητος βουλευσῇ περὶ τούτου | ἢ ἐγὼ αὐτὸς ἄμεινον εὖρω τι,
δοκοῦσί μοι καλῶς καὶ προσηκόντως ποιῆσειν | οἱ τὴν Κρητικὴν καὶ
Κυρηναικὴν ἐπαρχίαν καθέξοντες προτιθέντες ἐν τῇ κατὰ || Κυρήνην 15
ἐπαρχίᾳ τὸν ἴσον ἀριθμὸν Ἑλλήνων κριτῶν ἐκ τῶν μεγίστων τιμημά|-
των ὅσον καὶ Ῥωμαίων, μηδένα νεώτερον πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν, μήτε
Ῥωμαίων μή|τε Ἑλληνα, μηδὲ ἔλασ(σ)ον ἔχοντα τίμημα καὶ οὐσίαν,
ἂν γε εὐπορία τοιούτων ἀν|θρώπων ᾗ, δειναρίων ἐπτακισχειλίων καὶ
πεντακοσίων, ἢ ἂν τούτῳ τῷ τρόπῳ | μὴ δύνηται συμπληροῦσθαι ὁ
ἀριθμὸς τῶν ὀφειλόντων προτίθεσθαι κριτῶν, τοὺς || τὸ ἥμισυ καὶ μὴ 20
ἔλασ(σ)ον τούτου τοῦ τιμ(ή)ματος ἔχοντας προτιθέτωσαν κριτὰς ἐν |
τοῖς θανατηφόροις τῶν Ἑλλήνων κριτηρίοις. ἐὰν δὲ Ἑλληγκρινόμε|νος,
πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἢ τὸν κατήγορον ἄρξασθαι λέγειν, δοθείσης ἐξου|σίας
αὐτῷ πότερον ἅπαντας βούλεται κριτὰς αὐτῷ Ῥωμαίους εἶναι ἢ τοὺς |
ἡμίους Ἑλλήνας, ἔλγεται τοὺς ἡμίσεις Ἑλλήνας, τότε σηκωθείσων
τῶν || σφαίρων καὶ ἐπιγραφέντων αὐταῖς τῶν ὀνομάτων, ἐγ μὲν τοῦ 25
ἐτέρου κλη|ρωτηρίου τὰ τῶν Ῥωμαίων ὀνόματα, ἐγ δὲ τοῦ ἐτέρου τὰ
τῶν Ἑλλήνων κληρο[ύ]σθω, ἕως ἂν {αν} ἐφ' ἐκατέρου γένους ἀνὰ
εἴκοσι πέντε ἐκπληρωθῶσιν, ὧν ἀνὰ ἑ|να ἐξ ἐκατέρου γένους ὁ διώκων,
ἂν βούληται, ἀπολεγέτω, τρεῖς δὲ ἐξ ἀπάντων | [ὁ] φεύγων, ἐφ' ὧι
οὔτε [Ῥ]ωμαίους πάντας οὔτε Ἑλλήνας πάντας ἀπολέξει· εἴτα οἱ ||

ἄλλοι πάντες ἐπὶ τὴν ψηφοφορίαν ἀπολύεσθωσαν καὶ φερέτωσαν ἰδίαί 30
 μὲν εἰς ἐτέ|ραν κίστην οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ψήφον, ἰδίαί δὲ οἱ Ἕλληνες εἰς
 ἐτέραν· εἶτα γενομένης ἰδί|αι τῆς διαριθμήσεως τῶν ἐκατέρωθεν
 ψήφων, ὃ τι ἂν οἱ πλείους ἐξ ἀπάντων δικάσω|σιν, τοῦτο ἐμφανῶς ὁ
 στρατηγὸς ἀποφαινέσθω. καὶ ἐπεὶ τοὺς ἀδίκους θανάτους ὡς τὸ πολὺ
 οἱ προσήκοντες τοῖς ἀπολωλόσιν οὐκ ἀτειμωρήτους περιορῶσιν, εἰκός
 τέ ἐστιν || τοῖς ἐνόχοις μὴ ἐνλύψειν Ἕλληνας κατηγόρους τοὺς δίκην 35
 ὑπὲρ τῶν ἀπολωλότων | οἰκῶν ἢ πολιτῶν πραξομένους, ὁρθῶς καὶ
 προσηκόντως μοι δοκοῦσιν ποιή|σειν ὅσοι Κρήτης καὶ Κυρήνης στρατη-
 γήσουσιν, εἰ ἐν τῇ κατὰ Κυρήνην ἐπαρχίᾳ ὑπὲρ | Ἕλληνος ἀνδρὸς ἢ
 γυναικὸς ἀναιρέσεως μὴ προσίοιντο κατήγορον Ῥωμαῖον Ἕλλη|νος,
 πλὴν εἰ μὴ·τις Ῥωμαϊότητι τετειμημένος ὑπὲρ τινος τῶν οἰκῶν ἢ
 πο||λειτῶν θανάτου δικάζοιτο.

40

II

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιε|ρεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ
 ἑπτακαιδέκατον λέγει· φθόνος ψόγος | τε εἶναι Ποπλίῳ Σεξτίῳ
 Σκεύαι οὐκ ὀφείλει, ὅτι Αὔλον Στλάκκιον Λευ|κίου υἱὸν Μάξιμον καὶ
 Λεύκιον Στλάκκιον Λευκίου υἱὸν Μακεδόνα καὶ Πόπλι|ον Λακουτάνιον
 Ποπλίου ἀπελεύθερον Φιλέρωτα, ἐπειδὴ ἑατοὺς οὗτοι, || ὁ πρὸς τὴν 45
 ἐμὴν σωτηρίαν τά τε δημόσια πράγματα ἀνῆκεν, ἐπίστασθαι καὶ |
 βούλεσθαι εἰπεῖν ἔφησαν, δεσμίους πρὸς με ἐκ τῆς Κυρηναϊκῆς
 ἐπαρχίας {α} | ἀναπεμφθῆναι ἐφρόντισεν· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν Σέξστιος
 καθηκόντως καὶ ἐ|πιμελῶς. λοιπὸν ἐπειδὴ τῶν πρὸς ἐμὲ καὶ τὰ
 δημόσια πράγματα ἀνηκόν|των οὐδὲν γενιώσκουσι, τοῦτο δὲ ἐν τῇ
 ἐπαρχίᾳ εἶπαν· ἑατοὺς πε||πλάσθαι καὶ ἐψεῦσθαι φανερόν ἐποίησάν 50
 μοι, ἐλευθερωθέντας | αὐτοὺς ἐκ τῆς παραφυλακῆς ἀφεῖμήμι. Αὔλον δὲ
 Στλάκκιον | Μάξιμον, ὃν Κυρηναίων οἱ πρέσβεις αἰτιῶνται ἀνδριάντας
 ἐκ τῶν | δημοσίων τόπων ἡρκεναί, ἐν οἷς καὶ τὸν ὦι ἢ πόλεις τὸ ἐμὸν
 ὄνομα ὑπέγραψεν, ἕως | {ς} ἂν περὶ τούτου τοῦ πράγματος διαγνῶ,
 ἀπελθεῖν ἄνευ τῆς ἐμῆς ἐπιταγῆς κω||λύω.

55

III

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας | τὸ
 ἑπτακαιδέκατον{ι} λέγει· εἴ τινες ἐκ τῆς Κυρηναϊκῆς ἐπαρχί|ας πολει-
 τῆαι τετείμηνται, τούτους λειτουργεῖν οὐδὲν ἔλασ(σ)ον ἐμ μέρει τῶ
 τῶν | Ἑλλήνων σώματι κελεύω, ἐκτὸς τ[ο]ύτ{ι}ων οἷς κατὰ νόμον ἢ
 δόγμα συνκλή(του ἦ) | τῶι τοῦ πατρός μου ἐπικρίματι ἢ τῶι ἐμῶι
 ἀνεισφορία ὁμοῦ σὺν τῇ πολιτείᾳ || δέδοται· καὶ τούτους αὐτοὺς, οἷς 60
 ἢ ἀνεισφορία δέδοται, τούτων τῶν πραγ|μάτων εἶναι ἀτελεῖς ὧν τότε
 εἶχον ἀρέσκει μοι, ὑπὲρ δὲ τῶν ἐπικτήτων | πάντων τελεῖν τὰ γενόμενα.

IV

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ
 ἑπτακαίδεκατον λέγει· αἵτινες | ἀμφισβητήσ(ε)ις ἀνὰ μέσον Ἑλλήνων
 ἔσονται κατὰ τὴν Κυρηναϊκὴν ἐπαρχίαν, || ὑπεξειρημένων τῶν ὑποδί- 65
 κων κεφαλῆς, ὑπὲρ ὧν ὃς ἂν τὴν ἐπαρχίαν διακατέχῃ | αὐτὸς διαγι-
 νώσκειν κ[αὶ] ἰστάναι ἢ συμβούλιον κριτῶν παρέχειν ὀφείλει, | ὑπὲρ δὲ
 τῶν λοιπῶν πραγμάτων πάντων Ἑλλήνας κριτὰς δίδοσθαι ἀρέσκει, εἰ
 μή τις | ἀπαιτούμενος ἢ ὁ εὐθυνόμενος πολέϊτας Ῥωμαίων κριτὰς
 ἔχειν βούλῃται· ὧν δ' ἀνὰ|{να} μέσον ἐκ τοῦδε τοῦ ἐμοῦ ἐπικρίματος
 Ἑλλήνες² κριταὶ δοθήσονται, κριτὴν δίδοσθαι || οὐκ ἀρέσκει ἐξ ἐκείνης 70
 τῆς πόλεως οὐδὲ ἓνα ἐξ ἧς ἂν ὁ διώκων ἢ ὁ εὐθύνων ἔσται ἢ ἐκεῖνος ὁ
 {π} ἀπαιτούμενος ἢ ὁ εὐθυνόμενος. |

V

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς μέγιστος | δημαρχικῆς
 ἐξουσίας ἰθ' λέγει· | δόγμα συνκλήτου τὸ ἐπὶ Γαίου Καλονισίου καὶ
 Λευκίου || Πασσιήνου ὑπάτων κυρωθὲν ἐμοῦ παρόντος καὶ συν|επι- 75
 γραφομένου, ἀνῆκον δὲ εἰς τὴν τῶν τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαίων συμμάχων
 ἀσφάλῃαν, ἵνα πᾶσιν ἢ γνωστὸν | ὧν κηδόμεθα, πέμπειν εἰς τὰς ἐπαρ-
 χίας διέγων καὶ τῶι | ἐμῶι προγράμματι ὑποτάσσειν, ἐξ οὗ δὴ ὄντων
 ἔσται πᾶσιν || τοῖς τὰς ἐπαρχίας κατοικοῦσιν ὅσῃν φροντίδα ποιού- 80
 με|θα ἐγὼ τε καὶ ἡ σύνκλητος τοῦ μηδένα τῶν ἡμῶν ὑποτασ(σ)ο|μένων
 παρὰ τὸ προσήκόν τι πάσχειν ἢ εἰσπρα(τ)εσθαι. |

δόγμα συνκλήτου· |

ὑπὲρ ὧν Γαίος Καλονίσιος Σαβεῖνος Λεύκιος Πασσιή||νος Ῥοῦφος 85
 ὑπατοὶ λόγους ἐποίησαντο περὶ ὧν | αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Σεβαστός,
 ἡγεμῶν ἡμέτερος, | ἐξ ξυμβουλίου γνώμης ὁ ἐκ τῆς συνκλήτου κληρω-
 τὸν ἔσχεν, | ἀνενεχθῆναι δι' ἡμῶν {ι} πρὸς τὴν βουλὴν ἠθέλησεν,
 ἀνηκόντων | ἐς τὴν τῶν συμμάχων τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαίων ἀσφά-
 λειαν, ἔδο||ξε τῇ βουλῇ· τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων δίκας χρημάτων | 90
 {ξε τη} ἀπαιτήσεως νομοθετησάντων, ὅπως ῥᾶον οἱ σύμμαχοι ὑ|πὲρ ὧν
 ἂν ἀδικηθῶσιν ἐπεξελθεῖν καὶ κομίσασθαι χρήματα ἀφαι|ρεθέντες
 δύνωνται, ὄντος δὲ τοῦ γένους τῶν τοιούτων δικασ|τηρίων ἔστιν ὅτε
 βαρυτάτου καὶ ἀηδεστάτου αὐτοῖς δι' οὗς ἐγρά||φη ὁ νόμος, τῶν 95
 ἐπαρχιῶν μακρὰν ἀπεχουσῶν ἔλκεσθαι μάρτυ|ρας πένητας ἀνθρώπους
 καὶ τινας ἀσθ(ε)νῆς διὰ νόσον ἢ διὰ γῆρας, ἀρέσ|κει τῇ βουλῇ, ἐάν
 τινες τῶν συμμάχων μετὰ τὸ γενέσθαι τοῦτο τὸ | δόγμα τῆς συνκλήτου
 χρήματα δημοσίαι ἢ ἰδία πραχθέντες ἀπαι|τεῖν βουλευθῶσιν, χωρὶς τοῦ
 κεφαλῆς εὐθύνειν τὸν εἰληφότα, καὶ ὑπὲρ || τούτων καταστάντες 100

ἐμφανίσωσι τῶν ἀρχόντων τινί, ὧι ἐφέϊται συν[ἀ]γειν τὴν σύν[κλ]ητον, τούτους τὸν ἄρχοντα ὡς τάχιστα πρὸς τὴν βουλὴν | προσαγαγεῖν καὶ συνήγορον, ὃ(ς) ὑπὲρ αὐτῶν ἐρεῖ ἐπὶ τῆς {η} συνκλήτου, ὃν ἀ[ν] | αὐτοὶ αἰτήσωσιν, διδόναι· ἄκων δὲ μὴ συνηγορεῖτω ὧι ἐκ τῶν νόμων παρ[αί]τῃσις ταύτης τῆς λειτουργίας δέδοται. ὧν ἂν ἐν τῇ συνκλήτῳ αἰ[τί]ας 105 ἐπιφέρουσιν³ ἀκουσθῶσιν ὅπως ἄρχων,³ ὃς ἂν αὐτοῖς πρόσδοον εἰς τὴν | σύνκλητον δῶι, αὐθημερὸν παρούσης τῆς βουλῆς, ὥστε μὴ ἐλάττους διακο[σί]ων εἶναι, κληρούσθω{ι} ἐκ πάντων τῶν ὑπατικῶν τῶν ἢ ἐπ' αὐτῆς τῆς 'Ρώμης | [ῆ] ἐντὸς εἴκοσι μειλίων ἀπ[ο] τῆς πόλεως ὄντων τέσσαρας· ὁμοίως ἐκ τῶν στρατη[γ]ικῶν πάντων τῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς 'Ρώμης ἢ ἐντὸς εἴκοσι μειλίων ἀπὸ τῆς πόλε[ω]ς ὄντων 110 τρεῖς· ὁμοίως ἐκ τῶν ἄλλων συνκλητικῶν ἢ οἷς ἐπὶ τῆς συνκλήτου γνῶ[μ]ην ἀποφαίνεσθαι ἔξεστιν πάντων, οἱ ἂν τότε ἢ ἐπὶ 'Ρώμης ἢ ἐνγειον εἴκοσι | μειλίων τῆς πόλεως ὦσιν, δύο· κληρούσθω δὲ μηδένα, ὃς ἂν ἐβ(δ)ομήκοντα ἢ | πλείω ἔτη γεγὼς ᾖ ἢ ἐπ' ἀρχῆς ἢ ἐπ' ἐξουσίας τεταγμένος ἢ ἐπιστάτης κριτη[ρί]ου ἢ ἐπιμελητῆς σειτομετρίας ἢ ὃν ἂν νόσος κωλύῃ ταύτην τὴν λειτουργίαν || λειτουργεῖν 115 ἀντικρὺς τῆς συνκλήτου ἐξομοσάμενος καὶ δοὺς ὑπὲρ τούτου | τρεῖς ὁμνύντας τῆς βουλῆς ἄνδρας, ἢ ὃς ἂν συγγενεῖται ἢ οἰκότητι προσή[κ]η αὐτῷ ὥστε νόμῳ Ἰουλίῳ τῷ δικαστικῷ μαρτυρεῖν ἐπὶ δημοσίου δικαστη[ρί]ου ἄκων μὴ ἀναγκάζεσθαι, ἢ ὃν ἂν ὁ εὐθυνόμενος ὁμόσῃ ἐπὶ τῆς συνκλήτου | ἐχθρὸν ἑατῷ εἶναι, μὴ πλείονας δὲ ἢ τρεῖς ἐξομνύσθω. οἱ ἂν ἐννέα τοῦ[το]ν τὸν τρόπον λάχωσιν, ἐκ τούτων ἄρχων, ὃς ἂν τὸν 120 κλῆρον ποιήσῃται, φροντι[ζέ]τω, ὅπως ἐντὸς δυεῖν ἡμερῶν οἱ τὰ χρήματα μεταπορευόμενοι καὶ ἀφ' οὗ ἂν | μεταπορεύωνται ἀνὰ μέρος ἀπολέγωνται, ἕως ἂν πέντε ὑπολειφθῶσιν. | ὃς ἂν τῶν κριτῶν τούτων, πρὶν ἂν κριθῇ τὸ πρᾶγμα, ἀποθάνῃ, ἢ ἄλλῃ τις αἰτία διακωλύ[σ]ῃ αὐτὸν κρίνειν, οὗ ἂν παραίτησις δοκιμασθῇ, ὁμοσάντων πέντε ἀνδρῶν τῶν ἐ[κ] τῆς βουλῆς, τότε ὁ ἄρχων παρόντων τῶν κριτῶν καὶ τῶν τὰ χρή- 125 ματα μεταπορευομένων καὶ τούτου παρ' οὗ ἂν μεταπορεύωνται, ἐπικληρούσθω ἐκ τούτων τῶν | ἀνδρῶν οἱ ἂν τῆς αὐτῆς τάξεως ὦσιν, καὶ τὰς αὐτὰς ἄρξαντες⁴ ἀρχάς, ἣν ἂν τύ[χ]η ἄρξας ἐκεῖνος εἰς τοῦ τὸν τόπον ἐπικληροῦται, ἐφ' ὧι μὴ ἐπικληρώ[σ]εται ἄνδρα ὃν κληροῦσθαι κατὰ τοῦ εὐθυνομένου τούτῳ τῷ δόγματι τῇ συν[κλ]ητῳ οὐκ ἔξεστιν. 130 οἱ δὲ αἰρεθέντες κριταὶ περὶ τούτων μόνον ἀκουέ[ι]τωσαν καὶ διαγεωσκέτωσαν περὶ ὧν ἂν τις εὐθύνῃται δημοσίαι ἢ ἰδία νε[ρ]οσφισμένος, καὶ ὅσον ἂν κεφάλαιον χρήματος οἱ εὐθύνοντες ἀποδε[ί]ξωσιν ἀπηνεχέσθαι ἑαυτῶν ἰδία ἢ δημοσίαι, τοσοῦτον ἀποδιδόναι κελευέτω[σαν], ἐφ' ὧι ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν οἱ κριταὶ κρινούσιν. οὗς ἂν δέῃ ὑπὲρ || τούτων διαγευνώσκειν καὶ γνώμην ἀποφαίνεσθαι, οὗτοι μέχρι ὅτου ἂν 135

διαγνώσιν καὶ | τὴν γνώμην ἀποφύσσονται πάσης λειτουργίας δημοσίας
ἐκτὸς ἱερῶν δημοσίῳ παρίσθωσαν. ἀρέσκειν δὲ τῇ βουλῇ τὸν
ἄρχοντα τὸν τὴν κλήρωσιν | τῶν δικαστῶν ποιήσαντα ἢ, εἰ μὴ οὗτος
δύναιτο, τῶν ὑπάτων τὸν τε προηγοροῦντα ταύτης τῆς διαίτης προϊσ-
τασθαι καὶ καταγγέλλειν μάρτυσιν τοῖς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας οὖσιν ἐξουσίαν ¹⁴⁰
διδόναι, ἐφ' ᾧ τῶι μὲν ἰδία τι μεταπορευομένῳ μὴ πλείοσιν πέντε,
τοῖς δὲ δημοσίαι μὴ πλείοσιν δέκα καταγγεῖλαι ἐπιτρέψει. ὁμοίως
ἀρέσκειν τῇ βουλῇ κριτάς, οἳ ἂν ἐκ τούτου {του}⁵ λάχωσιν, καθ' ὃ ἂν
αὐτῶν ἐκάστωι δόξῃ, ἀναφανδὸν {ο} ἀποφαίνεσθαι, καὶ ὃ ἂν οἱ πλείους
ἀποφύσσωνται ἑᾶν.

¹ Probably read: εἰπεῖν   ² Ἑλληνας inscr.   ³ Probably read:
ἐπιφέρωσιν, ὅπως ἀκουσθῶσιν, ὃ ἄρχων   ⁴ ἄρξαντας inscr.   ⁵ Or:
ἐκ τούτου τοῦ {δόγματος}

312. Letter of Augustus to Cnidos 6 B.C., Astypalaea. Syll.³ 780.

[... | ... δαμ]ωργοῦ δὲ Καιρογένεος Λευ[κα]θέου(?)

αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ υἱὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς | ὑπατος τὸ
δωδέκατον ἀποδεδειγμένος | καὶ δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὀκτωῖκαι-
δέκατον, || Κνιδίων ἄρχουσι βουλῇ δῆμῳ χαίρειν· οἱ πρέσβεις ὑμῶν ⁵
Διονύσιος β' καὶ Διονύσιος β' τοῦ Διονυσίου ἐνέτυχον ἐν Ῥώμῃ μοι,
καὶ τὸ ψήφισμα ἀποδόντες | κατηγόρησαν Εὐβούλου μὲν τοῦ Ἀναξαν-
δρίδα τεθνεῖωτος ἤδη, Τρυφέρας δὲ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ παρούσης ||
περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Εὐβούλου τοῦ Χρυσίππου. ἐγὼ{ι} | δὲ ἐξετάσαι ¹⁰
προστάξας Γάλλῳ Ἀσυνίῳ τῶι ἐμῷ φίλῳ | τῶν οἰκετῶν τοὺς ἐνφερο-
μένους τῇ αἰτίᾳ διὰ βασιάνων ἔγνω Φιλεῖνον τὸν Χρυσίππου τρεῖς
νύκτας συνεχῶς ἐπεληλυθότα τῇ οἰκίᾳ τῇ Εὐβούλου καὶ Τρυφέρας ¹⁵
μεθ' ὕβρεως καὶ τρόπῳ τινὶ πολιορκίας, τῇ τρίτῃ δὲ συνεπηγμένον
καὶ τὸν ἀδελφὸν Εὐβουλον, τοὺς δὲ τῆς οἰκίας δεσπότης Εὐβουλον καὶ
Τρυφέραν, ὡς οὔτε χρηματίζοντες πρὸς | τὸν Φιλεῖνον οὔτε ἀντιφραττό-
μενοι ταῖς προσβολαῖς ἀσφαλείας ἐν τῇ ἑαυτῶν οἰκίᾳ τυχεῖν ἡδύναντο, ²⁰
προστεταχότας ἐν τῶν οἰκετῶν οὐκ ἀποκτεῖναι, ὡς ἴσως ἂν τις ὑπ'
ὀργῆς οὐ[κ] ἀδίκου προήχθη, ἀλλὰ ἀνείρξαι κατασκευάσαντα τὰ
κόπρια αὐτῶν τὸν | δὲ οἰκέτην σὺν τοῖς καταχεομένοις εἴτε ἐκόντα ||
εἴτε ἄκοντα—αὐτὸς μὲν γὰρ ἐνέμεινεν ἀρνούμενο[s] |—ἀφείναι τὴν ²⁵
γάστραν, [κα]ὶ τὸν Εὐβουλον ὑποπεσεῖν δικαίῳ[τ]ερον ἂν σωθέντα
τὰ{ι}δελοῦ. πέπουφα δὲ ὑμεῖν καὶ α[ὐ]τ[ας] τὰς ἀνακρίσεις. ἐθαύμαζον
δ' ἂν, πῶς εἰς τόσον | ἔδεισαν τὴν παρ' ὑμεῖν ἐξετασίαν τῶν δούλων οἱ
φ[ε]ύγοντες τὴν δίκην, εἰ μὴ ποι σφόδρα αὐτοῖς ἐδόξ[ατε] | χαλεποὶ ³⁰
γεγονέναι καὶ πρὸς τὰ ἐναντία μισοπόνῃ[ροι], | μὴ κατὰ τῶν ἀξίων πᾶν
ὄτιοῦν παθεῖν, ἐπ' ἄλλοι[τρίαν] | οἰκίαν νύκτωρ μεθ' ὕβρεως καὶ βίας
τρὶς ἐπεληλυθό[των] καὶ τὴν κοινὴν ἀπάντων ὑμῶν ἀσφάλειαν [ἀναι]||-

ρουντων ἀγαναχτοῦντες, ἀλλὰ κατὰ τῶν καὶ ἡν[ίκ' ἦ]|μύνοντο ἡτυχηκό- 35
των, ἡδικηκότων δὲ οὐδ' ἔστ[ιν ὅ, τι]. | ἀλλὰ νῦν ὁρθῶς ἂν μοι δοκεῖτε
ποιῆσαι τῇ ἐμῇ [περὶ τοῦ]|των γνώμῃ προνοήσαντες καὶ τὰ ἐν τοῖς
δημ[οσίοις] | ὑμῶν ὁμολογεῖν γράμματα. ἔρρωσθε.

313. Letter of Iullus Antonius, proconsul of Asia, to Ephesus. Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 172-3.

Ἰοῦλ(λ)ος Ἀντώνιος ἀνθύπατος . . . Ἐφεσίων ἄρχουσι βουλῇ δῆμῳ
χαίρειν· οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι εἰδοῖς Φεβρουαρίοις
δικαιοδοτοῦντί μοι ἐν Ἐφέσῳ ὑπέδειξαν Καίσαρα τὸν Σεβαστὸν καὶ
Ἀγρίππαν συγκεχωρηκέναι αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις νόμοις καὶ
ἔθεςιν, ἀπαρχάς τε ἃς ἕκαστος αὐτῶν ἐκ τῆς ἰδίας προαιρέσεως 5
εὐσεβείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ θεῖον [. . .] ἀνακομιδῆς συμπορευομένους
ποιεῖν ἀνεμποδίστως· ἦτουν τε ὅπως καὶ γὰρ ὁμοίως τοῖς ὑπὸ τοῦ
Σεβαστοῦ καὶ Ἀγρίππα δοθείσιν τὴν ἐμὴν γνώμην βεβαιώσω· ὑμᾶς
οὖν βούλομαι εἰδέναι ἐμὲ τοῖς τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Ἀγρίππα βουλήμασι
συνεπιτρέπειν αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ ποιεῖν κατὰ τὰ πάτρια χωρὶς 10
ἐμποδισμοῦ.

314. Edict of Augustus. Josephus, *Ant. Iud.* xvi. 162-5.

Καῖσαρ Σεβαστὸς ἀρχιερεὺς δημαρχικῆς ἐξουσίας [. . .]¹ λέγει·
ἐπειδὴ τὸ ἔθνος τὸ τῶν Ἰουδαίων εὐχάριστον εὐρέθῃ οὐ μόνον ἐν τῷ
ἐνεστώτι καιρῷ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προγεγεννημένῳ καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ
ἐμοῦ πατρὸς αὐτοκράτορος Καίσαρος πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ῥωμαίων, 5
ὃ τε ἀρχιερεὺς αὐτῶν Ὑρκανός, ἔδοξέ μοι καὶ τῷ ἐμῷ συμβουλίῳ μετὰ
ὀρκωμοσίας γνώμῃ δῆμου Ῥωμαίων τοὺς Ἰουδαίους χρῆσθαι τοῖς
ἰδίοις ἔθισμοις κατὰ τὸν πάτριον αὐτῶν νόμον, καθὼς ἐχρῶντο ἐπὶ
Ὑρκανοῦ ἀρχιερέως θεοῦ ὑψίστου, τὰ τε ἱερὰ εἶναι ἐν ἀσυλίᾳ καὶ
ἀναπέμπεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἀποδίδοσθαι αὐτὰ τοῖς ἀποδοχεύσιν
Ἱεροσολύμων, ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτοὺς ἐν σάββασιν ἢ τῇ πρὸ 10
ταύτης παρασκευῇ ἀπὸ ὥρας ἐνάτης. ἐὰν δέ τις φωραθῇ κλέπτων τὰς
ἱερὰς βίβλους αὐτῶν ἢ τὰ ἱερὰ χρήματα ἐκ τε σαββατείου ἐκ τε
ἀνδρῶνος, εἶναι αὐτὸν ἱερόσυλον καὶ τὸν βίον αὐτοῦ ἐνεχθῆναι εἰς τὸ
δημόσιον τῶν Ῥωμαίων. τὸ δὲ ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ
τῆς ἐμῆς εὐσεβείας ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους καὶ ὑπὲρ Γαίου 15
Μαρκίου Κληνωρίνου καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα κελεύω ἀνατεθῆναι ἐν
ἐπισημοτάτῳ τόπῳ τῷ γεννηθέντι μοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀσίας ἐν
Ἀγκύρῃ. ἐὰν δέ τις παραβῇ τι τῶν προειρημένων δώσει δίκην οὐχί
μετρίαν.

¹ The Latin version of Josephus has here XI in the margin (= 13-12 B.C.).

315. Oath of Gangra, 3 B.C., near Neapolis (Paphlagonia). *OGIS.* 532; *ILS.* 8781.

ἀπὸ αὐτοκράτορος Καίσα[ρος] | θεοῦ υἱοῦ Σεβαστοῦ ὑπατεύ[οντος
τὸ] | δωδέκατον ἔτους τρίτου, π[ροτέροι] | νωνῶν Μαρτίων ἐν Γάγγροις
ἐν [τ]ᾶ[γορᾷ] ὅρ[κος] οὗτος τελεσθ[εῖς] ὑ[πὸ] τῷ[ν] κατοικ[ούντων] Πα[ύ]φλα- 5
γονία[ν καὶ τῶν πραγ]ματευομ[ένων] πα[ύ]ρ' αὐτοῖς Ῥ[ωμ]αίων[.]

ὁμνύω Δία Γῆν Ἥλιον θεοὺς πάντα[ς καὶ πά]σας καὶ αὐτὸν τὸν
Σεβασ[τ]ὸν εὐνοή[σεν] Καί[σα]ρι Σεβαστῶι καὶ τοῖς τ[έκ]νοις ἐγγό- 10
[νοις τε] | αὐτοῦ πάν[τ]α [τ]ὸν τοῦ [βίου] χρόνον κα[ὶ] λό[γ]ωι [κ]αὶ
ἔργωι καὶ γνώμ[ῃ, φί]λους ἡγού[μενος] | οὓς ἂν ἐκείνοι ἡγῶντα[ι]
ἐκχθροὺς τε ν[ομίζω]ν | οὓς ἂν αὐτοὶ κρίνωσιν, ὑπέρ τε τῶν τ[ούτοις] ||
διαφερόντων μήτε σώματος φείσεσθ[αι μή]τε ψυχῆς μήτε βίου μήτε 15
τέκνων, ἀλλ[ὰ] παν[τ]ὶ τρόπῳ ὑπέρ τῷ[ν] ἐκείνοις ἀνηκό[ντων] |
πάντα κίνδυνον ὑπομενεῖν· ὅτι τε ἂ[ν] αἴσ[θη]θαι ἢ ἀκούσω ὑπεναντίον
τούτ[οις] λε[γόμενον] ἢ βουλευόμενον ἢ πρᾶσσ[όμενον], | τοῦτο ἐγμηνύ- 20
σεν τε καὶ ἐχθρὸν ἔσ[εσθαι] τῷ | λέγοντι ἢ βουλευομένῳ ἢ πρᾶσσ[οντί]
τι τοῦ[των]· οὓς τε ἂν ἐκχθροὺς αὐτ[ο]ῖς κρίν[ωσιν], τοῦ[των] κατὰ γῆν
καὶ θάλασσαν ὅπλο[ις τε] || καὶ σιδήρῳ διώξεν καὶ ἀμυνεῖσθ[αι]. | ἔαν 25
δέ τι ὑπεναντίον τούτῳ τ[ῷ] ὅρκῳ | ποιήσω ἢ μὴ στοιχοῦντως
καθῶ[ς] ὥμο[ισα], ἐπαρώμαι αὐτός τε κατ' ἐμοῦ καὶ σ[ώμα]τος τοῦ
ἐμαντοῦ καὶ ψυχῆς καὶ βίου κα[ὶ] τέ[κνων] καὶ παντὸς τοῦ ἐμαντοῦ 30
γέν[ους] | καὶ συνφέρontos ἐξώλειαν καὶ παν[ώλει]αν μέχρι πάσης
διαδοχῆς τῆς ἐ[μῆς] καὶ τῶν ἐξ ἐμοῦ πάντων, καὶ μήτε σ[ώματα] τὰ |
τῶν ἐμῶν ἢ ἐξ ἐμοῦ μήτε γῆ μ[ήτε] θάλασσαν δέξαιτο μηδὲ καρποὺς 35
ἐνέγκ[οι] αὐτοῖς[.]

κατὰ τὰ αὐτὰ ὥμοσαν καὶ οἱ ἐ[ν] τῇ χώρῳ | πάντες ἐν τοῖς κατὰ τὰς
ὑ[παρχίας] Σε[βαστ]ήσι παρὰ τοῖς βωμοῖ[ς] τοῦ Σεβαστοῦ· | ὁμοίως
τε Φαζιμωνεῖται οἱ [τὴν] νῦν Νεάπο[λιν] λεγομένην κατοικοῦν[τες] 40
ὥμοσαν σύμ[παντες] ἐν Σεβαστῇ παρὰ τ[ῷ] βωμῷ τοῦ | Σεβαστοῦ.

316. I B.C., Nysa ad Maeandrum. *Syll.*³ 781.

[ἐ]ρέως Ῥώμης καὶ αὐτοκράτορος Καίσαρος Σεβαστοῦ Ἑρα-
κλείδου τοῦ Ἑρακλείδου Μασσαυρείτου· στεφανηφόρου | Διομ[ή]δους
τοῦ Ἀθηναγόρου τοῦ Διομ[ή]δους ἱερ[έ]ως | [Δ]ιὸς Καπετωλίου διὰ
βίου, μὴνὸς Γορπιαίου ἐννεακαίδε[κ]κάτῃ, πρὸ μιᾶς [ε]ἰδῶν Αὐγούστῳ(ν), 5
Κόσσω [Κ]ο[ρ]νηλίῳ Λεντύλῳ | καὶ Λευκίῳ Πείσωνι ὑπάτοις, ἐπὶ
γραμματέως τοῦ δ[ι]ήμου Ἑλι[ο]δώρου τοῦ Μαιανδρίου τοῦ Θεοδότου
ἱερέως Τιβερίου Κλαυ[δίου] Νέρωνος διὰ βίου· Ἀρτεμίδωρος Δημητρίου
Παπᾶς, | τῶν τῆς πόλεως στρατηγῶ(ν), ἐπιμεληθεῖς ἀποκατέστη||σεν 10
εἰς τὸ γραμματῆον τὰ ἱερὰ γράμματα περὶ τῶν θεῶν | καὶ τῆς ἀσουλίας

αὐτῶν καὶ τῇ[ς] ἰκεσίας καὶ τῆς περὶ τὸ ἰε|ρὸν ἀτ[ε]λήςας, ἐμφ[α]νίσας
 Γυν[α]ίω Λέντλω Αὐγορι τῷ ἀνθυπ[ά]τῳ καὶ ἀποδοὺς <τ>ὴν ὑπογεγραμ-
 μένην ἐπιστολὴν<ν>· | ἐπὶ Διομήδους τοῦ Ἀθηναγόρου μηνὸς Δαισίου
 ιζ'. || [Γ]ναῖος Λέντλος Αὐγοῦρ ἀνθύπατος Νυσαέων ἄρχουσι· ἐ[π]ηρώ- 15
 τ[ησε] Ἀρτεμίδωρος Δημητρίου Παπᾶς <ε>ἰ χρῆ | [.....]

317. Letter of proconsul to Chios, between A.D. 5 and 14, Chios. *Syll.*³ 785.

.....] | Σταφύλου ὑπαρχόντων πρὸς τοὺς Χείων πρέσβεις, ἀνα-
 γεινωσ[κόν]των ἐπιστολὴν Ἀντιστίου Οὐέτερος τοῦ πρὸ ἐμοῦ ἀνθυ-
 πάτ[ου], | ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου, κατακολουθῶν τῇ καθολικῇ μου
 [προ]||θέ[σ]ει τοῦ [τ]η[ρ]εῖν τὰ ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἀνθυπάτων 5
 γραφέντ[α, φυ]||λάττειν καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων φερομένην ἐπιστολὴν
 Οὐέτε[ρος] | εὐλογον ἡγησάμην· ὕστερον δὲ ἑκατέρου μέρους ἐξ
 ἀντικα[τα]||στάσεως περὶ τῶν κατὰ μέρος ζητημάτων ἐν<τ>υχόντος
 διη[κου]||σα καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν συνθήειαν παρ' ἑκατέρου μέρους ἐπι- 10
 με[λέσ]||τερα γεγραμμένα ἤτησα ὑπομνήματα· [ἀ λ]αβὼν καὶ κατὰ τὸ 10
 ἐπι[βάλ]||λον ἐπιστήσας εἶδρον τοῖς μὲν χρόν<ο>ς ἀρχαιοτάτου δόγ-
 μα[τος] | συνκλήτου ἀντισφ[ρ]άγισμα, γεγονότος Λουκίω Σύλλα τὸ
 δε[ύτε]||ρον ὑπάτῳ, ἐν ᾧ μαρτυ[ρηθ]εῖσι τοῖς Χείοις, ὅσα ὑπὲρ Ῥωμαίων
 δι[έθ]η||κάν τε Μιθριδάτην ἀνδραγαθοῦντες καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἔπαθον ἢ
 σύν[κλη]||τος εἰδικῶς ἐβεβαίωσεν ὅπως νόμοις τε καὶ ἔθεσιν καὶ 15
 δικαίοις [χρῶν]||ται, ἃ ἔσχον ὅτε τῇ Ῥωμαίων <φι>λίᾳ προσήλθον, ἵνα
 τε ὑπὸ μὴθ' ᾧτιν[οῦν] | τύπῳ ὧσιν ἀρχόντων ἢ ἀνταρχόντων, οἳ τε
 παρ' αὐτοῖς ὄντες Ῥω[μαῖ]||οι τοῖς Χείων ὑπακούουσιν νόμοις· αὐτο-
 κράτορος δὲ θεοῦ υἱοῦ Σ[ε]||βαστοῦ τὸ ὄγδοον ὑπάτου ἐπιστολὴν<ν> πρὸς
 Χείους γράφοντ[ος] || ...]is...εν τὴν πόλιν ἐπύθ[ετο].... 20

318. Letter of Tiberius, A.D. 15, Cos. *IGRR.* iv. 1042.

Τιβέριος Καῖσαρ θεοῦ Σεβαστοῦ υἱὸς Σεβαστός, δημαρχικῆς ἐξου-
 σίας τὸ ἑπτακαιδέκατον, αὐτοκράτωρ τό ζ', Κῶων ἄρχουσι βουλῇ
 δήμῳ χαίρειν· ἀποδόντων μοι τῶν ὑμετέρων πρεσβείων τό τε ψήφισμα
 ὑμῶν καὶ ᾧς ὑπέθεσθε αὐτοῖς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολάς, τῆς μὲν διαθέσεως
 ὑμᾶς τῆς πρὸς ἐμαυτὸν ἐπαινώ· διεκείμεν δὲ καὶ πρότερον πρὸς τε τὴν
 πόλιν τὴν ὑμετέραν [.....]

319. Letter of Tiberius, Aezani (Phrygia). *ILS.* 9463.

[ἀπὸ Β]ονωνίας τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐνεχθ[εῖσα] ἐπιστολὴ Τιβερίου Καίσα-
 ρος]. Τιβέριος Καῖσαρ Αἰζ[ανειτῶν βουλῇ] δήμῳ [χαίρειν]· ἀρχῆθεν
 ὑμῶν τῇ[ν] εὐσέβειαν καὶ πρὸς ἐμὲ συνπαθί[αν] μαθὼν ἀπεδέξ[α]μην
 ἥδιστα καὶ ν[ῦν] παρὰ τῶν ὑμε[τέρων] πρεσβευτῶν [τὸ ψήφισμα τὸ]

διαφαίνον τῆς πό[λεως τὴν εἰς με εὖ]νοιαν· πειράσομαι [οὖν ὑμῖν ὅσον] ἂν ὦ δυνατὸς συν[αύξειν ἐν πᾶσι και]ροῖς οἷς ἀξιοῦτε τ[υχεῖν βο]ηθείας].

320. Two Edicts of Germanicus, A.D. 19, Papyrus. Hunt and Edgar, *Select Papyri*, ii, no. 211. Cf. Post, *Am. Journ. Phil.* lxx (1944), 80.

(a) [Γερμανικὸς Καῖσαρ Σεβαστοῦ | υἱὸς θεοῦ Σεβαστοῦ υἱωνὸς | ἀνθύπατος λέγει· εἰς τὴν ἐμὴν | παρουσίαν νῦν ἤδη ἀκούων] || ἀ[γγα]ρ- 5
[είας . . . . . πλοίων] | καὶ κτηνῶν γείνεσθαι καὶ | ἐπὶ σκηνώσεις
καταλαμβάνεσθαι ξενίας πρὸς βίαν καὶ | καταπλήσσεσθαι τοὺς ἰδιώτας,
|| ἀνανκαῖον ἡγησάμην δη|λῶσαι ὅτι οὔτε πλοῖον ὑπό τινος | ἢ ὑποζύγιον 10
κατέχεσθαι βού|λομαι, εἰ μὴ κατὰ τὴν Βαίβιον | τοῦ ἐμοῦ φίλου καὶ
γραμματέως || προσταγὴν, οὔτε ξενίας καταλαμ|βάνεσθαι. ἐὰν γὰρ 15
δέη, αὐτὸς Βαίβιος | ἐκ τοῦ ἴσου καὶ δικαίου τὰς ξενίας | διαδώσει· καὶ
ὑπὲρ τῶν ἀγγαρευ|όμενων δὲ πλοίων ἢ ζευγῶν || ἀποδίδοσθαι τοὺς 20
μισθοὺς κατὰ | τὴν ἐμὴν διαγραφὴν κελεύω{ι}. | τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας
ἐπὶ τὸν | γραμματέα μου ἀνάγεσθαι βού|λομαι δι[ο]ς ἢ αὐτὸς κωλύσει
ἀδι|κεῖσθαι τοὺς ἰδιώτας (ἢ) ἐμοὶ ἀναν|γελεῖ. τὰ δὲ διὰ τῆς πόλεως 25
διατρέ|χοντα ὑποζύγια τοὺς ἀπαντῶν|τας πρὸς βίαν περιαιρεῖσθαι
κωλύω. | τοῦτο γὰρ ἤδη ὁμολογουμένης || ληστείας ἐστὶν ἔργον. 30

(b) Γερμανικὸς Καῖσαρ Σεβασ[τ]οῦ υἱὸς | θεοῦ Σεβαστοῦ υἱωνὸς
ἀνθύπατος | λέγει· τὴν μὲν εὖνοιαν ὑμῶν, | ἣν αἰεὶ ἐπιδείκνυσθε ὅταν με
εἴδ|ητε, ἀποδέχομαι, τὰς δὲ ἐπιφθόνου[ς] | ἐμοὶ καὶ ἰσοθέους ἐκφωνή- 35
σεις | ὑμῶν ἐξ [ᾧ]παντος παραιτοῦμαι. | πρέπουσι γὰρ μόνῃ τῷ
σωτήρι | ὄντως καὶ εὐεργέτῃ τοῦ σύνπαντος || τῶν ἀνθρώπων γένους, 40
τῷ ἐμῷ | πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἐμῇ δὲ | μάμμη. τὰ δὲ ἡμέτερα
ἐνλογα παρεπ[όμενά] | ἐστὶν τῆς ἐκείνων θειότητος, ὡς | ἑὰμ μοι μὴ
πεισθῇτε, ἀνανκατέ με || μὴ πολλάκις ὑμεῖν ἐμφανίζεσθαι. 45

321. Kierion (Thessaly). IG. ix. 2, 261.

(a) [. . . . . διαφέ]ρωνται πρὸς ἀ[λλή]λας οὐ[τ] [. . . . .]ιη
αἰτεῖται, ὅπως μεθ' ὅρκου κρυφα[ί]ως . . . . . Μητ]ροπολειτῶν
κρινόντων, βραβεύον[τος] . . . . . τ]ε παρ' ὑμεῖν ὀφίλοντος, καθ' ἣν
καὶ τῆς κρίσι[ς] . . . . . ν] ἡνέχθησαν μεθ' ὅρκου ψήφοι 5
Κιερειῦσι | διακόσiai ἐνενήκοντα ὀκτώ, Μητρο]πολείταις τριάκοντα
μία, ἄκυροι πέντε. |

(b) [Γαίῳ Ποππ]αίῳ Σαβεῖνῳ πρεσβευτῇ Τιβερίου Καίσαρ[ος] | ὁ
δεῖνα τοῦ δεῖνος, γραμματε]ύς τῶν συνέδρων πλείστα χαίρειν. ἔγρα-|
[ψας ἡμῖν τὴν Κιερειῶν καὶ Μητ]ροπολειτῶν ὑπόθεσιν ἣν εἶχον περὶ
ὄρων, ὅ[τι] αὐτὴν ἡξίωσας τοὺς συνέδρου?]ς κρῖναι οὐς καὶ ἐδήλους 10

μοι κατ' ὄψιν ἐν Αἰδε|[ψῶ· ἐμὲ δ' εὖ ἴσθι εὐθὺς οὔκαδε ἀ|ναγαγόντα
 προθεῖναι τὴν κρίσιν ἐν τῷ ἐνε|[στηκότι Θεσσαλῶν τῶν? ἐν Λα]ρίσῃ
 συνεδρίῳ τῷ ἐν τῷ Θύῳ μηνί· συνελθόντω[ν | δὲ καὶ ἀμφοτέρων
 ἐπὶ τῇ]ν κρίσιν καὶ λόγων ὑπ' αὐτῶν γενομένων, ἐννέ|[χθαι τὰς
 ψήφους κρυφαίως μεθ'] ὅρκου Κιεριεῦσιν μὲν διακοσίας ἐννήκον[τα ||
 ὁκτώ, Μητροπολείταις δὲ τριάκοντ]α μίαν, ἀκύρους πέντε. ταῦτα 15
 ἐπιτήδειον ἡγῆ|[σάμεθα γράψαι. ἔρρωσο? Γαίῳ Ποπ]παίῳ Σαβείνῳ
 πρεσβευτῇ Τιβερίου Καίσαρ[ος | ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος, στρατη]γὸς
 Θεσσαλῶν χαίρειν· ἔγραψας κἀμοὶ καὶ το[ῖς | συνέδροις τὴν Κιεριέων
 τε καὶ Μ]ητροπολιτῶν ὑπόθεσιν, ἣν εἶχον περὶ ὄρων, ὅ[τι το] συνέδριον
 τὴν περὶ τούτων] διάγνωσιν ἀνέπεμψεν. γέινωσκε οὖν εἰρημ[έ]νους 20
 τοὺς συνέδρους τοὺς ἐν τῷ Θύῳ μηνὶ καὶ ἐννεγεμένους μεθ' ὅρκου
 κρυφαί|[ως τὰς ψήφους Κιεριεῦσιν] μὲν διακοσίας ἐννήκοντα ὁκτώ,
 Μητρ[ο]πολείταις δὲ τριάκοντα μίαν, ἀκύρους πέντε· ταῦτα οὖν ἐπι-
 τήδειον ἡγῆσ[ά]μεθα γράψαι, ὅπως .....]ον τὸ βέβαιον ἢ κρίσις
 ὑπὸ σου λάβῃ ἐπὶ|[.....

322. Imperial edict, Nazareth. SEG. viii. 13.

διάταγμα Καίσαρος. | ἀρέσκει μοι τάφους τύνβους | τε οὔτινες εἰς
 θρησκείαν προγόνων | ἐποίησαν ἢ τέκνων ἢ οἰκείων, || τούτους μένειν 5
 ἀμετακεκνήτους | τὸν αἰῶνα· εἰ δέ τις ἐπιδίξῃ τι|νὰ ἢ καταλευκότεν ἢ
 ἄλλῳ τινὶ | τρόπῳ τοὺς κεκηδευμένους | ἐξερριφότα ἢ εἰς ἑτέρους ||
 τόπους δώλῃ πονηρῶ με|τατεθεικότα ἐπ' ἀδικίᾳ τῇ τῶν | κεκηδευ- 10
 μένων ἢ κατόχους ἢ λί|θους μετατεθεικότα, κατὰ τοῦ | τοιούτου
 κριτήριον ἐγὼ κελεύω || γενέσθαι, καθάπερ περὶ θεῶν | ἐ[ῖ]ς τὰς τῶν 15
 ἀνθρώπων θρησκ|είας· πολὺ γὰρ μᾶλλον δεήσει | τοὺς κεκηδευμένους
 τειμᾶν· | καθόλου μηδενὶ ἐξέστω μετα||κεινῆσαι· εἰ δὲ μή, τοῦτον ἐγὼ 20
 κε|φαλῆς κατὰκριτον ὀνόματι | τυμβωρυχίας θέλω γενέσθαι.

Date disputed between the reigns of Augustus, Tiberius, and Claudius (see bibliography in SEG.).

XIII

CITIES OF THE EMPIRE

For foundation of colonies see no. 187, for decrees of municipia and colonies 68, 69, 101, for magistracies 11, 131, 162, 224, 229-31, 234, 236-9, 244-7, 254, 256, for decrees of Greek cities 47, 99 (I), 102, 316, for a conventus civium Romanorum 111.

323. Fasti magistratuum, covering 34-28 B.C., Venusia. *ILS.* 6123.

[..... et be]lla facta a bello Marsico

P. Petinius P. Publilius aed.

L. Sempronius L. Scribonius

k. Iul. Paul. Aemilius

C. Memmius

k. Novem. M. Herennius

bellum Hilluricum

ex k. Iul. ad k. Iul.:

Q. Larcus C. Rumeius IIvir.

M. Metilius L. Annaeus aed.

hoc anno quaestores creati

ex k. Iul. ad k. Iul.:

C. Sulpicius C. Salvius Bubulcus

q.

imp. Caesar II L. Volcaci

k. Ianuar. P. Autronius

k. Mais L. Flavius

C. Fonteius

k. Iul. M. Acilius

k. Septembr. L. Vinicius

k. Oct. (Q.) Laronius

ex k. Iul. ad k. Iul.:

C. Aemilius Q. Pontienus IIvir.

C. Valerius C. Turpilius aed.

L. Livius Ligus L. Cornelius q.

Cn. Domitius C. Sosius

k. Iul. L. Cornelius

k. Nov. M. Valerius

ex k. Iul. ad k. Sept. prae-

fecti:

T. Licinius L. Cornelius

ex k. Sept. ad k. Febr.:

C. Plotius C. Annaeus IIvir.

ex k. Iul. ad k. Febr.:

C. Annus Sex. Vettius aed.

ex k. Iul. ad k. Iul.:

L. Scutarius M. Calpurnius q.

imp. Caesar III M. Valerius

k. Mais M. Titius

k. Oct. Cn. Pompeius

bellum Acti

ex k. Febr. ad k. Iul.:

Sex. Titius L. Geminius IIvir.

P. Sextilius Q. Luccius aed.

ex k. Iul. ad k. Ian.:

L. Scutarius T. Sepunius IIvir.

T. Antonius M. Valerius Mess.

aed.

L. Annus C. Valerius q.

imp. Caesar IIII M. Licinius

k. Iul. C. Antistius

bellum Alexandrae

eid. Sept. M. Tullius

k. Nov. L. Saenius

ex k. Ian. ad k. Ian.:

L. Cornelius Q. Vettius IIvir.

C. Cassius C. Geminius Nig. [aed.]

[.....] q.

imp. Caesar V Sex. Appuleius
L. Oppius L. Livius IIvir. q.
M. Narius C. Mestrius aed.
Q. Plestinus Sex. Fadius q.

imp. Caesar VI M. Agrippa II
idem censoria potest. lustrum
fecer.
ex k. Ian. ad k. Iul.:
L. Gavius C. Geminius Nig. IIvir.
C. Caetronius C. Clodius aed.

324. Pompeii. *ILS.* 6361 b.

M. Holconio M. f. Rufo trib. mil. a popul. IIvir. i. d. V
quinq. iter. Augusti Caesaris sacer. patrono coloniae

325. A.D. 2, Pompeii. *ILS.* 6388.

P. Stallius Agatho minister d. d. imp. Caesare IX M. Silano
cos.¹ [no]vatum P. Alfeno P. Vinicio cos., iussu M. Pomponi
Marcelli, L. Valeri Flacci d. v. i. d., L. Obelli Lucretian[i],
A. Perenni Merulini² d. v. v. a. s. p. p.]³

¹ 25 B.C.   ² Name from *ILS.* 6392.   ³ d(uo) v(iri) v(iis) a(edibus)
s(acris) p(ublicis) p(rocurandis) ?

326. 'mensa ponderaria', Pompeii. *CIL.* x. 793.

A. Clodius A. f. Flaccus, N₃ Arcaeus N. f. Arellian. Caledus
d. v. i. d. mensuras exaequandas ex dec. decr.

*The table has five cavities to contain specimen weights, with Oscan
inscriptions which were later deleted.*

327. Pompeii. *ILS.* 5053.

Clodia A. f. | sacerdos | publica | Cereris d. d. | Lassia M. f. |
sacerdos | publica | Cereris d. d. | A. Clodius | M. f. Pal. scribe |
magist. pag. Aug. | fel. sub.¹ | A. Clodius A. f. | Men. Flaccus
IIvir | i. d. ter quinq. | trib. mil. a populo. | L. [G]ellius L. f. |
Men. Calvos | decurio | Pompeis. | primo duomviratu Apolli-
narib. in foro pompam | tauros taurocentas succursores pon-
tarios | paria III pugiles catervarios et pyctas ludos | omnibus
acruamatis pantomimisq. | omnibus et | Pylade et HS n.
CCIOO in publicum pro duomviratu. | secundo duomviratu
quinq. Apollinaribus in foro | pompam tauros taurarios suc-
cursores pugiles | catervarios; poster. die solus in spectaculis
athletas | par. XXX glad. par. V et gladiat. par. XXXV et |
venation. tauros taurocentas apros ursos | cetera venatione
varia cum collega. | tertio duomviratu ludos factione prima
adiectis acruamatis cum collega. | Clodia A. f. hoc monumentum
sua impensa | sibi et suis.

¹ fel(icis) sub(urbani)

328. 12 B.C., Capua. *ILS.* 3004.

I. o. m.¹ [P. Su]lpicio Quirin. C. Valg[i]o c[os.] Sex. Pontidio Basso M. Iunio Celere IIv[ir.] Sex. Helvio C. f. P. Titio Falerno aed. P. Rammius P. l. Chrestus navigator I. o. m. (*picture of a sailing ship*).

¹ I(ovi) o(ptimo) m(aximo)

329. Capua. *CIL.* x. 3903.

[quod ..... duoviri] verba fe[cerunt. | ..... privatim e]t publice om[nibus honoribus ornare virum opti]mum dec[ere] quid de ea r[e] | fier[i] placeret, de ea re haec auct[oritas] facta e[st. | c]um L. An[tistius Campanus emeritis omnibu]s militiae stipe[ndis consecutus per gravissi]ma et periculo[si]ssima bella || iudicia dei C[aesaris et divi Augusti] deductusque a[b hoc in 5 coloniam...] nostram adeo [pr]ivatim publi[ce]que munifi- [centiam exercue]rit ut et patrimo[nium suum quodammodo partit]etur cum re p[ub]lica variis et | plurimis in[pendis in se receptis et] laetior sempe[r erogasse videretur quod in unive]rsos inpendis[set] quam quod | sibi ac suis i[n]serviret et in cumula- tio]ne officiorum r[ei] publicae praestitorum co[n]senesceret ut [nu]nc quoque in | maximi[s nostris negotiis versaretur ips]e iam deficiens r[ei] p. utili cura gravi tam]en annis suis [pl]acere conscri[ptis [civis honestissimi] atque utilissimi [memoriam 10 .....]ae hisce honor[ib]us decorari | ut e for[o ad rogam funere per duov]iros alterum am[bosve locato ... pro]batoque ferat[ur] vadimoniaque | eius diei dif[ferantur ne per quas r]es possit esse inped[it]us populus quominus fun]us optimi et mu[ni]ficentissimi | princis (*sic*) v[iri] quam maxime ...] frequentet ut s[tatua .....i]naurata ei ex p[ub]lico ponatur | cum ins[cripto hoc ... decurion]um decreto ubi l[ocum ... L. Antistius Ca]mpanus filius [o]ptumus et || minist[er]ii eius atque 15 munificen]tiae successor [elegerit ... cete]risque statuis [cl]upeis donisque | quae ac[ceperit .....] in mortem et [quae post obitum ei d]ata sint locu[m] publice dari quem L. [Antistius Campanus elegerit .....] secundum [via]m Appiam [.... Further fragments cannot be restored.

330. Near Formiae. *ILS.* 1945.

M. Caelius M. l. Phileros accens. T. Sexti imp. in Africa¹ Carthag. aed. praef. i. d. vectig. quinq. locand. in castell.

⌊XXXIII, aedem Tell. s. p. fec., Ilvir Clupiae bis, Formis August. aedem Nept. lapid. varis s. p. ornav. Fresidia N. l. Florae uxori, viro opseq. Q. Octavio C. l. Antimacho karo amico

¹ 40 B.C.

331. Suessula (Campania). *Ann. ép.* 1922, 120.

[....?] Caes. Aug. f. C. Sallustius Epagathic. ob honorem Augustalit. l. d. d. d.

332. Rufrac (Campania). *ILS.* 5759.

M. Volcio M. f. Sabino tr. mil. quod aquam Iuliam pecunia sua adduxit Rufrani vicini

333. Decree of the Town Council, A.D. 26, Veii. *ILS.* 6579.

centumviri municipii Augusti Veientis | Romae in aedem
Veneris Genetricis cum convenis|sent, placuit universis, dum
decretum conscriberetur, | interim ex auctoritate omnium per-
mitteri || C. Iulio divi Augusti l. Geloti, qui omni tempore | 5
municip. Veios non solum consilio et gratia adiuerit | sed
etiam impensis suis et per filium suum celebrari | voluerit,
honorem ei iustissimum decerni, ut | Augustalium numero 10
habeatur aequae ac si eo || honore usus sit, liceatque ei omnibus 10
spectaculis | municipio nostro bisellio proprio inter Augus|tales
considerare cenisque omnibus publicis | inter centumviros inter-
esse, itemque placere | ne quod ab eo liberisque eius vectigal
municipii || Augusti Veientis exigeretur. | 15

Adfuerunt C. Scaevius Curiatius | L. Perperna Priscus Ilvir. |
M. Flavius Rufus q. | T. Vettius Rufus q. || M. Tarquitius 20
Saturnin. | L. Maecilius Scrupus | L. Favonius Lucanus | Cn.
Octavius Sabinus | T. Sempronius Gracchus || P. Acuvius P. f. 25
Tro. | C. Veianius Maximus | T. Tarquitius Rufus | C. Iulius
Merula. | Actum || Gaetulico et Calvisio Sabino cos. 30

334. Falerii. *ILS.* 5373.

honoris imp. Caesaris divi f. Augusti pont. maxim. patr.
patriae et municip., magistri Augustales C. Egnatius M. l. Glyco,
C. Egnatius C. l. Musicus, C. Iulius Caesar. l. Isochrysus, Q.
Floronius Q. l. Princeps, viam Augustam ab via Annia extra
portam ad Cereris silice sternendam curarunt pecunia sua pro
ludis

335. Asculum. *ILS.* 6565.

d. m. M. Valerio col. l. Vernae sexvir. Aug. et Tib.¹ Ianuarius [c]ol. di[sp.] qui fuerat [arc]arius² eiu[s, i]tem Vibia Primil[l]a uxo[r s]ib[i e]t po[ste]ris eorum

¹ Aug(ustali) et Tib(eriali)² Or possibly [vic]arius**336.** Iguvium. *ILS.* 5531.

[C]n. Satrius Cn. f. Rufus IIIIvir iur. dic. [b]asilicas sublaqueavit trabes tecti ferro suffixit lapide stravit podio circumclussit sua pec. et dedit

decurionatus nomine	HS 100 ∞
in commeatum legionibus	HS ∞ ∞ ∞ CCCCL
in aedem Dianae restituendam	HS 100 ∞ CC
in ludos Victoriae Caesaris August.	HS 100 ∞ ∞ DCCL

337. Umbria. *ILS.* 1901.

[.....]io Vibi f. Clu. patri | [.....]lio Ti. f. Clu. fratri | [.....]ciae matri | [.....]lius Ti. f. Pup. Clemens scr. XXVI[vir. | tr. mi]l. a populo IIvir iure dicundo Carsulis sex [dier. | circ. se]x scen. primus munus gladiatorium municipio [edidit]

338. 23–20 B.C., Augusta Praetoria. *ILS.* 6753.

imp. Caesa[ri] divi f. August. cos. XI imp. VI[II] tribunic. pot. Salassi incol. qui initio se in colon. con[t.] patron.

339. Arch. Pola. *ILS.* 2229.

L. Sergius C. f. aed. IIvir
 Salvia Postuma Sergi
 L. Sergius L. f. Lepidus aed. tr. mil. leg. XXIX
 (vac.)
 Cn. Sergius C. f. aed. IIvir quinq.
 Salvia Postuma Sergi de sua pecunia

340. Mediolanum Santonum (Gaul). *ILS.* 7040.

[C. Iulio] C. Iuli Ricoveriugi f. Vol. Marino [flamini? Augus]-tali primo c. c. R.¹ quaestori verg[obreto, Iulia] Marina filia p[osuit]

¹ c(uratori) c(ivium) R(omanorum)

- 341.** Altar, Lutetia Parisiorum. *ILS.* 4613 d; cf. *Revue des études latines* xviii (1940), 33.

Tib. Caesare Aug. Iovi optum[o] maxsumo nautae Parisiac[i] publice posierun[t]

- 342.** Bronze coin, Caesaraugusta (Tarraconensis). *ADA.* i, p. 93, no. 77; cf. Heiss, p. 271, no. 19.

Obv. Three vexilla. AVGVSTO DIVI F. LEG. IV LEG. VI LEG. X

Rev. TIB. CLOD. FLAVO PRAEF. GERMAN. L. IVENT. LVPERCO IIIVIR C. C. A.¹

¹ c(olonia) C(aesar) A(ugusta)

- 343.** Bronze coin, Emerita. *ADA.* i, p. 94, no. 83; cf. Heiss, p. 400, no. 18.

Obv. Head of Augustus. PERM. CAES. AVG.

Rev. Legionary eagle between standards. C. A. E.¹ LE. V. X

¹ c(olonia) A(ugusta) E(merita)

- 344.** A.D. 32-3, near Membressa (Africa). *Ann. ép.* 1907, 154.

Ti. Caesari Aug. f. Aug. pon. max. cos. V imp. VIII trib. pot. XXXIII C. Septumius C. f. Saturninus fla. col(umnas) IIII d. s. p. f. cur(atore) L. Lurio Q. f. Rufo

- 345.** A.D. 36-7, Thugga. *Ann. ép.* 1914, 172.

imp. Ti. Caesari divi Aug. f. Aug. pontif. maximo tribunic. potest. XXXVIII cos. V | L. Manilius L. f. Arn. Bucco IIvir dedicavit. | L. Postumius C. f. Arn. Chius patron. pag. nomine suo et Firmi et Rufi filiorum | forum et aream ante templum Caesaris stravit aram Aug. aedem Saturn. arcum d. s. p. f. c.

- 346.** Architrave with Latin and Neo-Punic inscription, A.D. 1-2, Lepcis Magna. *Ann. ép.* 1938, 3.

imp. Caesare divi f. Aug. pont. max. tr. pot. XXIV cos. XIII patre patr. Annobal Rufus ornator patriae amator concordiae flamen sufes praef. sacr. Himilconis Tapapi f. d. s. p. fac. cor. idemq. dedicavit

- 347.** Saloniae. *ILS.* 7160.

L. Anicio L. f. Paetinati IIIIvir. iure dic. quinquennal. prae. quinq. Drusi Caesar. Germanici praefec. quinq. P. Dolabellae pontifici flamini Iuliae Augustae praef. fabr. praefectur. Phariac. Salonitan.

348. Chersus (Dalmatian island). *ILS.* 5516.

Ti. Caesari Aug. f. Augusto pon[t.] max. C. Aemilius Volso. f. Oca L. Fonteius Q. f. Rufus Iiviri porticum curiam d. d. faciundum curaver. eid. que probav[ere]

349. Corinth. *Corinth*, viii. 2, no. 81.

T. Manlio T. f. Col. Iuvenco aed. praef. i. d. Iivir. pontif. agonothet. Isthm. et Caesareon qui primus Caesarea egit ante Isthmiā hieromnemonē[s]

350. Gytheum (Laconia). *Hellenika*, i (1928), p. 9.

C. Iulium Lacharis f. Euryclem cives Romani in Laconica qui habitant negotiantur benefici ergo

Γάϊον Ἰούλιον Λαχάρους υἱὸν Εὐρυκλέα Ῥωμαῖοι οἱ ἐν ταῖς πόλεσιν τῆς Λακωνικῆς πραγματευόμενοι τὸν αὐτῶν εὐεργέτην

351. Asopus (Laconia). *IG.* v. 1, 970.

ἡ πόλις Γάϊον Ἰούλιον Εὐρυκλέ[α τὸ]ν ἑαυτᾶς εὐεργέ[τ]αν ἀνθέντα τὸ [ἔ]λαιον ἐ[ἰς] τὸν αἰῶνα

352. Cyzicus. *SEG.* iv. 707 and *IGRR.* iv. 144.

ἐπὶ Πausανίου τοῦ Εὐμένους τὸ [β'] ἵππ[α]ρχεω, μηνὸς Καλαμαιῶνος, | ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Πausανίας Εὐμ[ένους] Αἰγικορεὺς μέσης ἐπὶ Δημητρίου εἶπεν· ἐπεὶ | Ἀντωνία Τρύφαινα βασιλέως Πολέμωνος καὶ β[ασιλίσ]σης Πυθοδωρίδος θυγάτηρ τὸν αἰώνιον τοῦ μεγίστο[υ] | θεῶν Τιβερίου Σεβαστοῦ Καίσαρος οἶκον καὶ τὴν ἀθάν[ατον] 5 ἡγ[ε]μονίαν αὐτοῦ διὰ παντὸς εὐσεβοῦσα συγκαθιέρωσ[ε] || τῇ Πολιάδι Ἀθηνᾶ ἄγαλμα τῆς μητρὸς αὐτοῦ | Σεβαστ[ῆς] Νει[κη]φόρου καὶ λαβοῦσα παρὰ τῆς πόλεως ἱερητεῖαν αὐτῇ[ς] | ἐν τῇ πέρσῃ ἀγομένη ἀτελείᾳ τῶν Παναθηναίων, τοῖς Σε[β]αστοῖς πάντα μὲν τὰ πρὸς εὐσέβειαν τῶν θεῶν κα[τὰ] τὰ τὸ ἔθος αὐτῆς ἐκπρεπῶς (θυσιῶ)ν πολλῶν ἱερουργ[ου]μένων | ἐξεπλήρωσεν, τῇ δὲ ἐμφύτῳ φιланθρωπία πρὸς | τε τοὺς ἐγχωρίους καὶ τοὺς ξένους ἐχρήσατο, ὥς (θαυμάζεσθαι) ὑπὸ τ[ῶν] ἐπιδη[μ]ού(ν)των ξένων μετὰ πάσης ἀποδοχῆς ἐπὶ τε εὐσε[β]εῖαι καὶ οἰσιότητι καὶ φιλοδοξίᾳ, ἐν δὲ τῷ κατ' ἔτος [ἐνιαυτῷ] ἀπουσίας 10 μὲν αὐτῆς, πάντων δὲ συντετελεσμένων || ἐκπλέως κατὰ τὴν ἐκείνης εὐσέβειαν, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς οἰ[κουμένης] ἐνπόρων καὶ ξένων τῶν ἐλληλυθότων εἰς τὴν πανή|γυριν βουλομένων ἀναθεῖναι αὐτῆς ὄπλον εἰκονικὸν ἐπ[ὶ] χρυσ[ον] καὶ διὰ τοῦτο ἐπεληλυθότων ἐπὶ τε τὴν βουλὴν καὶ τὸν | δῆμον καὶ ἀξιούντων συγχωρηθῆναι αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν ἀνάθεσιν. δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ | συγκεχωρηθῆναι αὐτοῖς

ἀναθεῖναι τὸ ὄπλον ἐν τῷ τῆς Πολιάδος ναῶι, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπιγράψαι· οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐργασταὶ | ἀφειγμένοι εἰς τὴν πανήγυριν καὶ ἀτέλειαν τὴν ἀγομένην ἐν Κυζικῶι τοῖς Σεβαστοῖς καὶ τῇ Πολιάδι Ἀθηνᾶ || 15 Ἀντωνίαν Τρύφαιναν βασιλέως Πολέμωνος καὶ βασιλίσσης Πυθοδωρίδος Φιλομήτορος θυγατέρα, ἱερῆαν Σεβαστῆς Νεικηφόρου, διὰ τε τὴν περὶ τὸν τοῦ μεγίστου θεῶν Τιβερίου Σεβαστοῦ Καίσαρος οἶκον εὐσέβειαν καὶ διὰ τὴν | ἐν πᾶσι σεμνότητα καὶ εἰς ἑαυτοὺς εὐεργεσίαν.

353. Thyateira (Asia). *Ann. ép.* 1914, 190.

οἱ ἀλεφόμενοι ἐν τῷ τρίτῳ γυμνασίῳ ἐτείμησαν Γάιον Ἰούλιον Μάρκου υἱὸν Λέπιδον τὸν ἀρχιερέα τῆς Ἀσίας καὶ ἀγωνοθέτην διὰ βίου γυμνασιάρχοντα τὸ ἔπιμεληθέντος Ἀρτεμιδώρου τοῦ Ἀρτεμιδώρου γραμματέως

354. Tessera patronatus, probably A.D. 28, near Brixia. *ILS.* 6099.

L. Silano flamin[e] Martiali, C. Vellaeo Tutore cos. non. Decembr. senatus populusque Siagitanus hospitium fecerunt cum C. Silio C. f. Fab. Aviola trib. mil. leg. III Aug. praefecto fabrum eumque posterosque eius sibi posterisque suis patronum coptaverunt. C. Silius C. f. Fab. Aviola eos posterosque eorum in fidem clientelamque suam recepit. agente Celere Imilchonis Gulalsae filio sufete

355. Tessera patronatus, 12 B.C., Africa. *ILS.* 6095.

P. Sulpicio Quirinio C. Valgio cos. senatus populusque civitatum stipendiariorum pago Gurzenses hospitium fecerunt quom L. Domitio Cn. f. L. n. Ahenobarbo procos. eumque et postereis (*sic*) eius sibi posterisque sueis patronum coptaverunt, isque eos posterosque eorum in fidem clientelamque suam recepit. faciundum coeraverunt Ammicar Milchatonis f. Cynasyn., Boncar Azzrubalis f. Aethogursensis, Muthunbal Saphonis f. Cui. Nas. Uzitensis

356. Tessera patronatus, A. D. 15-17, Rome. *Ann. ép.* 1913, 40.

[coloni coloniae Iuliae Assuritanae hos]pitium fec[erunt cum A. Vibio Habito] pro cos. liber[is posterisque eius eumque] rogarunt uti [se liberos posterosque] suos in fidem clie[ntelamque] reciperet.] A. Vibius Habitus pro [cos. colonos coloniae] Iuliae Assuritanae [liberos posterosque eorum] in fidem et clientell[am suam suorumque] recepit. [egerunt] M. Canin[ius .....]

XIV

VARIA

357. A husband's eulogy of his wife (formerly called *Laudatio Turiae*), between 8 and 2 B.C., Rome. *ILS.* 8393 (col. I, ll. 1-24, 42-52; II, ll. 1-20, 66-79 are here omitted).

cesserunt constantiae tuae neque amplius rem sollicitarunt: I. 25
quo facto [reverentiae in patrem,] | pietatis in sororem, fide[i]
in nos patrociniū succeptum sola peregiſti. | rara sunt tam
diuturna matrimonia finita morte, non divertio in[terrupta;
nam contigit] | nobis, ut ad annum XXXXI sine offeſſa per-
duceretur. utinam vetuſt[um ita extremam ſub]iſſet muta-
tionem vice m[e]a, qua iuſtius erat cedere fato maiorem. ||

domestica bona pudici[t]iae opsequi comitatis facilitatis lani- 30
ficiis tuis [adsiduitatis religionis] | sine superstitione o[r]natus
non conſpiciendi cultus modici cur [memorem? cur dicam de
tuorum cari]tate familiae pietate, [c]um aequae matrem meam
ac tuos parentes col[ueris eandemque quietem] | illi quam tuis
curaveris, cetera innumerabilia habueris commun[ia cum omni-
bus] | matronis dignam f[a]mam co[l]entibus? propria sunt tua,
quae vindico ac [quorum pauci in] || ſimilia inciderunt, ut talia 35
paterentur et praestarent, quae rara ut eſſent [hominum] |
fortuna cavit. |

omne tuom patrimonium acceptum ab parentibus communi
diligentia conſervavimus,] | neque enim erat adquirendi tibi
cura, quod totum mihi tradidiſti. officia [ita par]titi ſumus, ut
ego tu[t]elam tuae fortunae gererem, tu meae custodiam ſuſt[i-
neres. multa] || de hac parte omittam, ne tua propria mecum 40
communicem; ſatis ſit [hoc] mi[hi tuis] | de ſenſibus [indi]-
casse. |

acerbiſſimum tamen in vi[ta] mihi accidiſſe tua vice fate- II. 21
bo[r, reddito iam non inutili] | cive patriae beneficio et i[ud]icio
apſentis Caesaris Auguſti [quom per te] | de reſtitutione mea
M. L[epi]dus conlega praesens interp[ellaretur et ad eius] |
pedes proſtrata humi, n[on] modo non adlevata, ſed tra[cta et
ſervilem in] || modum rapsata, livori[bus c]orporis repleta, fir- 25
miſſimo [animo eum admone]res edicti Caesaris cum g[r]atula-
tione reſtitutionis me[ae, auditisque verbis eti]am contumelioſis

et cr[ud]elibus exceptis volneribus pa[lam ea praeferres,] | ut auctor meorum peric[ul]orum notesceret. quoi noc[uit mox quod fecit]. |

quid hac virtute efficaciu[s]? praebere Caesari clementia[e locum et cum cu]||stodia spiritus mei not[a]re inportunam 30 crudelitatem [egregia tua] | patientia? |

sed quid plura? parcamu[s] orationi quae debet et potest e[xire, ne viliter maxi]||ma opera tractando pa[r]um digne peragamus, quom pr[o documento] | meritorum tuorum oc[ulis] omnium praeferam titulum [vitae servatae.] ||

pacato orbe terrarum, res[stitut]a re publica quieta deinde 35 n[obis et felicia] | tempora contigerunt. fue[ru]nt optati liberi, quos aliqua[m]diu sors invi[derat]. si fortuna procede[re e]sset passa sollemnis inservie[ns, quid utrique no]||strum defuit? procedens a[et]as spem [f]iniebat. quid agitav[eris propter hoc quae]||que ingredi conata sis, f[or]sitan in quibusdam feminis [conspicua et admirabi]||lia, in te quidem minime a[dmi]randa 40 conlata virtutib[us] tuis reliquis, praetereo.] | diffidens fecunditati tuae [et d]olens orbitate mea, ne tenen[do in matrimonio] | te spem habendi liberos [dep]onerem atque eius caussa ess[em] infelix, de divertio] | elocuta es, vocuamque [do]mum alterius fecunditati t[e tradituram, non alia] | mente nisi ut nota con- [co]rdia nostra tu ipsa mihi di[gnam con]||dicionem quaereres 45 p[ara]resque, ac futuros liberos t[e communes pro]||que tuis habituram adf[irm]ares, neque patrimoni nos[tri quod adhuc] | fuerat commune, separa[ti]onem facturam, sed in eodem [arbitrio meo id] | ei si vellem tuo ministerio [fu]turum; nihil seiunctum, ni[hil separatum te] | habituram, sororis soc[rusve] officia pietatemque mihi d[einceps praestituram].||

fatear necessest adeo me exa[rsi]sse, ut excesserim mente, adeo 50 [exhorruisse ac]||tus tuos, ut vix redderem [mi]hi. agitari divertia inter nos [ante quam] | f[ato] dicta lex esset, poss[e te a]liquid concipere mente, qua[re viva desineres] | esse mihi uxor, cum paene [e]xule me vita fidissima perman[sisses]. |

quae tanta mihi fuerit cu[pid]itas aut necessitas habendi li[beros, ut propterea] || fidem exuerem, mutare[m c]erta dubiis? 55 sed quid plura? [permansisti] | aput me; neque enim ced[er]e tibi sine dedecore meo et co[m]muni infelici]tate poteram. | tibi vero quid memorabi[lius] quam inserviando mihi o[peram] dedisse te] | ut, quom ex te liberos ha[b]ere non possem, per te

tamen [habere] et diffi||dentia partus tui alteriu[s c]oniugio 60
parares fecunditat[em ?] |

utinam patiente utriusqu[e a]etate procedere coniugium
[potuisset, donec e]||lato me maiore, quod iu[sti]us erat, suprema
mihi praesta[re], antea vero super[stite] te excederem orbitat[e
f]ilia mihi supstituta. |

praecucurristi fato. delegast[i] mihi luctum desiderio tui nec
libe[ros habentem solum vi]||rum reliquisti. flectam ego quoque 65
sensus meos ad iudicia tu[a, a te destinata]m adoptans]. |

358. Via Appia. *ILS.* 1949.

M. Aurelius Cottae | Maximi l. Zosimus, | accensus patroni. |
libertinus eram, fateor ; || sed facta legetur | 5
patrono Cotta nobilis umbra mea. |
qui mihi saepe libens census donavit | equestris,
qui iussit natos | tollere, quos aleret ||
quique suas commisit opes | mihi semper, et idem 10
dotavit | natas ut pater ipse meas, |
Cottanumque meum produxit | honore tribuni,
quem fortis || castris Caesaris emeruit. | 15
quid non Cotta dedit ? qui nunc | et carmina tristis
haec dedit | in tumulo conspicienda meo. |
Aurelia Saturnia Zosimi

359. Near Corfinium. *ILS.* 2682.

.....] | Nigri, annos XXXVIII u[n]i | nupta viro
summa cum | concordia ad ultimum || diem pervenit, tres ex 5
[e]o | superstites reliquid libero[s], unum maximis municipi
honorib. | iudiciis August. Caesaris usum, | alterum castresibus
eiusdem | Caesaris August. summis [eq]u[es]||tris ordinis 10
honoribus et iam | superiori destinatum ordini, | filiam sanctis-
simam probissimo viro coniunctam et ex ea duos | [nepotes
.....] dedit [.....] | quas [.....
.....] | rib[.....]

360. Celeia (Noricum). *ILS.* 1977.

C. Iulius Vepo donatus civitate Romana viritim et immunitate
ab divo Aug. vivos fecit sibi et Boniatae Antoni fil. coniugi et
suis

361. A.D. 11-12, Nisyra (Lydia). *IGRR*. iv. 1375.

[ἔτους] σφ' ¹ οἱ [Νισυρ]έων κάτουκ[οι ἐτ]είμη[σ]αν Γάιον Αἰμίλιον
Γέμινον Καίσαρος Σεβαστοῦ κεντορίωνα λεγιῶνος ζ' ἀρετῆς ἕνεκεν
πάσης καὶ εὐχαριστίας τῆς ὑπὲρ Μάρκου Ἀντωνίου τοῦ αὐτῶν
κατοίκου

¹ Year 96 of Sullan era.

362. A.D. 15, Rome. *ILS*. 9349.

Druso Caesar[e] C. Norbano Flacco [co]s. Menander C. Comini
Macri et C. Corneli Crispi, bigarius vincit ludis Mart. q. f. ¹ cos.
eq. ² Basilisco Rustico, ludis Victor. Caesar. q. f. ¹ P. Cornelius
Scip. Q. Pompeius Macer pr. eq. ² Histro Corace

¹ q(uos) f(ecerunt)   ² eq(uis)

363. 35 B.C., Polis (Ithaca). *Ann. ép.* 1932, 22.

Epaphroditus Novi
ungentarius de sa-
cra via hic fuit
k. Oct. quo anno
L. Cornuficius
Sex. Pompei-
us cos. fue-
-runt

APPENDIX

364. Lex de imperio Vespasiani, Rome. *ILS.* 244.

.....] foedusve cum quibus volet facere liceat, ita uti
licuit divo Aug., | Ti. Iulio Caesari Aug., Tiberioque Claudio
Caesari Aug. Germanico. |

utique ei senatum habere relationem facere remittere senatus |
consulta per relationem discessionemque facere liceat, || ita uti 5
licuit divo Aug., Ti. Iulio Caesari Aug., Ti. Claudio Caesari |
Augusto Germanico. |

utique, cum ex voluntate auctoritateve iussu mandatuve
eius | praesenteve eo senatus habebitur, omnium rerum ius
perinde | habeatur servetur, ac si e lege senatus edictus esset
habereturque. ||

utique quos magistratum potestatem imperium curation- 10
emve | cuius rei petentes senatui populoque Romano commen-
daverit, | quibusque suffragationem suam dederit promiserit,
eorum | comitis quibusque extra ordinem ratio habeatur. |

utique ei fines pomerii proferre promovere, cum ex republica ||
censebit esse, liceat, ita uti licuit Ti. Claudio Caesari Aug. | 15
Germanico. |

utique quaecunque ex usu reipublicae maiestate divinarum |
humana<na>rum publicarum privatarumque rerum esse {e}|cen-
sebit, ei agere facere ius potestasque sit, ita uti divo Aug. ||
Tiberioque Iulio Caesari Aug. Tiberioque Claudio Caesari | 20
Aug. Germanico fuit. |

utique quibus legibus plebeive scitis scriptum fuit, ne divus
Aug. | Tiberiusve Iulius Caesar Aug. Tiberiusque Claudius
Caesar Aug. | Germanicus tenerentur, iis legibus plebisque scitis
imp. Caesar || Vespasianus solutus sit, quaeque ex quaque lege 25
rogatione | divum Aug. Tiberiumve Iulium Caesarem Aug.
Tiberiumve | Claudium Caesarem Aug. Germanicum facere
oportuit, | ea omnia imp. Caesari Vespasiano Aug. facere liceat. |

utique quae ante hanc legem rogatam acta gesta || decreta 30
imperata ab imperatore Caesare Vespasiano Aug. | iussu manda-
tuve eius a quoque sunt, ea perinde iusta rataq. | sint ac si
populi plebisve iussu acta essent. |

sanctio.

si quis huiusce legis ergo adversus leges rogationes plebisve

scita | senatusve consulta fecit fecerit, sive quod eum ex lege
rogatione || plebisve scito s.ve c. facere oportebit, non fecerit 35
huius legis | ergo, id ei ne fraudi esto neve quit ob eam rem
populo dare debeto | neve cui de ea re actio neve iudicatio esto
neve quis de ea re apud | [s]e agi sinito.

ADDENDUM

365. *Rogatio* in honour of Germanicus, A.D. 19-20, Heba (Etruria).
Notizie degli Scavi, lxxii (ser. 8, vol. 1), 1947, 49 ff.

[. . . . . uti]q. in porticu quae est ad Apollinis in eo templo
in quo senatus haberi sole[t . . . . . | . . . . . viri i]nlustris ingeni
Germanici Caesaris et Drusi Germanici patris eius natural[is Ti.
Cae]sar[is Aug. fratris] qui ipse quoq. fecundi ingeni fuit imagines
ponantur supra capita columna[rum qui]bus simulac[rum Apol-
linis tegitur. utiq. Sali carminibus suis nomen Germanici
Caes[aris in]ter divorum nomi]na interponant, qui honos C. 5
quoq. et L. Caesarib. fratr. Ti. Caesaris Aug. habitus est.
[utiq. | ei numero centuri]arum quae de cos. pr. destinandis
suffragium ferre solent adiciantur V centur[iae, et cum X |
prior[es] adpellan]tur C. et L. Caesar., adpellentur insequentes
V Germanici Caesaris; inq. is omnib[us] senato]res itemque
equi]tes omnium decuriarum quae iudicior. publicor. caussa
constitutae sunt erun[t suffragium | ferant; quiq. cum]q.
magistratu[m] destinationis faciendae caussa senatores qui-
busq. in [senatu] sen[tentiam di]cere licebit it]emq. eq. in 10
consaeptum ex lege quam L. Valerius Messalla Volesus Cn.
Cornelius Ci[nn]a Magnus| cos.¹ tuler. suff[ragi] ferendi caussa
convocabit, is uti senatores itemq. equites omnium decu-
ria[rum] quae iudi]ciorum public]orum gratia constitutae sunt
erunt suffragium ferant, quod eius r[ei] fieri poterit, in | XV
centur. curet; qu]amq. ex ea lege nongentor., sive ii custodes
adpellantur, sortitionem ad X centuria[s] fieri cau[tum] est
perscrip]tum uti fiat, eam is quem ex ea lege exve hac
rogatione[m] nongentorum, si[ve] ii custodes] || adpell[antur, 15
sorti]tionem facere oportebit in XV centur. faciat, proinde ac
si ea lege in XV centuria[s] nongentor.] | sive custodum sorti-
tionem fieri haberive oporteret. utiq. eo die in quem
ex lege quam L. Valerius M[essalla Vole]sus Cn. Cornelius Cinna
Magnus cos. tulerunt exve h.r.² senatores et eq. suffragi ferendi
caussa adess[e] quis iusserit, is] | adsidentibus pr. et tr. pl.
cistas XV vimineas grandes poni iubeat ante tribunal suum, in
quas tab[ellae suffra]giorum demittantur, itemq. tabellas
ceratas secundum cistas poni iubeat tam multas quam [opus
esse ei] || videbitur, item tabulas dealbatas in quib. nomina 20
candidatorum scripta sint, quo loco commo[dius] perlegi] |

possint, ponendas curet; deinde in conspectu omnium magistratum et eorum qui suffrag[ium laturi] | erunt sedentium in subsellis, sicuti cum in X centurias Caesarum suffragium ferebantur se[debant, is] | trium et XXX trib. excepta Suc. et Esq.³ pilas quam maxime aequatas in urnam versatilem coici e[st sortitio] | nem pronuntiari iubeat, sortiriue senatores et eq. in quamq. cistam suffragium ferre debeant; du[m in centur.] || primas quae C. et L. Caesar. adpellantur sortitio fiat ita uti in 25 primam II III IIII cistas sortiatur b[inas trib., in] | V cistam tres, in VI VII VIII VIIII binas, in X tres, in eas quae Germanici Caesaris appellantur so[rtitio fiat ita] | ut in XI XII XIII XIIIII cistas sortiatur binas trib., in XV tres trib.; ita ut cum tribum unam cuius [nomen sorte e] | xierit citaverit, senatores quibusq. in senatu sententiam dicere licebit qui ex ea tribu erun[t ordine vocet] | et ad primam cistam accedere et suffragium ferre iubeat, deinde cum it[erum ii omnes ad sua subsellia] || redierint, ex eadem tribu vocet equites [et ad 30 ean]dem cistam suffragium fer[re iubeat, idemq. agat iubeat cum] | alteram tribum sortiatur et singularu[m omnium trib] <u>um senatores deinde eq. [item vocet, donec ii qui suffra] | gium ferre debebunt [suff]ragium fer[ant. utiq. is quod a]d eorum suffragium perti[net qui ex Succusana tribu] | Esq.ve erunt, item si qu[a in] trib. [neque] sena[tor neq. eq. erit a] | ut si nemo eq. erit et senator[es minimo tantum numero] | erunt, item quod ad cista[s suff]ragis latis signandas et pr. qui aer. praesunt praeint tr[adendas ut cum suffragis] || destinationis in saep[tum 35 de]ferantur, deq. signis cognoscendis suffragis diribend[is, quae deniq. ex qua]que c[ausa] in ea lege qua[m C]inna et Volesus cos. de X centuriis Caesar. tuler. scripta c[omprehensae] sunt | servet,] eademq. omnia in XV centur. agat faciat agenda facienda curet uti eum ex ea l. [quam Cinna et Volesus | cos. tulerunt X centuri]ar. agere facere oporteret; quaeq. ita acta erunt ea iusta [habeantur. utiq. relatis | cos. pr. destinationi]s suffragis ex XV centuriis C. et L. Caesar. et Germanici Cae[sar., quam tabellam cen]turiae cuiusq. sorte duxerit,] is qui eam 40 destinationem habebit eam tabellam ita r[ecitet uti eum ex lege] | quam L. Valerius Messalla] Volesus Cn. Cornelius Cinna Magnus cos. tuler. X centur[iarum eam tabellam quae | ex is centuriis sorte ducta] esset recitare oporteret, dum quae tabula centuriae C. [et L. Caesar. cuiusq. sorte ex]ierit, eam sub nomine] C. et

L. Caesarum recitandam quiq. ea centur. candidati dest[inati
sint eorum . . . . . | . . . . .⁴ renunti]andum curet, quae tabula
ex is centuris quae Germanici Cae[saris adpellantur sorte ||
exierit | eam s]ub nomine Germanici Caesar. recitandam quiq. 45
ea centuria candid[ati destinati sint eor. | . . . .⁵ re]nuntiandum
curet; isq. numerus centuriarum qui h. r. adicitur in nu[merum
. . . . .⁶ | pro]inde cedat atq. eum numerum qui
X centuriar. est cedere ex lege quam Cinna e[t Volesus cos.
tuler. cautum est] | | comprehensumve est uti cedat; itaq. qui
cos. pr. creandorum caussa destinatione[m habebit, uti in alis
centur. eadem] | ratio habeatur itaq. suffragium feratur curet;
cetera quae nominatim h. r. scrip[ta non sint ea omnia proinde
atq.] || ex ea lege quam Cinna et Volesus cos. tuler. agantur fiant 50
serventur.

utiq. ludis Augu[stalibus cum subsellia soda-
lium] | ponentur in theatris, sellae curules Germanici Caesaris
inter ea ponantur cu[m querceis coronis in honorem] | eius
sacerdoti, quae sellae cum templum divi Aug. perfectum erit
ex eo templo pr[oferentur, interea in templo] | Martis Ultoris
reponantur et inde proferantur, quiq. cumq. eos ludos q. s. s. s.⁷
fac[iat, uti ex eo templo q. s. s. e. in the]atris ponantur et cum
reponendae erunt in eo templo reponantur curet. uti[q.

cum ossa cinisque Germanici] || Caesaris in tumultum inferrentur 55
templa deor. clauderentur, ii qui ordini [equestri adscripti
privatum eq]uum habebunt, qui eor. officio fungi volent et per
valetudinem perq. domesti[cum funus non impediuntur, cum] |
clavo, ii qui equom pub. habebunt cum trabeis in campum
veniant.

utiq. [quodannis eo die quo in vita defun]ctus est,
templa deor. immortalium quae in urbe Roma[m] propriusve
urbem [Romam passus mille sunt erunt] | clausa sint, idque ut
ita fiat ii qui eas aedes tuendas redemptas habent [curent.

utiq. eodem die magistri] || sodalium Augustalium qui 60
quoq. anno erunt inferias ante tumulu[m in quem illata sint ossa
Germanici Cae]saris mittendas curent, aut si magistri unus
pluresve ad id sacrif[icium non mittant, qui sodalium mittant
pro]ximo anno magisterio fungi debebunt in locum eorum qui
eo mun[ere functi non sint . . . . .]

¹ A.D. 5³ Suc(cusana) et Esq(uilina)⁵ priorem *edd.*⁷ q(uae) s(upra) s(cripta) s(unt)² h(ac) r(ogatione)⁴ priorem ceteris *edd.*⁶ omnium centuriarum *edd.*

COMPARATIVE TABLE

E. and J.			E. and J.		E. and J.	
Abbott and Johnson, <i>Municipal Adminis- tration</i>		1937,	114	12	22	105
			168	169	38	299
		1938,	3	346	40	30
no. 32	20		83	89	41	278
			110	236	42	37
ADA. i			149	163	55	301
p. 93, no. 74	181		173	233	56	302
77	342	1939,	113	107	57	31
p. 94, no. 82	124		142	103	67	282
83	343	1940,	68	43		
			69	291	Frontinus, <i>de aqu. Rom.</i>	
<i>Am. Journ. Phil.</i>		1941,	61	297	ch. 100, 104, 106	278
lxv (1944), p. 80	320		64	145	108, 125, 127	278
lxix (1948), p. 436	81a		105	225	129	279
		1945,	19	132		
<i>Ann. ép.</i>		1946,	201	112	Groag, <i>Die röm. Reichs- beamten von Achaia</i> (1929)	
1899, no. 153	65	BCH.			p. 20	198
1904,	173	1927, p. 253		176		
1907,	154				Grueber ii	
1910,	207	BGU.			P. 370	1
1912,	213	IV, no. 1108		262	372, nos. 104 ff.	2
1913,	40				401,	67 f.
	216				411,	102 ff.
1914,	87	BMC. <i>Galatia</i> etc.			471,	38 ff.
	172	p. 101	181		480,	68 ff.
	190	158	185		500,	131
1920,	43	BSA.			525,	179 ff.
	82	1947, p. 222	115		560,	7 ff.
1921,	2					
1922,	40	CIL.			Heiss	
	95	ii, no. 2038	123		p. 271, no. 19	342
	120		204		393,	2
1923,	70-1	3414	284		400,	18
	72	iii, 6703	40			343
1924,	55	v, 7817			<i>Hellenika</i>	
1925,	93	vi, 2993	253		i (1928), p. 9	350
	94	4776	154		<i>Hesperia</i>	
1927,	139	8409c	153		xvi (1947), p. 68	64
1928,	15	x, 793	326		xvii (1948), p. 41	81a
	49-50	1613	110			
1929,	99-100	3903	329		Hunt and Edgar, <i>Select</i> <i>Papyri</i>	
1930,	66	6305	121		ii, no. 211	320
	70	xiii, 1550	160		IG.	
1932,	22	4635	137		ii ² , no. 3233	81a
1933,	84				3238	128
	204	<i>Corinth. viii. 2</i>			3250	64
1934,	90	no. 15	130		3257	136
	151	80	73		v, 1,	970
1935,	46	114	349		ix, 2,	261
	47	148	113			
1936,	110	174				
	18	268				
	157	291				
		FIR.				
		no. 14	279			

COMPARATIVE TABLE

<i>IGRR.</i>		<i>E. and J.</i>		<i>E. and J.</i>		<i>E. and J.</i>	
i, no.	874	170	189	97	2454-5	263	
	879	172	244	364	2478	266	
	901	171	840	162	2483	261	
	1109	62	842	183	2637	248	
	1359	186	847	241	2672	11	
iii,	719	72	886	187	2676	235	
iii,	721	88	887	188	2678	234	
	895	177	891	189	2682	359	
iv,	9	63	901	191	2683	231	
	11	94	903	192	2684	249	
	33	307	906	193	2688	246	
	68	67	909	194	2689	244	
	144	352	911	195	2690	245	
	180	129	914	196	2691	228	
	206	93	915	197	2703	239	
	219	227	916	198	2817	272	
	1042	318	918	199	2818	273	
	1300	95	921	200	2819	274	
	1375	361	928	202	2822	276	
	1392	144	932	205	2823	277	
	1444	143	935	206	3004	328	
	1756	99	937	207	3090	142	
<i>ILS.</i>			938	208	3308	141	
no.	76	55	940	210	3612	139	
	77	57	942	211	3783	215	
	81	17	943	212	3806	161	
	82	22	944	213	4613d	341	
	83	23	950	214	4995	125	
	84	23	1314	240	5050	31-2	
	86	286	1335	221	5053	327	
	88	58	1336	222	5373	334	
	88	36	1337	223	5516	348	
	89	104	1349	243	5531	336	
	91	14	1514	158	5743	282	
	94	166	1795	157	5744	283	
	95	39	1802	159	5746	280	
	96	60	1847	146	5759	332	
	98	281	1877	149	5828	294	
	99	41	1901	337	5829	292	
	102	289	1926	151	5829a	293	
	103	42	1945	330	5923d	295	
	107	61	1948	147	5935	297	
	112	100	1949	358	5939	298	
	113	82	1977	360	6044	53	
	120	127	2014	250	6080	133	
	121	126	2021	242	6095	355	
	130	74	2028	251	6099	354	
	139	68	2226	247	6123	323	
	140	69	2229	339	6285	237	
	147	79	2231	271	6286	229	
	151	290	2243	254	6361b	324	
	154	101	2244	45	6388	325	
	156	50	2252-3	257	6565	335	
	157	51	2259	258	6579	333	
	158	52	2267	256	6747	230	
	159	85	2270	255	6753	338	
	168	92	2280	265	6774-5	111	
	176	92	2281	267	6892	112	
	182	96	2305	260	6896	131	

COMPARATIVE TABLE

159

<i>E. and J.</i>		<i>E. and J.</i>		<i>E. and J.</i>		
6964	105	3,	10 ff.	26	659	116
7040	340	4,	18 ff.	28	767	47
7041	120	13,	69	33	<i>Pap. Oxyrh.</i>	
7160	347	15,	79 ff.	287	ii, no. 240	117
7848	219	17,	90	34		
7888 a, b	152		91 ff.	35	Philo, <i>Legatio ad Caium</i>	
8393	357	23,	112 ff.	70	40, § 315	306
8781	315	26,	124 f.	25		
8784	77	29,	134 ff.	19	Pliny, <i>nat. hist.</i>	
8810	190	59,	322	24	iii, §§ 136-7	40
8815	218		323 ff.	6		
8893	9	73,	427 ff.	27	Preisigke, <i>Sammelbuch</i>	
8894	38	87,	506 ff.	81	<i>griech. Urkunden</i>	
8897	71	88,	513 ff.	66	i, no. 1570	184
8898	44	92,	548 ff.	119	4224	300
8995	21	101,	617 ff.	16		
8996	220	105,	647 ff.	13	<i>Quarterly of the Dept. of</i>	
9007	224	106,	650 ff.	15	<i>Ant. Palestine</i>	
9250	140	112,	691 ff.	18	vi (1938), p. 1	138
9349	362	114,	705 f.	122		
9370	285	115,	707 ff.	59	<i>Revue biblique</i>	
9371	288	129,	70 ff.	49	xx (1921), p. 263	138
9375	264	130,	76 ff.	87		
9463	319	131,	79 f.	83	<i>SEG.</i>	
9483	209		81 ff.	84	iv, no. 490	98
9494	252	133,	95 ff.	91	707	352
9495	106	141,	146 ff.	54	vi, 646	201
9503	238	162,	104	182	viii, 13	322
					ix, 8	311
					63	46
<i>Inscriptions latines de</i>		<i>Mélanges Boissier</i>				
<i>Gaule (Narbonnaise)</i>		p. 419		109	Stein, <i>Röm. Inschr. in d.</i>	
no. 633	217				<i>ant. Lit.</i> (1930)	
		<i>Notizie degli Scavi</i>			p. 34	40
Josephus, <i>Ant. Jud.</i>		lxxii (1947), p. 49	365		<i>Syll.</i> ³	
xvi, §§ 162-5	314	<i>OGIS.</i>			no. 768	303
166	304	no. 197	164		780	312
167-8	309	357	175		781	316
169-70	310	363	176		782	78
171	305	377	173		785	317
172-3	313	378	48			
		414	178		<i>Syria</i>	
<i>Journal des Savants</i>		417	179		xv (1934), p. 33 ff.	301
1938, p. 74	126	453-5	299			
		458	98		Wilcken, <i>Chrestomathie</i>	
Macrobius, <i>Sat.</i>		463	203		no. 112	118
i. 12, 35	37	532	315		462	302
		533	109			
Mattingly		583	134		<i>Zeitschrift für Rechtsgesch.</i>	
p. 1, nos. 2 ff.	29	606	180		xlx (1929), p. 309	102

PRINTED IN
GREAT BRITAIN
AT THE
UNIVERSITY PRESS
OXFORD
BY
CHARLES BATEY
PRINTER
TO THE
UNIVERSITY

